

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsatt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsatt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

Skrifter till uppbyggelse från medeltiden

Saint Bonaventure
(Cardinal), Saint
Thomas ...

✓ 108 $\frac{4}{36}$

III. C 17.

SAMLINGAR

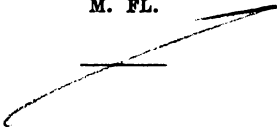
UTGIFNA AF

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET

SKRIFTER TILL UPPBYGGELSE

SKRIFTER TILL UPPBYGGELSE FRÅN MEDELTIDEN

EN SAMLING AF MORALTEOLOGISKA TRAKTATER
PÅ SVENSKA, FÖRFATTADE AF BL. A.
BONAVENTURA, THOMAS AF AQUINO, LUDVIG DEN HELIGE,
VADSTENA-ABBEDISSAN INGEBORG GERTSDOTTER
M. FL.

EFTER GAMLA HANDSKRIFTER

UTGIFNA AF

ROBERT GEETE

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1904—05

INNEHÅLL.

	Sid.
<i>Inledning</i>	VII.
1. <i>Stimulus amoris</i> af BONAVENTURA	1.
2. <i>Liknelser</i> om Johannes Evangelisten	111.
3. <i>Den korsfäste Jesu</i> ljufliga samtal med en syndare . .	141.
4. <i>Fjorton råd</i> om ett gudeligt lefverne af abbedissan INGE- BORG GERTSDOTTER	157.
5. <i>Helsosamma råd</i> af hel. LUDVIG, Frankrikes konung .	205.
6. <i>Dagens sju tidegärder</i> jämte Apostoliska Credo, Tolf öd- mjukhets trappor m. m.	213.
7. <i>Om synd</i> mot den helige ande, efter THOMAS AF AQUINO	233.
8. <i>Sex synder</i> mot den helige ande	245.
9. <i>Om Jesu födelse</i> , barndom och växt	261.
10. <i>Vår herres Jesu Kristi</i> lefverne	273.
11. <i>Vår herres bittra pina</i> (till åtanke vid dagstiderna) . .	289.
12. <i>Vår herres Jesu Kristi pina</i> (till läsning i dymmelveckan)	299.
13. <i>Om Jesu lidandes</i> bågare och hans blods utgjutelse . .	311.
14. <i>Om jungfru Marie</i> fem salutationes m. m.	347.
15. <i>Betraktelser öfver jungfru Marie sorger.</i> (Två stycken)	385.
A. <i>Jungfru Marie sorg</i> vid besök å de ställen där Kristus lidit (de femton s. k. stationerna)	387.
B. <i>Sju jungfru Marie sorger</i>	390.
16. <i>Tvänne hel. MECHTILDS</i> uppenbarelser (variant-öfvers.)	393.
17. <i>Ur hel. ELISABETHS</i> af Ungern uppenbarelser (outg. episod om jungfru Maria)	403.

	Sid.
18. Sex smärre traktater.	411.
1. Utläggning af första budet	413.
2. Ord utgångna af Guds mun	415.
3. Sju helge ands gåfvor	418.
4. Sju slags sötma i vår herres pina	420.
5. Sju slags själahugnad	422.
6. Om ett godt samvete	424.
19. Bihang. Tre stycken på svensk-danska	425.
1. När själen utgår af lekamen	427.
2. För dem som hedra Guds pina	433.
3. Om rätt skriftermål	436.

INLEDNING.

Den samling af medeltida uppbyggelseskrifter på modersmålet, som härmed föreligger, utgöres till öfvervägande del af öfversättningar från latinet. Några af dessa hafva uppgifna författarnamn, såsom BONAVENTURA, THOMAS af Aquino, LUDVIG den helige, MECHTILD och ELISABETH af Ungern. Andra tillhöra kyrkans allmänna skatt af asketisk litteratur, hvilken de flesta katolska kulturfolk i sin tid tillegnat sig i mer eller mindre bearbetad form. Att döma af de många hänvisningarna till Birgittas uppenbarelser, som förekomma särskildt i n:r 13 (»Om Jesu lidandes bågare och hans blods utgjutelse»), tyckes detta stycke, hvari dessutom innehålles en passus med klander öfver Sveriges ridderskap (tr. uppl. sid. 333: rad 10 ff.), verkligen kunna vara ett i viss mån själfständigt alster af någon boksynt svensk klerk. I hela den nu utgifna samlingen möter emellertid blott ett enda svenskt författarnamn, nämligen Vadstena-abbadissan *Ingeborg Gertsdotters*, men hvad själfständigheten i de af henne åt systersonen k. Kristiern gifna »gudeliga råden» vidkommer, torde äfven den ej vara synnerligen stor. Kyrkans allmänna lärosatser synas nämligen äfven här vara den brunn, hvarur den nitälskande abbadissan hufvudsakligen öst.

En kort redogörelse för de särskilda traktaterna i nummerföljd meddelas här nedan.

1. *Stimulus (divini) amoris*, af BONAVENTURA (1221—1274), fransiskanergeneral, en af kyrkans fäder, bland skolastikerna hedrad med titeln »doctor seraphicus» och 1482 inskrifven bland helgonen. Bland hans talrika skrifter intager det nu nämnda arbetet ett framstående rum. Det spreds under medeltiden i en mängd afskrifter och mångfaldigades efter boktryckarkonstens uppfinning i talrika upplagor på alla språk. Redan före år 1500 hade däraf i tryck utgifvits två upplagor på latin, bägge från Parisofficiner, samt fem på franska. Latinska originalet¹⁾ utgöres af tre delar om resp. 15, 18 och 20 kapitel. Den svenske öfversättaren har ej öfverflyttat hela verket, utan bland dess 53 kapitel utvalt 25, hvilka i den svenska öfvers. fördelats i 34 kapitel, hvarvid dels flere af originalets kapitel förenats till ett (t. ex. orig:s P. 3: cap. 14, 15 = sv. öfvers:s kap. 23), dels ett kapitel i orig. sönderdelats i flere (så t. ex. motsvaras orig:s P. 2: cap. 1 af öfvers:s kap. 1—10, och af orig:s P. 1: cap. 2 återfinnes den förra delen i öfvers:s kap. 34 och slutet i kap. 11). Öfversättaren har med stor trohet återgifvit sin latinska förebild och endast sällan, såsom vid slutet af kap. 25 (motsvarande tr. uppl. s. 61: rad 3—23), 33 (tr. uppl. s. 96: 21 till kapitlets slut) och 34 (tr. uppl. s. 105: 21 till slutet, där H. Birgitta nämnes), gjort tillägg af egen fatabur. Lat. originalet är staldt till män, sv. öfvers. däremot till kvinnor, en frihet som ej är alltför sällsynt vid i Vadstenaklostret före-

¹⁾ Utg. har haft till sitt förfogande en upplaga af lat. texten med titel: S. BONAVENTURÆ, episcopi et ecclesiæ doctoris, opusculum, cuius titulus est *Stimulus divini amoris*. In tres partes divisum. Monachii [München] 1611. Lit. 8:o. — 376 s.

tagna öfverflyttningar af skrifter afsedda till läsning i nunnekonventet.¹⁾ — »Stimulus amoris» är i sin svenska dräkt bevarad endast i cod. Holm. A 9 (se här nedan s. xxiii under n:r 1) och upptager i närv. uppl. s. 3—110.

Här nedan följer en öfversikt af förhållandet mellan kapitlen i den sv. öfvers. och lat. originalet.

Sv. texten	Lat. orig.		Sv. texten	Lat. orig.	
Kap.	Pars	Cap.	Kap.	Pars	Cap.
1—10 motsv.	2	1	23 motsv.	3	14, 15
11	1	2 (sl.)	24	1	1
12	3	3	25	1	3
13	3	13	26	3	9
14	3	1	27	2	2
15	3	10	28	2	6
16	3	12	29	3	2
17	2	4	30	2	3
18	3	5	31	2	10
19	3	6	32	2	9
20	2	5	33	3	4
21	3	8	34	1	2
22	3	11			

Till sist må nämnas, att »Stimulus amoris» finnes delvis (näml. 16 kap. af lat. texten) öfversatt äfven på danska redan under medeltiden. Tillsammans utgöra kapitlen i den danska öfvers. 15, hvarvid stundom två, t. o. m. tre lat. kapitel sammanförts till ett. Utom två kapitel återfinnas alla de till danskan öfversatta äfven i den svenska redaktionen. Den danska öfverflyttningen har gjorts flere decennier tidigare än den svenska och är bevarad i den s. k. Grinderslev-handskriften (bl. 271—311) (cod. Arnemagn. 783,

¹⁾ Att äfven »Stimulus amoris» varit afsedd till gemensam läsning af nunnorna synes af marginaltillägget vid dess början i A 9: »Thätta skal läsas i collacionem [felskr. för 'collacione']».

4:o, från tiden 1430—60), men är ännu otryckt.¹⁾ Den svenska texten skiljer sig både till anordning och i återgifvandet af den gemensamma lat. förebilden från den danska, så att den senare tyckes varit alldeles okänd för den svenske klerken-öfversättaren. Kapitelföljden är i danska öfvers. densamma som i lat. originalet, den börjar nämligen med 1:a bokens 1:a kapitel. Någon fullständig öfversättning af originalet är den danska texten emellertid lika litet som den svenska. De på danska återgifna (onummerade) kapitlen äro till antalet tretton och motsvara latinets P. 1: cap. 1—4, P. 2: cap. 1, 3—6, 9, 10, Prologus II samt P. 3: cap. 1—3, 5, alla återgifna i fullständig form.

2. Liknelser om Johannes Evangelisten, som här upptager s. 111—139, är bevarad i tvänne handskrifter, nämligen den nyssnämnda A 9 och A 3 (se s. xxx), bägge i Kungl. Bibl. Den senare är, så när som på några oväsentliga skiljaktigheter och slarffel, alldeles öfverensstämmande med den förra och uppenbarligen afskrifven efter denna. Texten i A 9 är här aftryckt s. 113—137, och några varianter äro anförda ur A 3, s. 139.

3. Den korsfäste Jesu ljufliga samtal med en syndare, »vändt eller sammansatt» af confessor generalis NILS AMUNDI. Denne intogs i Vadstena kloster 1498, efter att förut hafva varit kyrkopräst i Röks församling i Östergötland. Han var confessor i klostret under ej mindre än fyra olika perioder,

¹⁾ Grinderslev-handskriften har med stor välvilja varit stäld till utg:s disposition, och de här meddelade notiserna om den danska »Stimulus amoris» grunda sig därför på avtopsi.

nämligen 1:o 1517—20, 2:o 1524—25, 3:o 1528—29 och 4:o 1541. Stycket är således nedskrifvet tidigast år 1517. Det finnes bevaradt å ett löst lägg, senare infogadt vid slutet af cod. Holm. A 4 (se nedan s. xxvi under n:r 2) och torde vara, om också ej i sin helhet, i viss mån ett själfständigt alster af den nämde confessor Nils. Hela det sista stycket (i trycket s. 154: rad 14 intill slutet), i hvilket flere »godhe oc gudelige fädher» i Vadstena nämnas, är helt visst af hans egen hand. Traktaten upptager här nedan s. 143—155.

4. Abbedissan INGEBORG GERTSDOTTERS Fjorton råd om ett gudeligt lefverne, gifna åt hennes systerson konung Kristiern I af Oldenburg, upptaga här s. 157—204. Stycket är det enda bevisliga originalarbetet på svenska af de skrifter, som ingå i närvarande samling. Författarinnan, en högättad kvinna, dotter af grefve Gert af Holstein och Elisabeth af Braunschweig-Lüneburg, invigdes redan 1408 vid 11 års ålder på grund af särskild påflig tillåtelse, utverkad af hennes mäktiga gynnare, till nunna i Vadstena och var där abbedissa i två omgångar, första gången åren 1447—52. Sistnämnda år nedlade hon frivilligt sitt ämbete, då hon (troligen på grund af sina tyska sympatier) ådragit sig konung Karl Knuts-sons onåd och ej ville draga olycka öfver klostret. Efter k. Kristierns uppstigande på tronen valdes hon 1457 andra gången till abbedissa och innehade sedan ämbetet till sin död, den 14 okt. 1465.

De fjorton råden till k. Kristiern äro gifvetvis skrifna under hennes senare abbedisseperiod, möjligen

vid eller strax efter Kristierns tillträde till regeringen (1457), i hvarje fall ej senare än 1464, hvilket år konungen afled. Det kan ju antagas, att dessa råd varit hennes välkomstgåfva till systersonen vid hans världsliga upphøjelse. Skriften är, såvidt känt, bevarad endast i cod. Ups. C 50 (se nedan s. xxvii under n:r 3), men där finnes den, utom i den här aftryckta fullständiga formen (*A*), äfven i en annan, nästan lika omfattande utskrift *B* (hdskr:s bl. 202 r. — 216 r.), där dock det sista, 14:e, rådet saknas, äfvensom i tre särskilda extrakt: *C* å hdskr:s bl. 148 v. — 150 r. (innefattande endast det 10:e och början af det 11:e rådet), *D*: bl. 194—197 och *E*: bl. 198—201, de bägge senare korta utdrag ur hela traktaten.

Den ursprungliga formen (*A*) är delvis konceptartad med utstrykningar och tillägg. Tilltalsfrasen är här: »(aldr) käraste brodhir», stundom med tillägget »oc (wärdughaste) hërre». Den kunglige fränden tilltalas städse med »J», aldrig med »thu». Utskriften *B* är stäld till »sinom syndhirlica godha ween *N. M. P.*», hvilken genomgående tilltalas med »thu». Troligen har författarinnan utskrifvit densamma ungefär vid samma tid som den förra, således vidpass 1457, endast tilläggande en annan inledning. Den inledande kapitelöfversikten i *A* saknas här, och *B* börjar omedelbart med orden i den tryckta uppl. s. 163: r. 4. Efter detta stycke, som med undantag af tilltalsordet är alldeles = *A*, följer en variant af tillskriften (rad. 11 o. f.), så lydande:

Sinom syndhirlica godha ween *iz m p Helso oc awärdelikin* [*f. äwärd-*] kärlek i warum hërre ihesu christo altidh foresändom

Käre ween äptir thy iak loffuadhe tik oc thu öd-
miwklica *mädh* storom kärlek oc astwndan beddis aff mik
[bör tik witha?] at tässin här äptirscriffuat äro the raadh
oc helsamlikin vndirwisilse *mädh* hulkom thu tith hierta
maa vpwäckkia til gudz oc jämcristins kärlekx ökilse oc
tik sielffwom til andelikin oc äwärdelikin hugnadh Först
när thu wakna ellir op sta aff thinne säng tha wälsigna
tik läsande tässa bön Jhesus aff nazareth — — — [sedan
= A ända till s. 164: r. 4, hvarifrån orden lyda så:]

¶ Käre ween om swa kan wara ath tik liggia flere
ärinde for handom som tik bör sköta ellir besorgha gör
togh som Jhesus christus biwdhär j lästinne sighiandis
Sökin först — — — [sedan = A]

Den person, som här i tillskriften kallas *N M P*,
torde, då hon efter all sannolikhet var en abbedissan
nära stående klostersyster, kunna förmodas vara den
högättade *Nunnan Mechtild Petersdotter*, dotter af
en konung Eriks af Pommern väpnare, Peter Ulf, och
Greta, Gambe Kyles dotter. Hon invigdes 1440 och
afled d. 6 dec. 1458.¹⁾ Om denna förmodan är
riktig, finge man en god hjälp till datering af trak-
taten, hvilken i sådant fall måste vara författad inom
tiden 1457 (Kristierns tronbestigning) och slutet af
1458 (Mechtilds död). Den enda nunna i Vadstena
som eljest, hvad tiden och initialerna beträffar, kunde
tänkas passa, vore *Margareta Paulsdotter*, invigd 1445,
död d. 31 mars 1462.²⁾ Om henne är f. ö. ingen-
ting bekant.

Utdraget *C* (innefattande 10:e och början af 11:e
rådet) utgör en liten traktat för sig, bestående af
två partier: »Huru man skall veta sig vara i nådens
stadga» och »Huru man skall göra rätt skriftermål».

¹⁾ C. SILFVERSTOLPE, Klosterfolket i Vadstena, 1898—99, s. 47 (N:o 144).

²⁾ C. SILFVERSTOLPE, anf. arb., s. 49 (N:o 155).

Den har vid slutet en upplysning, som visar att kyrkans yppersta lärde fått lämna material till åtminstone ett par af de »gudeliga råden». Det heter näml. å hdskr:s bl. 150 r. så:

Thessen tw nest fforscripna capitula ärw samman hänth oc taghin wt aff enom tractatu som kallas opus tripartitum oc aff sancti thome orden owir quartum summarum distincione nona hwilkin ordh han haffwir takit aff sancti gregorii oc sancti Bernardi ordhom

Utdragen *D* och *E*, bägge såsom det tyckes lika, innehålla hufvudsakligen de böner, som ingå i den fullständigare redaktionen. Det förra extraktet är stäldt till en man, som tilltalas »käraste brodhir», det senare adresserar sig till en vän, troligen en kvinlig: »käre syndirlighe wen» (ett först skrifvet »brodhir» har på flere ställen öfverstrukits och ersatts med »wen»).

I närvarande samling har red. *A* aftryckts hel och hållen. Af red. *B* hafva råden 12 och 13 tillsammans med två därefter i hdskr. (i st. f. råd 14) följande stycken: »aff syw hwffwdh syndom» och »huru menniskian maa ransakas oc scriffas j syw [f. tio] gudz bwdz ordhom», förut af utg. publicerats i S. F. S. S. under titeln »Anvisning till själfpröfning och bikt» i »Svenska kyrkobruk under medeltiden», 1900, s. 341—360.

5. LUDVIG DEN HELIGES Helsosamma råd till sonen Filip, här tryckta s. 205—212, äro bevarade i samma Upsalahandskrift som den sist nämnda traktaten. Råden finnas på latin i samma codex bl. 168—169 och utgöra där 20, af hvilka endast de 15 första äro öfversatta (handskriften företer här ingen lucka).

6. Dagens sju tidegärder jämte Apostoliska Credo, Tolf ödmjukhets trappor m. m., här utg. s. 213—231, har hämtats ur cod. Holm. A 54 (se här nedan s. xxvii under n:r. 4). I handskriften ingå tvänne utskrifter af traktaten, af hvilka den äldre (A), mera konceptartad, men dock mera vårdad, är afbruten, den yngre (B) är fullständig. Hela den äldre delen har här aftryckts och, där den afbrytes, fortsättningen (från s. 222: r. 26) gifvits efter den yngre utskriften. (Jfr noten å s. 222.)

7. Om synd mot den helige ande af THOMAS AF AQUINO meddelas här s. 233—243 efter samma Upsalahandskrift C 50 som n:is 4 och 5 här ofvan. Stycket hör till de under medeltiden mest behandlade och lästa teologiska läroämnena. Utläggningar däraf förekomma på de flesta kulturspråk. Den nu förevarande företer det märkliga förhållandet, att den afslutas med tvänne rimmade stycken: *Precepta exodi*, »Tio Guds bud», och *Concilia Christi*, »Kristi lärdomar», hvardera utgörande 10 rader.

8. Sex synder mot den helige ande, s. 245—259, sluter sig till samma grupp som nästföregående traktat. I denna senare behandling finnes stycket i tvänne delvis öfverensstämmande redaktioner (A och B), af hvilka den förra är vidlyftigare i början och den senare har ett tillägg i slutet. A är aftryckt efter den förut nämnda cod. Holm. A 9 och B efter cod. Ups. C 22 (se här nedan s. xxx under n:r 5). Jfr noten å sid. 257.

9. Om Jesu födelse, barndom och växt, s. 261—272, finnes bevarad i tvänne handskrifter,

A 3 (se nedan s. xxx under n:r 6) och A 10 (se s. xxxi n:r 8), bägge tillhöriga K. Bibl. Texten är i båda handskrifterna ordagrant lika, och A 10 är helt visst afskrift efter A 3. Den senares text är här aftryckt.

10—12. Tre traktater af nära besläktadt innehåll, hvardera befintlig i en enda handskrift. Den första, Vår herres Jesu Kristi lefverne, s. 273—288, är aftryckt efter den redan nämnda cod. Ups. C 22, den andra, Vår herres bittra pina (till åtanke vid dagstiderna), s. 289—298, efter en annan Upsalahdskr., C 47 (se nedan s. xxx n:r 7). Denna senare företer delvis ett nästan konceptartadt utseende med onödiga upprepningar och senare tillagda stycken, skrifna med mindre stil och tätare rader, men af samma hand (sådana stycken äro t. ex. sid. 294: 21—32 och 297: 14 t. o. m. 298: 2). För att bringa reda i sammanhanget har af senare (1600-tals) hand på vederbörliga ställen tillskrifvits: Prim, Tertz, Non. Det tredje stycket, Vår herres Jesu Kristi pina (till läsning i dymmelveckan), s. 299—310, är aftryckt efter cod. Holm. A 10 (se nedan s. xxxi n:r 8).

13. Om Jesu lidandes bågare och hans blods utgjutelse, s. 311—345, är aftryckt efter den förut nämnda cod. Holm. A 3. Den originella behandlingen af ämnet är möjligen att tillskrifva någon svensk klerk, en förmodan som hämtar ett visst stöd i det förhållandet att där, såsom nämndt, dels hänsyftas på svenska politiska förhållanden (tr. s. 333: 10 ff.), dels på H. Birgitta och hennes uppenbarelser (sådana ställen äro s. 316: 7, 23, 31; 320: 30; 321: 28; 322: 31; 324: 4; 325: 12; 330: 10 och 332: 22).

14. Traktaten Om jungfru Marie fem salutationes m. m., s. 347—383, föreligger i tvänne handskrifter, cod. Holm. A 49 (se nedan s. xxxii under nr 9) och den förut nämnda cod. Ups. C 50. I bägge handskrifterna är denna traktat tydligen nedskrifven af en och samma hand, hvars ägare dock ej är namngifven eller känd. De bägge stilarnes identitet är höjd öfver allt tvifvel, och äfven vid den förnyade kopieringen har afskrifvaren låtit egendommiga former vandra öfver från urskriften. Man finner nämligen på samma ställen i bägge codices sådana former som t. ex. infinitiverna *witho* (351: 15), *läso* (350: 27), *skudho* (354: 6), pres. *hopos* (376: 24), imperf. *pläghodhe* (350: 27), adv. *sidhon* (375: 15 o. flst.) samt på mångfaldiga ställen subst. på *-heyt*: *owärdhogheyt*, *osköniogheyt*, *gudhlikheyt*, *skörheyt*. Denna ändelse är här regel, ändelsen *-het* undantag.

Af dessa två handskrifter är helt visst C 50 den som innehåller den äldre utskriften. Såsom skäl för ett sådant antagande kan anföras att Upsalahandskriften på det hela taget bär mera karaktär af koncept, bl. a. därigenom att åtskilliga ändringar och tillägg gjorts. Så t. ex. är förhållandet med episoden s. 350: 26—351: 2, som i A 49 inryckts på sin rätta plats i texten. Tvänne stycken, näml. s. 354: 17—355: 2 och 376: 4—10, hafva likaledes senare tillagts i C 50 och då fått sin plats på ett rent blad före traktatens början, dit hänvisning ges inne i texten. I A 49 åter hafva bägge styckena fått sin vederbörliga plats i textsammanhanget. Någon gång händer det att något ord vid afskrifvandet tappats i A 49, men finnes i C 50, t. ex. s. 352: 20 ordet »wägh» i frasen »nadhinna wägh»

(jfr det fullständiga uttrycket 353: 2). Undantagsvis inträffar, att A 49 har ett uttryck, som saknas i den andra: så de två raderna 357: 3—4, som innehålla en upplysning om det citerade »exemplis» (miraklets) källa. Någon gång finner man i A 49 ett misslyckadt uttryck från C 50 förbättradt, ett ej oväntadt tillvägagående vid ett förnyadt afskrifvande. Så är fallet med t. ex. 354: 11—12, där det i C 50 heter: »Swa som märkis i Magnificat *swa som* hon sialff dictadhe», där i A 49 åter de kursiverade orden utbytts mot »hulkit» till undvikande af upprepningen i förebilden.

Af det ofvan sagda torde den slutsatsen med säkerhet kunna dragas, att hela den nämnda traktaten i A 49 blifvit afskrifven efter C 50, som hvad detta stycke beträffar förskrifver sig från omkring midten af 1400-talet. I ett afseende har en förenkling gjorts i A 49: från och med s. 373: 9 t. o. m. 375: 10 föregås hvar och en af de tio »salutationes» i C 50 af sin fullständiga latinska text, i A 49 åter fins endast dess svenska öfvers.

Att afskrifvaren tillika varit styckets öfversättare skulle man kunna frestas att antaga af förhållandet med den sista collectan, s. 377: 22 intill slutet. Denna fins i C 50 endast på latin, i A 49 åter endast på svenska. När afskriften efter den förra hunnit så långt som till slutcollectan, har afskrifvaren, hvilken (såsom äfven varande öfversättare? af stycket) kunnat anse sig äga vissa rättigheter i afseende på redigeringen, troligen »*currente calamo*» verterat äfven denna collecta till svenskt mål.

Som bekant utskrefs A 49 i Vadstena för att som gåfva öfverlämnas till Nådendals kloster i Finland. Handskriften var vid dess afsändande 1442 »mädh brodher Lauris Haqvini» säkerligen ej färdigskrifven, alldenstund en god del af dess innehåll uppenbarligen är nedskrifven i senare hälften af 1400-talet, vare sig att fyllnadsarbetet verkstälts i Nådendal eller handskriften någon gång under nämnda tid medtagits till Vadstena för att kompletteras ur moderklostrets rika förråd af andlig läsning. Det ser ut som om det senare alternativet stode väl tillsamman med tillkomsten af detta duplikat ur den Vadstenacodex (C 50), som uppenbarligen varit »förlaga» för afskriften i A 49. Kanske hade traktatversionen just då blifvit färdig och öfversättaren anmodats att lämna bidrag till konventssystrarnas i Nådendal codex. Vid utförandet af denna andra utskrift har han, med hänsyn till sin blifvande publik, reducerat latinet och extra tillagt en öfversättning af slutcollectan. På detta sätt synes förloppet kunna nöjaktigt förklaras.

Ännu en sak bör nämnas. Sid. 351: 13—24 göres ett kort utdrag ur en af Mechtilds uppenbarelser, innehållande Kristi löften till dem som andäktigt betrakta de »fem fröjder» han fick i sin uppståndelse och himmelsfärd, här motsvarande fem punkter i den fjärde salutationen. Vid slutet hänvisas till »sancte Måktille book prima parte xxxix capitulo». Detta är just den plats stycket intager i JÖNS BUDDÉS kända öfvers. af »Mechtilds uppenbarelser» af 1469 (se GEETES uppl. i S. F. S. S. 1899, s. 84: 20—32), men denna öfversättning skiljer sig till-

räckligt från den i C 50 (och A 49) för att båda må kunna vara oberoende af hvarandra. Samma är förhållandet med varianten af nämnda kapitel i *Birgitta Andersdotters bönbok* i K. Bibl. (se nyss citerade uppl. s. 380: 15—25). Alla tre gå helt visst, hvar för sig, tillbaka till det lat. original i 5 böcker, som legat till grund för Buddes öfversättning och som i sin ordning var en förkortad redaktion (B) af den större »Liber spiritualis gratiæ» i 7 böcker (A). Som Vadstena kloster ägde åtminstone två ex. af red. B, näml. de nuvarande codd. Ups. C 522 och C 198, af hvilka den förra torde vara nedskrifven vid midten af 1400-talet (se cit. uppl. af Mechtild, s. xvi), kan en själfständig öfversättning af enskilda kapitel ur uppenbarelserna godt låtit sig göra redan vid den tiden då traktaten »Jungfru Marie fem salutationes» nedskrefs i C 50 (och A 49).

Om de gamle »antikvariernas» uppfattning af andan i detta typiskt katolska stycke vittnar följande omdöme, som VERELIUS nedskrifvit på den rena rectosidan af traktatens 1:a blad i cod. C 50: »Efterskrefna meditationes om Maria är fögo annat än in hoop hutlerij sammanlappat af een idiot, och mongestädes hädeligit emot Christi pino och hans åtherlösningz förskyllan.» På två ställen är dessutom i margin af samma hand tillskrifvet utropet: »blasphemia».

I närvarande uppl. är texten aftryckt efter A 49 (s. 349—378) med tillägg och varianter efter C 50 (s. 380—383).

15. Under titeln Betraktelser öfver jungfru Marie sorger följa tvänne korta uppsatser. Den

förra (s. 387—389), hämtad ur den nyss anförda cod. Ups. C 50, handlar om de femton s. k. stationerna, där Kristus lidit och hvilka sedan besöktes af hans moder. Stycket utgör en anvisning för nunnorna i Vadstena huru de vid hvart och ett af klosterkyrkans femton altaren skulle »mädh idkelighom oc gudh-lighom bönom ellir betractilsom» erinra sig Kristi pina och de ställen där han lidit. Birgittas uppenbarelser citeras i styckets början. En vidlyftigare behandling af samma tema finnes i K. Bibl:s tvänne handskrifter A 49 och »f. d. cod. Schürer N:o 104», bägge sins emellan af samma redaktion. Efter den senare af dessa är texten utgifven af F. A. DAHLGREN i »Ett fornsvenskt legendarium» D. 3, 1865—74, s. 69—107.

Den senare uppsatsen, Sju jungfru Marie sorger (s. 390—391) är aftryckt efter cod. Ups. C 181 (se beskrifning här nedan s. xxxii under n:r 10). Ämnet är många gånger behandladt under medeltiden, äfven i Sverige.

16. Tvänne H. Mechtilds uppenbarelser, s. 393—401, utgöras af 3:e bokens 1:a kap. och 1:a bokens 31 kap., i annan öfversättning än den i cod. Holm. A 13 föreliggande. De äro hämtade ur en Kgl. Bibliothek i Berlin tillhörig pergamentshandskrift, som en gång varit en af Vadstena klosterbiblioteks prydnader (se beskrifning här nedan s. xxxiii under n:r 11).

17. Ett hittills bortglömdt stycke ur H. Elisabeths af Ungern uppenbarelser, s. 403—409, är hämtadt ur Kgl. Bibl:s pergamentcodex A 3, hvarur

den öfriga delen redan 1858 aftryckts af STEPHENS i »Ett fornsvenskt legendarium» D. 2, s. 807—826. Anledningen till att denna episod afglömts är den, att stycket ej förekommer inryckt på sin rätta plats i texten, utan är tillagdt i slutet af handskriften, dock med underrättelse hvart det hör.

18. Sex smärre betraktelser, s. 411—424, äro hämtade den första ur cod. Ups. C 50, den andra ur cod. Holm. A 9, bägge förut citerade, och de fyra sista ur cod. Ups. C 47, hvars beskrifning återfinnes här nedan s. xxx under n:r 7.

19. Såsom bihang meddelas s. 425—441 tre stycken på dansk-svenska, hvilka på grund af sitt innehåll höra hit. De två första äro hämtade ur cod. Arnemagn. 792, 4:o (se beskrifning här nedan s. xxxvi under n:r 12) och det tredje ur en i Vadstena efter svenska förebilder skrifven för danska läsare afsedd bönbok med sign. A 29 (se nedan s. xxxviii under n:r 13).

Använda handskrifter.

Af de tretton handskrifter, som begagnats för närvarande publikation, äro alla utom fem (näml. n:is 1, 4, 7, 10 och 11 här nedan) förut utförligt beskrifna, de flesta i Fornskrift-sällskapets samlingar. De uppräknas här i den ordning de intaga i editionen.

1. Kungl. Bibl:s perg.-handskrift in 4:o med gammalt (Antikvitetsarkivets) signum A 9, skrifven i Vadstena, såsom det antagits, vid tiden omkr. 1480—1500 (Wieselgren). Den är blott knapphändigt omnämnd i inledningen till »H. Bernhards skrifter», s. ix, hvarför en fullständigare redogörelse öfver innehållet här torde vara på sin plats. — Handskriften utgöres af 185 bl. (det sista blankt) om $26,5 \times 19$ cm., fördelade i 19 lägg, alla utom det sista bestående af 10 bl. Sista lägget, som ursprungligen haft 8 bl., har nu endast 5, sedan 3 rena blad bortskurits, af hvilka falsarna ännu kvarsitta. Hela handskriften är utförd af en och samma hand, i början mindre drifven, men under skrifningens fortgång utvecklad till allt större fasthet, jämnhet och prydlighet. Evolutionen är alldeles omisskänlig, och visar sig bl. a. däri att skrapningar, ändringar och tillägg blifva färre allt efter som arbetet fortskrider. Om öfversättarens person finnes ingen underrättelse i handskriften, däremot torde en antydning om af-

skrifvaren hafva lämnats af denna själf. Att det varit en af klostrets systrar kan antagas för gifvet, och liksom hennes samtida, nunnan Kristina Hansdotter Brask, vid utskrifvandet af den svenska öfvers. af »Speculum virginum» (se den i Sv. Fornskr.-sällsk:s saml. 1897—98 utg. uppl., Inledn. s. xxiv o. f.) har äfven hon, på grund af en lätt förklarlig önskan att ej alldeles glömmas af eftervärlden, helt förstulet insmugglat sina namninitialer på ett undangömdt ställe i boken. Man finner nämligen å bl. 175 v. vid slutet af rubriken till kap. 32 bokstäfverna **AM**. Som dessa uppenbarligen beteckna ett namn, kunna de ej syfta på någon annan än ANNA MATSDOTTER (KARTH), borgardotter (fadren guldsmed) från Vadstena, nunna 1498, d. 1524. Hon kallas i diariet »deuota et zelatrix regule», hvilket står väl i stycke med hennes flitiga arbete för nunnekonventets andliga vederkvickelse. På grund af denna förlåtliga (och för oss välkomna) »indiskretion» fås en hållpunkt för handskriftens noggrannare datering; dess nedskrifvande kan gifvetvis ej falla före år 1498. Som åtminstone ett stycke (n:r 2 i närv. uppl.) efter denna codex afskrifvits i **A 3**, som är daterad 1502, finna vi att **A 9** detta år torde förelegat färdig, och den måste alltså ha kommit till under tiden 1498—1502, eller med andra ord vid tiden närmast omkring år 1500. Innehållet utgöres af tolf traktater, alla på svenska, nämligen:

i. Sancti Bernardi bok til sinne syster af ett gudhelikt lifwärne [Modus bene vivendi]; bl. 1—95 r. — Utgifven af H. WIESELGREN i »Hel. Bernhards skrifter», 1864—66, s. 1—195.

ij. Sancti Bärnardhi Thänkilse [Meditationes]; bl. 95 r.—113 r. — Utg. af densamme i samma arbete, s. 199—239.

iiij. Om S. Nereus, Achilleus och Domicilla; bl. 113 r. — 119 v. — Utg. af STEPHENS-DAHLGREN i »Ett fornsvenskt legendarium» D. 3, 1865—74, s. 481 — 496.

iv. Aff S. Måktild; bl. 119 v.—121 r. — Innehållet utgöres af helgonets »uppenbarelser», första bokens kap. 66 och 67; utgifna af R. GEETE i »Hel. Mechtilds uppenbarelser», 1899, s. 385—389. De bägge kapitlen äro varianter af texten i hufvudcodex (cod. Holm. A 13); jfr ibid. s. 138—143.

v. Nakor stykke som biscopin gör nar han wigher kirkio; bl. 121 r.—122 v. — Utg. af R. GEETE i »Svenska kyrkobruk under medeltiden», 1900, s. 249 —252.

vi. Wttydhilse aff them siw antiphonis som siwngas fore iwlin; bl. 122 v.—125 r. — Utg. i »Sv. kyrkobruk», s. 323—329. Hör tillsamman med nr xij.

vij. Sāx synder amote them hālgha anda; bl. 125, och

viiij. Hwru glömnda synder forlatas af gudhi; bl. 125 v. — 128 v. — De bägge styckena vij och viij höra tillsammans och äro utg. i närvarande samling, s. 247—257.

ix. Ordh wt ganghin af gudhz mwnne; bl. 128 v. — 129 v. — Utg. i föreliggande samling, s. 415—417.

x. Huru S. Iohannes ewangelista liknas widher siw thrä ok siw foghla ok siw blomster; bl. 129 v. — 138 v. — Utg. här nedan, s. 113—139.

xi. Stimulus amoris af BONAVENTURA; bl. 138 v. — 181 v. — Utg. här nedan, s. 3—110.

xij. Responsorier m. m. i advent och jul; bl. 182 r. — 184 v. — Utg. af R. GEETE i »Sv. kyrkobruk», s. 330—339. Utgör ett helt tillsammans med n:r vi här ofvan.

Sedan n:is vij—xi nu föreligga tryckta i denna samling, är, såsom synes, hela handskriftens innehåll offentliggjordt.

2. Kungl. Bibl:s perg.-handskrift in fol. med gammalt signum A 4, skrifven i slutet af 1400-talet i Vadstena af systrarna KADRIN JÖNSDOTTER och KRISTINA HANSDOTTER BRASK. Beskrifven af R. BERGSTRÖM i »Susos Gudeliga snilles väckare», 1868—70, s. VI. Utom denna Susos skrift, som upptager hufvuddelen, innehåller handskriften vid slutet ett fritt lägg om 6 tvåspaltiga blad (183—188), innehållande: Eth gudeligit oc mykit hwgneligit samtal hwru korsfäster ihesus liwffliga talar mädh enom syndara, tryckt här nedan, s. 143—155. Det uppgifves »vändt [öfversatt] eller sammansatt» af confessor generalis NILS AMUNDI. Denne, som intogs i Vadstena år 1498, var confessor under fyra särskilda perioder, första gången 1517—20, sista gången 1541. Traktaten måste således utarbetats tidigast år 1517, hvadan det i handskriften tillfogade slutlägget torde vara 20—25 år yngre än Suso-texten, af dess utgifvare satt till slutet af 1400-talet. (Ett tillägg om »Samtalets» ålder borde rätteligen influat i uppgiften vid slutet af den tryckta texten, s. 155.)

3. Upsala Universitetsbibl:s papperscodex in 4:o med sign. C 50, skrifven i Vadstena vid midten och i senare hälften af 1400-talet. Beskrifven af R. GEETE i »Svenska kyrkobruk under medeltiden», 1900, Inledn. s. XXI o. f. Ur denna handskrift äro här aftryckta följande fem stycken, nämligen: Fjorton råd till k. Kristiern I om ett gudeligt lefverne af abbedissan INGEBORG GERTSDOTTER (s. 159—204), S. LODOVICI heelsamlikin raadh oc kannedombir (s. 207—212), Om synd mot den Helige ande efter THOMAS AF AQUINO (s. 235—243), Betraktelser öfver J. Marie sorg vid Kristi pina (s. 387—389) samt Utläggning af första budet (s. 413—414). Dessutom hafva (s. 380—383) tillägg och varianter härur anförts vid den efter cod. Holm. A 49 (se här nedan n:r 9) aftryckta traktaten »Betraktelser öfver J. Marie fem salutationes m. m.»

4. Kungl. Bibl:s pappershdskr. in 4:o med gammalt signum A 54, från tiden omkr. 1400-talets midt (det äldsta stycket är dateradt 1434) och de närmast därpå följande decennierna (en handling är af 1469). Den omnämnes knapphändigt (på endast sex rader) af G. STEPHENS i »Ett fornsv. legendarium» D. 2, 1858, s. 1333 (Stephens uppger affattningstiden till 1434—50). Som en något fylligare beskrifning torde vara behöflig, må en sådan här lämnas.

Handskriften är skrifven af många (minst 12) olika händer och består af 143 blad (det sista ett stickblad), fördelade i 11 lägg af olika storlek, växlande mellan 8 och 20 blad. Åtskilliga blad äro numera förlorade.

Innehållet utgöres af liturgiska partier, böner, legender, homilier m. m., dels på latin, dels på svenska. Bland de latinska styckena märkas officiet »Rosa ro-rans», mässan med notering i cantus planus (tarfligt utförd på dåligt papper), breviarium för de allmän-naste gudstjänsterna, ett hymnarium (ej noteradt) m. m.

På svenska finnas, utom en mängd utdrag ur Birgittas uppenbarelser (tillsammans 11 stycken å bl. 46—51, 54, 62 v. — 68 och 75 r.), följande längre eller kortare uppsatser:

i. Rekommendationsbref af Niclis, kyrkherre i Hagabyhöga, för en hans tjänare under valfärd till S. Olof i Trondhem, dat. 1434; bl. 24 v.

ij. Abbedissans och systrakonventets i Vadstena rekommendationsbref för en fattig djäkne, Anders Patarsson, vid resa till Danmark, dat. 1439; bl. 25 r.

iiij. En kort bön till Gud fader (10 rader); bl. 45 r.

iv. Dagens sju tidegärder med böner m. m. — Utgör endast förra hälften af en traktat, af hvilken finnes ännu en (fullständig, ehuru yngre och mindre vårdad) utskrift längre fram (se n:r viij); bl. 52 r. — 53 v. Fragmentet är begagnadt såsom A i när-varande samling och utgör förra delen af traktaten (för forts. se n:r viij), där det upptager s. 215—222: rad. 25.

v. Legend om S. Maria; bl. 57 v. — 58 v. — Utg. af STEPHENS i »Fornsv. legendarium» D. 1, 1847, s. 45—46.

vi. Passio de S. Margaretha; bl. 75 r. — 78 v. — Utg. af STEPHENS, ibid. s. 545—554.

vij. Tio Guds bud (på rimmad vers); bl. 59 r. — 61 r. — Utg. af KLEMMING i »Sv. medeltids dikter och rim», 1881—82, s. 78—83.

viiij. Dagens sju tidegärder med böner samt Ave Maria, Credo, Tolf ödmjukhets trappor m. m.; bl. 69 r. — 74 v. med slutet infördt å bl. 78 v. — 79 v. Denna uppteckning (*B*) är fullständig, men sämre än *A* (n:r iv här ofvan). Den i *A* felande (senare) hälften har i föreliggande samling aftryckts efter *B* och upptager här s. 222: rad. 26 — 229: 29. (Jfr noterna å s. 222 och 229.)

ix. Å ett löst (förut inklistradt?) blad 80 finnes ett stycke (legend) utan början och slut, som utg. ej lyckats att identifiera. Det handlar om en präst, som på kallelse besöker en döende kvinna och vid sin ankomst finner J. Maria och en skara änglar såsom begrafningsgäster.

x. Fragment (slutet) af traktaten Sju sakrament; bl. 81 r. — 89 v. — Utgör sista femtedelen af traktaten. Denna finnes tryckt efter en annan handskrift (cod. Holm. D 4) af GEETE i »Sv. kyrkobruk», s. 3—78. Fragmentet, som alldeles öfverensstämmer med texten i D 4 utan att dock vara afskrift däraf, motsvarar i den tryckta editionen partiet från och med sid. 64: rad. 7 intill slutet.

xi. Ett dombref af häradshöfd. i Hollola från år 1469, på baksidan af ett insatt dubbelblad af pergament (det enda i handskriften).

Ur denna codex har här aftryckts *Dagens sju tidegärder jämte apostoliska Credo, Tolf ödmjukhets trappor m. m.* efter de bägge uppteckningarna n:is

iv och viij, såsom ofvan nämnes. Traktaten upptager här s. 215—231.

5. Upsala Univ.-bibl:s pappershandskrift C 22 in 8:o, skrifven i Vadstena af många olika händer under 1400-talet, är beskrifven af J. H. SCHRÖDER i »Glossarii latino-svethici specimen vetustum», Ups. 1845, s. III—VIII. (Jfr WIESELGREN, »Hel. Bernhards skrifter», 1864—66, s. xv o. f. och KLEMMING, »Läke- och örteböcker», 1883—86, s. 500.)

Ur denna hdskr. hafva här tvänne stycken aftryckts, nämligen dels slutet af en traktat *Säx synder mote them hælgha anda* (s. 258—259), som kompletterar redaktionen i cod. Holm. A 9 (s. 247—257), dels *Vår herres Jesu Kristi lefverne* (s. 275—288).

6. Kungl. Bibl:s perg.-handskrift in fol. med gammalt sign. A 3, skrifven i Vadstena år 1502. Beskrifven af KLEMMING i »Bonaventuras betraktelser», Inledn. s. IX—XXXIII. Ur denne codex hafva här aftryckts trenne stycken: *Om Jesu födelse, barndom och växt* (s. 263—272), *Om Jesu lidandes bågare och hans blods utgjutelse* (s. 313—345) och en förr ej utgifven episod om Jungfru Maria ur *Hel. ELISABETHS af Ungern uppenbarelser* (s. 405—409). Dessutom hafva (s. 139) anförts några varianter ur denna handskrift till den ur cod. Holm. A 9 hämtade traktaten »Liknelser om Johannes Evangelisten».

7. Upsala Univ.-bibl:s papperscodex C 47 in 4:o, hittills ej beskrifven. Den är utförd i Vadstena af många händer under 1400-talet och utgöres af 468 blad (många blanka). Bandet, träpärmarna öfverdragna med brunt skinn i enklaste pressning, innesluter två

skilda, sedermera förenade volymer, den ena omfattande bl. 1—180, den andra bl. 181—468. Å bl. 1 r. finnas några anteckningar rörande innehållet, gjorda af VERELIUS och ÖRNHIEM. — Handskriftens innehåll är, så när som på de här utgifna fem styckena, på latin och utgöres till vid pass en tredjedel (167 blad) af homilier. Resten består af akter rörande påveschismat, teologiska traktater om sakramenten, de eviga straffen, konsten att dö, om Kristi pina, Helgeands sju gåfvor, djäfvulens sju illfunder samt benediktationer öfver altarljus, fiskenät och öl. Dessutom finnas här »Statuta super regulam Salvatoris», »Statuta Nicholai episc. Lincop.» äfvensom den bekanta »Vita metrica b. Birgitte» (utg. af J. KRUSE, Lund 1892). Till sist följer en samling breffformulär o. d.

De fem styckena på svenska, som äro aftryckta i föreliggande samling, äro:

i. Aff siw thens helgha anda gaffuom (endast de två första gåfvorna äro utförda; resten saknas utan synlig lakun); bl. 129 v. (tr. uppl. s. 418—419).

ij. Här märkias nakra beesklikheet i wars härra pino; bl. 262 r. — 264 v. (tr. s. 291—298).

iiij. Ät got oc rent samwet; bl. 264 v. (tr. s. 424).

iv. Siw kärlica sötma i Christi pino; bl. 265 r. (tr. s. 420—421).

v. Siw puncta i hwilkom finz mikin siäla hughn-adhir; bl. 266 (tr. s. 422—423).

8. Kungl. Bibls pergamentcodex in 4:o med gammalt sign. A 10, från 1500-talets första årtionde. Den finnes beskrifven af GEETE i »Helige mäns lef-

verne», 1902, Inledn. s. ix—xi. Därur har här aftryckts *Vår herres Jesu Kristi pina* (till läsning i dymmelveckan), som i trycket upptager s. 301—310. De i handskriften under förteckningens n:is i och viij upptagna styckena äro här (s. 263—272) utgifna efter cod. Holm. A 3 (se ofvan handskr. n:r 6), efter hvilken de uppenbarligen äro afskrifna. Bägge utskrifterna äro ordagrant lika. Härmed är cod. A 10 fullständigt begagnad, i det alla dess stycken blifvit antingen tryckta eller begagnade för varianter.

9. Samma biblioteks handskrift in 4:o med gammalt sign. A 49 å papper och perg., till större delen skriven i Vadstena vid midten af 1400-talet, är beskriven af KLEMMING i »Bonaventuras betraktelser», 1859—60, Inledn. s. xxvi—xxxv. Ur denna codex har här aftryckts *Betraktelser öfver J. Marie fem salutationes m. m.* (s. 349—380).

10. Upsala Univ.-bibl:s pappershdskr. (med några insatta perg.-blad) C 181 in fol. (gammalt sign. »Teol. 26»), skriven i Vadstena af många händer under senare hälften af 1400-talet. Dess signatur i Vadstenaarkivet var L VI° 9us. Hvarje sida tvåspaltig. Pärmarne utgöras af ekskifvor med öfverdrag af gråhvitt skinn. Spår af två knäppremmar. Handskriften utgöres af 325 blad, hvartill komma 11 rena i slutet. Innehållet, till öfvervägande delen latin, utgöres af homilier, teologiska traktater, legender m. m. Såsom mera märkliga stycken förtjäna att särskildt nämnas: Bernardi »Meditationes», »Statutum visitationis episcoporum pro confirmatione facienda», »Gesta Romanorum» i 80 exempel (bl. 49 v. — 83 v.),

»De ortu et origine Jude proditoris Jhesu Christi» med mirakler, »Tractatus fratris Jacobi de Cessolis de moribus et officiis hominum», originalet till »Skaktafvels lek» (bl. 300 v. — 320 v.) samt »Phisiologus» (bl. 321 r. — 325 v.).

På svenska äro följande fem smärre stycken.

i. Sju jungfru Marie sorger af Kristi pina; bl. 18 v. — 19 r.

ij. Om fastor enligt H. Birgittas regel; bl. 83 v. — 84 r.

iiij. Homilie om S. Andreas; bl. 170 v. — 171 r.

iv. D:o om S. Nicolaus; bl. 296 r. — 298 r.

v. D:o »de conceptione b. Virginis Marie»; bl. 298 r. — 300 v.

Dessutom finnas här och där i margerna till de latinska homilierna inströdda svenska glossor.

Det förstnämnda af de svenska styckena, *Sju jungfru Marie sorger*, återfinnes tryckt i förevarande samling, s. 390—391.

11. En Königl. Bibliothek i Berlin tillhörig perg.-handskrift in 8:o med sign. »Mscr. Theol. Lat. 8:o N:o 71», skrifven i Vadstena mot slutet af 1400-talet (ej före 1469). Den består af 194 bl. (jämte en inhaftad bladflik mellan bl. 1 och 2) med nitid skrift af prydligaste slag, genomgående utrustad med initialer i blå eller röd färg; i några större bokstäfver förekomma bägge färgerna. Röda rubriker (ofta på många rader, stundom upptagande hela sidan) samt röda kommata och isättningar i bokstäfver inne i texten. 10 blad äro i kanterna försedda med silkestroppar af olika färg. Bl. 123 v. upptages af en

smaklös kolorerad bild, framställande en stående Kristus med gloria och blödande ur händer, bröst och fötter samt omgifven af pinoredskap. På sin högra sida har Kristus en knäböjande grönklädd ängel med röda och gröna vingar, hvilken i en framräckt kalk uppfångar de fem blodstrålarna. Till vänster om Kristus knäböjer en konung i röd mantel; han har grön, rödkantad nimbus, i hvilken ses öfver hvarandra tre kungakronor. Bandet utgöres af träskifvor med svart skinn i pressade fält; ornamenten utgöras af pressade linjer och små inramade bilder af Fides, Spes och Caritas i upprepade aftryck. De ursprungliga två knäppremmarne kvarsitta, men af spännena saknas det ena. Bandet är helt visst gjort i Vadstena i klostrets sista dagar. Ofvantill å främre pärmens stå i ett fält inpressade bokstäfverna **K P D**, och i ett fält nedtill läses årtalet 1593. Om ägarinnans namn, KRISTINA PETERSDOTTER, får man upplysning genom en anteckning å frampärmens insida, så lydande:

Cristina Petri filia sic vocata sum
ex patre et matre mea Anno [15]94
vastenis in Monasterio Monialis
vell [!] Monica vel soror.

Innehållet utgöres af tvänne skilda partier. Det första, på latin, består af ett förkortadt breviarium, föregånget af kalendarium (innehållande bl. a. många anteckningar om händelser och personer i Vadstena) med vanliga bihang af tabeller, såsom »Tabula Gerlandi», nyckel för att finna tiden för långfastan, samt af åderlätningstabell m. m., allt detta upptagande

bl. 1—94. Utom en svensk rubrik å bl. 22 v. äro äfven några smärre stycken i denna del af handskriften på svenska, nämligen dels å bl. 1 r. tvänne »kringlor» (o: cirklar), innehållande upplysningar huru man skall finna söndagsbokstafven och gyllentalet för ett visst år, — bägge liksom mycket annat till form och innehåll nästan alldeles öfverensstämmande med motsvarande stycken i »Birgitta Andersdotters bönbok» i Kungl. Bibl. (beskrifven af KLEMMING, »Hel. Birgittas uppenbarelser» D. 5, 1883—84, s. 169—173), — dels 8 stycken böner, infogade ibland »Salutationes B. Virginis Marie». Det nämnda latinska partiet utgöres af liturgiska »horæ»: 1) de S. Trinitate, 2) de S. Spiritu, 3) de S. Cruce, 4) de doloribus B. V. Marie, 5) de S. Anna, 6) de B. Katherina, 7) de B. Birgitta matre nostra (bl. 33 v. — 39 v.), 8) de S. Maria Magdalena, 9) de omnibus sanctis; vidare de sju botpsalmerna med litania och collectæ äfvensom Vigiliæ defunctorum och Salutationes B. Virg. Marie. Bl. 95 är blankt.

Hela den återstående delen af handskriften (bl. 96—194) upptages af böner m. m. på svenska, skrifna af en enda hand, möjligen en annan än den som skrifvit den latinska delen. Äfven den svenska skrifvaren (eller snarare skrifvarinnan) utmärker sig genom en lika vårdad hand som den latinska delen. Samlingen, som var afsedd till bruk för nunnor, utgöres af 104 nummer, hvaraf många omfatta flere (ända till 39) böner. En fullständig förteckning öfver de här befintliga svenska böner må anstå till den samling af »Svenska böner från medeltiden», som för närvarande förberedes till utgifning i Sv. Fornskr.-sällsk:s samlingar. Så mycket bör här i och för

handskriftens datering nämnas, att däri förekomma stycken ur tvänne af Hel. MECHTILDS uppenbarelser (det ena ur bok 1 kap. 38, motsvarande i den i S. F. S. S. tryckta uppl. s. 80: rad 6 — 81: r. 15; det andra ur bok 1 kap. 82, motsvarande samma uppl.:s s. 171: r. 26 — 172: r. 30), hvilka äro afskrifna efter originalet till K. Bibl:s handskr. A 13, som innehåller JÖNS BUDDÉS 1469 i Vadstena gjorda öfversättning af »Hel. Mechtilds uppenbarelser» (utg. af R. GEETE 1899). Det första stycket är ord för ord lika, endast att det i A 13 förekommande ordet *libbadha* (tr. uppl. s. 80: 12) såsom mindre begripligt utbytt mot *snittadha* (skriffel för *smittadha*); det andra stycket, som i A 13 har uppenbarelsens berättande form, är i Berlinhdskr. förändradt till en direkt bön (den kommer att tryckas i den nämnda bönesamlingen). Här af framgår att cod. Berol. är skriven *efter år 1469*. Särdeles långt efter den tiden kan den af paleografiska skäl ej vara tillkommen; helt visst härrör den från 1470-talet.

Ur denna handskrift, som med stort tillmötesgående fått hitlånas för begagnande, hafva i närvarande samling aftryckts tvänne variantöfversättningar af HEL. MECHTILDS *uppenbarelser*, nämligen delar af bok 3 kap. 1 (motsv. i den tr. uppl. s. 237: r. 14 till kap:s slut) och ur bok 1 kap. 31 (motsv. tr. uppl. s. 66: 1 t. o. m. 67: 8). De båda styckena återfinnas här aftryckta s. 395—401.

12. En Arnemagnæanska handskr.-saml. å Univ.-biblioteket i Köpenhamn tillhörig handskrift in 4:o å papper och perg. från senare hälften af 1400-talet

med sign. »AM. 792, 4:o». Den är beskrifven af KR. KALUND i »Katalog over den Arnamagnæanske håndskriftsamling» Bd 2, s. 206—208 (sub n:o 1925), Kbhñ 1892. (Jfr afven KLEMMING i »Läke- och örteböcker från Sveriges medeltid», 1883—86, s. 498 o. f.) Handskriften innehåller hufvudsakligen teologiska, komputistiska, grammatiska och medicinska afhandlingar på latin och danska samt några stycken på svenska, mer eller mindre daniserande. Dessa senare utgöras af:

i. Om åderlätning (hdskr:s bl. 53 r.—54 v.), Läkeråd fördelade på årstider och månader (bl. 139 r.—142 r.) och lat.-sv. glossor, särskildt växtnamn (bl. 142 v.); alla dessa utg. af KLEMMING i »Läke- och örteböcker» s. 182—194.

ij. Tvänne dikter, den ena en kärleksvisa: »Gladhe oc frögd oc hiertans hug» (bl. 90 r.), den andra en psalm: »Gwd fader han tog sin signade son» (bl. 136); bägge tryckta af KLEMMING i »Sv. medeltids dikter och rim», 1881—82, s. 172 i — 172 m.¹⁾

iiij. vii märkelika pwncta... tha siälin vtgar aff legaman; bl. 160 r. — 163 r. — Tryckt i närv. samling s. 427—432.

iv. Människia... hedrar tw gärna gwdz pina mädh hiärtans varkwnnan. tik skal wider faras vi godh ting fore thin dödh. oc vi epter dödin; bl. 163 v. — 164 r. — Här aftryckt s. 433—434.

v. S. Bernardus siger. andelic wisdom är. at ydmywga sik for sina synder; bl. 164. — Aftryckt här, såsom bihang till nästföregående stycke, s. 434—435.

¹⁾ Kärleksvisan har märkvärdigt nog af Klemming införts bland »Andliga dikter» i nämnda samling. Den har fått följa i sällskap med

Härmed äro alla de i nämnda handskrift innehållna svenska och svensk-danska styckena utgifna i tryck. Några (12) svenska glossor (å bl. 142 v.), som ingå i afd. i här ofvan, äro särskildt utgifna af M. LORENZEN i »Småstykker, udg. af Samfund til udgivelse af gam. nord. litt.», s. 74. Kbhñ 1884. 8:o.

13. Kungl. Bibl:s perg.-handskrift i lit. 4:o från början af 1500-talet med gammalt sign. A 29, innehållande en bönbok på svensk-danskt blandspråk. Beskrifven af KLEMMING i »Hel. Birgittas uppenbarelser» D. 5, 1883—84, s. 157—62. Därur har här (s. 436—441) aftryckts ett stycke *Om rätt skriftersmål* (hdskr:s bl. 234 v. — 236 v.).

Öfversikt af förestående hdskr.-förteckning.

1. Cod. Holm. A 9.	8. Cod. Holm. A 10.
2. » » A 4.	9. » » A 49.
3. » Ups. C 50.	10. » Ups. C 181.
4. » Holm. A 54.	11. » Berol. Theol. Lat.
5. » Ups. C 22.	N:o 71, 8:o.
6. » Holm. A 3.	12. » AM. 792, 4:o.
7. » Ups. C 47.	13. » Holm. A 29.

den nyssnämnda psalmen, i det båda styckena tillkommit då samlingen redan låg färdigtryckt.

STIMULUS AMORIS

AF

BONAVENTURA.

Skrifter till uppbyggelse.

1

135. 10.

Här byrias bok the som kallas stimulus amo- (276)
 ris ok sigher aff och läre hwilka ledhis män- Thäta
 niskian skal idhna sik i andeliko lifuärne ok skal
 huru hon ma meer främmias i godho och läsas j
 cione
 5 täkkias gudhi

Capitulum i

Först skal människian thät mästa hon gither räkna
 sik owärdhogha aat gudhz godhgärningom. Mis-
 täkkias sik siälfue. och astunde at thäkkias ensamp-
 10 nom gudhi Ok ey wilia räknas ödmiwk aff andh-
 rom. wthan ledh och ful Ok thär aff wndherstanda
 högxta gudhz miskundh. at mädhan hon är ledh-
 astir thrækker. ok i allom thingom othrolighast.
 oc redhabonast at mote bryta högxta waldeno. ok
 15 tho wil gudh taka hona | til sinna th[i]änist Ok 277
 thät än är större wil hona räkna sith barn Ok thy
 räkna ekki thät stort at thu thianar gudhi wthan
 räkna thät aldra störs]t at han wärdhoghas at
 haffwa swa ofulkomplican ok wslan thianara

[Cap. ij]

Thät andra är at människian skal aff engo sörghia,
 wthan aff syndomen Ok aff them thingom som
 hona ledher til syndinne ok borth dragher fran
 godho Wthan mykla hålder aff allom androm dröff- 5
 wilsom smålek ok oräth som hänne händer skal
 hon glädhias Ok them innärligha älska som hona
 dröffua. Ok enkanneligha böner for them haffua
 takkandis gudhi höghelica. räknande sigh owärdh-
 ogha at swa store godhgärning thy at sinom 10
 winom näfser gudh i thässe wärdhl at han skuli
 apther thätta liff spara them Ok thy nödhga dröff-
 wilsin os at nalkas gudhi

[Cap. iij]

Thät thridhia är at hon skal fatikdom och alla 15
 licamlica nödh gärna thola for gudhz skul Ok
 änkte haffwa äller astwnda wthan näppa licamans
 widherthorpt wthan i allom fatikdom ok licam-
 lighom dröffuilsom sigh samföghia hofdheno chris-
 to Ok thät skal hon räknä aldä störst at christus 20
 konwnger offwer alla konwnga ok härä offwer
 alla härä wil sigh införa swa ledhan thräl Ok
 klädha ok prydha mädh sinom prydihlsom ok likna
 sigh ledhasta thräkkenom som är människian Ok
 thy swa myklo meer hon seer sigh rika wara aff 25

wärdhzhlighom rikedomoni och ympningas i licam-
lighom hwgnadh Swa myklo meer skal hon innärlica
syrghia skodhandis sigh swa myklo mer längda
wara borth fran gudhz liknilse

5 at människian skal i them thingom som ekki
ärw mote gudhi häller lydhra androm än sik
siälwe [Cap. iiij]

Fjärdhe är at i allom lofflighom thingom skal
människian häller göra annars wilia än sin
10 eghin Ok häller i allo licamlika ärwodhe forlata
sin wilia ok astwnda at fulkompna annars gagn
Ok mädhan hænne bör thätta allom göra myklo
meer och aldri hælzst bör hænne wmfämpna ok
wndfa sinna formanna | lydhno ok budh ok 278
15 hwath hælztz the sighia thät som höffuelighit är
alla wilia alla mädh teknom kwinnogha thät skal
hon mädh alle sinne makth ok högxta astwndan
fulkompna

fämta är at hon skal engin fatighan äller
20 wslan forsma wthan häller warkwnna sigh
offwer them [Cap. v]

Fämta är at hon skal engin ä hwru myghit han
see fatigher äller wsl forsma alla hadhweta.
wthan halder til alla haffwa modherlighin kärlek
25 Ok swa innärligha warkwnna sigh offwer alla. swa
som modher warkwnnar sigh offwer sin enga och

älskeligha son Ok aldra thera dröfwilse skal hon
räkna wara sin. ok allom hiälpa wm än hon forma
swa som sigh siälffwe Ok än tho at hon skal til alla
mädh warkwnd ok thiänist haffwa sigh swa som
modher tho skal hon alla j wyrdhningh ok hedher 5
halla swa som sina fädher ok härra

at mäniskian skal engen döma [Cap. vj]

Sjätta är at människian skal engin döma aff nakre
synd thy at hon weth ekki hwat gudhz nadh
wärdhoghas at göra j syndogx mans siäl Än seer 10
hon nakon mädh wppinbarom teknom synda. thär
aff skal hon mera syria, än thät hænna eghnom
licama jnföris, älla forestadhe thwsanda faller dödher
tänkiandis at wärdhogharin är siälin som swa
dödheligha sarghas Än noghoth thät licamligith är 15
antikia j hymnom äller a jordh Ok swa som jak
gömer min licama aff dödhenom Swa ok myklo
häller mädh alle atwakth skulle jak göma min
jämcristin, atherdraghandis han aff syndinne mädh
bönom ok kännedom ok äptedömsom 20

at älska annars gangn [Cap. vij]

Sjwnde är at hon skal älska annars gagn swa som
sith eghit Ok swa som modheren glädhz aff
thy at barneno gar wäl j hand Swa skal hon gläd-
ias aff hwario enne liffwandis människio at hænne 25
279 gar wäl j handh ok | mäst wm hon triffs j ande-

ligho liffwärne, ok i thy som ledher til andeligha
 thinga Ok swa rökta androm goth som sigh siälffue
 Ok altidh flere ok större godhgärningh thro, aff
 sinom iämkrisne, än han kan see äller skodha j
 5 honom

at engin älskoghe skal forega gudhz älskogh
 [Cap. viij]

A ttande är at hon enkte älske wthan gudh ok
 alla renfärdheligha for gudhz skul, at j allo
 10 älskis gudh jinnerligha offwer alth, ok ey hwars
 hältzst, nakors hällaghet äller godhgärninga stor-
 leker lwkke hona til at naghon älska mädh en-
 kannelighom kärlek. wthan älske alla almenth. swa
 at aller kärlekin ledhis til gudh. än tho älske meer
 15 thän bättra är Ok tho ma hon göra goth moth
 godho Ok for sinom nästom, ok enkanneligha for
 sinom föräldrom haffua särdelis böner til gudhz
 for therä siäla helso

at gud hafwis altid i aminne [Cap. ix]

20 N Jonde är at hwath hältzst människian gör, äller
 j hwat ärandom hon är, haffwi altidh gudh i
 sino hiärta Ok akte enkte j allom sinom gärningom.
 wthan hans hedher Ok thät aldra mäst widher-
 freste, at hon altidh wndherstande gudh swa som
 25 närwarande Ok swa som hon saghe han mädh
 sinom licamlica öghom när sigh swa som han är
 Ok swa rådhas han ok hedhra, ok ledhe sigh til

hans mädh jnnärlighom kärlek. ok nythiä han j
thässa liffweno thät mästa hon gither Ok hwilas
j engo wthan j honom

at hon widherkännis gudhz godhgärninga
[Cap. x]

5

TJonde är at kan hon faa thässin stykke nw ä[r]w
foresagdh. tha ma hon wndherstanda stora
gudhz godhgärninga Ok skal hon haffwa j aminne
andra othaligha hans stora godgärninga Ok enkan-
neligha. at han skapadhe hona äpther sikh siälffwom 10
Ok thok mandom for hänne skul. antwardhadhe
sikh j dödhin Ok gif wer sikh siälffwan här j wärdh-
linne hänne til andeliko födho. ok j äronne rike
til löna Ok for thy at hon ey än fik han til löna
tha skodhe han mädhan hon är j thässom wäghenom. 15
swasom hängiande a korseno Ok warkwnne sikh
swa offwer han. som hon bare al hans ssar a sinom
280 licama Ok thär aff haffwe enkanneligha | sorgh, at
hon seer swa manga sik göra wärdhogha aat swa
storom godhgärningom Skodha han ämwäl a altar- 20
eno biwdhandis sikh hänne til andelighin math ok
dryk. hafwandis alzskons söthmans smak Ok lustas
ok hwgnas mädh alle astwndan j honom rope ok
sighi

oracio **O** Härre ihesu christe thu som är lifsins brödh. 25
wärdhoghas at mätta mik aff thik. at jak enkte
hwngre wthan thik Ok giff mik thik swa drikka.
at mik enkte thörste wthan thik O min härre halt
min hwgh när thik. at ey mällankommande iordhz-

ligha thinga skwgge. skwlle han skilia fra thik som
är räthwisonna sol

¶ Hwat hedher ok wyrdhningh som hon forma,
skal hon göra gudhz modher ok sighi

5 ¶ O sötaste ihesu wärdhoghas mik största
syndara giffua At jak maghe wärdheligha hedherweta
thinne kärasta modher Ok thu aldra millasta fru.
ärna mic owärdhghom syndara. at jak fulkomlica
ware wndherbughin thinne thiänist. At jak mädh
10 renom hwgh skuli thiäna thik j allom thimom Ok
at jak altidh mädh renom hwgh. ok gudheliko
hiärta närstande thinom godhlek

oracio de passione christi [Cap. xi]

15 O Härria ihesu christe sargha mith hiärta mädh
thinom sarom. ok gör drukkin min hwgh aff
thino blodhe. swa at ä hwart jak mik wände. skulle
jak skodha thik korsfästan Ok alt thät jak seer
skuli mik synas röth wara giorth mädh thina blodhe
Ok late jak mik allan til thin. at jak enkte annadh
20 finne wthan thik O min härria thätta är min hwg-
nadher at sarghas mädh thik Ok thät ware min
jnnarsta dröffwilse naghoth annath thiänkia wthan
thik O godhe ihesu aldrigh hwilas mith hiärta. for
än thät finder thik sin stadhlek. thär ligge thät
25 när thik Ok thär ände thät sin astwndilse

huru thät är wndersampt at thän som smakat
hafuer huru söter gud är at han nakot annat
astwndar [Cap. xij]

VJ skulom myghit wndra Sanneligha thät är
wnder. än wii wndrum ekki at the människa⁵
thär ethsin smakar gudhz söthma. gither sigh
naghot sinne opthermer skildh fran honom Ok hwru
hon för fulstwppa söthma. ey glömer allom thingom
281 androm | ämwäl swa som ätha ok drikka Ok hwat
hältst annath for hona säthz Hwat kan hon an-¹⁰
nath skodha wthan sin sötha ok wälwilioghastan
härta ok liofwasta Ok j honom lustas mädh höghxta
söthma. mädhan hon weth han wara j allom thingom.
Ok j allom thingom ma hon finna han. ok hwilas
j honom. O hwru söther är israel's gudh them som¹⁵
räthfärdhoghe ärw j sino hiärta. O hwru lwstogher
ok söther hans ande är j them O mädh hwat besk-
lek. ok mädh hwat dröfwilsom ok ängxlan thän
hwghin ma wara wpfylter. som ämwäl wm eth
öghna blik skils fran swa storom hwgnadh ok söthma²⁰

hwru mote skal standas wanhopino Capi-
tulum xiii

Är thät swa at thik forekoma nakre thanka aff
gudhz foreskodhan. swa som är predestinacio
sighiandis at gudh haffwer foreskodhat at thu skalt²⁵
fordemas Swara swa them diäfflenom som tolikt

skänke thik Hwat hältst aff mik wardher tha är
 thät wist at thu äst fordömd. Än är thät swa.
 at jak är swa foreskodhadher at jak skal ekki haffwa
 min gudh apther thätta liffruit Tha skal jak ärf-
 5 wodha. mädh allom minom krafftom. At jak maghe
 tha haffwa han j thäso närwarande lifue Ok at
 jak skuli ey böggia wäghna mista swa myghit goth
 Ok här apther skal jak j hwario öghnabliki. apther
 alle minne makth nythia han Ok lwstas j honom
 10 mädh högxta hwgnadh Mäddhan jak skal haffua
 äwärdhelica ysöld j komaskolande lifue Hwat ey
 ware thät mik största gäldh. wm än jak ware wiis.
 at jak skulle bränna apther thätta lifwit j äwärdh-
 elighom eldh. At jak nw ginstan antwardhadhe mik
 15 owinenom Ok byriadhe nw j thäso närwarande
 lifueno. at wngo mädh diäflenom Hwat ey ym-
 ningas mik the ysälden. at jak skulle mik ey göra
 wslan for än thimän komber Sanneligha jak skal
 allaledhis thät mästa jak forma. antwardha mik
 20 minom gudhi. ytthermer än the som foresedhe äro
 til äwärdhelighit lif At enkte skuli wara j mik.
 ey hiarta. ey thwnga. ey andre limmer the ey
 skulu jdhkeligha wara j mins gudhz thianist. At
 enast mäddhan jak gither Ok swa | myghit jak 282
 25 gither maghe jak haffwa högxta goth For thy at
 swa som wärdhzlica människior. for thy at the
 ätha ey köth wm fastona Thy wilia the wm fasta-
 gangin haffwa köth til ymninga Swa skulle than
 göra gudhi. som for sant wiste sik skula fordömas
 30 Ok thät gör thän hältst som smakath haffwer hurw
 söther gudh är Han räknar al wärdhlinna lwstelik
 thingh wara besk som malyrth ¶ wthan hwat

håltzst. swa som jak är wiis at gud forewet hwat
 aff mik skal wardha Tho wet jak at han nekar
 ekki sik siälfuom Ok thy skal jak han wmfämpna.
 mädh allom hwgh ok hiärta Ok thrykkia han swa
 starklica til min. at än tho at daghrandin synis. 5
 skal jak ekki släppa honom. wthan han wälsighnar
 mik Ok än to at han wälsignar mik skal jak ey
 forlata han. ok ey skal han gita borth gangith wthan
 mik Thy at mik är loffighit j swa matto at göra
 honom offwärwald. thy at han loffwar the som 10
 mädh offweruälle taka himerikis rike

¶ Än sanneligha jak weth hwat jak skal göra
 Jak skal göma mik ok fiäla j hans diwpa sarum.
 Ok thär skal jak roligha hwilas Swa at han skal
 ey finna mik wthan sigh Ok ey höffwis honom at 15
 nödhwräka mik borth fran sik Thy at han sagdhe.
 hwilkin til min kombär. jak skal ey wthköra han
 aller wthkasta Ok swa gither han ey fordömt mik
 wthan han döme sigh

¶ Ällighis ok skal jak mik nidherläggia for 20
 hans wärdhoghasta modhers föther Ok skal jak
 sighia hänne at for syndogha manna skul. war hon
 giordh gudhz modher Ok skal jak bidhia hona. at
 hon ärne mik nadh. ok swa wardher jak ey bort-
 wrakin aff hänne Thy at hon predicas aff allom 25
 miskwnninna källa, thy at hon kan enkte wthan
 miskwnd Ok aldrigh kwnne hon annath wthan ym-
 ninga göra wslom ok syndoghom mannom Ok ey
 thror jak at hon wil for mina skul nimma nakra
 andra nya leccze Ok swa haffwer jak thriggia handa 30
 til flokth aller tilfiylse. hwilkit swa som thiafalt
 reph wansamligha synderslitz

¶ Än är jak foreskodher | at jak skal haffwa 283
 äwärdheligha fadhernis landith *mädh* anglomen San-
 neligha tha skal iak nw tilbyria. at haffwa ängla
 liffwärne. ok ey manna swa myghit som mik är
 5 möghelighit. ok jak forma Ok skal mik alla ant-
 wardha honom. hwilkin sik allan redhe mik til
 löna Ok skal jak mik lata nöghia aat thässom
 lwthenom Ok skal jak aldrih meer naghót an-
 nath astwnda. Thy at han är räthwis Ok wm än
 10 jak naghóth annath letar äller spör wthan han.
 tha ma han räthwisligha wredhgas mothe mik Ok
 hwilkin jak skulle mik see lioffwan ok wälwilioghan.
 han faar jak see wredhan ok rädhelikan förandis
 dom mothe mik Ok thy lykta swa *mädh* diäfflenom
 15 Hwat aff mik skal wardha. aldrih skal jak lata
 aff gudhz thiänist Än wee är thik wm thu thiänar
 ekki swa storom ok godhom härre ok gudhi. ok
 aldrih fa lwstas j hans söta närwaru

här sighx af them thingom som människiona
 20 ledha til andelica hwilo [Cap. xiv]

U M thu wilth komma til andeligha skodhilsa
 hwilo. tha skalt thu stadhfästa j thik thry
 thingh Thät första är at thu skalt widherkännas
 ok aminnas. hwru myghit thu haffwer brutidh mothe
 25 thinom skapara Ok hwru myghit daghlighe badhe aff
 thik ok androm mothe honom briz Thy bidh innär-
 lica syrghiandis aff thinom syndom Ok swa myghit
 warkwnandis thik offwär annars synde. som off-
 wer thinom eghnom Ok skalt thu wm thu gither
 30 ympninga ok daghlica grata Ok thätta thänkiandis

skalt thu häller astwnda at dröffuas än glädhias
 Skodhandis at wii ärom ekki j them stadhga thär
 glädhi är Wthan häller sorgh ok dröffwilse Thy at
 thät ware storth än wii wan gudh swa storligha
 for wara synder til wredhe rettan kwnnom blidhka 5
 mädh thy. at wi allan wan lifftima grätom Ok
 thän hwgnadhin skulom wi j thäso lifweno wt-
 wälia. at wi altidh formattom grata wara ok wars
 284 iämcristens | synde ok onzsko ok thän wälwilioghe
 härrian aff sinne nadh ingiwther genstan äpther 10
 grathen the siälinne hwgnadh ok glädhi. som tro-
 ligha ärwodha j tholighe sorgh Ok swa som wat-
 nith j winklasanom swrnadh äller swdhit aff solinna
 hita. wmwändis j win Swa wmuendis fulkomligha
 jdthroghe manz thara. swdhne j kärlekkens brwna 15
 ok glädhinna wine Ey höffwer swa storom härria
 byggia j siälinne mädh swa store gaffwo. wthan
 han finder hona aldri renast. ok granligha rensadha
 mädh tharanna wathne

¶ Thät andra är at thu widherfresta thät mästa 20
 thu gither. at warkwnna thik offuer gudhz pino
 Ok bära hona altidh mädh thik j thino hiärta. Wthan
 wi kwnnom mädh warkwnnan pinas mädh honom.
 Tha kwnnom wii ekki frygdhelica glädhias mädh
 honom. Är thät swa at thu thänker wäl hans pino 25
 Ok ingar wäl j hans ypna sidho. tha komber thu
 raskligha til hans hiärta O sält hiärta hwilkith
 swa sötheligha tilbindhz gudhz hiärta Hwilkins
 winstra handh är wnder hans hofdhe Ok hans höghra
 handh wmfämpne han Räthfärdhelica skikkas tha 30
 brudhin. som är siälin j brudhehwseno mädh brud-
 gommanom ihesu christo. O thu hiärta som swa är

skipadh Jak bidher thik. at thu kwngör mik thän
 söthman thu kanner Ok lön ekki for mik the lwste-
 likhetena thu haffwer Wthan swa som iak seer
 thu hörer ekki mik. thy at thu äst al wpswlghin
 5 aff fulstwppa söthma Thu haffwer nw glömh thinom
 tholk som är j mörkastwffwne Jak ser nw thik
 wara gripin j swa store lustelikhet. at thik är ey
 nw röst aller wnderstandilse

¶ Hwilkin som jn wil gaa j andeligha skodh-
 10 ilsenna söthma Quod est contemplacionis dulcedi-
 nem Wthan aat thässom dwromen. tha räkne sigh
 wara röfwara ok thiwffh

¶ Thät thridhia är at thu skalth änkte astwnda
 at ägha wthan gudh Ok hwath hilstz thu haffwer.
 15 aller thik | giffs. aller thu seer aller thu hörer 285
 wara nämpth wthan gudh. thät skalt thu aktha swa
 som enkte. stadhfäst thin hwgh j ensampnom gudhi.
 at thu skuli ensammen j thik tilföghias honom enom
 Tha skal liwdha j thinom örwm hans sötha ok
 20 lioffwa thalan, tha skal han wppinbara thik sinna
 snille liggiandefä. ok biwdha thik sina sötha kossa
 Ok tha skalt thu wpyllas aff swa myklom söthma
 ok hwgnadh. at thu skuli ey githa hallith thik
 siälfwa Wthan thu styrkis ok wppehallis j hans
 25 lioffwe fampne O felix anima quo abiisti O
 säl siäl hwarth äst thu gangin hwi läst thu os
 ather j swa store besklikhet Jak bidher thik at thu
 kwngör os. än thu lather thik nöghia aat thy
 godho som thu nw haffwer Äller wilth thu at wii
 30 sandom thik naghöt af warom gaffwom Wthan wis-
 seligha jak thrör at thu räkna wara gaffwor enkte
 wthan ledhan thräk O thu siäl wpylt mädh ful-

stoppa hwgnadh. j hwario bruthom wi mothe thik.
 at thu wilt ey skodha thät wi reknom storth Hwi
 forsma thu swa the thing som wi myghit älskom
 Wthan swa som jak seer thu wilth ey thala widh
 os. thy at thu äst gripin aff thinom älskogha O 5
 obegriplikin kärleker. hwilkin swa starkligha saman-
 föghie hiärtadh gudhi O wndersamlighin skaparans
 godhleker som enkanneligha sökier sina älskara
 mädh swa höghelighe gaffwo

mothe högfärdhoghom ok them som mykit 10
 halla aff sik [Cap. xv]

O Thu högfärdhogha O thu luciferi aptherföliare
 Swara Hwat ey thänker thu thik wara gudh
 Äller hwat ey wethz thu al thing wara aff gudhi
 Är thät swa at thu räkna naghott wara aff thik 15
 Sanneligha tha widhergar thu thik wara gudh Wthan
 see framledhis hwru thin darskaper ok gälenska
 maghie nidherthrykkias Hwat ey är thät stor dar-
 skaper at högfärdhas aff annars Ok thy mädhan
 althing ärw aff gudhi ok thu högfärdhas aff nakra. 20
 286 Tha pröffwar thu thik wara en dara Ok | är thät
 swa at thu wnderstar ekki thätta tha pröffwa thik
 wara andeligha blindan O thu dare ok fulder mädh
 gälensko. wm thu wilth högfärdhas. ok wilth ekki
 synas wara en dare Tha lyk wth fran thik al the 25
 thing som thik ekki til hörer Ok högfärdhas
 sidhan aff allo andro Wthan sannelica wthelykke
 thu al the thing fran thik, som thik ekki til hörer
 tha wardher thu til enkte Ok thy högfärdhas aff

engo Än thu wilth wnkomma storan sälinna wadha
ok wanda

¶ Än wi gam nw til the gaffwor af hwilkom
människian wardher gudhi thäk Aff them math
5 thu ekki hogfärdhas for thy, thu westz ekki hwat
häller thu haffwer them äller ey Wthan wisseligha
högfärdhas thu tha haffwer thu them ekki. lath
nw swa som thu them haffwi. sem swa til hwru
thu them haffwer O thu othrolighin thiänare thins
10 härre forradhare ok thin eghin fordarware Rät-
wisona wm thu hona haffwer. gaff tik war sötaste
gudh. swa som renasta klädhe Ok thu dröper hona
ok smittar idhkeligha mädh syndanna rothna blodhe
Än jak wille o thu höghfärdhog människia. at thu
15 ware ekki wärre än the qwinna thär en wppinbar
syndherska är Hwilkin qwinna är swa ful aff sigh
äller lasta ful. at hon ey blyghis aff sinne lönlige
soth Wthan wisseligha thu finder räth änga swa
onda qwinno at hon ey blyghis thär höghölica aff
20 tha hon thät haffwer Ok thor hona ey wppinbara
sinom kärasta brwdhgomma O wsal dare thätta
haffwer qwinnan aff kränka nathurinna wäghna
wthän syndh Ok tho blyghis hon thär aff ok haff-
wer thässa sotthena siällan Än thin soth är idh-
25 kelighin ok tho blyghis thu enkte Mädhän swa
myghit ilth är aff thik. ok swa myghit goth är aff
gudhi. glädhz ok äras enkte i thik wthan i gudhi
Ok blygx idhkelica for guddomsens walz öghom
aff thinne fylsko Wthan wanligha thu sigher Jak
30 wil ekki meer högfärdhas aff mik. än thogh wil
jak ok astwndar aff allom loffwas O omilder thiwf-
wer hör hwat ey är thät omilth ok stor onzska 287

at aff millom härra som al thing giffwer ympninga,
 stiäla thät honom är kärast A swa matto pröffuas
 han en dare ok onzska fuller som astwndar lof ok
 hedher aff människiom Ok thy mädhan gudh haff-
 wer al thing giorth aff sina miskunsamlica walle 5
 wm sigh siälffuan Giff thy honom til hedhers alt
 loff ok alt thät loff är wärth Thätta thänk gran-
 nelica i thik siälffue at thu äst thär til skapad ok
 atherlöst at ey thu, wthan gudh skuli hedhras ok
 loffuas i thinom gärningom Ok thy äpther fylgh 10
 throligha thins härra wilia Oc haff största stiugh
 widher at loffuas Wthan glädhz at thin gudh hedh-
 ras ok loffuas aff allom Ok swa myklo meer som
 thu ser, at han hedras aff naghrom. swa myklo meer
 frygdha thik Ok idhna thät mästa thu formath 15
 thin gudh at hedhra i allom thimom, mädh hugh
 maal ok gärningom Ok i allom thinom gärningom
 astwnda ok akta enkte wthan hans ensamith loff

¶ Ware thät swa at thu älskadhe gudh ok astwnd-
 adhe hans hedher swa som thu skulle Thu wille 20
 häller födhas mädh aldra beskasta mathz ok dryghx
 wppehälle. ok räknas aff allom swa som orenaste
 thrækker Ok wilde häller haffuas j styggilsom som
 ledher thrækker ok throdhas wndi hwars manz
 fothum Än thu wille ympningas i alzskona lustelik- 25
 het ok wphöghias mädh största hedher Ok än thu
 wille haffua alla licamica helbrygdho. wm än thin
 gudh thär större hedher aff hafdhe Än tho at thin
 lön ware a bäggia waghna lika stor Thät skulle
 wara os aldra thäckkast at war högxsta gudh wärdh- 30
 oghadhis wm os. aller aff os tagha nakra lofsins
 gaffuo Än thy wär for wara synde ok osälikhet

widherfrestom wi hwar dagh thwärth a moth Wthan
 oo vndersamlighin ok osighelikin wars frälsara mil-
 het. hwilkin swa miskunsamlica warkwönnar sigh
 offuer wara ysäldh. hwar | kan til fulz sighia hans 288
 5 miskundh O thu människia swep thik ok inweff
 allaledhis i hans miskundh Ok lath aldrigh aff at
 thakka swa söthum thinom skapara ok härra ok
 sigh swa min härra hwat gaff iak thik at thu swa
 söthelica ok liofflica hanterar ok wppehaller mik
 10 höghfärdhogha ok forkropna Hwadhan är the
 nadhin Jak haffwer fwönith. at thu wilth thola mik
 eth öghnablik Sannelica thät haffwer ekki iak for-
 skullat Wthan iak är wärth at byggia i hälwite
 Sannelica min härra iak är ey wärth at nämpnas
 15 mädh thinom creaturum O obegriblikin godhlexens
 storleker Hwat kan jak thik til thäknadha göra for
 thätta Älla hwat kan iak thik giffua for swa stora
 godgärninga Jak ympningas ey at lica göra for
 mina synde Ok iak forma nw ey at ärfwodha. ok
 20 haffwer enkte at giffua wthan thät thik til höre
 ok thit är Wthan jak weth hwat iak skal göra Jak
 skal mik antwardha thik ok latha mik alla saman
 in til thin Ok mädh fulkompne wyrdhningh ok
 räddogha skal iak göra thik allan thän hedher jak
 25 forma Ok iak skal idhkelica thiäna thik. wm än
 thu wärdhoghas at skodha mina thiänist Tho for
 thy at iak giordhe thät iak formatte. thwäkar iak
 ey at thu haller thät for fulth Än thät ware mik
 aldra störst än thu wärdhoghadhis at läta mik
 30 hwilas i thino hwse mädh thik O högxta goth
 hwru sööt mik ware tha thin närwara Jak skal
 göra som skrifwat är aff ruth gaa maklica fram

ok lyfta klädhin aff thinom fotum ok hwilas widh
 them at thu wärdhoghas mic wtlänzska til föghia
 thins guddoms hionalaghi Sanneligha iak skal
 aldrih hwilas for än iak far glädhias i thinom fampne
 Ok söfdh mädh högxta söthma skal iak hwilas i 5
 thinom armam Tha skal offwerflödhas mik al luste-
 likhet ok mith hiärtha thät skal wndersamt wardha
 ok wthuidhas ok mädh wndersamlighom söthma
 drukkit giorth. skal iak enkte kwäna thänkia vthan
 289 | thik äntho bidher iak thik nw min söthe härre 10
 at thu lath mik i engom thima i mine eghne styrls
 Thy at iak är minna siäl sarghare ok fordarfuare
 Thy alt thät thu wilth mik giffua böwara thät ok
 göm. at thik skuli ensampnom wardha hedher ok
 ära for wtan ända 15

At frestilsen ärw gudhz thiänista mannom
 optelica nyttogh Capitulum xvi

O Högxta kärlexxens härre. Thu lather os
 frestas. ey thy at thu wilth at wi skulum forwinna
 aff them. Wthan swa som rädde giordhe. skulum 20
 wi fly til thin swa som til thryggasta hampn O
 min härre thu gör swa som godh modher. hwilkin
 som astundar at see sin son ok wmfämpna han.
 nar han är lankth fran hänne Tha rädher hon han
 mädh nakro thy som rädhelighit är ok wträkkian- 25
 dis armana thaker hon flyandis sonen mädh glädhi.
 ok ler aat honom ok kysser han sötelica Ok radher
 honom ok äggiar at han skuli ekki annathsin längia
 sik borth fran hänne At honom skuli ey naghoth
 ilth hända Ok hwghnar han thrykkiandis han in 30

til sikh Ok atsidhersta biwdher hon honom sina
 spina O sál frestilse hwilkin os nödhgar at fly i
 gudhz fampn O sötaste hárre thu lather os wppa
 alla wághna áltas. ok altidh biwdher thu os thik
 5 siálfwan til helsamlighasta tilflyilse At wi skulum
 i allom thimom dwálias när thik

¶ O människia thu skalt ey wndra thik haffwa
 frestilse wthan swa som rådhandis fly til thin gudh.
 ok bliff när honom wm än thu wilth ekki frestas.
 10 állighis math thu wardha fangin aff them ok for-
 dömas Är thät swa at thu haffwer thik ofmykit
 borthlängth fran gudhi Swa at thu ey kanth mädh
 fullu hiärta atherlöpa til hans. skynda thik rasklica
 til christum. swa som til thin nästa. ok skyl thik
 15 ok fiäla i hans sidha saars källo. hyldho ok thäkta
 mädh kärlexens klädhe Ok rådhz enkte thy at thär
 finder thik engin thin owin

¶ Thät haff thik swa som ena almännelica
 reghlo. at nar thu wilth diwplica böghia thin gudh
 20 til thin tha bär christi sar i thina hiärta ok han
 skal presän|thera thik stänktan mädh sina blodhe 290
 gudhfadhre ok han swa som söther fadher. skal
 föreesee thik fulkomplica Gak thy fram til christum
 ok bidh han ödhmiwklica at mädhan han ma
 25 aldrigh opthermeer sarghas. wärdhoghis han wponia
 sin saar i thino blodhe Ok thik allaledhis rödhan
 göra i sina blodhe At thu swa klädh i the rödha
 balda kindeno maghe inga i högxta konwngxens
 palacium

30 ¶ O thu thär frestas thänk ok skodha dagh-
 lica thässin sarin. ok thät skal wardha thik altidh
 til hwgnadh Ok thwäka enkte thy at thrykke thu

them fastelica i thina hiarta tha wppinbaras diäffwls-
 lighom frestilsom engin tilganger til thin ffor thy
 haar är thän som skodha granlica äronna konwngh
 swa hardhelica sarghadhan for wara synde thör
 opthermer synda mothe honom Ok än tho at han 5
 wille ey for gudhz sara wyrdhningh atherhalla sigh
 aff syndinne. tho atherhalle han sigh. thy at for
 syndinne skul skal giffwas äwärdhelighin ok hardh-
 aren pina

¶ Än är thät swa at ·thu see christum for 10
 thina onzska thik oblidhan wara Löp ginstan til
 hans modher. som är alla syndogha manna hop. ok
 gör hänne wyrdhning swa som gudhz modher Ok
 mädh gratande tharom bedhz hänne hiälp Ok än
 thu ekki afflather. wthan stadhelica framhaller thwäka 15
 enkte at thu ey far aff hänne hwat thu bedhis Thy
 at al miskund är wpwäkt hänne Ok hänne
 är antwardath swa som aff eno ämbite at mis-
 kunna allom Ok thät hon gör allom alment mädh
 store aatwakth. thät nekar hon ekki thik 20

¶ Än finder thu thik engaledhis swa hwgnas.
 with at thu älska tha gudh Thy at han gör thät
 for thän skul. at thu skuli widherkännas thinna
 synda diwplek Ok at thu skalth wnderstanda thina
 ysäldh Ok thät är största gudhz gaffwa Thy at 25
 honom thäkkis ekki then dirfwen som somlighe
 haffwa. hwilke sigh räkna räthwisa. ok ga swa diärf-
 lica fram til höghxta gudh. swa som til sin heme-
 lighin wen Thy at thät är gudhz wili. at aldrigh
 291 är människian swa | stor i dygdhom. at hon skal 30
 ey räkna sik wsla ok swa som enkte. ok skal koma
 til hans swa som blyghiandis aff sinom syndom

mädh store wyrdhningh ok räddogha Ok skal thät
 räkna stort ok swa som aldra stö[r[s]th. at gudh wili
 skodha hona swa som längdan til Ok thy mädh
 fullu hiärta skal hon widherkännas gudhz storlek
 5 ok sin fatighdom ok sighie O härra gudh iak är
 ey athenast owärdhogh at thu ingar wnder mith
 thak Wthan iak är ey wärdhogh at iak maghie
 nakraledhis nalkas thik Ok thy ympningas mik at
 thu längdan til skodha mik mädh thinom millasta
 10 öghom Jak sigher thik wm thu äst idhkelighin ok
 star stadhogh. at ey athenast skal han thik skodha
 Wthan än ämwäl skal han thik inledha til sinna
 lönlighasta thalan Hwilkit os wnne ihesus christus
 som är wälsignadher for wthan ända Amen

15 här sighx hwru människian skal skipa sina
 thanka at hon skuli altidh hafwa gudh i sino
 hiärta Capitulum xvii

O Thu människia wiltu thu witha. hwru thu
 skalt styra thinom thankom Thu skalt altidh
 20 thänkia thik wara i thins gudhz närwaru. hafwan-
 dis han altidh i thinom thankom ledh altidh thina
 thanka offwer christum Aldra hardhelighasta sargh-
 adhan fore thik Ok skalt thu hwghxsa at han
 war thin gudh som tolikth tolde for thik Ok gak
 25 idhkelika in til gudhz modher mädh alle wyrdh-
 ningh. thy at hon är wsla manna hwgnadher Ok
 swa ofta thu hwghsar a hona tha thänk at hon är
 gudhz modher Ok swa hwart hälstz thu ledher
 thina thanka. tha hafwer thu gudh i thina hiärta

Ok swa standandis fore honom ok wndrandis hans
 storlek Ok widherkännandis thina ysäld, swa myghit
 som thu formath Thär näst gak ather in til thik
 siälfwan ey litidh wndrandis at han wärdhoghas
 swa ledh thing nalkas sinne asyn Ok at han tol 5
 thik et oghnablik at dwälias i sinne asyn Thätta
 swa görandis aff thässe största gaffwnne ok aff al-
 lom androm thingom skal thu thakka gudhi thät
 292 mästa thu | formath takka gudhi ok räkna thät
 wara stora gaffwo at thu gither takkath honom 10
 Ok thässa gaffwona swa som är. at thu maghie al-
 tidh dwälias i gudhz närwaru Ok alth annadh thät
 han thik giffwer. skalt thu göma mädh granne at-
 wacth Ok girnas altidh mädh store astwndan til
 störra Ok är thät swa at for thina ysäldh. aller 15
 naghor wärdhzlik hindrilse kan thik hända at bort-
 dragha thin hwgh fran gudhz närwaru Jdhkna
 ginstan mädh store änghxlan at atherkoma thit thu
 wast Ok wm thu swa gör. hwat framgangh thu
 skalt haffua skal thik lära thän hälghe ande Thät 20
 haff for sant at hwat hälstz aff androm är. tha
 skalt thu thät mästa thu gither halla thik for enkte
 Ok räkna thik största syndersko. offwer alla andra
 Ok swa for thik som for allom androm. mädh alle
 ödhmiwkth bedhas nadh aff thinom närwarande 25
 gudhi Ok til thinna eghna skwdhিলse math thu
 ledha thina thank a swa matto Thu skalt aldrigh
 thänkia at andre syndara aldrigh ärw the swa lankt
 länghde fran gudhi At the wände ey stwndom sith
 hiärta til gudh Ok thänkia tha innarlighare a sin 30
 gudh än thu Ok widherkännas han liwslighare Ok
 sta for honom mädh större wyrdhningh Ok haffwa

for sina synde stör[r]a blygdh Ok presäntera sigh
 honom ödhmiwklighare. ok röras mädh större ok
 hetare astwndan i siins gudhz närwarw Ok än thu
 ey gither thätta thänkt mädh fullu hiarta Tha räkna
 5 thik aff thy sammo aldra höghfärdhoghasta Thy at
 qwämeligha kanth thu thässe thinne högfärdh ey
 likawäghä aller andra manna wranga astwndilsom
 Ok mädhan thät swa dömis aff wisom mannom. at
 swa som thät händer aff godhom. Swa ok aff
 10 ondom Swa at ä finz naghör wanskilse i hwariom
 Hwilkin wi ey swa granlica kwnnom finna i
 androm Tha skalt thu stadhelica tro. at höghfärdhin
 är thän lastin i hwilkom thu enkannelica brwth-
 likin är. thy at thu | kant ekki skodha hwru krank 293
 15 thu äst Ok sannelica wm thät är santh. tha math
 thu wäl räkna thik mintzst aff allom Än wanlica
 thin högfärdhoghe thanke sigher thik Hwru kan
 iak thät thänkia aff hedhningomen at iak är min-
 dre än the for thy at the witha enkte aff gudhi
 20 O thu blindh högfärdh hwat ey westz thu at wm
 thu wnderstar gudh. ok thrör thik wara atherlösta
 mädh hans wärdhogha blodhe Ok tho wphögher
 thu thik mothe honom i thinne högfärdh. at thu
 ey hardhare syndar. än tha thu enkte wnderstodhe
 25 aff thässon Hwat ey hwar mädh syndinne är större
 widherkänna. thär är större smälekin Ok hwat ey
 hwar större är smälekin aller for[s]mäilsin thär är
 ok större syndin Ok thy o thu fawizska thak engin
 wndan. wtan mädh fullu hiarta ödhmiwkandis thik
 30 ok widherkännandis thina ysäld Än tha wanlica
 komma thik andre thanka. at thu äst wtlagdher
 ok forsmadher aff gudhi Tholica thanka skalt thu

thät raskasta thu kant wtlykkia ok borthwrāka fran
 thik. ok lata them engaledhis dwālias nār thik Thu
 skalt ey litidh rādhas ok altidh wphōghia hōgxta
 gudhz miskund Ok thrōsta a hans saar ok hardha
 pinor Ok a hans modhērs hōghelica miskund Thy 5
 at wars gudhz miskund ār stor Ok ān tho at i thik
 ensampne ware alle the synde som giordho āru ok
 ān kwnno gōras. Ān gar gudhz miskwnd ok nadh
 othalica offwer alla them Ok aff sinne millasta mis-
 kwnd forlather han thik them, wm thu atherkomme 10
 til hans Ān nw komber thik annar thanke. hwat
 thu āst hāller i gudhz kārlek aller ey Wthan iāff
 thik bōr at rādhas. ān thāt wakta granlica at thu
 a hwarghin delin stadhelica thik stadhfāst Wthan
 ārfwodha throlica Ok hopas altidh a gudhz miskund 15
 Ār thāt swa at thu thātta gōr ok rākna thik i
 294 thinom thankom. aldra | wāghna belagdha wara
 mād̄h syndinne myrke Ok syriandis innerlica aff
 storo myrkre wānder thik ōdhmiwklica til miskwn-
 ninna kāllo thin hwgh Tha skal thik wprinna i 20
 thāssō mōrkreno sanna liwsith Ok mād̄h sōtasta
 wars gudhz miskwndh skalt thu wplyptas at skodha
 himerikis thingh Ok thār skalt thu ympningas
 ok offwerflōdhas mād̄h alle luste[li]khet Ok thu
 skalt sighia mād̄h prophetanom, at nattin ār mith 25
 liws i minom krāslek Hwilkit os wārdhoghis giffwa
 ihesus christus som liffwer ok styrer for wthan
 ānda Amen

hwru siälin wpfyllis af sins skapara kärlek i
andelighe skodhan [Cap. xviii]

O Gudhz wisdoms ok snille rikedoma höghelik-
het. hwru obegriplike ärw thine doma Ok olethe-
like ärw thine wägha Hwar wpfaar i mins här-
rarn bärgh. äller hwar skal sta i hans hälgha stadh Än
naghor wil wpfara. aat hwat wägh skal han wp-
fara. mädhan hans wägha ärw olethelighe Tha thu
idhknar at fulkompna al the thing som nw ärw
foresagdh mädh alle atwakth. Ok nw swa nalkas
gudhi at thu gither enkte thänkth wthan han Ok
al annor thing wthan han. ärw thik i störsto besk-
lek Ok swa at thu nw häller wille, at siälin skil-
dis fran kroppenom. än thin siäl skwlle ey idhke-
lica wara mädh sinom tankom i honom Ok tha
thik synis at thu ey älska thik siälfwa. wthan han
Wakta nw aat thu som wpfyllt är mädh kärlek
hwat thik händer aff thinom älskogha. mädhan thu
äst al swa som wmwändh i kärlek O thu älske-
lighin. thänne thin älskoghe fran hwilkom thu
kanth engaledhis skilias. dragher sigh stwndom
litidh wth aff thinom thankom ok hwgh. Swa at
thit hiärta byriar nw at wafra när nakro andro.
Ok thu seer han hwilkin thu swa starklica älsk-
adhe, haffwa borthgangith Tha wpfyllis thu mädh
store astwndan at lethä alla stadh. hwar thu math
finna thän. som thu swa myghit älskadhe | Tha
kwngör thu rasklighast allom creaturis. at the
skwlu kwngöra thik hwar thin älskoghe är For thy

at thu thwänar al aff kärlek Än ey kan iak thik
 thät skriffwa mädh hwat tharum ok grath thu
 offwergiwdhz. ok mädh hwat ängsla thu wmkring
 löper äpther thinom älskogha O wndersamlikin offwer-
 matta aff thy samo at thu swa hetelica lethar äp- 5
 ther honom. äst thu mädh honom. ok thät wetzst
 thu ey Vthan thu äst wpfylth mädh storum kärlek
 Hwat gör tha thin älskoghe. wisselica ey kan han
 sigh länger skyla for thik Wthan han presenterar
 sik rasklica thik. swa som sötan brwdhgomma Ok 10
 tha thu seer han hwlkin thu mädh swa store astwnd-
 an haffwer letadh. tak han i thin fampn mädh
 största kärlek Thog alt wmens mädh alle wyrdh-
 ningh och räddogha Än hwat hwghnad thu tha
 haffwer. äst thu wis tha math thu thät röna Än 15
 hör thu gudhz kärasta. Tha thu thänker thik nw
 wara thrygga. fiärkar han sigh ather annathsin
 Än tha lethar thu han mädh större kärlek än för.
 ok swa finder thu han Hwat skal iak sighia thik.
 han fiärkar sigh swa oftha borth fran thik Thär til 20
 thu wardher swa atwaktol ath göma han Ath thu
 thort aldrigh göra thik orädda. Ok haffwer nw al-
 thingh mistänkt O thu säl säl hör Hwat skal thin
 älskoghe göra thik. tha thu nw til byrghia at hwilas
 mädh honum Wthan byria at giffwa thik drikka 25
 sötasta win Ok tha thu haffwer smakath thäs söthma.
 byrghiar thu til at astwnda meer Ok for thy at
 han är aldra mänzskaster. skal han giffua thik meer
 Ok ä thäs meer han thik giffwer. thäs meer bedhis
 thu Ok for thy at han är aldra wälwilioghaster. 30
 skal han giffua ä meer ok meer Hwat skal iak sighia
 thik Thu kanth aldrigh mättas. for än thu wardher

drwkkinn. ok aldra wāghna wmguthinn mād̄h win
 Hwat häller thu āpther swa stōran ok idhkelighinn
 drykkinskāp far sōmpn. āller wardher gripinn i ande-
 ligha | syn Ān gudh wil thik thāt giffwa thāt 296
 5 far thu tha rōna Thy at han ār aldra millaster.
 thy giffwer han meer ān nāghor kan thro Ān thogh
 skalth thu altidh thāt haffwa i thinn hīarta at thu
 āst ledhast aff allom Ok engaledhis qwāmelighinn
 til the gafwnna wthan thāt skal thik synas aldra
 10 stōrst. ān han affskrāpa thinn synde hār i wārld-
 inne. āmwāl mād̄h hwat hālstz pinn ok drōffwilsom
 thu skulle pinas Qui est gloriosus et laudabilis in
 secula seculorum Amen

hār sighx aff wndersamlica drwkkinskāpenom
 15 thār siālin wardher swa som andelica drwkkinn
 for ān hon warder gripinn i ande[li]ke syn
 [Cap. xix]

FÖr thy at wi haffwom i flerom stadhom i them
 capitulis som nw ārw foresagdh. Ath människ-
 20 ionna hārdhzska ma blōtas. ok swa som drwkkinn
 göras aff gudhelighom inflōilsom Thy at thinn hwgher
 maghe thās meer wplyptas Wiil iak at thu skalt
 witha thāssa drykkinskāpanna atskilnadh Tha skalt
 thu witha at the människia som ār contemplatiua.
 25 ān tho at hon haffwer mangh enkannelighinn hwg-
 swalilse for ān hon komber thār til at hon wardh-
 er gripinn i andeligha syn Ān tho at the ārw
 myghit faa som wārdhoghe ārw aat the nadhinne
 Thogh ma hon rōna swa som thwāggia handa

drwknadh Första är enna handa glädhinna offwer-
 flödhelikhet i hiä[r]tana. ok hwghxins wndersamlica
 frygdh Hwilkin som komber människionne antinghia
 äpther mykin grath. Ällighis ok äpther at hon haff-
 wer haffth stora ok mykla thank a gudhz pino 5
 Ällighis ok komber the glädhin i hwghin swa som
 aff eno gudhelico liwse. aff enkannelighx gudhz
 kärlegx *storum* brwna Ok thässin glädhin ympningas
 swa mykit i hiärtana At hon wtgiwther sik offwer
 alla licamans limme Ok gör them alla swa som 10
 leandis mothe gudhz miskundh Ok aff the stora
 frygdhinne gar tha människian swa som staplandis
 som thän som drwckin är. ok kan ey haffwa makth
 Ok al skapath thing som hon finder wmfämpne
 297 hon, for kärlexens storlek som hon | haffwer til 15
 skaparan Ok wäl' math thu tha thro at the män-
 niskian haffwer ekki sith hiärta tha myghit när
 wärdhzlighom thingom Än komber naghoth i hänna
 thank aff them Tha räknar hon them al saman
 fafänggh Thän andre söthmen är, hwilkin *mädh* 20
storum söthma wpfyller hiärtat aff gudhz närwaru.
 ok thän söthmen komber aff the hwilonne som
 hon haffwer i contemplacione Ok thänne söthmen
 ymningas swa mykit i hiärtana at han fullelligha
 wthgiwter sigh offwer alla limina Swa at hänne 25
 thykker at hon är al honoghxflytande badhe jnnan
 ok wthan Ok swa som första offwermathon for
 mykla glädhiloth hona ekki hwilas Swa thässin for
 stör[s]tan söthma giffwer jnnärligha hwilo Ok thät
 wthan thänna söthmen sigh wtrækker swa mykith, 30
 at han inledher swa som en andelighin sömpn. tha
 borth thaker han ey allaledhis aff skälomen sina

gärningh, wthan thogh lather han them ey alla-
 ledhis frälsa, wthan swa som thän som drwkkın
 är, Alth thät thu tha ser, thät räknar thu fulth
 wara *mädh* söthma Ok än tho at the första matthom
 5 är al *mädh* store glädhi, ok thässin *mädh* storwm
 söthma Thog är thät ey thänkiande at the första
 är wthan söthma. häller än the andra är wthan
 glädhi Ok än tho at aff the försto är ey thorfte-
 lighit at rådhas, wthan häller glädhas Togh aff
 10 the andre som är i wndersamlico hiärtans söthma
 är altidh thwäkande at siker wara Thy at diäfwlin
 wmlıknandis sik i liwsens ängil. är opta wan at
 röhta tholighit. Thy at han wille at människian
 skulle höghfärdhas ok räkna sigh nakoth wara. swa
 15 at hon wärdhog ware at haffwa tholkin hwgnadh
 | Ok wilde diäffwlen at hon skulle thär i sta Ok 298
 swa bortwändas fran gudhi Thät lather gudh stwndom
 wäl hända. thy ath somlighe contemplatiui dyrff-
 was stwndom aff mykith aff sik ok forsma andra
 20 Ok thänkia sigh mykith när wara gudhi Mädhän
 the ärw lankth bortho fran honwm. for sina hög-
 färdh skul Ok thy diäffwlin högfärdhinna fadher
 haffwer thässa makthena offwer them At han maghe
 swika them *mädh* tholike lwstelıkheth Ok thy är
 25 *mädh* högste athwakth aktande. at nar thik händer
 at thin wnderstandilse ledha in til gudh. waktha
 at thit hiärta gange ekki borth fran honom. Ok
 skalt thu lustas, tha lustas i ensampnom gudhi
 Ware tha thän söthmen aff gudhi. tha skulle han
 30 aktas ok idhnas Än är han aff diäfflenom. tha skulle
 han nidherthrykkias ok forlathas Än är thät swa
 at gudh wil thik stwndom hwghna i tholigho, at

thu som är wpfylth for thinna ok annars synde
 mädh bes[k]lek, faar stwndom lustas i honom Tha
 skalt thu thakka honom thät bätzsta thu kanth Än
 tho är thik rädhandis, at thu komber ey i högh-
 färdhinna dyrffwe Ok math thu thänkia offwer thänna 5
 söthman, til at ödhmiwkande thit hiärta. at gudh
 for naghra lithla thina godhgärninga som thu gör.
 hwilka thu wanlica räkna wara stora. wilt thik
 giffwa thätta til löna här i wärdlinne Thy at han
 räkna thik owärdhogha at fa äwärdhelighin lön i 10
 himerike Ok thy math thu rädhas, at thik än haff-
 wande andelica kallasottena. thätta sötasta winith
 inledher thik dödhzens wadha Thät är at thät giff-
 wer thik tilfalle at högfärdhas Ok thy mädh fullo
 hiärta ä mädhan wi ärwm stadde i thässom ysäll- 15
 inna dal. skwlom wi håller astwnda for wara synder
 mädh christo crucifixo, thwingas ok plaghas. än
 lwstas i wadhelighom hwgnadh Ok swa som wi
 daghlica syndom. ok räth swa som idhkelica Swa
 299 skwlom wi ok wilia här idh|kelica thola plaghona 20
 for wara synde Ok swa som wi ärwm fulasta gudhz
 thiänara. swa skulle ok os thäkkias ok mykit astwnda.
 at räknas aff androm aldra ledhaste Ok swa som
 wi ärwm skapadhe til gudhz hedher Swa skwlle thät
 mik badhe i mik ok i androm thäkkias, som ledde 25
 til hans hedher Ok thät enast mistäkkias som thwäarth
 ginge moth Aff warom mothgangh skwlom wi enkte
 akta. wthan ledhom al thingh til hans loff Hwilkit
 os wnne ihesus christus qui est benedictus in secula

h[u]ru människian skal wptändas til gudz
thiänist ok godha gärninga [Cap. xx]

O Thu människia wm thu aktadhe ad gudh skap-
adhe thik apther sigh siälffwom Ok skapadhe
5 for thina skwl swa mang ok ärlighin creaturas
Thakandis thina naturam Atherlöste thik swa kär-
lica Ok ey athenast haffwer thu han nw thik til
födho andelica, wthan än, at han haffwer iättadh
thik sik siälffwan, til äwärdhelica löna Nw är han
10 thin gömare ok nadhinne giffware Ok alt thätta
gör han til sin hedher Ware thu swa som thu
skulle tha aktadhe thu han ok astwndadhe hans
hedher swa som thu skulle. thu swa som glömde
thik siälffwe Ok aktadhe enkte hwat hedher aller
15 hwgnadh aller dröffwilse thik hände, aller orätther
Thät räknadhe thu swa som thät hafdde thik
aldrigh hänth, wthan alth saman wänder thu til thins
skapara hedher Ok hwath hästz thu giordhe gudhi
til hedhers, aller thinne siäl til ganghx hwru thät
20 ware wansampth, thät skulle thu enkte döma. wthan
swa som mädh enwm bradhom hwgh, aff storum
brännande kärlek skulle thu mädh alle atwakth
thät astwnda at fulkompna Ok thy o människia
ware thu wäl wptändh aff thins skapara kärlek.
25 Thu räknadhe enkte, hwat oräth aller wansamlighet
thu tholde for hans skul Alt thotte thik thät wara
läth ok kärlichit Alth söth ok hwgnelighit Ok swa
gärna giordhe thu al thingh | til hans hedher Ath 300
tha thu hafdde alth fulkompnadh tha throdhe thu

thik enkte haffwa giorth Wthan at thik ware mykith
 affath. ok ofulkomlighit i thinom gärningom Ok
 thär aff hafdhe thu thik i swa myklo hathi Ath
 thu gathe thik ey tholt Ok thänkte granlica. hwru
 thu matthe störrer thing göra. aller ok the sama 5
 fulkomligharen göra Ok stadhfaste i thina hiärta,
 ath thu ware wärdh hardhelica plaghas for thin
 wanskilse Ok ey litidh bligdhis thu ok syrgdhe. at
 thu swa osälica thiänte swa höghom härre Hwat
 skal iak meer sighia. wthan swa myklo mer som 10
 thu främiadhiss i godho Swa myklo meer thänkte
 thu thik wanskas i thy Ok blygdhis ok syrgdhe.
 ok mädh störrum hita wptänd widherfrestadhe thu
 altidh at byrghia störra. ok engin the thing thu
 saghe til gudhz hedher hördho. kwanw mätta göra 15
 thina astwndan Wthan altidh syntis thu wara swa
 som hwngrwgh Ey thwäkar iak at thit hiärta siwdher
 ey tha aff storom kärlegxens brwna Ok sömpnin
 ware thik ledher ok alth thät eth öghnablik droghie
 thik borth fran gudhz thiänist Än thog synis thik 20
 som thu äst altidh lath til gudhz thiänist Ok alla
 andra gudhz thiänista män haller thu fram fore
 thik, aldre thrifnasta ok redhabonasta til gudhz
 hedher Ok swa skulle thera thrifnadher wara thik
 til glädhi. ok thin läthi til stora sorgh Ok thy 25
 människia gak thy til höght hiärta. At i thinom
 gärningom skuli gudh wphöghias Är thät swa at
 thu haffwer laacth hiärta ok iordhzlighit. tha räkna
 thu thina minzsta thiänist wara största Ok the thing
 som litidh ware fore, synis thik wara wansamlikin 30
 Ok the thing som thu for thik aller naghon thin
 minzsta win gärna giordhe, thotte thik thw[n]kth

wara wthan matho at göra for thinom högxta
 gudhi Ok tha räkna thu sööt ok älskelik thing
 wara beskast Ok beskasta thing dömer thu sötast
 Siwkth ögha styggis widh rätwisonna sols | skin 301
 5 ok astwnda at ga i mörkreno Tha thykker thic som
 thu hafwer fangith sigher offwer andelica människ-
 ior. ok thu wethz ekki at diäffwlin haffwer wn-
 nith sigher offwer thik For läthi skul stinger thu
 handena wnder armhwiluna. ok i äronna somar skal
 10 thu thiggia, wthan we är thik. thy at thu kanth
 ey nw liknas diwromen. wthan gudh gaffwe at thu
 ware them diwrom lik. som sik wndergiffwa sins
 härri byrdhom Är thät swa at thu haffwer bwndhna
 händerna ok föthrena til gudhz thianist tha star
 15 enkte ather wthan at thu skalt wtkastas i ythersta
 mörkren, Fran hwilko os göme ihesus christus
 cuius misericordia plenus est totus orbis

At contemplatiua mäniskia skal ekki döma
 andra i hwilkom hon ser nakor wanskilse

Capitulum xxi

20 **D**Jäffwlin gamal giordher i onzskwne seandis
 andeligha människior wmga wp i himerike.
 hwadhan han war wtkastadher for högfärdhina.
 widherfresta nakraledhis them nidherdragha mädh
 25 sigh til nidhersta Ok thy at han seer at han kan
 them ey wppinbarlica forwinna. tha widherfresta
 han at swika them lönlica Ok än thog at han opta
 äggiar marghfalt onth. tho widherfrestar han mäst
 at andelik människia ok contemplatiua skal ofmyk-

ith trösta ok dyrfwas aff sigh sialfwe. Ok döma
 andra lastfulla Ok tagher sik til hiälp thät apostolin
 sigher Omnia judicat spiritualis thät är at
 andelik människia dömer al thing O wärsta soth
 ok hardhasta dödher ok lönlikin Thätta körer gudh
 borth fran thik. thy at han styggis mäst widh wärsta
 högfärdhogha dyrfwe Thätta sarghar brodhærlighin
 kärlek Hon lather thän wmfämpna thräkkinn som
 athid haffwer krydadhan math Hon ledher til läthi
 the ful waro mädh andelighe glädhi Hon lather
 thät giffwa diäffwlsins swiki, som skulle til gudhz
 hedher Wthan hör thu människia Hwat ey forth thu
 högth wp i andeligha skodhan Ok i thy at thu
 302 swa | gör ath thu döme andra skal thu thola störrer
 nidherfal Sath thy thik i thinom thankom i ytthersta
 stadhin. Ok tha kant thu ekki falla Loffwa altidh
 gudhz gärninga Ok tha skalth thu loffwa al thing
 Vaktha thy människia thu som är stadh j ande-
 ligha skodhilsanna söthma, wnderstat at gudh
 skapandis creaturas til sin hedher, wille hwarior
 20 giffwa sina gaffwa, at han skwlle ey hedhras i enne
 matho, wthan margfallelica Ok wille wppinbara
 sinna rikedomma liggjande fä Ath wi skwllom haffwa
 margfal ämpne, til at loffwa hans storlek Thy skalt
 thu först thänkia at gudh är swa som godher hus-
 25 bonde, wälskikkandis sith hus Han skodhar gran-
 lica sinna söna makth, wisdom ok godhlek, ok äp-
 ther thy han ser, skipar han hwarior sith ämbithe.
 ok gifwer wärdhoghet Thank thy thu som idhnas
 i andelighe skodhan, ok thär hwilas At wälwiliogher
 30 gudh thin fadher, witandis thik wara wanmaktogha
 til althing. wilde ey at thu skulle thiana honom j

wadhelico ok wansamlico, ok hardha ärfwodhe wthan
 wille aff sinne miskund hwghna thik, swa som
 kranka mädh andeligha skodhilsinna hwilo Ok
 skodhandis andra brännandis ok starklica rothadha
 5 j kärlekenom, wilde them skipa offwer the thing,
 som wansammare ok wadhelicare waro Giffwandis
 ey thäs sidher them hwilo äpther ärwodhit Ok än
 ämwäl storan hwgnadh j ärfwodena Är thät swa
 at thu bliffwer altidh j andelighom thingom ok ser
 10 andra ärfwodha j androm thingom. tha skalt thu
 ekki döma them. wthan skodha gudhz snille ok
 kärlek Vnderstat thik kranka Ok andra räkna wara
 starka For thy hwru kant thu räkna thik starka
 hwilkin som for thin stora kran[k]dom gither ey
 15 tholt sänginna blöthlek, som är andelica skodhilsinna
 söthma Wthan röris swa som rör for wädhreno
 Hwat wille thu göra. än thu skwlle byggia mädh
 andre handinne. Ok mädh an[dre borth ältä owin- 303
 ener mädh swärdhenö Wisselica thu wanskadhis aff
 20 ensampna räddoghanom Loffwa thy thin gudh som
 maktogha säther högh thing ok hardh Ok milla
 skipar han til at skipta ok giffwa wärdhzlik thing
 Än thik, til at thu skulle ekki wanskas wille han
 latha hwilas j andelighe skodhan Ok at thu skwlle
 25 ey wil fara. wille han at thu skulle lethä klok ok
 wndersam thing. Ok at thu skulle haffwa en-
 falloghet. ok ekki wara onder syslaman. ok thy
 wille han at thu skulle allo aff neka, ok wara fatigh
 Än thog skalt thu thik ey wphöghia aff thäso
 30 Vthan jinnerlica ödhmiwka thik ok döm ekki andra.
 wthan wpp högh them Ok än ämwäl them. som thu
 ser fafanga Thy skalt thu thänkia, at the swa som

snialle ok frome göma fwennith liggiande fä, at
 thät skuli ey borth stialas aff thiwwomen Ärfwodh-
 andis lönlica, Ok wppinbarlica hwilas Älla ok
 sannelica thänk, at han som wägher wädridh lather
 them wanskas j thässom mintzsto ok wppinbarlica
 thingomen. At the skullen ey wpplyptas j högfärdh,
 än han gaffwe them störra Ok än tho at thu skalt
 swa göra aff allom them som nw är foresacth Tho
 for thy at thu seer them wara j wadha. thu som
 äst j hwilonne skal bidhia for them, ok lwkka them
 til gudhz än thu gither Wppa andra mattho skalt
 thu al thing ledha til thins skapara loffh. hwilkit
 thu math göra wppa swa mattho Ok än bather wm
 gudh giffwer thik nadhena Nar thu ser naghon wara
 staddan i licamlico formansz döme, aller andheligho,
 aller j naghre andre wärdhelikhet. Tha skalt thu
 thänkia thät wara giorth til at loffua gudhz höghelik-
 het, wald ok makth ok loffua han j hwariom Nar thu
 seer naghon stwdera j boklighe konst lethandis ey
 athenast skaparans. wthan ämwel skapadha thingarna
 lönlikhet Skikkandis sniallelica hwart ordhit Thät
 skalt thu ey thwäka wara giorth til gudhz snille
 wppinbarilse Ok i them skalt thu loffwa gudhz
 304 wisdom Nar thu ser | nakon wara staddan j wärdhz-
 lighom ärandom, j them skalt thu loffwa gudhz
 snille ok wisdom For thy at wm tholigha foreser
 han andeligha them. j äro aller hwila Ser thu nakra
 wara j miskwnsamlighom gärningom j them skalt
 thu loffua gudhz miskwndh ok godhlek som wth-
 giwther sik offwer alla Ser thu nakra döma andra
 tha rädhz gudhz dom Ser thu nakra plagha andra.
 tha thänk gudhz rätwiso Ser thu naghra wara hardha

ok grymma tha rādhz gudhz rāthwiso hardhle
 Hörer thu nakon thän som annan awither Tha minz
 a kommaskolande dödhzens ransakan Ser thu for-
 männina lina wara til at näfsa. j them skalth thu
 5 loffwa gudhz miskwndh Haffwer thu hitha. Tha
 thänk gudhz fadhers stora kärlek til os at han
 wille sin son latha taka mandom ok korsfästas for
 os Tha thu haffwer kyldh. tha astwnda at wtkoma
 aff alle ysaldh til hwgnadha Ok swa mat thu al-
 10 thing ledha til thins skapara loff ok höghelikhet
 Ok at ey skwlin nakor creatur wara. j hwilke thu
 ey skwli loffwa ok hedhra thäs skapara J thy är
 al creatur wärdhog at loffwas. at hon är skapadh
 aff gudhi Thässin faa äptherdömsilsin satte jak for
 15 thy at thu skulle haffwa wāgh til större Ok thätta
 är thän domen som appostolin wille biwdha thik
 til. j them ordhomen som sagdh ärw quod omnia
 judicat spiritualis. thät är at andeligh män-
 niskia döme althing Hwilkin ordh mange wilia illa
 20 wnderstanda Ey wil appostolin at andelik män-
 niskia skal andra döma Thy at han sigher annar-
 stadhz nolite ante tempus iudicare J skwlin
 ey wilia döma for timan Ok sigher han annarstadhz
 Hwar är thu som dömer annars thiänara Vthan
 25 han sigher at köthlighin människia wnderstar ekki
 thässin gudhz snillis lönlük thing wthan thän som
 andelighin är Thy sigher han döma. thät är at
 skodha äller athskilia Döm thy nw thu hädhan j
 fran althing | thät är at skodha i hwarie creatura 305
 30 gudhz makth wal snille ok godhle ok thär aff
 hedhra alla thinga skaparin Är thät swa at thu
 wetzst ok pröffwar sannelica nakon wara syndara

Vakta granlica at thu ey fordöm for thät ok loffwa
 han Thy at syndin skuli mistäkkias thik tha war-
 kwæna thik offwer människiona thät mästa thu
 gither Thu skalt ok loffwa thin gudh hwilkin ey
 loth han hardharen falla Ok ey thik göra the synd- 5
 ena Ok thät thwaka engaledhis. at wthan gudh
 gömde thik aff ondo. tha ware enkte swa thwnkt
 aller lastelighit at thu thät ey fulkompnadhe Ok
 skal thu ödhmiwklica bidhia gudh at han wpplyfte
 han ok hwan en syndara aff syndinne Ok göme 10
 thik fran allo ondo For thy at kanth thu ekki war-
 kwæna thik offwer thins iämcristens synder tha
 hårdhzskas thit hiarta ok wanlica faller j onth wthan
 atherhal Hwilkin ekki mädh bönwæm aller radhom
 röktar sinom iämkrisne goth aff gudhi tha han 15
 gither thät giorth. wthan iäff gudh fiarkas honom
 Än hwru mykith throande är at gudh fiarkas them
 som haller mädh bakdantarom ok andröm syndarom.
 ok styrker them j sinne onzsko ok giffwer them
 dyrfwe annath sin at göra tolikth samma Är thät 20
 swa at thu qwæmelica atkomber awith syndena Än
 seer thu thät ekki nyttokth wara Tha thee thik
 dröffdhan i änliteno Ath syndaren matte swa nakra-
 ledhis skämmas Akta ey nakors storlek. for thy at
 han skalt thu räkna störan wara. som nalkas thinom 25
 gudhi Ok swa myklo störrer at han mer nalkas
 gudhi Hwat wranglikhet är thät at rådhas diäffwls-
 ins thräl ok räkna han störan Ok forsmä gudhz
 barn som nw haffwer takit swa som fästninga pän-
 ingh a fädhernis landith Sannelica thät är affstör 30
 gälńska Aff hwilke os göme gudhz fadhers snille
 Amen

här sighx af thy at the ärw faa som wäl ärw
lydhoghe [Cap. xxij]

Qwis dabit capiti meo aquam. et oculis meis
ymbrem lacrimarum. vt plorare valeam per- 306
5 fectorum statum quasi ad nichillum jam redactum
Hwar skal giffwa mino hofdhe watp Ok minom
öghom tharanna skwra At jak matte fulkomlica
gratha mannanna stadgha nw swa som til enkthe
wordhin For thy at jordhin som ärfwodhat war
10 mädh gudhelighom radhom ok christi äptherdöm-
ilsom Bär nw ok framföre thizla ok thorna for bätzeta
korn Sannelica ä thäs ärlighare thingit är som tapat
är thäs större skal wara sorghin Än aff mangom
ärlighom thapadom thingom seem wi nakor Ok
15 först aff lydhnonne. swa som aff renlifnadzens
grwndwal. wiliom wi nakoth sighia j forstonne
Awi awi löph ok sök aldra waghna än thu kanth
finna lydhnona i nakrom j sinne fulkomlikhet Jak
thror at thu finder hona antigia näplica äller
20 aldrih naghorstadhz skylas Än thu math wndra
mädhan religiones ok religiosi ärw mange ok wth-
widhas mykit hwru j fam synis lydhnonna fulkom-
lighet Wthan wisselica räth swa som j engom San-
nelica än tho at folkit är mykith giorth Tho är
25 ekki thäs större giordh andeligha glädhin Jak
bidher thik sigh mik. hwar är thän som ey wil nw
häller haffwa sin forman swa som thiänara. än swa
som biwdhara Vi wiliom ekki iw giffwa sam-
thykkio til. at wi skulom göra thera wilia ok budh
30 Vthan at the skula j allom thingom fulkompna wan

wilia Ok är thät swa at os är naghoth affath Tha
 danthwm wi meer ok morrom wm them Än n[a]ghor
 härre wm sin diskafant Ok sparom enkte ath sla them
 mädh thwngonna swärdh Ok än thät som wärra är.
 thät os war förra thäkth. wardher os ginstan hathlighit
 aff thy at the thät göra Nw thänkiom wi ekki
 thät. hwru wi skulom fulkomlica fulkomna thera
 wilia Ok wan fulkomlica neka Vthan hwru wi
 skulum them j allom thingom mothe sta Ok thrängia
 307 them til at göra thät | wi astwndom Äller hwru wi 10
 skulum atherhalla. thät the biwdha orsakande os
 mädh nakre skrymtan Äller lethom wii granlica
 hwru wi maghom finna at wi skwlum ekki lydha
 them j thy äller j thy som the biwdha Ok swa
 ärom wii tha diäffwlsins luciferi äpther fölgghia 15
 Hwilkin häller wille fore wara ok styra, än wnder
 wara ok lydha Ok thy rädhis mik at wi thakom
 härbärghe ok hembyggilse mädh honom Til wara
 blygdh skal os wppinbaras christus pinther for os
 Hwilkin lydhogher wille wara fadherenwm alth til 20
 dödhin Enkte atherhallandis sik aff thy som eghin
 wili pläghar at astwnda Vthan offwer gaff sik til
 fulz honom äpther fölgdho ware forfädher. Hwilke
 än tho at the woro formän, giordhe the sigh wnder-
 dana sinom wnderdanom Thät räknadho the söth. 25
 hwgnelighit ok älskelighit ok wärdhelighit at lydha
 i allom stwndom sinom minzsta j allo thy som til
 hördhe ytthra manzsins blygdh smälek ok ärfwodhe
 The wogho ekki klokligha hwat häller eth war
 bättra än annadh Äller lofflighare som somlighe 30
 göra. thy at the wilia fly formanzsens budh Vtan
 al the thing som ekki woro mothe gudhi Aldrigh

woro the swa högh aller ledh. tha the sagho at the
 thäktos formannomen ath the ey fulkompnadho
 them *mädh* höghxta ok största astwndan Swa mykin
 war lydhnonna kärleker at hona fulkompna räddos
 5 the ey at löpa offwer wathnit ok ga at taka leonen
 tha thät bödhz them Ok mangh annor som jak kan
 ey nw sighia Ok ey dömde han thät wara ofrukt-
 samlikit lydhhandis abothanom ämwäl j thy som
 omöghelighit syntis wara Han wathnadhe eno thörro
 10 thrä um eth ar. ok thär syntis lydhnonna högh-
 leker at thät som döth war ok thörth, for lydh-
 nonna wärdhelikhet bar thät godha frukt Hwat är
 thy thät at wi äroms aff ware lydhno Ok hallom
 os froma Hwi skämmoms wii ekki häller ok blyg-
 15 joms aff ware högfärdh Hwat ey dyrfwoms wii at 308
 kallas appostoli Jak rädhis at wi ärom ey wärdh-
 oghe at kallas criske Vthan häller luciferi apte-
 folghiara Ok swa maghom wii kallas diäfwlsliki
 Hwru math thu wara cristin tha thu altidh widher-
 20 fresta at göra the thing som christo ärw genwärdhog
 Hwat ey skodhadhe christus at han war gudh Ok
 a mandomsins wäghna fuller *mädh* nadh ok wis-
 dom, ok nw hällagher a siälinna wäghna Han
 war wnderdanogher ok lydhogher jomfrunne sinne
 25 modher ok ioseppe Ok wille han lydha i thy at han
 löste thollin diäfwlsins thiänarum Än wii ärom
 som dödha manna grafwa hwitminadha wthan til
mädh skrymtan ok fulla *mädh* dödha manna benom
 Vii synoms mannom wthantil dödh Ok innantil
 30 röroms wii aff hogfärdhinna throthma Forsmandis
 lydhnona sighiom wii at wii erwm ekki kalladhe
 til thiänist Vthan häller til fräse Ok thät withom

wi ey at thiāna gudhi, thāt  r styra Ok swa myklo
 meer wi wndergiffwoms i th ss  lydhnonna thi nist,
 th s st rre hedher  rwm wi w rdhe Ok ey ath-
 enast g r lydhnan os til konwnga  pther th tta liff-
 with Vthan  n  mw l nw wm hon  r i sinne ful-
 komlikhet Lather hon os h rra wardha offwer al
 creatur Hon atherledhe alt til forne stadhgan Ok
 the människiona som hona haffwer. lather hon aff
 engo dröffwas Genw rdhog thing g r hon til s lek
 Ok g r mannen i dödhelighe wärldh swa som  ngil 10
 Thy at hon lather han haffwa sik swa som  ngil
 Ok lather han astwnda sins h rra hedher m dh
 myklom hita Ok allo athersatto lather hon letha
 ok spöria gudhz hedher m dh mykle giri i hwario
 creatura Ok aldrigh eth öghnablik lather hon fram- 15
 fara wthan sins gudhz thi nist O wndersamlighin
 dygdh, hon lather mannen gl ma sigh siälffwom
 ok altidh astwnda ok aktha til sin skapara Ok gang-
 309 andis a iordh|inne lather hona byggia i himerike
 O h gf rdhogh hwat dantar thu  ller korrar aff 20
 lydhnonne m dhan appostolin sigher Vii  rom
 ekki kalladhe til thi nist. mena han ok wnderstar
 at wii skulum hwadh ske lydha gudhi  ller warom
 formannom m dh naghrom thr lighom r ddogha
 som thr la göra Wthan m dh fr lsom k rlek swa 25
 som syner ok godh barn Ey wil han sighia at wi
 skulum h dhan i fran göra wan wilia m dhan war
 h rra sigher Hwilkin som komma wil  pther mik
 han sigher ekki at han skal f lghia sinom wilia
 Wthan at han skal neka sik si lffwan ok taka sith 30
 kors ok f lghia mik Ok al the h lgha skripth swa
 w l the nyia som the gambla loffwa ok hedhra

lydhnona Ware *thät* swa at thu hafðhe godha hög-
 fardh thu forsmadhe enkte at lydhha gudhi Swa
 wäl i sigh siälfwom. swa som i hwariom enom
 minzsta forman Wthan myklo häller forsmadhe
 5 thik swa ärlica thina siäl wndergiffwa nakre andre
 creature *Thät* är wnder at människian forsma at
 thiäna gudhi i formannomen Ok ey forsma hon at
 thiäna eno minzsto thinge som *hänne* lyster at
 göra Ok nötha allan sin thima wpp i engo Ok thy
 10 hiärtugh människia skodhandis sik mer haffwa
 brwtidh än nakor annar Ok altidh högfärdhelica
 giorth mothe gudhi. hämpnis gudhz oräth ok sin,
 j thy at hon affsighx sinom eghnom wilia, stygg-
 iandis widh sigh siälfwa wille hon aff allom nidher-
 15 trykkias ok throdhas Ok tho sagðhe hon altingh
 gudhi til loff ok hedher Hwilkit os giffwi han som
 lydhogher war fadherenom at korsfästas for os
 Amen

aff licamans käramal til gudhz fadhers aff
 20 christo wm gudhlike siäl [Cap. xxiiij]

HÖr licaman klaghandis wm andan wplyptan j
 andelighe skodhan moth christo, som swa wp-
 lypter siälina Licaman sigher Thik o gudh fadher
 som är räthwis *mädh* obegriplike miskundh Jak
 25 klagher wppa thin son at thin rät|wisa skodhe 310
thät offwerwalle som mik är giorth Ok thin mis-
 kwndh warkwnne sigh offwer mina ysäldh Thän
 sami thin son fuller *mädh* allom wisdom ok dygdh.
mädh sinom wisdom haffwer han wnnith mik Ok

mädh sinne dygdh haffwer han giorth mik offwer-
 wälle Thän same thin son skylte sigh wnder tho-
 ligho köthe som iak är mädh sinne snille Ok ingik
 til mik kloklica mädh store ödhmiwkt ok osighe-
 lighom kärlek Han war ödhmiwker offwer alla andra :
 Ok mera smålek tolde han än naghör annar Han
 thok wppa sik aldra människia saka Han bar aldra
 siwkdom. ok for alla wille han aldra grymlighast
 korsfastas Han wille mädh warkwnnan ok pino aldra
 hardhelighast thwingas Ok wille wpläta sina sidho 10
 til at beffwisa sins hiarta kärlek Ok wille han latha
 thädhan flytha the hälgha sacramenta til andelikin
 läkedom. Hwat mer, han skipadhe sin licama til
 födho. ok sith blodh til dryk Ok haffwer iättadh
 sigh siälfwan til löna Ok kalladhe them modher ok 15
 brödher som göma thin budhordh A thät sidhersta
 ey at enast i thässom wäghenom. wthan än ämwäl
 i fädhernis landino. jättadhe han at han skulle sik
 wpgiordha ok thiäna them til bordh tha the ätha
 Mädh thäso allo, ok andro thy jak ey weth Ok 20
 iak ey kan nämpna äller thälia haffwer han mykith
 lokkadh siälina swa som mik är skipad Ok ey ath-
 enast at han haffwer hona lokkath Vthan ämwäl
 ingangandis i hona. haffwer han hona swa draghit
 mädh sinne dygdh Ok mädh sinne lioffwe lokkan. 25
 haffwer han hona sik swa til fökth At hon giffwer
 enkte wm mik Wthan häller plagher mik. wthkastar
 ok throdher ok gör mik til enkte Ok än thät hardh-
 aren är. älskar hon them mik hata ok onth göra
 Ok haffwer enkannelica böne for them Ok än tho 30
 311 at mik enkte ilth | görs, tha astwndar hon at mik
 skuli ilth hända ok thät är hänne liofth Ok swa

dräps iak ok hon aktar thät enkte Jak ligger i
 thrakkenom ok hon frögdhas Vthan hwat Hon
 lagger mik sorgh wppa sorgh Ok thät astwndar
 hon at iak skal mykit syrghia Thät synis hänne
 5 ära At hon gither giorth mik oräth ok smålek ok
 alth thät som fulast ok hardhast kan thros Ok
 swa forlather hon mik plaghadhan ok wthan hwg-
 nadh Ok hon wil altidh dwälias mädh thinom son
 Altidh wil hon födhas aff hans licama ok driikka
 10 hans blodh Ok hwar hälstz han är. thär wil hon
 ok mädh honom bliffwa Nw synis hon lithin mädh
 honom i iäthwne Nw wmfämpnis hon mädh hon-
 om i iomfrunna armom Hon bärs mädh honom i
 iomfrunna fampne Nw dir hon iomfrunna miölk
 15 Nw thyrster hon mädh honom. ok nw är hon hwng-
 ugh Nw spwtas hon mädh honom, ok nw sarghas
 hon mädh honom Nw hängger hon mädh honom
 a korseno Nw glädhz hon mädh honom när thic i
 himerike Nw dröffwis hon ok nw hwgnas hon mädh
 20 honom Hwart hälstz han gar fylgher hon honom
 Hon kan ekki wara for wthan han Ok wthan han
 kan hon sigh hwarghien wända

¶ O gudh fadher hwat skal iak sighia aff
 thinom son. hwilkin siälina mik giffna haffwer swa
 25 drwkna giorth mädh sinom kärlek Ok haffwer hona
 swa affhänth mik Är thät swa at han hafwer röff-
 wat, tha biwdh athergiffwas Mik thykker thät ey
 litidh wara. at swa röffwa aller gripa en hwgh Hwi
 älskar siälin som mik är skipath. swa mykit thin
 30 ensampnan son O hwi hathar hon mik swa Hwi
 forlather hon al annor thing Hon är swa wpswlghin
 aff thins sons kärlek. at hon gar swa som wthan

kōtidh bordhe minom son at taka mandom at han
 skulle hona lwkka til min ok sin kärlek Ok for
 thy at sialin tillwdhandis thik j kōthino war dōdh
 At hon skulle liffwandis göras. wille iak at min
 5 son som mandom hafdhe takit for hona skulle
 dräpas Ok ey finz i minom son naghot swik aller
 swiklikin klokskaper Vthan min ok hans osighelica
 wårdhoghet Ok for thy at fran förs|tonne thär sialin 313
 ingōthz thik ok alt til nw. haffwer thu altidh illa
 10 giorth Ok min son bran til hænna mād̄h storum
 kärlek Ok gaff sik allan for hona Thy wtkräffwer
 rāthwisan at iak skal allaledhis latha honom hona
 alla saman Ok hon skal styggias widh thik meer
 än widh thräkkin Ok girnas at thu skalt aff allom
 15 styggas Vthan for thy at ey athenast at thu bedhis
 rāthwisona wthan ok miskw̄nena. wil iak at thu
 skalt stw̄ndom wmgwtas ämwäl i thässa liffweno
 aff them sōthmanom hon kanner i minom son Ok
 än thär offwer skal iak i kommaskolande wärld
 20 aldra ärlikast ok aldra fulkomlighast begaffwa thik
 Ok är thāt swa at thu wäl lydher sialinne i allo.
 tha skal iak nw ey athenast lösa thik aff äwärdhe-
 lighe pino, wthan ämwäl aff skärslo elle

at människian skal gärna thänkia a gudhz
 25 pino ok huru fruktsamlikit är at thänkia hona

[Cap. xxiv]

O Människior kommen löpande aff hwarior stadh.
 ok wndrin gudhz kärlek til idher Ok idhra
 blinde ok onzsko til hans For thy ath mādhan

gudhz son wille oatskiliandis til föghias manzens
 natura Hwru myklo häller skwille war siäl til föghias
 honom wthan athskilnadh Mädhau gudhz son mädher
 swa storum brännande kärlek. wille sigh til föghia
 swa ledhe mwld ok asko Hwru myklo häller skulle
 hwar en wplata sith hiärta at taka han Hwat gäl-
 niska är siälinne at hon thätta glömer. ok wil häller
 liggia i thräkkenom Ey thok gudhz son for thy
 köth ok licama At mannen skulle til lodha köthzens
 lusta Vthan tholde i sinom hälgha licama pino ok
 dröfwilse ok forsmadhe köthlighin thing Swa skal
 mannen forsma sith köth ok wplypta sigh altidh
 til gudhelica thinga O wndersamlikin människionna
 blinde. Mädhau hon är samanfögdh aff siäl ok licama
 Ok siälin är wthan al widherliknilse ärligharen än
 kötidh Vtlägger allan sin thima i köthzens nytto
 ok i thät kötidh kräffwer Ok glömer sina siäl swa
 314 som hon ware enkte, ok | wil ey födha hona aller
 wpfolstra aller aktar at hon matte komma til högxta
 hwilo Ok tho matte han thät faa lättarin sötarin
 ok hwgneligharen Thy at i hwariom stadh biwdher
 gudh sigh människionne, ok lethar enkte wthan sins
 sons dödhz wärdh swa som är siälin Licamlica
 thingin fly altidh. ok ey kwnno the mädh alle wm-
 hwgxan ärfwodhe ok dröffwilse fülleligha äghas aff
 25 naghrom i thässe wärdlinne Wthan wi wiliom wan-
 lica sighia, at han ägher füllelica. Som althing
 füllelica forsma Än thät är mera wnder at siälin
 gör thätta ey nödgath Vthan bögdh aff köthino
 For thy at siälffwiliandis wndergifwer hon sigh
 30 köthino Ok frestar at fulkompna allan kötzens wilia
 Ok ey for äggilse radha godhgärninga aller nakra

innerlica inskiwtilse skul. wil hon sighth wndergiffwa
 sinom gudhi Ok til sinna eghna nyttho ok gagn
 wil hon ey göra gudhz wilia Sannelica ware ey
 sialin wärre än nakoth oskälighit diwr Hon älsk-
 5 adhe gudh offwer althing. hwilkom hon är lik. ok
 actadhe enkte annadh O thu sial wm thu wilth
 älska licaman. tha älska engin licama aller köth
 wthan gudhz Thy at thät war for thik ok alz man-
 könsins helso offrath a korsens altara Thank thy
 10 daghlica hans pino i thina hiarta Jdhkelighin christi
 pino aminnilse ok ahwgxan wply[p]ter hwghin ok
 kwngör hwat görande hwat thänkiande hwat rådhan-
 dis är Hon wptänder thic til höghia thinga Ok
 lather thik astwnda lastas forsmas ok thwingas Ok
 15 hon skal styra thik badhe i thankom ordhom ok
 gärningom O astwndelik pina, ok wndersamligin
 dödher Hwat är wnderligharen än dödhin gör lif-
 wandis ok läkia saren, blodhit gör hwit ok rensar
 Afstor sorgh inledher störstan söthma ok hwg-
 20 nadh Sidhonna öpnar föghiar hiarta til hiarta;
 Vthan afflath ekki än at wndra For thy at solin
 mörk giordh | lyser mer än hon är wan, wtsläkte 315
 eldin brinder nw hetare Ok smälica pinan ärar
 Vthan sannelica wnderliket är at christus thyrstogher
 25 a korseno. gör människiona drwkna Ok han warandis
 nakin. prydher mädh dygdhanna klädhom Ok hans
 händer fästa mädh spikomen til thrät lösa os Föth-
 rena ginom stwghna göra os löpa Vpgiffwandis
 andan gaff [han] os liffwit Döandis a korseno kallar
 30 han os til himerikis O wndersamlighin pina hwilkin
 sin skodhara ok them a hona thänker wplypter Ok
 ey athenast at hon gör han swa som ängil Wthan

ämwäl swa som gudhelikin For thy at dwäliandis
 mädh thankomen i christi pinom. han kan ey see
 sigh siälffwan wthan gudh Han skodhar altidh sin
 gudh pintan ok plaghadhan Han wil bära korseth
 mädh honom Ok han bär han i sino hiärta. hwilkin 5
 i sinom näffwa haller badhe himil ok iordh Ok for
 hans skul thol han lättelighast alla byrdhe Han
 wil mädh honom kronas mädh thornkrononne. ok
 wil hängia ok frysa mädh honom wppa korseno
 wthan klädhe Ok wptändis mädh myklom kärlexens 10
 brwna Han wil smaka athikiona mädh honom. ok
 han drikker othalighx söthmans win Han wil wppa
 korseno gabbas ok hädhas mädh honom. ok han
 hedhras aff änglomen ok taghx aff iomfrunne gudhz
 modher til son Han wil dröffwas mädh christo. ok 15
 han wpyllis mädh glädhi wiliandis plaghas mädh
 honom hwgnas han mykit Han wil hängia mädh
 christo a korseno. ok christus taker han aldra kär-
 lighast i sin fampn Han wil nidherböghia sith än-
 lithe wmgutidh mädh dödhzens räddogha Ok christus 20
 wplyptandis hans hwfwdh ok kysse han sötelighast
 O älskelikin dödher o lustelikin dödher O hwi war
 iak ekki i thäs korsens stadh At iak matte mädh
 christo haffwa warith fäster badhe mädh handom
 ok fotum Sannelica iak hafde sakth ioseppe aff 25
 aromathia Thak han ekki borth fran mik Vthan
 iordha mik i graffwinne mädh honom. Thy at iak
 316 wil ekki | fran honom skilias Vthan mädhan iak
 kan thät ekki nw göra mädh licamenom Tha wil
 iak thät nw göra mädh hiärtana. for thy at thät 30
 är goth at wara mädh honom J honom wil iak
 göra thry thial eth i hans handom Annadh i hans

fotum Ok thridhia i hans sidho thär iak wil idhke-
 lica innan bliffwa Thär wil iak hwilas soffwa ätha
 ok drikka, läsa ok bidhia ok hantera al min ärande
 Thär skal iak tala til hans hiärta, ok swa far iak
 5 aff honom alth thät iak wil bedhas Ok tha iak gör
 swa, äpther fylgher iak hans sötasta modher fot-
 spor Hwilkins siäl sonsins pina hardha swärdh
 ginom gik Ok iak sarghadher skal thryggelica tala
 til hänna hadhan i fran. ok böghia hona til alth
 10 thät iak wil Ok iak skal ey at enast synas kors-
 fäster mädh hänne syni. wthan ämwäl atherkomma
 til iäthwnna Thär skal iak liggia mädh honom swa
 som barn At iak wärdhoghis thär mädh hänna söne
 dia aff hänna spinom Jak skal blanda modherinna
 15 miölk mädh sonsins blodhe. ok thär aff skal iak
 göra mik sötasta dryk O aldra älskelighasta mins
 härta ihesu christi saar Nar iak eth sin ingik i
 them mädh öpnom öghomen. tha wordho the wp-
 fylth mädh blodhenö Ok iak enkte annath seandis.
 20 byriadhe iak at inga thräffwandis mädh handinne
 til thäs at iak kom in til hans innarsta kärlex in-
 älfwe Aff hwilkom iak war aldra wäghna wmswepter.
 swa at iak gath ekki atherkomet Ok thy bygger
 iak nw thär Ok äther iak tolikin math som han
 25 äther Ok aff hans dryk wardher iak drukkin Thär
 hafwer iak swa mykin söthma. at iak kan thik
 thät ekki sighia Ok hwilkin förra war for syndogha
 manna skul i iomfrunna lifwe Han wärdhoghas at
 bära mik i sinom inälfwom Än iak rädhis mykith.
 30 at ey komber hans födho thime Ok tha faller iak
 fra them hwgnadhenom som iak nw haffwer Än
 sannelica är thät swa at han födher mik. tha bör

317 honom swa som modher giffwa mik | dyia aff sinom
 spinom Thwa mik mädh sinom handum Bära i
 sinom fampne Hwgnä mik mädh sinom öghom
 Vidherqwekia mik i sina sköthe Äller sannelica
 hwat skal iak göra Hwru mykit han födher mik 5
 tho weth iak at hans sar ärw altidh ypin. ok aat
 them skal iak annathsin atheringa i hans ärafulla
 lifff Ok swa opta skal iak thät göra thär til iak
 wardher oatskilelica bwndin mädh honom O adams
 syner blinde Hwilke ey kwnno inga i christum at 10
 thässom saromen The ärffwodha offwer sina makth
 fafänglica. ok dörana ärw ypna til hwilonna Äller
 westz thu ey at christus är hælgha ma[n]na glädhi
 Hwi ärin tha i swa sene wm hans licama hwlur at
 inga til the glädhinna Äller hwru ärin i fawizske 15
 at änglanna glädhi ok hällaghet är wppinbar. ok
 wäggin wm kringh swnderslaghin. ok i glömen at
 inga Än wanlica i bidhin at siälin skal förlösas
 fran kroppenom throandis at hon kan ekki i thässe
 wärldh hwilas i christo Vthan thu människia thro 20
 mik wm thu widherfrestar inga i han wm thässa
 thranga hwlunar. ey athenast siälin Vthan ämwäl
 thin licame skal finna hwilo ok wndersamlikin söthma
 Ok thät som köthliket är. ok dragher til köthlica
 thinga Aff thera saranna ingagn wardher thät aff 25
 gudhi andelighit At han skal räkna alla andra luste-
 likhet wthan the han finder thär wara Swa som
 enkte Än wanlica stwndum sigher siälin for nakra
 lydhno skul äller nytto wara bor[t]gangande aff
 thässom hugnadhenom Än kötidh lwkkath mädh 30
 them söthmanom sigher wara bliffuaskolande Ok
 mädhan swa händer aff licamenom Aff hwru storum

söthma thror thu siälina offwergiwta hwilkin som
 om the hwlunar til föghias christi hiärta Sannelica
 thät kan iac thik ekki sighia Vthan far thu rönath
 tha westz thu thät See nw är krämara bodhin ypin
 5 ful mädh alzskona läkedoma dyrasta smörilsom
 Gak thy in at saranna windöghom ok tak läke-
 domen | som läkia kan ok helar forewärrar ok gömer 318
 Ok tak thär hwaria handa kryde thu wilth Ok al
 the lustelik konfekth thär thu astwndar Ok wm
 10 thu wilth smörias mädh sötasta smörilsom tha for-
 lat ekki at inga wm thässin saren See paradysi
 porter är nw ypin ok borth är takith thät skirm-
 ande swärdhit See liffsins trä är ginom borath badhe
 qwistane ok bolin J hwilka bwrur wthan thu säther
 15 thinna astwndilsa föther. tha kant thu ekki taka
 träsins frukth See nw är wpinbarth gudhz snillis
 liggiande få ok äwärdhelica söthmans Gak thy in
 wm thänna saranna ypnadh, ok thu skalt fa witha
 hwat hwgnadher är O hwru hällacth spiwth O
 20 hálagha spika som wärdhog waro at göra thässin
 holin O wm iak hafde warith i thäs spiwtzsens
 stadh, aldrih hafde iak opthermer wtgangith aff
 christi sidho Vthan iak hafde sakth Thätta är
 min hwila. här skal iak altidh byggia. thy at iak
 25 wthwalde hona O darwte ok sene i idhro hiärta
 hwi gan i ekki in at thässa saranna ypna dwrum
 At ägha skolande gudhz son högxta goth ok äwärdhe-
 likit liws O siäl giordh äpther gudhz liknilsom,
 hwru kant thu thik länger halla, see thin sötasta
 30 brwdhgomme som sarghadher war for thik Är nw
 ärafuller giordher, ok astwndar at wmfämpna thik,
 ok giffua thik sina sötasta kossa Ok thu glömer at

skynda thik til hans For storan kärlek ypnadhe
han sina sidho, at han skwlle giffua thik sith hiärta
Han wille ok lata ginom stinga sina händer ok föther,
at tha thu komber til hans skulu thina händer ok
föther swa instingas i hans at thu skalt oatskilelica 5
tilföghias honom Jak bidher thik äpther apostolsins
radh som althingh pröwadhe at thu widherfresta
at wthröna thätta Ok thik thykker thät wara goth,
tha gak aldriqh meer tädhan Jak thwäkar ekki
319 thät, at nar thu haffwer thätta pröf|wath thik skulu 11
althing thykkia wara besk wthan thät Thu wille
gärna at thässa saranna dör sidhan thu äst ingangin
i them warin atherlästa At thu gathe aldriqh mer
thädhan wtgangit Sidhan skalth thu wndra a thina
ok annars blinde som i haffwin hafth, tho at hwarist 15
skalt thu glädhias aff them sötmanom thu känner
Swa skal ok thit hiärta wptändas. swa at siälin
wille gärna wthga aff kroppenom at hon matte
byggia i christi sarom Hon görs swa drwkkinn aff
storum söthma ok hetum at hon kan sik näplica 20
til nakoth annath föghia O sar sarghandis hardh
hiärta. ok wptänder frusna hwgha. ok wekiande
hardh hiärta for storum kärlek O sannelica warth
liff söthme ok hop Än är thät swa at thu wm
thässa pinonna thanka komber til thän söthman 25
som iak haffwer aff sakth. Äller ok til störra vakt
at thu wili ekki thänkia the pinona for nakon licam-
lican äller wärdhzlikan hwgnadh Vthan at thu widh-
erkännandis thins skapara högxta godhgärning skuli
wptändas til hans kärlek Ok thätta skal wara thin 30
idhkelikin bön

O hæghe fadher for thina ok thins sons milheth. *oracio*

Hwilkin som dödh tholde for mik Ok for hans
modhers högxta hällaghet, at thu giff mik syndersko
ok owärdhoghe nadh thär til at iak skuli älska thik
5 ensampnan Ok altidh brännande wara i thinom
kärlek Ok at iak altidh astwnde thin hedher Ok at
iak altidh haffwe i mino hiärta thinna pino god-
gärningh Ok at iak skuli widherkännas mina ysäldh
Ok at iak skuli astwnda aff allom nidher thrykkias
10 ok forsmas Ok at mik enkte lyste wthan thik Ok
enkte dröffue wthan syndin Amen

huru människian skal thänkia äller skulle
wm langafredagh ok andra dagha samuledh
Capitulum xxv

15 **S**Tabat iuxta crucem ihesu mater eius När ihesu
korse stodh hans modher O min fru hwar stodhz
thu Hwar | ey när korseno Vthan sannelica räth 320
wppa korseno mädh thinom son Thy at thu äst thär
korsfäst mädh honom Än han i licamenom ok thu
20 i hiärtana Ok saren stä[n]kt wm allan hans licama
waro all samkadh i thina hiärta O min kära fru,
thär war thit hiärta ginom stwngith mädh spiwtheno.
thär war thät spikat ok thär war thät kronath
mädh thornomen Thär war thät gabbadh ok obrygdhat
25 ok fult mädh allom smålek. drak ätikio ok galla
O min kära fru hwi gik thu at offras fore os Hwat
ey war nogh for os sonsins pina At ey skulle äm-
wäl modheren korsfästas O kärlexens hiärta hwi
är thät alth wm wänth i sorgh O fru iak skodhar
30 thit hiärta, än iak ser ekki nw hiärta, wthan mirram

malyrth ok galla Jak lethar gudhz modher ok iak
 finder spwt ok gisla ok sar, thy at thu äst al
 wmwend i them O ful *mädh* bes[k]lek hwat giordhe
 thu Hwi giordhe hālaghetinne kar pinonna kar O
 min fru hwi wast thu ekki ensam i thinom kamar
 Hwi gik thu til stadh in caluariam thär dömde skullo
 plaghas, ey wast thu wan at tolikth skodha Hwi
 atherhiölth thik ekki jomfrulikin blyghleker, ey
 qwinzlikin räddoghie Hwi atherhiölt thik ekki synd-
 inne stiwwger som thär giordhis Ey stadhzens
 orenlikhet Hwi atherhiölt thik ey thät ropidh thär
 war Ey the onzskan thär giordhis Ey daranna
 gālniskaper Ey diāfwlsligha manna skare O min
 kára fru thätta skodhadhe thu enkte Thy at for
 store sorgh war thit hiärta alt borth wānth fran
 thik Thu wast ekki i thik Vthan al saman i sonsins
 pino i hans sarom ok i hans dödh Thu skodhadhe
 ekki folkit, wthan saren, ekki thrangit wthan swnder
 rifhnan sonsins licama Ekke thera rop wthan sons-
 ins blodh Ekke thera stiwk wthan sonsins sorgh
 O liwfa fru kom ather til thin stadh at wi mistom
 321 thik ey *mädh* slaghna hirdhanom | Hwi skulum wi
 i enom thima mista bäggias idhra styrls O min
 fru thät är ekki sidher at qwinnor skulu dömas
mädh tholikom dödh Ok ey är än domen giffwin
 offwer thik min kára fru wthan som iak thänker
 thu kant ekki thätta höra, thy at thu äst al wp-
 fy[l]th *mädh* besklek Thy at thit hiärta wāndis alt
 när thins sons pino O wnderlik thing thu äst al i
 christi sarom Ok aller christus korsfäster är i thino
 innarsta hiärta Quomodo est hoc quod continens
 est in contento Hwru är thät at hallandis är halno

O människia sargha thit hiarta wm thu wilth wn-
 derstanda thät sport är Lath wp thit hiarta mädh
 spikomen ok spiwtheno, ok swa skal thik inga
 sannindin Thy at räthwisonna sol ingar ekki i
 5 atherlwkt hiarta Vthan thu sarghat fru sargha
 war hiarta, ok wp nyia i warom hiartom thins
 sons pino Thilfögh warom hiartom thit sarghadha
 hiarta, at wi mädh thik mattom sarghas aff thins
 sons sarom O min fru hwi atenast haffwer iak
 10 ekki thätta thit hiarta at hwart hilstz iak ginge
 matte iak skodha thik korsfästa mädh thinom son
 O min kära fru wm thu wilth ekki gifwa mik
 thin korsfästa son, ok ey thit sarghadha hiarta
 Tha bidher iak thic at thu giff mik thins sons
 15 saar smälek gabbilse ok obrygdhilse, ok thät thu
 känner i thik Thy at hwat modher är thät som
 ey gärna droghie sik ok sin son wt aff pinonne
 wm hon gathe Ok lagdhe hona a sin thräl Än är
 thät swa at thu äst swa offwerkomen i thässom at
 20 thu wilth them ey fran thik skilia aller thinom son
 Ok wilt them engom giffwa, tha kärasta fru til
 fögh mik owärdhoghasta thins sons smälek ok sarom,
 at iak maghie haffwas kompan i pinomen thik ok
 thinom son til hwgnadh O hwru säl iak tha ware
 25 än iak matte vara idher kompan i saromen For
 thy kära fru Hwat är i dagh störra än haffua sith
 hiarta tilfökth | thina öpna hiarta ok thins sons 322
 ginomstwghna licama Hwat ey är thit hiarta fulth
 mädh nadh, ok mädhan thät är ypith hwi wtlöper
 30 ekki the nadhin i thät hiärtadh som thy är til
 bwndith aller tilföcth Ok mädhan thin son är hælgha
 manna ära hwru kan han ekki äras som honom

ginom stwghnom är tilfögdher Jak kan ey wnder-
 standa at thät kan annarwis wara Vthan iak rådhis
 at wi ärwm stwndom mykith laneth borto tha wi
 throm os wara när O min kära fru hwi giffwer
 thu mik ekki thät iak bedhis Wm iak är bruth- 5
 likin mothe thik tha sargha mith hiärta a räthwis-
 onna waghna Än hafwer iak thik thiänth tha bedhis
 iak sarin til löna O min kära fru hwar är thin
 milheth Hwar är thin stora miskund Hwi äst thu
 wordhin swa hardh, som altidh war wan at wara 10
 wälwiliogh Hwi äst thu nw wordhin swa spar, som
 altidh war wan at wara mildh ok mänzk O fru iak
 bedhis ekki aff thik sol aller stia[r]nor wthan iak
 bedhis sar Hwat är thät at thu äst swa spar wppa
 thässom saromen O min kära fru antigia at thu 15
 borth tak aff mik thätta licamica liffwit, aller ok
 at thu sargha mith hiärta Thät är mik blygdh ok
 stor obrygdhilse at see min härra ok skapara sargh-
 adhan, Ok thik mina fru samwledh sargadha, ok
 iak ledhasta thrällin ganger oskadder Sannelica iak 20
 weth hwat iak skal göra Jak skal falla nidher for
 thina föther Ok skal iak mädh roph ok grath wthan
 atherwändo bidhia thik ok skal wardha thik mykith
 thrättin Swa at anthikia skalt thu giffwa mik thät
 iak bedhis, aller ok at thu skuli sla mik at iak 25
 skuli borth gaa Än iak skal swa länge sta ok thola
 thin slagh til thäs iak wardher alla waghna saar
 Ok ey bedhis iak annadh aff thik wthan saar Än
 är thät swa at thu wilth lwkkas widh mik wthan
 323 slagh, tha skal iak sta stadhogh | ok taka thina 30
 lwkkan, ok tha skulu the lioffwa lokkilsen sargha
 mith hiärta mädh thinom kärlek Är thät ok swa

at thu mik hwadhzske noghoth sigher aller gör tha
 sarghas mith hiarta aff sorgh ok dröffwilsom ok
 swa skal iak ekki bortga wthan sar O thu andelik
 människia som idhkelighin är i andelikom tankom
 5 thätta skalt thu astwnda hwario enne människio
 Ok skalt innerlica bidhia for hwariom Ok wm thu
 ser nokoth goth i thinom iämcrisne, tha skalt thu
 wndersamlica glädhias Än tho at thu seer thät ekki
 wara i thic Är thät swa at thu ekki swa gör wthan
 10 häller sörgher tha gör thu i thässe syndinne thry
 största ondh thingh Första är at thu wilth hata
 gudhz hedher som aff the godho komber Thät andra
 är at thu forsmar gudhz pino Hwilkin thär til
 tholde pinona at hwar en skulle ympningas i dygdh-
 15 omen Thridhia är at thu wtsläkker kärlekin mädh
 hwilkom thu skulle älska thin iämkristen swa som
 thik siälffwa, ok rökta hans goth swa som tith
 eghit, for thy thu skalt mykit älska thins iäm-
 cristens gagn, ok rökta mäst thät andelighit är Ok
 20 tha skal gudh giffwa thik altidh andelik thingh
 Ok at sidhersta skal han kalla thik til himerikis
 thinga Til hwilkit os ledhe han som korsfästas
 wille for os ok thola korsens smälek

At andelik människia ok contemplatiua skal
 25 engin rekna ofulkomplikaren än sik siälwa
 [Cap. xxvi]

GAmble owinen afflather ekki at nar han gither
 ekki andelica människio ok contemplatiuam
 swikit i thy at hon andra dömer Tha widherfrestar

han at ledha hona til thät at tha hon ser sik främias
i mangom godhum gärningom som hon gör, tha
dömer hon andra ofulkomlica wara For thy at the
göra ekki ok idhna sik ekki i them samma gär-
nigom Äller tha hon seer them ekki swa wara 5
ensampna Äller i hwilo Äller i wakw Äller i ather-
halle som hon är Tha räknar hon them i sinom
324 |domwm swa som fafanga ok lata Äller tha hon
seer them wara wafdha i tholighom gärnigom i
hwilkom hon bröth stwndom mothe gudhi for än 10
hon kom til the fulkomlikhetinna O wärsta willa
ok lönlikin hwilkin som döma wil aff mannenom
äpther thy han ser wthantil i wmgangwne ok ekki
innantil Thy at andelik bygningh lether ekki aller
spör swa mykit kropsins ärwodhe som hiärtans 15
Thy at thät första som är licamlicth ärwodhe dugher
ekki när gudhi Vthan thät andra dwgher optha
Ok opta thät enom är skadhelikit thät wardher
androm mykit nythokth Ok swa som människionne
änlite ärw wmskiptelikin Swa ärw ok manga matto 20
at liffwa ok främias i godho Ok for thy at thu
ser thik skina i lofflighom gärnigom, ok thu ser
andra wara glömska til thera Tha skalt thu thänkia
at the antikia lönlica aller ok i sina hiarta ärwodha
klena gärninga ok gudhi thäkka Ok for thy at 25
gudh älskar them enkanelica for hiärtans hallaghet
wil han ey them thyngia mädh thässom ytthermer
gärningomen, at the ärwodhandis badhe innantil
ok wthan til formato ekki widherthola Thy skalt
thu borthältha thässin frestilsin Först thank i thino 30
hiarta at thät är ekki konwnga syni sidhwänia at
thwnga sik mädh nakra handa ärfwodhe til at fa

sith fadhernis rike Vthan swa som kräselica ok
 stort arfwodhe födhas the ok wpfostras mädh
 konwngxlicom rikedomum Swa är ok i thässa Opta
 bör enne menniskio til at faa ena gudhelikhet aller
 5 nakra gudhelica skipan i sigh mykith arfwodha
 Ok thät sama aller ok bäter far en annor i en-
 samma hwgxsins wmwändo til gudhz A andre matto
 skalt thu thänkia at thät som thu ärwodhar at
 haffwa, ok thu nw til byrghiar at smaka, thät är
 10 i androm gamalth ok starklica rotadh Ok wanlica
 thätta är en sakin, hwi the synas ekki swa mykith
 arfwodha wtantil | i andelighom thingom som thu 325
 For thy at andelikin söthme komandis aff nyio
 inledher wmskiptilse Än ekki swa, som iak thror
 15 wmskiptis thän, som longo war wmskipter Vthan
 thän söthmen gör han fulkomligharen ok gömer
 han Ok tha thu seer thik swa som smälta for kär-
 lek, ok ekki andra, tha skalt thu thänkia At swa
 som til thässa solinna liknilse til räthwisa solinna
 20 hita somlike smälta for kärlexxens hita Swa at thera
 limme kwäno antikia näplica aller ok engaledhis
 mera thola Ok somlike thyrkas ey atenast aff synd-
 inne wädhzsko, wthan aff alle samman syndinne
 Swa at enkte bliffwer ather Ok stadgas ok styrkias
 25 i godho mothe ondo. swa at them kan enkte borth
 skilia fran gudhz kärlek Än somlike monas swa.
 at the badhe innan ok wthan synas sik aldra söt-
 aste Ok glömdom allom hwgxsens beslek synas
 nw häller byggia i fadhernis landeno än a wägh-
 30 enom Ok somlike waxa swa som thrä ok än tho
 at the smaka ekki tholica söthma Vaxa the dagh
 fra dagh ok wardha thäs störra när gudhi Än

sannelica somlike thy wär rwthna räth i ondo Än
 nar thu kanner i thik nakra fulkomlikhet, tha skalt
 thu thro hona vara fulkomlikare äller bätthre i thinne
 syster äller brodher Ok än tho at han synis ey
 ginstan swa som smältas Tho aff thy at han dag- 5
 lica wäxer i godho stadhfästis han bätther ok monas
 Än wanlica tha thu thror thik swa som blötas til
 goth, tha thyrcas thu Ok aff thy dömer thu andra
 mindra fulkomlica än thik Än rädhz myklo häller
 at thu äst ey wärdhog at liknas them For thy än 10
 waxith som smälter for solinne wille sighia androm
 creaturis J haffwin enkte goth aff solinne äller ok
 ekki swa stort som iak thät war darskaper, for
 thy Än tho at the ekki smälta widh solena som
 waxit, tho taka thrän ok fruchtenar större godh- 15
 gärninga aff hänne Ok math thu a andra matto
 326 foresag|dha frestilsen fran thik köra Thy skalt thu
 thänkia at swa som i naturlikom thingom ärwm
 wi alle lottakande gudhz godhlek, tho swa at en a
 andra matto ok annar a andra Ok swa manga som 20
 människionar ärw Ok än ämwäl swa manga som
 creature ärw finnas margfalla sakar at lwttakandis
 wardha gudhz godhlek A sammo matto är throande
 i andelikom thingom i them creaturis som skäl
 hafwa For thy at nadhin fulkomnar naturam Ok 25
 aff thesse margfallelikhethinne i andelikom gaffwom
 sigher apostolin ad corrintheos hwar han swa sigher
 Jak wille alla män wara swa som mik sialwan Ok
 sigher sidhan Vthan hwaren haffwer eghna gaffwo
 aff gudhi Vthan en swa ok annar swa Ok i mangom 30
 androm stadhon i the hælgho skript finder thu tho-
 likt samma Mäadhan thät är swa Hwi ma ey thän

andraledhis lifftwa andelica, ok thiäna sinom gudhi
 än thu Somlike koma til gudhz wm hwilona. Ok
 somlike *mädh* ärfwodheno En swa ok annar swa
 Ok opta är han bätthre som räknas wärre, ok thy
 5 skalt thu engin döma ofulkomlikaren än thik Än
 tho at han gör ekki alth *thät* thu gör Än tha thu
 seer thin brodher aller syster wmgä aller dwälias
mädh enom aller *fierum*, ok thu äst altidh ensam-
 men Tha skalt thu thänkia at hon är fulkomlikin
 10 i gudhz kärleke Ok for thän kärlekin är han hwan-
 stadh *mädh* hänne Hwat hon är antikia ensammen
 aller hon är *mädh* systromen Ok for thy at thu
 äst ofulkomlikin i kärlekenom kant thu näplica
 swa wända thik til thin iämcristen at thu ey bryther
 15 Thu kant näplica aller ok aldrih swa wäl wända
 thik til gudh At thik bör ey stwndom böghia thik
 til wärldinna Ok sannelica *thät* är ofulkomlikit For
 thy at änglana som fulkomlike ärw i kärlekenom,
 the ärw swa wäl när gudhi tha the ärw när os.
 20 aller tha the thiäna. som tha the ärw i högxta
 himblenom Thätta sigher iak ekki thy. at iak thror
 at thätta kan füllelica wara i thässom wäghenom
 Äller mädhan wii | ärom wäghfarande Vthan wi 327
 maghom nakraledhis äpther fylghia them Än math
 25 thu ok swa thänkia, at mädhan the ärw swa borth
 draghne aff thässom ytthermer thingomen ok the
 akta enkte wthan gudh, röras swa betelica til hans
 At for stora hwgxens akth synis swnderlösas ok
 ledhas til aff store wanmakth Ok thy at the magho
 30 atherfa sina kraffter Ok at the ey allaledhis wanskas
 Ok at thera hällaghet skuli ekki aff androm borth-
 wändas, giffwa the sik opta sinom iämkrisnom til

hwgnadh Tho göra the thät alth til gudhz hedher
 Ok thy är darskaper at döma sina systra for hwart
 waskith Äller räkna hona ofulkomlica Thy at mange
 ärw höfviskasta wthan til hwilke litidh främias
 innantil Mange ärw löslatoghe i sidhomen hwilke i 5
 hiärtana ärw hälghaste ok store gudhz wini Äller
 thät som wärre är mange ärw wäl lwktande fore
 människiom, ok rwthne ok wärstlwktande for gudhi,
 ok thoko nw lön for sina hällaghet Ok somlike
 synas människiom syndara, hwilkra thera innarmer 10
 wmganga är tho i himerike Än tho sigher iak ey
 at ytthermer wmgangan liknas ey idhkelighast widh
 the indre Ok for thy at wi kwnnom ekki wtskilia
 eth fran the andro, thy skulum wi döma alla wara
 gudhz barn, ok os mindre än nakra andra Vthan 15
 wi sem thwärt amoth wppinbarlica For thy wi ärom
 owisse aff wars iämcristens godhlek äller hällaghet
 Vthan wisse ärwm wii aff ware margfalle ondhzko
 Thät är stor dyrfwe at iak wili döma äller skipa
 gudhz godhlex inflödhilse i minom iämcrisnom For 20
 thy at mik thäkkis ekki alla hans sidhi Ok hwat är
 fawizskaren än wilia styra gudhz wilia äpther minom
 thokka Tha gör iak thät. tha iak thänker at thät
 täkkis ekki gudhi som ekki thäkkis mik Ok nar
 thu seer them wäfwias i ytthre thingomen, tha skalt 25
 328 thu thänkia. at aff wndersamlikom kärlek | ledhas
 the meer til gudhz i them än thu. tha thik thykker
 at thu rättelika wänder thik til gudhz Vanlica for
 thy at the älska gudh swa hetelica wilia the letha
 han ok spöria i allom creaturis, for thy at the witha 30
 han wara i allom loffwande älskande ok astwndande
 Ok thät är thera glädhi ok frygdh at the see äm-

wäl i minzstom ok fulastom thingom hans wisdom
 makt ok godhlek wndersamlica loffwande wara Ok
 wanlica hantera the thy swa gärna the thing som
 litidh är wm Ok ey liknas the os hwilkom al thing
 5 ärw skadhelikin Ok thät kan wara at nar wi thänkiom
 them wara fafanga, tha wngiwts the innantil mädh
 osighelike andelighe glädhi Än tho at the göma
 thät sniallelica Äller wanlica for thy at the räkna
 sigh lastelica dyrfwas the ekki swa idhkelica pre-
 10 sentera sigh gudhz asyn Vthan tilföghiandis sigh
 mindra thingom, widherfresta the at behalla gudh
 i sina hiarta, swa at the githa ginstan skodhat han
 Ok ma thät wara skäl hwi the swa ofta glädhias
 mädh andro Thy at thär wprinder them aff en
 15 glädhi, at the som sik räkna lastelica wara mogha
 hwgnas mädh them som the räkna wara gudhz
 barn Ok wm thu sigher for somlica skuld, tha
 skuldo the häller wmga mädh them som bätthre
 waro Jak sigher at wanlica räkna thu them bätthre
 20 som wäl kwnno skrympta ok latha sigh wara
 hällaghare Äller wanlica the räkna sic owärdhogha
 at wmga mädh them For thy at therä liffwärne
 synis them mykith olikth wara therä wmgango Ok
 thät synis them ympninga at the magho wara mädh
 25 them gudhz barnomen Hwilkra liffwärne the githa
 nakraledhis aptherfö[l]kth Än wanlica the wilia thy
 wara när them som mindre ärw fulkomlike, at ey
 skuli withas älla wnderstas therä godha akth Ok
 math thu thänkia at gudh haffwer them lanth at
 30 wäfwias i them thingom som wthantil ärw Ok
 wmga mädh androm for | thy at swa är them 329
 wansamare at ägha gudh än tha the waro ensampne

Ok mädh hwat större ärfwodhe ok kiffh the fa
gudh thäs större är thera lön Hwar thwäkar thät
at the människia som sik blandar i licamlicom
ärandom aller ärfwodhe kan swa fulkomlica hafwa
gudh som thän som altidh bliffwer ensammen Ok 5
sannelica hwar större är mothstandilsen thär räkkis
hwghin innerlighare til gudhz Ok thär aff ökis
kärlekin ok thär äpther fölgher större lönen Ok tha
thu thror at the thappa, tha afla the Ok tha thu
thänker them nydharsta wara i himerike, tha finder 10
thu them lankth offwer thik Tho wm thik händer
thit at komma Thy at thät är mykith rådhandis
at swa som thera ödmiwk[t] wphöggher them swa
nidherslar os war högfärdh til hälfwitis som alla
wiliom döma Äller ok thänk wm them, at the 15
pröffwa sigh håller githa thiänt gudhi i them thingom
som the ärw böghelike til Än widherfresta högh
thing ok i them wanskas som thu gör For thy the
räkna aller skoda mykit wara ohöfwelikit at nokoth
swa storum härre göra ofulkomlica Äller kan wara 20
at the widherfresta at göra swa stor thing lönlica
som lithin wppinbarlica Swa licamlikin som ande-
likin At i allo skulle mankönsins owin bestridhas
aff them, ok the magho lön faa i allo Ok än tho
at thik thikker them swa wara ofulkomlica Van- 25
lica the äru wärdhoghä i enne andelike inskiwtilse
meer än thu i mangom aller wanlica i allom Ok
mädhan thu ekki thätta westz Döm ekki andra
mindre wara än thik Wthan loffwa gudh som wärdh-
oghadhis thik tholighom tilföghia For hwilkra for- 30
skullan thu wanlica andelica liffer Ok än thu
ekki liffer, tha math thu wardha for thera skul

liffwandis Thätta sagdhe iak til at nidherthrykkia
 diäffwlsins frestilse Ok än tho at thätta swa är
 stwndom, ok ma swa wara, ok swa är throande
 aff sinom iämcrisne | swa som sakh är Tho en- 330
 fallellica thäkkis mik häller Ok thro iak at gudhi
 thäkkis mer witha contemplatiua än actiua Ok mer
 at wara ensam, än wmgä mädh mangom Ok mer
 thäkkis honom höffwisklikhet än löslath Ok thy
 radher iak thät wthwälia som bättra är Än tho
 10 är thät ey thwäkande at somlike actiui haffwa meer
 kärlek ok faa större lön, än somlike contemplatiui
 ok thwärt amoth Ok somlike wmganklike mer än
 the som ensampne ärw ok thwärt amoth Ok som-
 like löslatughe mer än höffwiske ok thwärt amoth
 15 Än hwat hältz wi haffwom nar wi thäkkoms gudhi
 tha är thät stort Än thy wär i swa myklo män-
 niskia mogha finnas faa som gudhi thäkkias Ok thy
 skulum wi ekki litidh daghlica grata for them ok
 os Ok bidhia at gudh wärdhoghis göra os ok them
 20 sigh thäkka Ok än wi ärom honom thäkke at han
 göme os i nadhinne til wan ända Hwilkit os giffwi
 han som for thy wille taka mandom ok dödhelica
 sarghas

hwru människian skal sigh wpwäckia til gudhz
 25 kärlek, ok thät mästa hon gither göri sith
 hiarta brännande i hans älskoga [Cap.] xxvij

For thy at andeligha människior hiarta skal
 aldrigh aflata hwru hon maghie ä mer ok meer
 wptändas aff sins skapara kärlek Forethänkte iak

swa som stamande nakoth sighia thät som thär til
 ledher Först skalt thu witha människia, at enkte
 är thät som meer wptänder til hans kärlek som
 godgärninganna stora gaffwo Aff thy at thu thänker
 han swa wilioghan wara ath giffwa thik osighelikin 5
 thing Aff thy samw thänker thu han mykit älska
 thik Ok hwat är thät meer wptänder til kärlekin
 än älskas For thy thät gör hwar människia, ey är
 hon swa grym thy at hon älskar sina älskara Än
 tho at aff gambla ormsins äggilsom glöma the thät 10
 331 göra sinom skapara Thänk thy hwath | thu wilth
 ok tädhan aff math thu faa stor ämpne at älska
 thin gudh Gak thy fram til hans wppa swa matto
 Thu skalt ekki löslíka wthan sannelica thänkia thik
 sta i gudhz asyn Thy at swa är han thär thu äst, swa 15
 som han är i höghxta himblenom Ok thänk thik wara
 hans ok ekki thin Ok thwäka enkte at hwat thu bedhis
 thik til helso ok ekki til skadha aff honom thät
 faar thu Ok sannelica al thässin ärw kärlexens
 wptändilse Hwru älskar thu ekki han hwilkins 20
 thu äst ok redhaboen är at giffwa thik al thingh
 Hwat ey älskar thu mykit thän thik nakoth giffwer
 Hwi älskar thu ekki häller han som thik giffwer
 al thing Ok än ämwäl giffwer han thik sigh siälf-
 wan Ok thy wm thu älskar thik. Hwi älskar thu 25
 ekki han som thik giordhe Thu haffwer thik nidher-
 slaghit ok än nidherslar Ok thu älskar thik Ok han
 tik giordhe ok ather wpbygdhe älskar thu ekki
 Sigh thy warom härre O härre gudh iak är thin
 creatura ok thu math thik ekki siälfwan neka mik 30
 Ok thänk han wara högxsta goth anglanna lost
 hálgha manna lön, siwka manna ok rwthna i synd-

omen hwilkra ysäld engin kan til fulz sighia hiälp
 Ok with thät at engin är swa kranker syndare, at
 wänder han sigh til gudh ok bedhis han innär-
 lica, at han far han ey Thät astwndar han os
 5 bedhas, ok han giffwa tha han sagdhe Bedhins ok
 idher skal giffwas Jak weth ey hwat wi skulom
 mer ärfwodha Äller os daghlica thwinga äpther
 engo mädhan wi maghom ägha aldra thinga skapara
 Hwat wiliom thy wi mer letha mädhan iak ma faa
 10 swa lättelica alth goth Hwi wil iak widherfresta
 at ägha the thing som ful ärw mädh ysäld O härra
 gudh hwat giordhom wi thik wthan oräth Än tho
 wilt thu thik gärna giffwa os Thät giffwer | thik 332
 enkte at wi haffwom thik Än tho älskar thu os
 15 swa at thu sigher thät wara thik lost at wara mädh
 os Hwi älskar thu os swa mykith at thu wilth
 häller gifwa thik os, än nakot annadh thät wi
 bedhoms Ok sannelica hädhan i fran wil iak enkte
 annadh ägha mädhan iak ma mädh wärdhzskylloghe
 20 bön ägha min gudh Jak skal prydha mik, ok in-
 ledha han i mins hiärta bwr, at iak thär skuli
 hädhan i fran hwilas mädh honom Jak weth wäl at
 han enkte annadh bedhis, thy at han astwndar
 inga ok är nw longo at han böstadhe Jak syrgher
 25 at iak swa länge haffwer mist swa mykith goth
 Ok thy skal iak sighia honom Jak weth at thu
 älskar mik meer än iak Ok thy skal iak enkte
 giffwa wm mik Vthan ensamth til lodha thinom
 astwndilsom Ok thu haff acth offwer mik Thy at
 30 iak kan ey akta badhe thik ok mik Ok thy swa
 skiptande thu atwakta minom kran[k]dom at thu
 han wplypte Ok iak skal akta thin godhleik at iak

skuli hwghnas ok lustas i honom Ok än tho at iak
 mykit afflar *mädh* thik ok thu enkte *mädh* mik
 Tho weth iak at thu äst häller *mädh* mik ok gömer
 mik ok fromar Än iak *mädh* thik nytthiandis thin
 godhlek Hwi är *thät* Sannelica ey wthan for thy 5
 at iak hathar mik ok thu älskar mik O min käre
 hërre wm iak wille löpa offwer al thin kärleggh
 thekn iak wanskadhis Ok än tho at iak taladhe
mädh manna thwngo ok ängla, iak kwnne ey sighia
 til fulz badhe naturinna ok nadhinna ok äronna 10
 godh thing som thu haffwer mik giffwit ok iättadh
 O äwårdhelikin fadher i thins sons kärlex thalan
 wil iak nakoth litidh dwalias O min gudh hwru
 stor war thin kärleker til mannzens At thu swa
 mykit älskadhe han at thu wille at mannen wara 15
 333 gudh och | gudh kalla man Hwat kwnne thu honom
 ytthermer göra än *thät* at thu han oatskilelica til-
 fögdhe thik Hwat skal iak sigghia Aff wanstarko
 kyni wille thu han latha födhas Ok han som war
 thin enge son wille thu nämpnas iomfrunne son O 20
 käre hërre mykit wphögdhe thu mankönth a bäggia
 waghna Hwilkin som wille sonen thik iämlikan
 wardha man och qwinnonna son Thätta kärlexens
 thekn wille thu ekki thee när änglomen *Thät* är
 wisselica wnder at människionna hiärta ekki synder- 25
 brister for thins kärlex storlek Hwat hafdhe gudh
 annadh göra än mädhan wii syndadhom oss nidher-
 kasta i hälwitis diwp Ok ginstan wm han hafdhe
 wilidh skapad andra ärlica creaturam Hwru stor
 war thänna kärlekin at han wärdhoghadhis äpther 30
 nidherfallit oss swa wälwilielica atherleta ok äpther
 at wi hafdhom brwtidh mothe honom wphögdhe

han os meer än för Hwat war thätta Hwat ey
 wårdhzskylladhe war syndh wphøghilse, sannelica
 ney Vthan at wii skullom ekki mer borth fly fran
 thik wille thu människionna naturam thik oatskile-
 5 lica tilføghia Vndersamlikin thykkis thin kärleker
 wara min gudh at thu älskar them thik hatar ok
 wphøgher Ok mädhan thu som högxster äst älskar
 swa mykit os som enkte ärom Hwru wi wsle älskom
 ekki thik som är alth goth O hiärta thätta thänk-
 10 iandis hwi wanskas thu ekki for swa storum kär-
 lek Hwat wille gudh i thäso wthan at han wille
 os wpfylla ok swa som drwkna göra i sinom kär-
 lek O hwru stor wars skapara wårdhelikhet är at
 han astwndar os swa mykit mädh kärlexens bandh
 15 sik til binda Hwru kan mannzens hiärta annath
 thänkia Ok thy o war gudh thär til at thu skulle
 os swa wphøghia wille thu lithin födhas Ok at
 thu wille os som diwrlica warom vm | syndena 334
 wille göra hällagha. leth thu thik laggia i iatuna
 20 mällan diwranna O wndersam gudhz godhlex wt-
 widhilse O lastelikin wara øghna blinde Aghwi
 mik aghwi iak weth ey wm hwat wagh gudh skal
 os mera letha äller spöria mädhan han faar ok
 finder os ekki wm thänna Wthan hwat skal iak
 25 sighia christus som athertaker wthälta wille fly
 til egyptum Hwat ey min härre tharfwadhis thic
 at fly som wast i hwariom stadh Sannelica ney
 thy at thu hiölt i thino walle alla thina owini
 Vthan thu wille thät göra at tholandis thät for
 30 mik wppinbaredhe thu mik thin kärlek, at tha iak
 wordhe älther skulle fly til thin O min gudh iak
 seer wäl at thu äst aller min Ok thu wilth alla-

ledhis mik agha Wthan hwat meer Jak thigher
 wm allan hans aller framgang Hwilkin aller war
 fuller mädh kärlek Ok komber iak til kinpustanna
 ok sputtannanna Sannelica thätta kärlexens thekn
 kan enkte manz hiarta fulthänkia Vm än han haf- 5
 dhe mik aldriqh mera goth giorth ok skulle aldriqh
 göra Vthan at thu äwärdhelikin gudh wille thola
 obrygdhilese ok smälek i minne natura iak skulle
 allaledhis bränna i thinom kärlek Hwat är större
 än gudh Ok hwat är fulare än syndaren Ok thu 10
 gudh wille for syndara skuld spwttas ok gabbas
 aff syndarum O min gudh hwat är thät at thu
 tholde swa hardh thing aff thinne creatura hwilka
 i ena öghnabliki thu hafdhe math til enkte giort
 them thik kalladho diäffwls man swaradhe thu aldra 15
 bästz O högxsta thins kärlekkx wppinbarilse som
 tholikt hördhe for oss aff diäffwlslikom mannom
 Hwat akt war thik swa mykit wm oss At thu
 wndergaff thik allom obrygdhilsom Än thin store
 335 kärleker wille thät ändelica thola O hiarta har|dh- 20
 aren än sten O hiarta ok ey hiarta, hwi wptändis
 ekki thu aff kärlek Stenin swnderlosas aff hithanom
 ok wmwändis i malm, ok thu widh swa storan
 kärlex hita bliffver thu altidh owmskiptelikin Jak
 wille thy at thu ware sten ok ekki köth Hwat är 25
 wndersamlikaren än hiartans köth finsz hardbaren
 ok osinnoghare än stenin Wthan hwat ey sagdhe
 gudh at han skulle thaka aff os sten hiarta, ok
 giffwa oss köth hiarta Ok mädhan thät är swa at
 stenin raskaren wmskiptis än köthlikit hiarta Tha 30
 giffwi oss sten hiarta ok taki borth köth hiarta O
 wärsta hiarta o största hiarta o othrolighasta hiarta

Hwi hatar thu thik swa Hwii sarghar thu thik ok
 wpnöther Hwi älskar ekki thu thän tik swa stark-
 lica älskar O grymasta hiarta Hwi älskar thu mera
 döðhin än liffwit Hwi taker thu ekki thän thik
 5 taker O i stena ok osinnogh aller skälalös creature
 grathin mins hiarta gálnisko Sannelica min hærri
 än tho at thu hatadhe mik thy at thu äst min
 gudh Ok ensamen wärnare ok sthyrare ok min
 tilflyilse skulle iak älska thik Hwru myklo häller
 10 mädhan thu swa mykit älskar mik ok fölgher mik
 mädh thinom godhgärningom ä hwart iak flyr Thy
 at swa mykit älskar thu mik, at thu synis hata
 thik for mina skul Hwat ey thu alla domare wille
 dömas for mik ok thola fulasta ok hardhasta döðh
 15 O min gudh hwat skulle thu mik mer göra Äller
 sigh mik hwat thu gast mik mera giort Sannelica
 hafðhe mik thät giorth en bonde iak skulle han
 äwar[de]lica älska Ok iak älskar ekki thik min
 gudh Jak sigher ekki blodhzens wtgiwtilse hwilkin
 20 al ful är mädh kärlek Wthan ensamen thin älsk-
 oghe skulle wpfylla mik til thin kärlek Hwru myklo
 mer thin hardhasta pina ful mädh | hadhe Sanne- 336
 lica thu wille mik allan hwilkin thik gaff mik allan
 O min hærri hwar spordhe aller wtlette thät aff
 25 thinom handom Hwi war thik swa mykin akth
 offwer swa ledha creatura Sannelica enkte annadh
 wthkraffðhe thät Vthan thin store godhleker ok
 obegriplike kärleker thy at wille thu oss atherlösa
 thät formatte thu wäl andraledhis haffwa giorth,
 30 wthan swa wärðhoghadhis thu at göra At thu skulle
 thäs mer wptända os i thinom kärlek O kärleker
 O hiärtans astwndilse O hwgnadhzens söthme ok

lost O bry[s]tsens hiti ok wptändilse O ðghnanna
 liws ok klarhet O ðrnanna sötasta liwdh ok sanger
 O gudhfadhers wällwktande offer O sötasta smaker
 i blodhzens fiodh O kārasta sidhonna hannan O
 min sial mith liff ok mins hiarta inālfwe O ben- 5
 anna mārgher licamsins qwikleker, ok alla minna
 sinna makt O min gudh hwi är iak ekki aller
 saman wmwänder i thin kārlek Hwi är nakoth i
 mik wthan kārleker Hwru ma iak annath thānkia
 Ok hwat är sötaren än thin kārleker Hwat fangar 10
 aller binder meer Hwi är ekki iak fangin ok bwndin
 Aldra wāghna belägger mik thin kārleker ok iak
 weth ekki hwat kārleker är Wthan aghwi mik hwi
 är iak swa wthan sak osinnogher Hwi lwkkadhe
 mik mer fafāngan än sannindin Hwi drogh mik 15
 mer creaturanna wrangleker än mins frālsara godh-
 leker Hwi ālskadhe iak my[k]lo meer thrāksins hat,
 än mins atherlōsara kārlek O min gudh hwru mykit
 thu ālskadhe mannen Ey aten[a]st at thu wille thola
 korseth for han Vthan āmwāl sōkte thu han i 20
 hālfwite Ok ledde ather til himerikis mād̄h thik
 Hwat ey min hār̄ra matte thu ey haffwa sānth
 nakon aff ānglomen Vthan thu skulle them wtledha
 337 wm | thik siālffwan Hwi wilt thu aldra wāghna
 thik til fōghia mannenom Hwi wilt thu byggia 25
 mād̄h mānniskionne i hwariom stadh Hwat hafwer
 mannen wthan ledh thing Hwi ālskar thu han swa
 innerlica

¶ Sidhan thu wpstodht aff dōdha än wille thu
 fritighi dagha wppinbaras mānniskiom Ok nw āra- 30
 fuller giordher wille thu ātha mād̄h them gifwandis
 them fridh ok lāst thu thik hanna Wthan min käre

hërre hwat ey ympningadhis thät mannenom at
 thu wast korsfäster for han ok wtdrogh han aff
 hälwite Thu synis swa mykit älska människiona
 at thu gither ekki hallit thik fran hænne Äller
 5 westz thu ey thät at wi haffwom warith oskynioghe
 at swa storum godhgärningom Ok än the som thu
 haffwer haffth enkanelica wini haffwa warith thik
 othrona, hwru kwnne thu os mer skodha O hwru
 älskelikin thin kärleker är at thu gither ekki skilth
 10 thik fran människionne Hwat ey tha thu skulle
 wpfara til thins fadhers guddom, gafft thu män-
 niskionne waldh at tha hon wil maa [hon] haffwa thik
 a althareno Thätta wallit gafft thu for än thu doo
 At människian skulle ekki rädhas at mista thik
 15 Wthan o hwi wille thu thät göra mäddhan thu wille
 sända thän hälgha anda Hwi wilth thu altidh dwälias
 mädh mannenom Vthan thy at thu wille os swa
 tilföghia thinom licama Ok swa giffwa os drikka
 tith blodh Ok swa drwkna göra mädh thinom kär-
 20 lek at wi skuldom aldri skilias fran thik Än thät
 är enkte annadh at drikka tith blodh hwilkit som
 är siälinne säthe wthan wara siäl oatskilelica til
 binda thinne siäl O min gudh sannelica thät är
 thät som thu astwndar ok wilth O min atherlösara
 25 ok min gudh thät är thät thu swa langan thima
 röktadhe Äpther thy ärfwodhadhe thu aff thinom
 barnthima Thät giffwe os ok wne thu som | fuller 338
 är mädh kärlek ok for os wthgöth tith hälgha
 blodh

hwru människian skal fulkomlica hata sik at
hon maghe fulkomlica älska gudh Capitulum
xxviii

FOr thy at människionna eghin kärleker ok älsk-
nadher hindra at faa gudhz kärlek ok swa 5
myklo mer än kärlekin aktas Swa myklo mer minz-
skas thän andre Ok thy at wi maghom fulkomlica
älska gudh bör os fulkomlica hata os Än tha hatar
thu thik fulkomlica Tha thu astwndar mädh fullo
hiärta aff allom nidherthrodhas ok räknas ledhasta, 10
slas, ok wtwräkas Ok hallas swa som enkte Ok än
thu räknar alth thätta litidh ok hwgnas i thy at
thik görs orätter ok lustas i thinom dröfwilsom
Ok ey athenast at thu wilth at thätta skulle thik
göras ok in föras aff människiom Vthan ämwäl 15
astwndar at alle skulu thro at thu äst wäl wärdh
thät thu thol thässin dröfw[i]lsin ok orätthin Thätta
sigher iak thy at mange astwnda thola genwä[r]dh-
ogh thing at i thera thulimodhe skulu the loff-
was aff allom Tholike hata sik ekki wthan älska 20
ok thaka sin lön här i wärdlinne Än tha hatar thu
thik fulkomlica tha thu wilth eyathenast aff androm
throdhas ok nidherthrykkias Vthan ämwäl at thu
swa styggis widh thik at thu gither näplica tholt
thik siälfwa Ok är thik siälfwe mykit stiwg Ok 25
ämwäl thola dröfwilse ok stridh aff oskälighom
creaturum Ok dröffwas mykit mothe thik siälfwe
tha thu for thinne nödhtrfth skalt taka nokoth
lwstelikit ok thät tik ekki giffwer plagho Thu lethar

ensamēn gudh ok al thing forsmar thu wthan han
 Til at faa thāssa stōrsta gaffwona math thu koma
 ān thu thrōstelica aff allo hiārta opta bedhis thāt
 aff gudhi Ān tho a thina wāghna magho wara
 5 nakor inledhīlse ok skipan til thāssa gaffwuna Fōrst
 ār | at thu skalt thānkia at thu āst fōdh i syndh 339
 Ok sidhan thu wast kristnadh rensadh ok thwaghin,
 ok sidhan thu kom til skāla, ok fik thit eghit
 siālfwald ok til thānna daghin haffwer thu swa
 10 som idhkelica syndath ok glōmt the fōrsto thwāt-
 inne som ran wth aff christi sidho Ok ey i wyrdh-
 ning hiōlt guddomsens waldh i hwilkins nārwaru
 thu stozt Ok thu haffwer meer brwtidh mothe thik
 siālfwe ān nakor grymaste owin Hwru skalt thu
 5 ey hata thik ān thu thātta thānker Ok hwat hatom
 wii wthan ondh thing genwārdhog ok skadheli-
 kin Hwat ār wārre ān sāthia sik mothe hōgxsta godho
 Hwat ār genwārdhogharin ān wtspy gudhz blodhz
 lākedom Hwat ār skadhelicaren ān drāpa sina siāl
 10 Ok thu wast thik tholikin meer ān thu kanth sighia
 ¶ Thu skalt ok thānkia at swa myklo meer
 thu drōffwis aff them thingom wthantil āro Swa
 myklo meer atherlykkis thik wāghin at thu skulle
 ekki fara willer ok bōghia thin astwndilse til skap-
 5 adha thinganna At thu skuli hwilas i ensampnom
 hōgxsta gudhi Hwar hatar ekki the inlykkionna
 ypnadh at hwilkom wth maa gas fran gudhi San-
 nelica tha ladhz wp nār ekki ālskas eghin drōff-
 wilse Vthan kōre hona fran sik wiliandis hāller
 10 hwilas i thrākkenom ān i gudhi
 ¶ Thu skalt ok thānkia at gudhi ensampnom
 skal aller hedher ok wyrdhning ok han ār i sik

ok sinom creaturis ensammen älskaskolandis Ok
 thy wm thu sannelica älskar gudh, skalt thu stykg-
 ias at hedhras ok älskas aff människiom Hwi skal
 iak ekki styggas än mik giffs thät gudhi til höre
 Än sannelica iak skulle astwnda thwärt amoth 5

¶ O hwru nyttogh thässin ytthermer dröfwilsin
 äru Sannelica wm them kommom wi til wara
 ysäldh widherkänno Ok aff ware widherkänno
 340 kommom wi til gudhz widherkänno | For thy
 at swa myklo meer nakor wnderstar sina eghna 10
 ysäld ok fulhet thäs mer wardher han guddomsens
 waldhz skodhare Hwat är thy nyttogharen än wm
 thätta ödhmiwkas Ok swa wplyptas til himerikis
 thinga Haar är thy thän som forsma äller ey astwnda
 at hatas ok forsma aff människiom Sannelica iak 15
 weth han ey wthan han är en dare O människia
 wm thu rådhis thät thik görs aff thinom iämlikom
 Hwru myklo meer skalth thu rådhas the plaghona
 som thik skal giffwas aff gudhi Ok är thät swa at
 thu rådhis them tha älska thässa som thik giffwas 20
 här Thy at wärdhzlikin dröffwilse ärw wäghin til
 fädhernis landith Ok ämpne til mykit goth Än
 hwgnadher är wäghin til pinonna ok stors nidher-
 fals tilfalle Thänne hwgnadhin ethra ok forgiffwer
 siälinne Än dröfwilsen thwa hona aff smittilsomen 25
 ok rensar aff orenlikhetinne At hon ma hwit ok
 ren skodha sin gudh O söte gudh hwar astwndar
 ekki them at haffwa Vthan thän ekki astwndar
 thik at see Äller ekki wil rasklica til thik komma
 Äller hwru pröffwas nakor wara thin sander win 30
 Vthan thän som them wil thola for thik Äller
 hwru pröffwas sander winskaper Hwat ey i thässe

wärdlinna hedher ok hugnadh Sannelica tha fwn-
 nis faa onde For thy the ärw faa ok iak wille at
 the waro nakre som ey astwnda hwgnas aller haffwa
 wärdhzlikin hwgnadh Sannelica the pröfwas wara
 5 thine syni hwilka thu ey afflather här at näfsa Thy
 at mädh tholikom dwäls thu altidh Thy nekar
 engin dröffwilsom, wthan älskar them Vthan thän
 ekki wil swa som enkannelikin win Äller swa som
 käraster son byggia mädh gudhi Dröffwilse göra
 10 os altidh löpa til större | ok främias ok latha os 341
 wpfara a bärghin at skodha himerikis thing The
 ärw the som lära warkwnna offwer andra limma
 the som thola aller plaghas Hwru kwnne iak
 warkwnna mik ofwer thän som for gudhz skuld
 15 tholde oräth plagho aller skadha Än iak hafde
 aldrigh thät pröfwat Ok thy sigher apostolin ad
 hebreos Vii haffwom ekki thän pontificem som
 ma warkwnna warum kran[k]dom Ok thät är for
 thy at han hafde them rönth i sinom licama,
 20 som han sigher thär samma stadhz Ok än wi
 ekki nw warkwnnom androm Hwru skulum wi
 styra mädh honom aller them Äller wm wi haff-
 wom ekki warkwnnan, hwru ärom wi tha sam-
 limme Än ärwm wi tha samlimme dödhe Hwath
 25 skal tha annath wthan at wi skulum wtkastas
 fran kroppenom Äller sigh mik Hwru kant thu
 höfdheno christo, dödhum for thik warkwnna,
 wm thu enk[te] thol Äller hwru skalt thu honom
 samföghias, än thu enkte thol mädh honom Wthan
 30 sannelica ware enkte annadh thät thik rördhe
 Tha skulle thätta ensampna göra thik dröff-
 wilsinna älskara Hwat är wärra aller dödhelicare

Än ekki warkwnna sik ofwer christi pino Ok othækker
 wara at swa store godhgärning Äller hwat är frukt-
 samlicare äller sötaren än bära aff sino hiarta fulla
 warkwnnan offwer hans pino Hwilkit som engin
 kan wäl göra Vthan thän som dröfwilse haffwer
 rönth Äller sigh mik hwat är ärligharen än liknas
 gudhz syni Hwru, wm wii ärw m honom olike i
 hwgnadhenom här i wärdhlinne Hwru wordhom
 wi honom samlike i himerike Jngaledhis Hwat
 är styggaren än see gudhz son i thaknom man-
 domenom thola obrygdhilse ok smålek for mik,
 som är ledher thrækker Ok hardhastan ok fulastan
 dödh Ok iak wil hedhras aff människiom Ok ofwer-
 flödhaz i lustelikom thingom O människia, thrækker
 ok mer än trækker for thän orätthin som thu
 342 honom giordhe, dömde han sik siälfwan til tho-
 likt Han som domaren war bögdhe domen offwer
 sik Ok thu som honom gör än daghlica oräth
 wilth gaa for honom lwthlös At enast for öghomen
 swa plaghadom for thik Befwis äller tik grather
 ok sorgh ok offra thik i hiärtano at thola tholikt
 sama Sannelica thwäka thät ey At mädhan han är
 ympninga plaghadher for thik Ok thu wilth thät
 annath sin thola, ok bedhis thät aff allo hiarta Han
 thol thät ey thy at han wil ekki at for thän sama
 orätthin skal thwis[w]ar giffwas plaghan Vthan thät
 thu thror wara orätter, thät wänder han til hedher
 Ok thät thu thror wara dröffwilse, thät skalt thu see
 wara hwgnadh Ok thär thu thror wara skadha, thär
 skalt thu finna stora frukth Ok ä thäs störrer orättrin
 är, thäs ärligharen wardher thu Ok thäs störrer ok
 hardharen dröffwilsin ärw thäs meer skalt thu hwgh-

nas Ok än thu forlather althing for hans skul
 Sannelica far thu ägha han som althing ägher Om
 thu astwndar människio aller manna älsknadh, tha
 skalt thu nidherthrykkias Astundar thu hwgnadh
 5 tha skalt thu dröffwas Om thu letar rikedoma skal
 thu wardha fatigh Ok for thy hwilkin som nakot
 astundar wthan gudh han thwingar aller fordarf-
 war sik Ok än wm hon älskar sik oskällica, dräper
 hon sik Än hon hatandis sik älskar ensampnan
 10 gudh Tha skal hon fullelica ägha han Thy at
 hwilkin fullelica älska gudh, hon haffwer han Ok
 thäs fulkomlikaren hon älskar han, thäs fulcomlicare
 haffwer hon han O aldra darwttasta människior
 Hwi säthin i ekki här idher öghon, wm än i wilin
 15 haffwa stiwgh widher idher ok althing Sannelica
 tha i sen idher ägha alla thinga skapara ok idhar
 hwgher hwilas i honom Tha skulin i althing räkna
 fafangh Ok idhre licama mädhan the ärw än dödhe-
 lighe, skulu wardha idher stiwgge swa som thrækker 343
 20 Ok swa som thän som thräkkin äl|ler nakoth an-
 nath styggelikit borth droghie fran idhrom öghom
 Swa skulle han wara for idher som idher plagh-
 adhe Ämwäl alth til idhan dödh Ok swa som i
 gladdins aff them som lastadhe thät Vidher hwilkit
 25 i styghdins Swa skulden i frygdhas ok gladhias aff
 them idher lastande giordhe, aller sagdhe oräth
 aller obrygdhilse Thy at enkte genwärdhokt kan
 idher hända, mädhan i giffwin wm engin hwgh-
 nadh Thy at i astwndin thwäth a moth Gen-
 30 wärdhog thing kwnno idher ekki nidhersla, thy at
 j astwndin them Ok swa myklo störrer dröffwilsen
 ärw Swa myklo störrer är idher hwgnadher Thy at

i thässe mattonne fulkompnas jdher astwndilse Thy
 skulle thät sannelica swa wara Ok hwar skulle
 ekki glædhias, wm än han skildis fran fafångonne,
 Ok ti[l]fögdhis sannindiane Hwat är ey al thässin
 thingin fafånga Ok hwat är sannindin wthan gudh, 5
 Enkte, Ok thy är styggiandis widh al thing wthan
 widh gudh ok the thing til hans ledha O människia
 ware thät swa at thu wille wara i ensampnom gudhi
 Ok astwndadhe hans ensampnan hedher Ok thu
 som sakth är ekki ælskadhe thik wthan hatadhe ok 10
 astwndhadhe aff androm nidherthrykkias Tha ather-
 lykte thu ændeligha wæghin for diæfflomen at the
 engaledhis kwnno inkoma til thin J thæsso sæmmia
 sik alle kænnefædhrene At ræddoghe ok kærleker
 ærw sak alz ondhz Thy at eghin elsknadher är 15
 ræddoghans sak Hwru kanth thu tha synda aff
 ræddogha, hwilkin som astwndar at plaghas ok for-
 smas Ok aff allom nidhertrykkias Äller hwru kanth
 thu synda aff thinom eghnom ælsknadh Hwilkin
 som thik siælfwan fulkomlica hatar Ok ælskar en- 20
 sampnan skaparen Sannelica haffwer thu thätta,
 tha komber thu til fulkomlica mönlöso ok hällaghet-
 inna fulkomnath Ok thu som för war diæfwlsins
 344 thræl wardher | mykit stor i himerikes rike Hwi
 senkom wi at koma til thätta Hwi glömwum wi at 25
 fa thæssu hwgsens fulkomnilse Hwat ey nekar gudh
 oss thæssu höghelica gaffwona wm än wi hona
 bedhoms ney sannelica Aff thy wil iak thik wisso
 göra swa mykit iak gither Sannelica han skal giffwa
 thik thät aldra hælzt Ey sigher iak at han skal 30
 giffwa thik thät fa aller thola Thy at han giffwer
 thät ekki allom Vthan han skal giffwa thik wilia

til at thola Ok thät är thik ympninga Än tho ware
bäthre badhe wilia ok thola Ok wanlica ast thu
wardhogh han giffwer thik ok thät

¶ Ok wm thu sigher iak kan ekki swa mykit
5 ärfwodha At iak kwäne komma til swa stora häll-
aghet, at iak skulle älska ensampan gudh Ok off-
wer althing widher mik siälfwa styggias Ok astwnda
aff androm forsmas Jak swarar thik At til thätta
hörer ekki thät ärfwodhe wthantil är, äller krops-
10 ens starkleker Wthan håller en wara ok kropsens
hwila, hiärtans ärfwodhe ok hwgsens hwila Än iak
sigher at mykit licamlikith ärfwodhe hörer äller
tharfwes ekki til Thy at wm thät bortdrogx in-
narmer mannen Än mildhathinne ärfwodhe ok ödh-
15 miwktinna är badhe til thätta ok alt annadh goth
ok nyttokth Tho wm mannen göme i ärfwodheno
hwgsens hwila Ey är stort astwändande kropsens
starkleker For thy at han stridher moth andans
starklek Än hiärtans ärfwodhe wil thär til höra
20 wpstandandis ok borth draghaskolandis sik allaledhis
aff thässom nidhermer thingomen Ok wplyfta sik
til himerikis thinga Ok tha thu skalt wpfara skalt
thu haffwa hwgsens hwilo Mykith styggis gudh
widh thän som han smaka, ok hwilas ekki th[ä]r
25 Vthan håller swa som gudh ware honom ekki
ympninga, atherkomber ok wmfämpner thräkken
Ok swa oren giordher wil han ather wmfämpna
gudh Vthan sannelica | thätta thordhe iak ey göra 345
enom bonda Ok wi forsmam wan gudh meer än
30 nakon bonda Än ey thäs sidher wiliom wi at han
fult göri allom warum wilia Vthan thät är ekki
swa Wthan wilth thu fa thät thu bedhis swa som

är thässin ärlica gaffwa, ok alth annadh Tha skalt
 thu höffwisklica wpfara til hans, ok thär hwilas
 Ok bidh han innerlica at han lathi thik ekki mer
 atherkomma til thät som onth är Ok wm thu swa
 gör tha thwäkar iak enkte at thu skalt ey liwsas⁵
 aff the äwärdhelica skinino Swa at thu widherkännis
 thina ysäld Ok skalt hata thik offwer al thing Ok
 thu skalt röna gudhz godhleik Ok thu skal forsma
 althing swa som thräk Ok thu skalt til bindas en-
 sampnom gudhi mädh kärleixens bande Hwilkit¹⁰
 for iomfru Marie wärdhoghet ok sancte agnete bön
 Hwilksins änlite som war märkt at hon skulle engin
 älskara taka wthan christum han giffwi os sin ful-
 komlikin kärlek Qui est benedictus in secula

hurw ärafult thät är at wmskipta sik in til¹⁵
 gudh ok hwru människian wmwändis i gudh
 Capitulum xxix

O Högxsta gudhz höghra handh wndersam wm-
 skiptilse Thy at swa som thät ware wnder-
 samt när them wärdhlz thing älska At wm nakor²⁰
 wmskipte ledhastan thräk i allan thän hedher ok
 hwgnadh som thässin wärdlin haffwer Swa at for
 en ledhan thräk finge han fulth härradöme offwer
 alla wärdhlina Ok offwer wärdhzlik thing swa som
 en keysare Ok offwer andelik thing swa som en²⁵
 pawe, ok hafdhe enga mothstando Ok än at onde
 andane skullo honom lydha Ok ey athenast iordhin
 Vthan himilsens sky skuldo styrras äpther hans
 wilia Ok matte dräpa ok wpresa aff dödhä Ok hela

siwka Ok matte wmskipta i allom al naturinna
 skipilse Ok hafðhe alla the lost thär thänkias kan
 när gudhi Ok al the thing som gudh matte | göra 346
 tho swa at the ekki inledde i guddomen Swa är
 3 myklo meer wthan al widherkänni[1]se wndersam-
 likin lofflikin ok älskelikin the wmskiptilsen thär
 nakor wmskipter sik i gudh Thät är at giffwa sik
 wth for gudhz skul Thy at wthan al widherliknilse
 är större atskilnadher mällan syndoghan man ok
 10 gudh Än mällan nakra ledhasta creatura til al the
 gudh wille göra Än tha wmskipter sik människian
 i gudh nar hon wthwäl sik at hatas ok ensammen
 gudh älska Ok wil när jngo andro astwndelica
 bliffwa Vthan när ensampnom gudhi Ok han en-
 15 samber ligger i hans astwndilsom Ok hon giffwer
 wm enkte, Vthan wm gudh Ok astwndar allaledhis
 hwru alzmäktogher gudh skuli hedhras badhe wm
 sigh ok wm andra

¶ O astwndelikin widherskiptilse Sannelica
 20 thänne bytte sinna synda saar i christi saar Hwgs-
 ens orenlikhet ok onda lwkth i gudhz godhlek
 Sina fylsko i gudhz wald Sina ondhzko i gudhz
 mildhet Hiä[r]tans besknadh i skaparans söthma
 Thy at han är aller gudhz Ok lather enkte wtan
 25 thät gudhi til höre Hans hiarta är alth fulth mädh
 gudhi Hon gik wth fran sik ok in til gudh Ok
 for gudhz kärlekx skul hafwer hon mädh sik siälfwe
 giorth stridh Swa som mädh grymasta owin Mädhän
 thätta bytidh ok widherskiptilsen är tholikt O onder
 30 thräl othroen thiänare ok onyth creatura Hwii senkar
 thu thät fulkompna Vakta änwäl at thu ekki thät
 gör mädh gärninganna slionadh mädh hiärtans

thwnga *mädh* brystsens anghxlan Äller *mädh* osin-
noghiom hwgh Vthan myklo häller *mädh* alle
astwndan jinnerlighom hita ok *storum* kärlek Ok
mäst *mädh*an enkte är människionne nyttoghare
enkte lustogharen, ok enkte ärlighare 5

¶ Ok thy wm thu före thik w thik ok gar
wppa swa matto in i gudh Vakta at thu finz a
enga matto wthan widh han Ok wm thik händer
347 aff nakrom | hwgxens kran[k]dom aller glömsko
wthga aff honom Löp ather tith *mädh* grath Ok 10
bidh ödhmiwklica at han forlate thik *thät*, ok wärdh-
oghis athertaka thik forlupnan thräl Ok stadh-
fäst tha stadhelica i thina hiärta at thu skalt ey
mer thär wthga Ey sigher iak tho at thu skuli
göra tholica foracth at thu skuli binda thik til nyia 15
syndh Thy at wi ärwm kranke ok ostadhoghe Ok
än tho at thu thusanda sinnom ginge fran gudhi
Swa ofta skal thu atherlöpa til hans Thässins ca-
pituli reghla är At engin kan fulkomlica wara *mädh*
gudhi hwilkin sin astwndilse haffwer tilbundith 20
aller tilfögdh nakre creature

At människian skal gärna giffwa gudhi sit
hiärta [Cap.] xxx

O Min käre härre thu gaff thik mik ok thu bedhis
aff mik mith hiärta O käre härre hwru stort 25
är *thät* thik, som swa är ärlikin ok stor Sannelica
hafdhe iak eth hiärta, som ensammeth ware större
än aldra människio hiärta Som warith haffwa aller
ärw Varo al i eno, ok större än alla änglanna

astwndan Ok än iak skal swa thala mädh licam-
 lighom liknilsom Vare störrer ok gate begrypit
 wnder ens flere andelik thingh aller licamlikin, än
 badhe himerike ok iordhrike Thät gaffwe iak thik
 5 aldra hälstz allth saman Ok än ware thät swa
 storum härre lithin gaffwa Ok sannelica rätth swa
 som enkte Hwru myklo häller skal iak giffwa thik
 the lithla mins hiärta gnisto som iak haffwer Ok
 iak skal allaledhis läggia thät i thik O thät ware
 10 mik aldra stör[s]t än thu wärdhoghathis at haffwa
 mith hiärta Hwat ey ware iak darwth wm än iak
 bögdhe thät hädhan i fra til nakra creatura mädhan
 min gudh wil thät haffwa Ok ämwäl wille iak ey
 at thät skulle bliffwa i mik siälffwom hädhan i
 15 fra Vthan jak wille at thät skulle allaledhis hwilas
 i thik Hwilkin thät skapadhe til at loffwa thik
 Bättra är thät at mith hiärta | bliffwer i äwärdhe- 348
 lighe frygdh i gudhz walle Ok i största godhlek
 än i minne krankhet häller i thinom guddom än
 20 i minne wranglikhet O thu andelik människia wm
 thu wilth thätta haffwa tha skalt thu thät mykit
 astwnda i hiärtana ok thryggelica bedhas thät mädh
 mwnnenwm Ok thinna siäl astwndan skal gudh
 giffwa thik Ok ey swighx thu i thinom wilia Vthan
 25 wplyptandis thin hwgh skal han forekomma thik
 i söthmans wälsighnilsom Ok swa som ärlica stena
 krona skal han siälffwer wmkring giffwa thin hwgh
 Regula istius capituli Engin kan fulkomlica finna
 gudh wthan thän sik fulkomlica offwer giffwer

huru människian skal sik skipa til sin iäm-
kristin [Cap. xxxi]

Aff thinom iämkrisnom hör ok tak stakkottan
känedom Hwario ena människio i wärdh-
linne räknä wara thik siälfwa Än thu thät wäl in 5
thrykker i thit hiärta Tha är thät ey thwäkan at
thu älskar hans goth swa som thit Ok thät thu
seer höra til hans helso röktar thu atwaktelica swa
som for thik siälfwan mädh bön ok äggian aller
hwat matto thu gither Ok tha thu seer han göra 10
aller thala thät som goth är Tha skalt thu wpfyllas
mädh glädhi swa som thu hafdhe thät taladh aller
giorth Än tha thu seer han wara i syndh aller i
nakrom andelikom wanskilsom aller brutom tha
skalt thu honom mykith warkwnna Ok hwat thu 15
formath skalt thu han wplypta aff ondo ok ledha
til goth Aff licamans ysäld ok krangdom skalt thu
swa warkwnna honom som thu thät hafdhe i thinom
licama Ok swa gärna ok atwaktelica skalt thu thiäna
honom som thu wille thik thät göra siälffwe, ok 20
än myklo häller Thy at thär falla störrer lönen Ok
for thy at thu skalt thik hata ok thin iämkristen
älska Ok är thät swa at han bryther mothe thik
mädh ordhom aller gärningom, thät skalt thu ey
349 meer akta, än thät thu haf[dhe thik thät siälffwe 25
sakth aller giorth Ok swa myklo meer skal han
thik thäckias som thär är störrer ämpne at faa störra
lönen Ok wm thu giordhe honom nakoth goth aller
sagdhe Thär skal thu ey mera wphöghias aller hög-
färdhas aff, än thät hafdhe en annor giorth Ok är 30

thät swa at thik händer nakor wanskilse som ey
 är syndelikin i thera asyn thät skalt thu ey mer
 akta Än thät at thät hafdhe thik hänt lönlica thär
 engin hafdhe thik seet Ok fölgher thät thär äpther
 5 at wu thu hwaria ena människio räkna wara thik
 sialfwa tha haffwer thu engin enkannelikin thy at
 alle skulu wara thik enkannelice Engin skalt thu
 älska mer än annan Vthan swa myklo meer thu
 westz han wara bätthre Ey for thy at han är thik
 10 meer hemwl aller kwnnogher Ok ey skulum wi
 war astwndilse ofmykith til nokors laggia aldrigh
 är han swa godher Vthan til ensampnan gudh Ok
 ey giffwa the swa storo gaffwo Än tho bör os
 mer bidhia for them som wi ärom mer pliktoghe
 15 Än tho är ey swa bidhiande for them, at wi for-
 latwm alla andra Thät ena skalt thu thik ensampna
 til eghna Swa som är syndin ok thin wanskilse
 Ok thu skalt räkna thik wärre ok ledhare än nakra
 andra Ok ey athenast thina synde Vthan ämwäl
 20 annars skalt thu räkna wara thina Ok thu skalt
 for them bidhia som for androm Än wanlica thu
 sigher Hwru kan iak hwaria människio räkna wara
 mik sialfwa Thät känne thik göra fulkomlikin kär-
 leker, hwilkin thik til föghiandis them gör swa som
 25 eth Än tho skodhas thät liwsaren ok rörer raskaren
 til at göra Hwilkin sith hiarta allaledhis haffwer
 bökt til gudhz hedher enkte annath spöriandis aller
 letandis ey i sik ok ey i androm Ok thy är thässin
 reglan aldra bästz At hwilkin som wil älska gudh
 30 ok sin iämkristin at han | astwnda ensampnan 350
 gudhz hedher Ok lethe han mädh mykle akth Ok
 akte enkte annadh i allo andro

At människian skal wäl wara skipat i sinom
thankom ordhom ok gärnigom am

Capitulum xxxii

Gwdhz thiänare skal aldrih annadh aller andra-
ledhis thänkia tala aller göra Vthan swa som 5
han saghe gudh *mädh* sinom öghom Ok thät är ey
thwäkande at gudh är os swa när Ok swa ser han
os swa som wi warom i högxsta himerike i iomfru
marie sätthe Än tho at han ey inflödher sin hwg-
nadh här Swa som thär Ok thy än tho at wi sem 10
han ekki tho aff thy at wi withom han wara när
os Ok än ämwäl innarst i warom hiärtom skulum
wi ekki for thy meer aller mindra Äller andra-
ledhis thänkia tala aller göra än tha wi altidh han
saghom 15

¶ Swa mykit rädhis keysarens thiänare at wm
än han wiste at keysaren ware när honom ok saghie
han Än tho at han saghe ekki keysaren, som han
räddis än han saghe keysaren aller wanlica meer
Thy at engin thiänare rädhis af thy at han seer 20
härren Vthan aff thy at härren seer han Ok for
thy wm thiänaren wiste for santh at härren kwnne
ekki see han, ok han ey wiste hwat thiänaren
giordhe Han räddis ey tha stort härren som iak
thror Vthan wm han wiste sik sees aff härrenom 25
ok han kwnne ekki see härren tha räddis han mykit
Hwru myklo meer när warum gudhi som *mädh* os
är ok i os, ok skodhar al thing skulum wi röras
mädh räddogha wyrdhning ok gudhelikhet kärlek
ok *mädh* synda blygdh 30

¶ Sannelica thät är wnder at swa lithin gnista
 swa som är wart hiärta ekki alleledhis wpnötis
 aller wpswälgx aff gudhz stora godhlek Ok hwru
 gudhz thianare ekki altidh gar som drwkkinn aff
 5 sin härra kärlek Hwilkit iak thror at wäl ware
 wän han sith hiärta fullelica til bögdhe them
 stora godhle|kenom Ok thy thwäka engin aff thy 351
 at ä thäs mer nakor wille tilföghia sith hiärta swa
 storo godho, thäs bätthre ok fulkomlicare wardher
 10 han Ok hwilkin i högtinne gate thät tilfökt gudhi,
 swa at hon alleledhis allom thingom glömdom
 wthan honom Ok ginge in til hans mädh alle hwgxens
 makt Ok hwiladhis thär Ok ekki ginstan ather-
 ginge aff swa godho Tha thror iak at han swa som
 15 wpswlghin aff kärlek syntis wpnötas aller fulkomp-
 nas i thässa liffweno Ok tha i blandh hwgnadh ok
 dröffwilse last ok hedher smikran ok obrygdhile
 vmfore han swa som han thär enkte til wiste aller
 kände Enkte kännandis wthan sin gudh ok astwänd-
 20 andis ensamen hans hedher

¶ O thu människia wän thu astwändar at koma
 til thätta tha halt thässa stakkotta reghlona Hwilkin
 som wil wara fulkomlikin i thässa liffweno, tha
 skal hon alleledhis wantrösta aller wanhopas aff
 25 sinne dygd aller makth Anthwardhandis sik fulle-
 lica i stora gudhz mildhetz händer Ok thrösta aff
 allo hiärta wppa han Ok enkte forlata swa mykit
 i hänne är thät hänne bör göra Ok ärfwodhe thro-
 lica alth thät hon seer til höre sins härra hedher
 30 Än thät som skrifwat är i the reghlonne nw är
 sakt är största gudhz gaffwa Ok hwar hona haffwer
 han skal witha alleledhis hona wara aff gudhi ok

ekke aff sik Vithandis for santh at han är wm sik
til thät wanmaktogher Ok håller redhabonaren at
wårdhogha sik åller wårdhzskylla åwårdhelikin dödh

Hwru mäniskian ma i stakkottan thima wardha
fulkomlikin Capitulum xxxiii 5

HWilkin som wil per contemplacionem, åller wm
andelica skodhan koma til gudhz bärghx högdh
Tha skal hon thät wakta at hon altidh wpfari mädh
hwgxsens wplyptilse Ok aldrigh hwilas mädhan hon
352 är wakin Thy at i | thässe wpfårdhinne är ekki 10
hwila Ok thän som hwilas wil han thröttis Ok ey
gither han sidhan swa wäl wpfarith Ok än ma thät
hända stwndom at tha hon wil hwila sik, wardher
hon swa mykit thröt At hon gither sidhan enga-
ledhis wpfarith J thässa bärghanna wpfardh som 15
här ärw i wårdhlinne for thy at kötidh är krankt
tharfwas stwndom at hwila sik Än i andelighe wp-
fardh ffor thy at anden är redhaboen är thwärt a
moth swa som är at han skal ekki hwilas Vthan
tha som han thröttis tha skal han wpfara raskaren 20
Löpa starkaren Ok han skal wardha friskaren ok
hetaren til större Ok honom skal synas lättaren,
ok hon skal ga hwgnelikaren lwsteligharen ok söt-
aren, än hon wthwäl for hwilona ekki hwilas Ok
thy ärw the darwte ok orönte hwat contemplacio 25
åller andelik skodhan är Som wilia hwila sik at the
wardhin starkare åller athertaka starklekin Tha
withi thät for santh at i the hwilonne far hon ey
nakra makt Vthan håller tapar hon the hon hafde

Ok thy wm contemplatiua löper fast tha är thät
hänne söth Ok thy är ekki annath wthan mädh
iomfrunne gudhz modher wpfara i bärghin mädh
mykle skyndan

¶ Vm nakor gither ekki thätta takith wthan
wil hwilas, ok tho haffwer hon astwndan at wp-
fara Tha ather stander thänne lisen Än tho at han
kan ey liknas widh thät som nw är sakh, Thät
är at hon halle the mattona som the haffwa som
wpfara a högh bärgh For thy at the som wpfara
a thässin bärghin här i wärdlinne Ok thrötte a
midhwäghonne wilia hwilas Tha nidherga the ekki
ather i dalen at hwilas for thy at swa kwnno the
aldrigh wpkoma a högdhina Ok räknadhis aff allom
största dara Swa ärw the aff allom räknandis dara,
ok | komma aldrigh a andeligha skodhilsanna högdh 353
som i dagh mädh andelighe skodhan antikia litidh
aller mykit wpfara ok ginstan takne mädh läth-
inne atherkoma hwadhan the wpforo aller til thän
stadgan som the för i waro ok wilia thär hwilas
Ok thro i syndanna aller fafängonne dalwm Äller
a ofulkomlikhetinna slät wardha starkaren at wp-
fara, witandis ey at the näplica kwnno komma til
thän stadghan til hwilkin the waro kompne Ok
som iak thror thätta är sakin at swa faa contem-
platiui koma nw i andeligha skodhan a andeligha
bärgxens högdh Ok thy wm människian wpfore i
dagh swa mykith hon gathe ok hwiladhis thär ok
ginge engaledhis ather til ryggia Ok morghon wp-
lypte sik tädhan höghre ok fäste ok thär hiärtans
foth Ok fore sidhan thädhan höghra, ok giordhe
swa altidh Jak sigher idher at han skulle meer

främias i enom manadh, än annar i fämtighi aar
 som atherginge nidher at hwilas ok altidh ather-
 kome til thät samma Ok thror iak at thän samme
 skulle rasklica wardha fulkomlikin ok ärafuller när
 gudhi Ok älskelighin aff allom himerikis magha 5
 Är thät swa at thu rädhis nakoth a bärgheno löp
 til hwlunna som är i wars härre sidho ok skyl thik
 thär Än wm thu kanth ekki aflata dalenom thy at
 thu äst thär födh, ok wilt ekki fulkompna thät
 iak sagdhe tha gör tha thätta at mädh thinne ödh- 10
 miwkt ok thins iämkristsens warkwnnan nidherfar
 i thinna ok alla mankönsens ysällinna dal syrghian-
 dis swa aff thinom som aff thins iämkristsens syndom
 ok bidhiande for them miskund aff gudhi Hwilkit
 os giffwi qui est benedictus in secula Amen 15

J stakotte reghlo math thu alth thätta begripa
 Hwilkin wm andeligha skodhan wil komma a gudhz
 354 bärgh högdh; | tha hwilas ekki äller gange ather
 til baka, for än han hafwer fangith thät han astwnd-
 adhe Vthan han wili nidherga til sinna ok sins 20
 iämkristsens synda dröffwilse Hwar thwäkar thät at
 hwru mykit mer andelica människior ok contempla-
 tiui ande äller siäl nalkas them oskapta andanom
 som är thän hälghe ande, wardher andeligharen ok
 qwikaren ok maktoghare Ok mer wptändis ok hwg- 25
 nas aff them äwär[de]lighx äronna eldhz nalkan Ok
 honom athergiffwas the krafthener som han miste
 aff bortlängdaniinne Han widherqwekis som fallit
 hafwer Ok ekki hwilandis finder han hwilona Ok
 ä thäs meer han wpgar til högxsta goth Thäs klar- 30
 aren seer han thät Ok thäs mer han nalkas thäs
 hetare astwndar han nämber komma Vidherfrest-

andis hwat han gither innerlighare til lodha them
søthmanom som han nw smakar

hwilka ledhis människian skal widherfresta at
warkwnna sik ofwer wan hærre ihesum christum
korsfästan [Cap. xxxiiij]

TJl at warkwnna thik offwer wan hærre ihesum
christum korsfästan, skalt thu först tilföghia
thik honom mädh brännande kärlek For thy at
swa mykla hetare thu älskar han Swa myklo yther-
10 mer warkwnnar thu thik ofwer hans pino Ok swa
myklo meer thu warkwnnar honom Swa myklo
meer wptändis thin astwndilse til hans Ok thär
aff ökis sin i mällin kärlekin ok pinan, thär til
thu komber til fulkomlikhethinna Vthan thät ather
15 blifwi for nakra thina ysäld Ok aldra mäst ärf-
wodha at bortkasta fran thik alla högfärdhelica
dyrfwe wanhop ok glömsko Thy at människian
skal wp gaa swa ärlika gärningh ödhm[i]wklica
thröstelica ok innerlica Ok mädh allom them hiärtans
20 renlek som thu gither Ok än tho at människian
synis sik wara | owärdhogha ok onda tho aflathe 355
ekke thy at for syndoghom wardh han korsfäster
Ok thy skalt thu först honom swa til föghias mädh
kärlekenom, at thit hiärta skuli nw synas ti[l]fögt
25 honom ok ekki thik Hwru kant thu ekki tha känna
hans saar Äller hwat plagho skal han haffwa the ekki
wmgiwta tith hiärta Jdhna thy thät mästa thu
gither at thit h[i]ärta gar allaledhis in i han Ok
räkna thik wthan han enkte wara Ok skalt akta
30 wm thik wthan han swa som enkte Al thin akth

wändis ok wāwis nw nār thinom hārra pintom ok
 plaghadhom Thy at hwat hāltzst thu āst tha āst thu
 hans Ok thy skalt thu engom androm nakoth giffwa
 aff thik Ok thy swa allaledhis wmwāndh i han,
 kan iak ekki thro at thu ey sarghas aff hans sarom 5
 Ok wmgithz af hans smālek gamban ok obrygdh-
 ilsom Ān hwat frygdh glādhi ok sōthme thu far
 thār aff Gudh for sina miskundh lathi thik thāt
 fa rōna Jlla kan iak thik thāt kwngōra mād̄h nakre
 skript Ok wm thik synis thāssin thingin wara mykit 10
 hōgh Ok kan them ey rākkia som thu wilde Tha
 mat thu idhna thik til thātta a andra matto tho
 grofwaren Thu skalt thy thānkia hwath pino thu
 tholde wm thu wordhe flaghin lifwandis som sanctus
 bartholomeus Āller thu stektis som sanctus lau- 15
 rencius Āller at kōtidh riffwis alth wth fran benomen
 mād̄h iārnthindom som giorth wardh hālgdom iom-
 frum Ok thānk andra pinor hwilka thu wilth Ok
 tha thu thānkiande thātta ffar offwer thik en rādd-
 oghe aff store pino Tha thānk at war hārra ihesus 20
 christus tolde for thik fulasta syndara myklo
 hardharen ok grymmaren pino a korseno Ān thu
 kwnne thola i allom them pinomen som fore ār w
 356 sagdha Tha wāff i thina hiārta hwat | āngxlan ok
 pino han tholde Ok hwru stor kārleker honom 25
 drogh thār til Ok swa thānkiande wardher tith
 hiārta swa mykit thāt gither sath mād̄h them drōf-
 wilsomen Ok offwer giwdhz mād̄h beskasta tharum
 swa som thu them tholde Ok thwāka enkte at the
 tharane wm wāndas thik i sōthma Ok wm thātta 30
 kan thik ekki dwgha Rōn ān thāt bāthra ār Gōr
 thik ena godha gisl aller lima som wāl bither, ok

wäl är hwas ok lönlica flängth thik ärlica väl Ok
 spar ekki kroppenom, thär til han är ofwer guthin
 mädh swidha Ok tha thu känne the wärkiana, tha
 wänth thin hwgh til christum pintan Ok thänk at
 5 thin älskelighe brudhgomme, thin älskoghe, thinna
 siäl astwndilse Änglanna hwgnadher Ok hälgha
 manna lön Var härre ihesus christus wille i sinom
 hälgha licama thola wthan alla widherliknilse myklo
 hardharen ok grymmaren wärkia for thik som är
 10 ledhaster thrækker Ok thwäka enkte at thät ytthersta
 skal wäl dugha For thy at wm pinonar nimber
 människian at warkwnna sik offwer thän som them
 thola Til alth thätta saman lägh til gudhelica
 böner At swa som thu idhkelica bidhi wan härre
 15 ihesum christum at han wärdhoghis mädh sinom
 sarwm sargha thin hwgh Ok thu swa som ledh
 thins hiärta astwndan til the pinonna ok saranna
 Ok for thy at thu äst mykit thrättin skalt thu fa
 af gudhz mildhet hwat thu bedhis Ok är thät swa
 20 at thätta alt saman kan thik enkte dugha, skäms
 ok wredhgas mothe thins hiärta ilhärthzsko Ok
 styghx widh thik siälwan swa som widh ledhastan
 thräk ok grath besklica ok sigh O mins hiärta
 onzska hwru länge skalt thu maktogh wara mothe
 25 thinom pinadhom härre Hans saar | wnno diäfwls- 357
 ens makth ofwer koma första manzens forgiptilse
 brwthu hälfwitis porta Ok wplātu paradysi dör Ok
 swa mykith ympningas mins hiärta onzska, at thät
 kan ekki forwinna aff swa aldre största godhlek
 30 Hwat är wärre än iak Ok hwat är större än mins
 hiärta onzska Aghwi mik hwat skal iak göra hwilkin
 mykit siwk är kan iak ekki thaka mins härre pino

lakedom Ey skulu min öghon ather wända aff
 grath thär til tharanna ympnoghet skal blöta mins
 hiärta hårdhska Aghwi Aghwi hwart skal iak ga
 fra thinom anda Hwat skal iak göra, thy at iak
 kan ekki finna liffwit minne sial Ok iak kan ekki 5
 smaka högxsta gudhz miskwndh wthgiwtilse offwer
 os Jak skal wisselica sithia a mins hwghx dyngio
 Ok skal iak mädh skalinne skrapa orenlikhetana
 Jak skal plagha mik hädhan i fran Ok skal iak
 mik ey nakraledhis spara thär til iak finder i 10
 dröfwilsom dröfdha manna härre Sannelica thät är
 wnder hwru människian kan hafwa thulinodh i
 sik siälfwe skodhandis swa stora sins hiärta onzska
 O wärsta hiärta ok diäffwlslikit hwru länge skalt
 thu motheasta swa store mildhet Hwi lwstas thu 15
 häller meer i syndinne sarum Än i christi sarum
 Hwi warkwnnar thu thik mer ofwer en lithin stiwngh
 Än ofwer thins härre hardhast dödh ok christi
 thins hwfdhz ok thinne sial liff obegriblikasta
 wärkia Hwar är större wanmakt aller fawiska O 20
 människia hwat ey synis thik at thu han mer älskar
 hwilkom thu mer warkwnnar i dröfwilsom Hwat
 ey älska thu thy mer thin foth än thin härre gudh
 for thy thinom foth warkwnnar thu meer i lithlom
 wärk ok tith lather thu alth tith hiärta Än offwer 25
 thin härre i största swidha ok wärk, Ok antikia
 358 litidh aller enkte | bögdhe thu thit hiärta til hans
 O största blinde O wärre än orma hwilke i nödh-
 inne warkwnnandis hofdheno wtläggia allan sin
 kroph slaghomen Vthan sannelica thät synis at wi 30
 nw ärwm swa som rwthne limme borth hwgne fran
 waro hofdh For thy at thät är sarghat, ok wi

kännom enkte til thäs sara Aghwi aghwi min kära
 härre Hwi giordhe thu mik mädhan iak skal ekki
 wara thik til fögdher Äller wm iak är thik til
 fögdher hwi är iak ekki tha mädh thik sarghadher
 5 For mik min härre, for mik äst thu sarghadher
 ok ekki for thik Ok thu bär saren ok ekki iak
 Hwat är thät Jak skulle thän wara som wnde skulle
 gifwas sarommen ok ekki thu Thy at iak är the
 som syndadhe Jak är the som wran[g]likha giordhe
 10 Än thu som är menlösa lambeth hwat giordhe thu
 Jak bidher innerlica at thässin saren wändis til
 min ok til mins fadhers hws O min härre ather-
 gält os ok fa os war sar At thu som menlös är
 skuli ey synas saker atherhallandis annars sar Äller
 15 ok atenast sargha war hiärta mädh thik Se iak wil
 dö wthan thu sarghar mith hiärta ok hugh Min
 härre iak styggis at se mith hiärta wthan sarghat
 mädhan iak se thik min helara swa lastelica fästan
 a korseno for mik ledhasta syndara Ok thy min
 20 härre antighia at thu sargha mik mädh thik Äller
 sannelica gif mik orloff at ginom stinga mith hiärta
 mädh eno swärdhe Jak wil ekki min härre lifwa
 wthan sar thy at iak ser thic sarghadhan Vm al
 thässin nw ärw sagdh, kwnno thik ekki dughä
 25 Thänk at for thinna manga synde äst thu owärdh-
 ogh at swa store gafwo ok ärlighe Ok räknä thik
 ey sidhan människia wthan diwr Ok mädh willom
 |diwrom skulle wara thin hembyggilse Thy at thu 359
 äst owärdhogh andra wmgango Vanlica wm thu
 30 mykith ödhm[i]wkar thik han som skodhadhe sinna
 thänista qwinno ödhm[i]wkt han skodhar ok thinna
 siäls ödhmiwkt Ok thik skal gifwas nyth hiärta

At thu skuli widherkännas thin hërra pintaan Wthan
 nar min hërra nar skal thät wardha At dragha
 thät länge är mik dödher Ok wm thu mykit bidhar,
 wanlica tha bortsmälter iak aff astwndan Ok sidhan
 i bortsmältom kwnno ekki bliffwande sar inthrykkias 5
 Kåra hërra min siål til byria nw at siwkna ok
 thwånas Ok iak wardher til enkte astwndandis at
 hwgnas i thinom sarum O min hërra hwar är thin
 snille hwat ey west thu at bårtra är at haffua sina
 creaturam sarghadha ån thät hon wardher til enkte 10
 Ok thy min hërra dwål ekki mik at sargha, at aff
 lange dwalu skuli thu mista thån thu atherlõste
 mådthina blodhe Lõp min hërra lõp ok sargha
 For thy wanlica thu finder af mik enkte wm thu
 bidhar Vthan aghwi mik ok we hwru ledher iak 15
 är giordher thy, at han synis hata mik som ålskadha
 sina owini Hwat ey är iak tha meer ån owin for
 thy at thår til at han skulle frålisa owinina, wille
 han dõdhelica sarghas Ok iak wanskas ok wan-
 maktas, ok han tykkis ekki thät wanda Jak bedhis 20
 ekki at han skuli mer sarghas for mik Vthan at
 han mik nw dõdhum til fõghia mik sin sar at iak
 maghie atherliffua O kåra hërra thu wille at iårnith
 som är creatura wthan liff skulle inga i thin licama
 ok sargha han, ok mik skålisa creaturam wilt thu 25
 ey latha inga at saromen som nw årw giordh Hwat
 är thät Hwat ey är mith hiårta hardharen ok ledh-
 aren ån nakoth iårn Åller thånker thu thät wara
 360 grymaren Hwat | kan min grymhet thik skadha
 wm iak ingar mådhan thu åst hådhan i fran opin- 30
 likin Hwru mykit Jak ingar ok wm kringh lõper
 i thinom sarom Ok iak for kårlek ather thit kõth

Ok tho bliffwer thu altidh opinlikin ok min astwndan
 mättis Tho swa at thu altidh mer astwndas Vthan
 hwat skal iak mera ropa Thu senkar ok komber
 ekki Ok nw thröth giordh byriar iak til at wardha
 5 afsinna Kärlekin styre ok ekki skälin Jak löper
 mädh brädzko hwart thu wilth mik böghia Ok the
 som mik se gabba mik, ok the witha ekki at aff
 thinom kärlek är iak giord drwkkinn Vthan sighia
 Hwat ropar thänne daren a gathwmen Ok akta
 10 ekki hwru stor hiärtans astwndilse ärw Ok witha
 ekki at starker kärleker hindrar opta siälinne makth
 Ok thän thik hetelica lethar, forlather sik siälfwan
 ok annadh Thän thik lethar ok spör aff fullo hiärta,
 han aktar swa litidh the thing wthantil ärw, at ofta
 15 weth han ey hwat han gör O söte härra o liofwe härra
 kom ok senka ekki meer At iak ey aff afmykle astwndan
 skuli wardha enfallelica wthan skäl Vthan wanlica
 thu lethar thät at tha iak är bortdraghin fran
 allom thingom, skal iak ren inganga at them ära-
 20 fulla saromen Aff hwilkom thu tha fullelica sargha
 älskandis äller älskarans hiärta Tha skal iak ropa
 ok sighia Aghwi mik min härra hwru seer iak
 thik swa grymmelica sarghadhan, mädh hwru store
 sorgh iak seer thik thyngdan Hwar giffwer mik at
 25 iak skuli dö for thik aldra sötaste härra Thik see
 lifwa i swa store sorgh ma iak ekki thola Jak
 styggis offwer matto at se thic tholikin Än thik
 frälsas ware mik dödher Ok thy ärw mik dröffwilse
 aldra wäghna Ok ey weth iak hwat iak skal wth-
 30 wälia wthan | mädh thik korsfästas Skodhandis thin 361
 dröffwilse wanskas iak i mik siälfwom Ok wardher
 iak nw swa som dödher for sorgh at thu thol for

mik swa mykit onth Hwat giordhe thu min hërre
 Hwi for mik ledhaste thräkkin thu höghxste gudh
 wpforth a korseth Ok hwat är iak ledhaste madhker
 ok styggaste thrækker for hwilkom thu aldre thinga
 hërre skal swa plaghas Mädhän thu äst gudhfadhers 5
 snille Hwi giordhe thu tholikt skipthe at thu wille
 giffwa liffwit for dödhin Sanindena fore fafångona
 Ok ärona for ysäldena Hwar kan thät thänkia hwi
 thu swa giordhe, stor war thin kärleker Ok i thy
 wppinbaradhis thins mildhetz storleker Jak kan 10
 ekki see i thik nakna dödhens sak, wthan kär-
 legxens fulstopnadh O godhe ihesu hwat ey hafðhe
 warith bättra at iak hafðhe aldrigh warith skapt
 Än iak skulle thik sidhan dräpa Hwi giordhe thu
 mik at iak skulle thik swa plagha Hwi äther iak 15
 ekki mith eghit köth for aff store sorgh Äller hwi
 dräpa mik ekki all skapadh thing mädhän iak til-
 fälle war til thin dödh Hwat ey synis thät wnder-
 likit wara at thänkia thik swa wälwilioghastan
 hërre dödhan for mik, swa wärste, ok ekki ginstan 20
 wanskas aff största sorgh Ok hwru vm thät ware
 ekki moth thinom wilia dräper iak mik ey mädh
 kniff äller swärðh som tilfälle war thins dödhz Ok
 thy skal iak mik siälfwa thola mädh store thuli-
 modhe swa som iak tholde nakon min owin for 25
 minom öghom thän iak aff allo mino hiärta astwnd-
 adhe at dräpa Än tho at iak thät engaledhis thordhe
 Hwat ok ey är thät aldre wärst at äpther swa wnder-
 samlica ok fruktsamlica thinna pino godhgärning,
 iak ey ätherwänder at synda i thinna öghna asyn, 30
 362 swa som thin pina ware | enkte Thu gaff thik mik
 Ok iak forsmar thik ok nekar Thu borthälte myrkrin

Ok iak löper mith i them Thu bortkastadhe wärld-
 ina Ok iak wthwäl hona Äller hwat ey ser thu
 aldra thulughaste härre at iak altidh widherfrestar
 thwärt amoth thinom wilia, ok star wppinbarlica
 5 mothe thik Vm thu sigher iak wil at thu skalt
 swa göra Jak sigher ney thu sigher iak wil ey Jak
 sigher iak wil, thu sigher ney iak sigher ia Jak
 weth thik min härre högxsta goth wara thär iak
 är Ok iak ser til thin swa som enkte ware Vthan
 10 iak wände mins hiärta ok licama anlite til thera
 thinga som fafänggh ärw Ok stwndom til thera som
 oqwämelikin ärw at nämpna ok swa bindhz mädh
 kärlexens bandh mith hiärta til thera At thät kan
 ekki wplyptas til thin som thät egher Ok thät är
 15 wisselica ledhaster osidher Äller hwat ey käre härre,
 wille thu fafänglica dö for mik, at thu skulle swa
 thappa for enkte thän thu swa dyrth köpte Dräp
 thy mik mädh thik ok korsfäst At iak kwnne
 aldrig opthermer skilias fran thik Vthan at iak
 20 maghe äwärdhelica liffwa mädh thik Amen

Hwilkin thässa foreskrifwadha gafwonar wil ärna
 Jn gange innerlica til ware käre modher sancte
 birghitto, thy at hon fanz them hafwa fulkomlica
 Ok thy fylgh hänne liffwärne äpther thät mästa
 5 thu format swa som godh dotter Ok haff thät
 altidh for almännelica reghlo at thu äpther fylgh
 thäs hælgha människionne liffwärne hwilkins hiälp
 thu wilt bedhas, thy at tha beffwisar thu thik wara
 hänna dotter Quia patrem sequitur sua proles etc^{ra}

(Efter K. Bibl:s cod. A 9 från c. 1480—1500.)

Ändringar (1 hdskr.) och rättelser (af utg.).

Af utg. tillagda ord, bokstäfver o. s. v. äro satta inom | |.

Sid. rad.

3	4, 5	<i>i marg. collacione r. fr. collacionem</i>
—	19	<i>thiänara r. fr. thianara</i>
4	25	<i>myklo tillskrifvet öfver raden.</i>
7	14	<i>kärlekin senare tillägg i margen.</i>
—	25	<i>hon » » öfver raden.</i>
—	26	<i>licamlica » » » »</i>
8	14	<i>han » » » »</i>
9	8	<i>mic » » » »</i>
10	19	<i>ämwäl af ursprungliga handen tillskrifvet öfver raden.</i>
—	23	<i>thanka r. fr. thanka</i>
11	31	<i>lwstelik » lwstestelik</i>
12	3	<i>sik senare tillagdt i marg.</i>
—	5	<i>til » » öfver raden.</i>
13	3	<i>iak » » » »</i>
—	20	<i>ledha tillskrifvet » »</i>
—	26	<i>briz senare tillagdt öfver raden.</i>
15	16	<i>thu » » » »</i>
—	19	<i>skal tillskrifvet i margen.</i>
18	6	<i>til hedhers tillskrifvet i margen.</i>
—	11	<i>Oc i hdskr. ändr. fr. O</i>
19	16	<i>öfver raden tillskrifvet gora som af utg. r. t. göra</i>
—	24	<i>iak tillskr. öfver raden.</i>
20	4	<i>mellan hwilas och for äro orden for än iak far hwilas
öfverstrukna i hdskr.</i>
22	7	<i>atherhalle r. fr. atherhülle</i>
—	32	<i>hans af yngre hand ändr. fr. han</i>
25	1	<i>störra r. fr. störa som af yngre hand ändr. fr. stora</i>
26	8	<i>miskwnd r. fr. miskwñnd</i>
—	12	<i>kärlek af senare hand tillskr. i margen.</i>
27	15	<i>tankom » » » » » »</i>
—	23	<i>byriar r. fr. byrriar</i>
28	10	<i>sötan » » sotan</i>

Sid. rad.

- 28 21 swa tillskr. i margen.
 30 9 sik senare tillskr. öfver raden.
 — 10 limme r. fr. limmie e. d.
 31 7 håller än senare ändr. fr. åller
 — 18 contemplatiui r. fr. com—
 32 4 ey yngre tillägg öfver raden.
 33 7 han nw tillskr. i margen.
 — 9 sik » » »
 35 5 mörkreno r. fr. morkreno
 — — thic tillskr. öfver raden.
 — 15 ather » » »
 36 20 hwarior i hdskr. ändr. fr. hwriom
 37 8 ärfwodena r. fr. ärfwonena
 — 21 högh thing tillskr. det förra i margen, det senare öfver
 raden.
 38 4 wädridh senare ändr. fr. wäridh
 — 15 andheligho, » » » anligho,
 — 30 sik senare tillagdt öfver raden.
 39 23 ey » » » »
 40 31 göme » » » »
 41 14 thapadom senare tillskr. i margen.
 — — wi » » öfver raden.
 — 28 ekki iw tillagdt i margen.
 — 30 wan » öfver raden.
 42 1 det senare är tillagdt öfver raden.
 — 6 the » » »
 — 10 Aller r. fr. Aller
 — 24 det senare the af yngre hand tillskr. öfver raden.
 43 13 äroms senare ändr. fr. ärom
 44 7 forne r. fr. forme Möjligen har en slutstafvelse tappats
 af skrifvaren, hvadan kanske bör läsas formere (lat.
 har ad statum pristinum).
 — 8 the senare tillskr. öfver raden.
 — 10 wärlidh » » » »
 — 19 iordhinne r. fr. iordhdhinne
 — 22 ekki tillskr. öfver raden
 — 32 gambla » » »
 46 3 sinne » » »
 — 12 the r. fr. thät
 — 13 licama til senare tillskrifvet öfver raden.
 — 15 modher » » » »
 47 5 gither » » » »
 — 29 mik » » » »
 48 9 obödhghare i hdskr. senare ändr. fr. oböghare

Sid. rad.

- 49 3 j tillskr. i margen.
 — 5 takit tillskr. öfver raden.
 50 23 sons dödhz senare tillskr. i margen.
 — 32 ey » » öfver raden.
 51 7 licaman. r. fr. licamam.
 — 14 lastas i hdskr. ändr. fr. lwstas
 — 22 hon tillskr. öfver raden.
 52 18 aldra » i margen.
 53 32 swa » » »
 54 15 ärin » öfver raden.
 — 26 gudhi » » »
 55 2 om » » »
 — 3 iac » » »
 56 15 hwarist r. fr. hwarost
 57 20 stänkt r. fr. stäkt (Lat. orig. har vulnera dispersa.)
 — 26 fore i hdskr. ändr. fr. for
 58 13 gälenskaper r. fr. gälenskaper
 — 24 är tillskr. öfver raden.
 59 22 owärdhaghasta i hdskr. ändr. fr. owärdhagh
 — 23 i haffwas är det slutande s nästan utskrapadt.
 60 8 fru tillskr. öfver raden.
 — 14 sar » » »
 — 20 det första iak tillskr. öfver raden.
 62 3 the » » »
 — 27 thässom » » »
 63 21 kwnno » » »
 — 29 a » » »
 64 21 manga i hdskr. ändr. fr. mange
 65 30 ey senare tillskr. öfver raden.
 66 2 döma r. fr. doma
 — 21 är senare tillskr. öfver raden.
 — 25 them » » » »
 67 13 glädhas i hdskr. ändr. fr. glädhas
 — 14 mädh » » » » aff (öfverstruket)
 — 19 bätthre genom skrapning ändr. fr. bätthra
 — 21 sic tillskr. öfver raden.
 68 25 thik senare tillskr. öfver raden.
 — 26 äru » » » »
 69 4 sinom 2 ggr i hdskr.
 — 13 thwärt i hdskr. ändr. fr. thwät
 — 29 Forethänkte » » » Forthänkte
 70 28 tik tillskr. i margen.
 71 17 gifwa tillskr. öfver raden.

Sid. rad.

- 71 19 wärdhzhskylloghe r. fr. wärdhzhskysloghe
 72 10 nadhinna i hdskr. senare ändr. fr. ndhinna
 — 18 skal tillskr. öfver raden
 — 31 nidherfallit senare ändr. fr. nidhfallit
 73 19 leth genom skrapning ändr. fr. loth
 74 2 efter det senare aller ett som öfverstruket i hdskr.
 75 11 i godhgärningom är godh tillskr. af senare hand.
 — 16 gast r. fr. gaft
 — 20, 21 älskoghe r. fr. alskoghe Bokst. l tillskr. öfver raden.
 — 26 annadh tillskr. öfver raden.
 76 2 klarhet r. fr. kralhet
 — 5 hiärta tillskr. öfver raden.
 — 15 det första mik tillskr. i margen.
 — 27 thu » öfver raden.
 — 32 ok » » »
 77 19 tith i hdskr. ändr. fr. hans
 78 9 det första thu tillskr. öfver raden.
 — 14 ey » » »
 — 18 thola » i margen.
 — 19 thera senare ändr. fr. the
 — 26 ok stridh senare tillskr. i margen.
 79 1 han senare tillskrifvet.
 — 5 orden ok t. o. m. gaffwuna tillskrifna i st. f. orden ok
 taka sin lön här i wärdlinne som öfverstruktis med
 rödt bläck.
 — 14 nakor tillskr. i margen.
 — 18 wtspy r. fr. wtspy
 — 20 sighia senare tillskr. öfver raden.
 80 6 efter thässin äro orden thing ärw öfverstrukna i hdskr.
 — 7 äru tillskr. i margen.
 — 10 sina » öfver raden.
 — 17 iämlikom senare ändr. fr. iämcrisnom
 81 1 wärdlinna » » » wärdlinne
 — 16 ad r. fr. at
 82 13 människiom r. fr. mäninskiom
 — 17 bögdhe tillskr. öfver raden.
 — domen r. fr. dömen
 — 20 plaghadom senare ändr. fr. plaghom
 83 22 som idher tillskr. öfver raden.
 — 31 myklo » » »
 84 12 i ändeligha sista bokst. tillskr. öfver raden.
 — 15 är r. fr. aff (som här ej ger mening).
 — 24 himerikes rike sen. ändr. fr. himerike

Sid. rad.

- 84 27 än r. fr. an
 85 30 ey tillskr. öfver raden.
 — 31 warum r. fr. wiarum
 86 5 thwäkar » thwakar
 87 8 wth tillskr. öfver raden.
 — 25 gudhi i hdskr. ändr. fr. gudh
 89 4 gaffwe » » » gaff
 90 27 thär tillskr. öfver raden.
 91 1, 2 orden som ey är syndelikin tillskr. öfver raden.
 — 2 asyn i hdskr. senare ändr. fr. asy
 — 9 det första han tillskr. öfver raden.
 — 25 raskaren af senare hand ändr. fr. radharin
 92 8 wi tillskr. öfver raden.
 — 11 wara » » »
 — 18 saghe » » »
 93 3 stora r. fr. stara
 — — godhlek i hdskr. ändr. fr. kärlek
 — 6 fullelica tillskr. under raden.
 94 28 hon » öfver »
 95 4 skyndan i hdskr. sen. ändr. fr. skindan
 96 26 i äwär[de]lighx är x senare tillskrifvet.
 — 27 honom tillskr. öfver raden.
 97 18 gaa i hdskr. ändr. fr. ga
 98 9 thät tillskr. i margen.
 — 30 det förra wm tillskr. öfver raden.
 99 1 väl tillskr. i margen.
 — 17 pinonna r. fr. pinnona
 — 18 mykit tillskr. öfver raden.
 100 21 thu » » »
 101 21 hiärta » » »
 102 3 bidhar, senare ändr. fr. bidher,
 — 4 a i tha senare tillskr.
 — 8 thinom i hdskr. ändr. fr. hans
 — 19 iak tillskr. öfver raden.
 103 8 drwkkinn tillskr. i margen.
 — 23 grymmelica » » »
 — 27 thic » öfver raden.
 — 32 iak » » »
 104 2 i höghxste är e genom skrapning ändr. fr. a
 — 15 äther senare ändr. fr. ether
 — 21 vm » » » m

LIKNELSER OM JOHANNES EVANGELISTEN.

•

Här äpth[e]r star huru sanctus iohannes ewan- 258
 gelis[ta] liknas widher siw thrä ok siw foghla
 ok siw blomster *mädh* fägherstom wtthydhsom,
 gudhi til hedher ok *sancte* iohanni til pris
 5 ok äro [Cap. i]

Gracia dei sicut paradysus in benedictionibus
 Ecclesiastici xl capitulo Människian i bland
 annor creatur är wndhersam, hwlkin som hafwer sin
 wärelse af thwänne som är licame ok siäl, en är
 10 iordhzlikin ok diwrlikin, ok annor är andelikin
 swa som ängil, en är licamlikin ok synlikin, ok
 annor är ey licamlikin ok osynlikin, Wndhersamare
 är människian än thät diwr som hafdhe skapnat
 äpther eno nöthe ok asna Thy at badhe ware syn-
 15 likith Än gudh som badha delana i människionne
 gjordhe, han saa hänne wäl fore af wphofweno,
 til badha dela, som är til licama ok siäl Jordh-
 likhetenne som är likamen redde han til hwgnat
 iordhrikis paradys, siälena thär lik är änglomen
 20 himerikit swa som änglomen redde han Än tha
 som adam bröt budhordhit ok syndadhe mot gudhi,
 miste han badhe iordhrikis paradys ok himerikith,
 ok al hans affödhning ok sattis i thässin ysäld-
 inna daal til at yrkia iordhenna ok äta sit bröd i

sins änlitis swet Tha wilde han ey glöma at mis-
kunna sik ofwer them som honom älska Wtan gör
af thera siäl ok hiärta sik et paradys ok yrtegardh,
plantandis i them sina stora nadher ok margha dygdher
Aff hwilkom gudz älskarom war sanctus Johannes 5
ewangelista, hwilkin som war for alla andra apostla
mäst begafwadher mädh gudhz nadher ok dygdhe
Ok af thy ma sighias af honom thässins wisa
manzens ordh Gracia dei sicut paradysus in
benediccionibus, thät är swa mykit sact gudhz 10
nadh är i wälsignilse swa som paradys Johannes
wtthydhis gudhz alla härrans nadh, Thy at christus
han meer for andra apostla älskadhe ok befwiste
259 honom kärlekx | tekn Ok af thy sighx han gudhz
aller härrans nadh, älla thän som härranom är 15
thækker Ok swa ma sighias af honom, Johannes
som är gudhz ok härrans nadher är som paradys
i wälsignilsom Människionna hiärta ok siäl for än
gudh komber i hona mädh sinne nadh är som en
ödhis mark ok ykn Än af gudhz närwaru wardher 20
som paradys Ok aff thy sigher prophetin ioel Jordhin
som är hiärtat wardher for gudhi swa som en luste-
likin yrtegardher Än äpther han wardher thät som
en ökn Hwar en hällagh siäl sigx wara paradys,
thy at gudh bygger i hänne Ok ofwer thässin ordhin 25
som christus sagdhe til röfwaren J dagh skalt thu
wara mädh mik i paradys, sigher glosa, thät är
sant lifh wara mädh christo Thy at hwar som
christus är, thär är gudhz rike Ok thy the siäl
som hafwer christum inbyggjara, hon är begafwat 3
mädh storum gudhz kärlek, ok store gudhelike
glädhi, ok storo gudheliko liwæ swa som himerikis

paradiis Ok i the siäl wara, är gudhi stor lust Swa
som wise mannen sägher Min lustelikheth är at wara
mädh människionna synom ok barnom Än thwärt
amot syndoghx manz hiarta ok siäl är hälfwite, ok
5 diäfla inbyggilse Thät bewisis i thy som sanctus
Lucas sigher, at af sancta Maria maghdalena waro
siw diäfwlskap wtaf kördh Hälfwite är syndogh
siäl for wilfarilsanna mörker som thär är, ok for
wringa ok syndogha girilsonna eld som thär brinder
10 Ok samwitzsens madhk som allantidh gnagher thät
ok awither for syndenar, ok aff thy byria syndara
här siit hälfwite Ok rätwise siit paradiis ok hime-
rike Wee är them thär mädh myklo ok storo ärf-
wodhe ok kostnadh här byggia sik hälfwitith, ok
15 wtwälia i thässo lifwe haldher wara i hälfwite än
i gudhz paradiis himeriket Nw ey at enast sanctus
iohannes ok andre gudhz wini som stora gudhz
nadh hafwa kallas paradiis Wtan iämwäl Jomfru
Maria gudhz modher Thy at i hänne bygde li[c]am-
20 lika guddomsens fulkomplikhet Ok af thy sigher
skriptin At gudh plantadhe lusthetinna paradiis
som är Jomfru Maria af wphofweno, Ok satte i
thät mannen, hwilkin han skapadhe Thy at | gudh 260
fadher satte i hänne wälsignadha qwidh christum
25 Hwilkins lidhamot wärkadhe thän hæghe ande i
them punctenom, thär Maria sagdhe til ängelin
wari mik äpther thino ordhe Thät licamlika para-
diis af marghskona thrä, blomster ok rinnande
wathne, söto wädher ok lioft, oc foghla sang war
30 mykith lustelikit Än Maria gudhz paradiis war
myklo mer lustelicare, gudhi alzwaldoghom och hans
hälgha änglom, for hänna stora fäghrind ok margh-

kona dygdha skuld, oc hælghasta wmgango thär hon hafðhe J iordhrikis paradiis är mykit godh ok söt fructh Än thräskona fructh är thär, enna handa war wnt ok lofwat at ätas The andra war forbudhin som war godhz oc onthz wiseetna fruct aller trä 5 Tridhia fructin war lofwat som war aff lifsins fruct aller trä som stodh mit i paradiiso Hafðhe adam brukath ok ätidh the fruct som honom war wnt aller gifwin, ok haft atherhald aff the forbudhne fruct, tha hafðhe han fangith the lofwadha thräsins 10 fruct Än aff thy at han aat aff the forbudhne frukt, tha wardh han skilder swa af the som honom war wnt som the som war lofwath

Än hwar en af thæssom fructum hafðhe a nakra wanskelikhet ok ofulkomlikhet Thy at the 15 fruct som wnt war ok gifwin at ätas, war af iordhenna wpgangin ok ey af himilom The andra fruct som forbudhin war, war en sak ok tilfalle til tide-
 likin dödh Än the tridhia fruct som är lifsins trä, oc lofwat war, hafðhe mact at göma människiona 20 af allom siwkdom, ok halda hona i stadhoghe helbrygdhoghet Än iomfru Maria gudhz enkannelikit paradiis, bar ena wälsignadha fruct Swa som lucas sigher wälsignadh wari thins qwidhz frukt Aff thæsso sighx i sancte iohannis läst Jak är lifwandes brödhit 25 thär nidher for af himilinom Jordhrikis paradiis fruct war sak til dödhin Marie fruct war lifsins tilfalle Ok thy sigher marie fruct Jak är lifsins brödh Jordhrikis paradiis fruct wæxte af iordhinne Än marie fruct kom af himerike Thy sigher han 30
 261 | iak nidher for af himblomen Tridhia paradisi fruct gömde licamlikit liff Än marie fruct gifwer æwin-

nelikit lif Ok thy sigher han at hwar en som äther
af the lifwandes brödheno som är marie lifs fruct
han skal lifwa for wtan ända Thätta gudhz pa-
radis skulum wi allan tidh skodha mädh wars
5 hiärta indra öghom ok hugnas i thäs fågrind ok
söta fruct hedhra ok helsa mädh största wyrldning
nat ok dagh mädh aue maria etc^a Ok bidhia
mädh största ödhmivkt at wi maghom the söta
hänna qwidhz fruct här i nadhinne smaka ok äpther
10 thätta lifh hafwa til äwinnelica löna J himerikis
rike

Gracia dei sicut paradisus in benedictionibus
Gudhz nadh är swa som gudhz paradiis i
wälsignilsum Thässin ordhin wttydher mästaren
15 nicholaus de lira ok sigh[e]r swa Swa som paradis
är en fagher ok lustelikin stadher, fulder mädh
alle söte oc godhe fruct Swa gudhz nadh gör män-
niskinna siäl thäkka til gudhz inbyggilse, ok fulla
mädh godhom gärningom ok marghskona dygdhom
20 Ok thy kärsta wini hwar en som wil örkia sit
hiärta, ok göra af sinne siäl gudhz paradis mädh
gudhz nadh ok tilhiälp Han skal wita at han skal
wara prydder mädh siw handa träm, som äru siw
dygdher, Ok hafwa siw handa fughla glädhis sang
25 Ok thär mädh siw handa blomster bära i sinne
fåghrind, Medh thässom trem sinnom siw, som är
siw trä siw foghla, oc siw blomster, märkias ey
annath, wtan trem sinnom siw dygdher oc öfninga
thär alle gudhz wini skulu sik öfwa wthi i thäso
30 lifwe, til thäs at thera siäl ok hiärta matte wara
gudhz lustelikin stadher oc paradis, ok hafwa til
inbyggjara Hwilka dygdha öfninga i gudhz nadh

sanctus Johannes ewangelista hafdhe Swa som hans
hælgha lifwerne wtwisar, ok thär mädh är wälsign-
adher i iordhrike ok i himerike

Första trä som i siälinne skal wara, wm hon
skal wara gudhz paradiis är Cognicio sui, thät är 5
hafwa sina eghna kännilse Thätta trä ok dygdh
262 hafwer tre röther som är at kån|nas ok minnas
hwath hon waridh hafwer i modhers lifwe, hwilkin
hon är a syndinna waghna, ok hwilkin hon skal
wardhai ändalyktinna som wardher fylska ok madhker 10
Ok af thy sigher sanctus gregorius Minz af hwario
thu äst af komen, ok bligx Minz hwar thu äst ok
sukka mädh grat Minz hwar thu skalt wara, ok
war skälwande ok rädhz Thätta trä ok dygdh är
et wphof ok planta til alla dygdher ok for thy 15
sigher bärnardhus, west thu margh gudhz lönlik
thing ok ey thik siälfwan, tha liknas thu widh
thän som bygger hus wtan grundwal Ok thy spordhe
gudh adam äpther budhordhins afgang Adam hwar
äst thu som han wilde sighia, kändhz thik hafwa 20
fallidh af menlösonne stadga i syndinna diwphet
Ok thy hwar en som wet ok kännis sina synd af
honom är hop ok gudhz miskund i wanom Än thän
som wet ekki sina synd, ok ey sina wanskelikhet
thär han hafwer i allo godhe gärning, aff honom 25
är ey hop til nakra bathring For thy sigher augu-
stinus, thän kan ey belas af sinne synd, som ey
känner sik wara syndoghan ok wslan Hwat gangn
thässin dygdh hafwer sigher sanctus bärnardhus,
hwar sik siälfwan skodhar ok känner, han rensar 30
sin hug, sina astundan styre han til got, ok sina
gärninga, sin afgang rätter han, sydughet tha

befwisar han, ok hafwår sit lifwårne oc wmgango
i höfvisklikhet ok i wålskipan, ok gifwer honom
wishet i andelikom ok licamlikom thingom Thåssa
dygdh hafdhe sanctus Johannes Ok thy warom
5 hårra honom kallande til siin apostol, forlåt han
wngher nåtin thår han fiskiadhe mådth, skipidh oc
sin fadher, ok fölgde warom hårra åpther i hvilkom
trem märkis at hwar sik siålfwer känner ok for-
lath[e]r for christi kärlec nåtidh, thåt är kötzens
10 gärninga, skipidh thåt är wårdhzlikith godhz, ok
fadheren thåt är licamlica ok wårdhzlika wini | Ok 263
thy at han wnger wånders til christum, thy war
han ok mer ålskadher af christo for andra apostla,
hwilkit som befwisas i thy at christus wmfåmde
15 barnin oc piltana, læggiandes siina hānder wppa
them ok wålsignadhe Ån ey wardher lāsith i skript-
inne nakra stadhz, at han swa giordhe nakrom
gambloom mannom, til befw[is]ilsa at wnga människia
wmwāndilse til siin, är christo mykit thåkt Thy
20 at the hafwa renlikhet ok fa synder, ok åru be-
qwāmoghe til dyghdhelikhet Ok swa som första
fruct af thrām är lustelikin oc astundelikin af mæn-
niskiom Swa ok christus astundar wnga människior
wmwāndo til sin Hwilka som wardha honom mykit
25 thåkka ok kåra, Swa som sanctus Johannes war
warom hårra ihesu christo

J thåssins thrås öfwersta skata sither foghlin
som är paffoghel, hwilkins natur är at ropa mādth
rådhelike röst, thy at han wānter oc nakra fiådher
30 hafwa tappath Ok thy märkis mādth paffoghlenom
gudhz råddoghe Thy at som wisemannen sigher,
hwar som rådhis gudh, han glömer enkte Ok sigher

sanctus augustinus Gudhz räddoghe är en andelikin slyiia, mädh hwilkom alzskons synd bort kōris, at ey skal borttappas gudh thär han älskar Thätta är sonlikin räddoghe, hwilkin swa älskar fadheren, at han ey wil nakoth göra mote honom Ok thy swa 5 som wise mannen sigher Wäl wardher them som gudh rådhis J sinom ytthersta tima ok i sinom dōdhz dagh skal han wälsighnas, aff gudhi ok hans anglom

Thry godh thing widherfars godhom ok rät- 10 wisom i thera dōdhz tima, som är at the ganga wt aff thässe wärldh mädh fridh, ok mädh glädhi ledhas the af gudhz anglom til himerikis äro Ok mädh store thrōst koma the for gudhz dom wm domadagh Än thwärt amot sker syndoghom ok 15 ondom, thy at the ganga wt aff thäso wärld mädh storom fasa ok räddogha, siälin wardher gripin af diäflomen, ok mädh store blygd koma the mädh hänne for gudhz rätwisa dom

J thäso thrä är blomster som kallas nardhus 20 Nardhus är en yrt ok blomster Ok märkis mädh 264 thy wälluktande blomster ödh|miwkt som wälluctandes är for gudhi Medh hänne fan sanctus Johannes storan thäknadh när ihesu christo Thy at han giordhe wisa manzens radh sighiandes Swa 25 myklo stōrra thu äst i dygdhomen, swa myklo mer ödhmiwka tik for allom, tha finder thu nadh ok thäknad när gudhi Sancti Johannis ödhmiwkt befwisas i hans läst ok ewangelio J thy at han ey nämpde sik widher siit eghit nampn Wtan sina personam 30 mädh androm ordhom befwisar, som är känneswenen som ihesus älskadhe Hwilkit han gör for thy at

wntfſy alzskons höghfärdh Ödhmiwktin byggher
stadhin thär gudh wil sik hwila i ſiälinne, aff thy
ſigher augustinus, ödhmiwk ſiäl är gudhz säte O
thū ſom aldra höxther är, ödhmiwke härbärgha
5 thik, ok af thy hafwa alle högfärdhoghe diäfwllin
til inbyggjara

här äpther ſtar huru man ſkal warkunna
ſinom iämpkrisne [Cap. ij]

Thät andra thrä i thäſſo andeliko paradīs, är proximi
10 **T**compaſſio, thät är warkwnnan ofwer ſin iämkrīſtin,
Hwar en godh människia ſom wet ſik ſiälfwa, oc for
ödhmiwkt ſkuld, ok for iheſu chriſti kärlek ſkuld for-
lather allan ſin orät ſik giordhan Hon röris raſ[k]-
lika til warkwnnan ofwer annars pino ok dröfwilſe,
15 ok grather frömadha ſynder ſwa ſom ſina eghna
Aff thy ſigher prophetin ezechiēl, at han ſa en
man i linnom klädhom, helſonna tekn märkia the
manna änlite ſom ſörgdho ok gräto ſina ok annars
ſynde, Allom är widherthorft at grata ſina ſynder
20 ok ſyrghia, For thy at engin är wiis wñ han är
wtan dödhelica ſynd äller ey Wtan han hafwer
fangit thär af nakor wppinbarilſe af gudhi Engin
kan ok i thäſſo wärld lifwa wtan nadhelika ſynd
Ok for thy ſigher ſanctus Johannes wñ ſik ok
25 alla andra Sāghiom wii os wara wtan ſynd, tha
ſwikom wii os ſiälfwe, ok ſannind är ey i os Ok
at ſwa är, sāgher ſkriptin ſiw ſinnom wñ daghin
falder rätwiis människia

J thäſſins thräs öfwerſta ſkata ſither en fughel
30 ſom kallas huſtra, hwilkins natur är at wara när

dödhra människio griptom Dödhra människio grafwer
 265 är syn|dogha människia kroppa J hwilkom som
 liggia siälana dräpna af mangom dödhelikom syndom,
 ok äru wtan kärlekin, hwilkin som är siäl[i]nna liif
 Ok for thy at the som swa dödhä äru i syndomen 5
 ok wtan kärlek, thera siäl ligger swa dödh i kropp-
 enom, swa som dödhē kroppin är liggiandes i graf-
 winne Ofwer thässa som swa äru dödhē, skal war-
 kunnas ok bidhia til gudhz for them Swa giordhe
 sanctus iohannes som skrifwat star, at entidh tha 10
 han hafde wmwänt til gudhz tro en wngan man
 faghran ok starkan ok grymman, tha satte sanctus
 iohannes thänna man när enom sinom biskop til
 gömo, hwilkin äpther nakon tima forlät biscopin,
 oc wardh röfwara kompan ok thär näst thera höfdh- 15
 inge Sanctus iohannes kom ather til biscopin ok
 beddis ather thät han när honom nidhersat hafde,
 biscopin wndherstodh the ordhin af päningom, oc
 wardh storlika wndrande Sanctus iohannes sagde
 til hans, thän wnga mannen bedhis iak af thik som 20
 iak andwardhe thik i throskap, biscopin swaradhe
 Min hæghe fadher han är dödh[e]r til siälinna ok
 röfwara höfdhinge wppa eno bärge Aff hwilkom
 ordhom sanctus iohannes storlica dröfdhis oksörgdhe,
 ok bödh at redha sin häst wppa hwilkin han sattis, 25
 oc for til bärghit thär the röfwara waro, af hwilkom
 han ginstan gripin war, tha kände thän wnge mannen
 sanctum iohannem Ok for blygdh skuld sattis han
 a sin häst ok flydde wndan Än thän hæghe härran
 sanctus iohannes redh rasklika äpther honom, ok 30
 ropadhe a bakin äpther honom sigghiande O min
 kärsta son hwi flyr thu thin fadher ok owäknadhan

gamblan man O min son rādhz ey mik Jak wil
 göra ihesu christo rākinskap for thik, ok gärna dō
 for thik swa som ihesus christus do for os, kom
 igen min son, thy at gudh sānde mik til thik Tha
 5 rōfwaren hōrdhe *sancte* iohannis ordh ok kārlek,
 fik han hiärtans anger, ok gik til sanctum iohannem
mādh största grat Sanctus iohannes fiöld nidher til
 hans föther ok kyste hans syndogha hānder, swa
 som thās manz som sik rensath hafdhe af sinom
 10 syndom *mādh* synda bāthring Ok sidhan fastadhe
 han, ok badh for honom | til gudhz ok ārnadhe 266
 honom gudhz nadh ok synda forlatilse Ok stad-
 fāste han fulkomlica i gudhi, ok wigdhe han sidhan
 til biscop

15 Jtem i thāssō trā wāxe blomster som kallas
 wiola, ok thāt wāxe i mykle wate iordh, ok thār
mādh mārkis taranna ömnoghet ok grat, hwilkin
 sanctus iohannes hafdhe badhe ofwer lifwandis som
 waro stora syndara, ok swa ofwer dōdha Swa star
 20 skrifwat af, at en dōdher man ny gifther bars for
 honom, hwilkins modher ok frāndher fiöldo til
 sancti iohannis föther, bidhiandes han, at han skulde
 han wpresa af dōdha Swa som han hafdhe wprest
 drusianam ānkio Tha badh apostolin sina bōn
 25 *mādh* grat, ok i samw stund stodh mannen wp af
 dōdha ok sagdhe them som nārwaro af hālfwitis
 pino ok himerikis glādhi Än wilt thu wārdhelica
 ālska sanctum iohannem, tha haf warkunnan ofwer
 storsta syndara, ok grat ofwer them som thu west
 30 wara i dōdhelike synd Än thy wār mange glādhas
 mer af iāmkrists synda fald, än the grata, än
 grata the, tha grata the mera sinna wina tidhe-

likin skadha, ok motegang, an therä siäla wadha ok synda fald Thät befwisas i thy at mera spörs wm sinna wina helbrygdhoghet, wm the äru rike ok wäl klädde, Ok wm the hafwa wälde ok makt ofwer annan Än wm thät at the hafwa got lif-⁵ werne, wm te thiäna gudhi, wm the hafwa gudhz kärlek ok iämkristins

huru man skal hafwa tulimodh i dröfwilsom
[Cap.] iii

Thridhia thrä i thäso andelika paradiso är tem-¹⁰
poralis affliccio cum paciencia Thät är tidhelikin
plagha mädh thulimodh Tidelika plagho ok mote-
gang hafwa alle gudhz wini Hwilka the bära ok
lidha mädh hugxens glädhi Ful wisse thär wppa
at lidha the nakra tidhelika plagho här for gudhz¹⁵
skuld, tha wardher therä ära ok hugnadher störrer
när gudhi Ok thy sigher sanctus bärnardus christus
hafdhe thwänne arf, et af modherne, ok thät war
ärfwdhzens ok ysäldinne Annath af gudhi fadher,
ok thät war hedhirs ok äwinnelika äronna arff Wiilt²⁰
thu hafwa himerikis äro, tha lidh wilieligha fatik-
dom, licamlikit ok andelikit ärfwodhe, ok forsmädh-²⁶⁷
ilse swa som christus, tha mat thu wänta thik
dygdhanna rikedom äwinnelika hwilo ok stora äro
ok glädhi mädh ihesu christo²⁵

Thässa dygdh som är tidhelikin plagha mädh
thulimodh, war i sancto iohanni thy at han ledh
fira handa martirium Första war, at han war lagdher
biltogher af keysarenom domiciano oc fördher wppa

ena ö som kallas pathmos, thär ledh han storan
 swalt ok pino Thät andra war at han kastadhis i
 heta ok siwdhandes olio karidh Thridhia war at han
 drak ethridh som honom skänktis oskaddher Fiärdha
 5 martirium ledh han i wars härre ihesu christi pino
 ok dödh, for thy at alla pinonna beskhet thär ihesus
 christus ledh i sinom hælgha licama ok hiärta,
 wppa korseno, thät war sancte iohannes en besk pino,
 af the stora kärlex wark[u]nnan thär han hafdhe
 10 ofwer honom Ok allan thän wärk thär ihesus
 christus ledh wppa korseno, tha ledh sanctus
 iohannes i sinom hugh, hwilkin som gik ginom
 hans hiärta ok siäls indra krapther Ok thässa
 beske[li]khether waro swa myklo starkare, Swa som
 15 the waro diypare rotadha i hans siäl, hwilkin som
 ey matte äller kunne dö Jhesu christi pina ok
 dödhz wärker, thär han hafdhe a korseno, ok sancti
 iohannis stora warkuunnan hafdhe sik swa hardhe-
 lica ok grymelica i hans hiärta ok siäl, at milde-
 20 lika maghe thros at enge martires wtan til i sinom
 kroppom äller licamom, lidhu swa stora beskhet
 Ok thy af ensampne beskhetinne warkuunnan wardh
 han martir, ofwer alla hælgha marthires

Jthem ofwer thätta trä som är lidhningin
 25 hwilar sik foghlin som är swanin hwilkins natur
 är at han sionger sötelika mote sin dödh Ok teknas
 thär mädh the som lidha tidhelika ok licam-
 lica plicth ok plagho mädh andelike glädhi, hwilkith
 diäflenom mykit mistäkkis tha han hona ser, thy
 30 at han wet gudhz närwaru wara i siälinne Än
 thässa andelica glädhi hafdhe sanctus iohannes ok
 andre apostla swasom skriptin sigher, thy at nar

the waro hudstrukne, gingo the fran radhuseno
mädh store glädhi, thy at the waro thäs wärdhoghe
at lidha forsmädhilse for ihesu christi nampn

268 J thässa thrä wäxe lilio|blomster, hwilkith som
wprinder i bland thyrnit ok wardher stungith marghs- 5
kona matto af thy, ok thog tappar ey lilio blomstr-
idh sin lit aller godha locth Swa ok sanctus iohannes
ledh kötzsens thyrne ok stionga, ok tho aktadhe
han enkte at lifwa äpther kötzsens girnilsom, göm-
andes renlikhetinna hwitlek, i mönlöso ok hällaghet- 10
inna dyra locth i godhe ok store frägdh Ok af thy
sigher skriptin Sanctus iohannes war swa som lilian
i bland tyrnith, ok swa myklo meer han ledh mot-
gangxens ok dröfwilsinna stionga Swa wppinbaradhis
ok mer hans hällaghet ofwer alla andra apostla 15
Dröfwilsonna stionga fingo apostlana i sit hiärta,
thäntidh ihesus christus i sinom ytthersta natwardh
sagdhe sins dödhz oc pino närwaru aller nalkan
Än sanctus iohannes dröfdhis swa myklo mer, som
han war mer älskadher af christo J hwilkom dröf- 20
wilsom ok af myklo waku ok storom thwnga,
bögdhe han sit hwfwth til ihesu christi bryst, ok
sompnadhe thär widher sötelika, ok drak af the
hälgho bry[s]tzens kälde storan ok gudhelikan wis-
dom, mädh hwilkom han hafwer skänct the hälgho 25
kyrkio Sanctus augustinus sigher O wndhersama
thing Johannes baptista han dyrfdhis ey, wtan
skälfwandis at hantera ihesu christi iässa Maria
magdalena war hälghat, thy at hon kyste ihesu
christi föther Thomas thogh i ihesu christi sidho 30
ok sagdhe Min gudh ok min härra Moyses astundadhe
at se gudhz änlite, än thät war honom ey gifwit

at see, wtan wppa bakin Än iohannes ofwer alt
 thät hwiladhe sik sofwande wppa ihesu christi
 bry[s]te Hafwandes thät for sit örnagat ok dun
 höghinde Thy ropar sanctus Anselmus sighiande
 5 O sancte iohannes aldra högxte ofwer alla andra
 ewangelistas, thu äst gudhi aldra käraste ofwer
 alla andra apostla Thu äst thän som sik hwilte
 ofwer hans aldra kärlexfullasta bryste Thu wärdh-
 oghas thät hälghasta ihesu christi bryst bidhia,
 10 wppa hwilko thu thik hwilte, at for thina bön
 skuld maghe ihesus christus höre mina astundan
 Amen

huru sanctus iohannes warkunnadhe sik ofwer
 ihesu christi pino [Cap.] iii

15 **F**Järdha trä i thäso andelico paradiis, är com- 269
 punccio thät är hiärtans dröfwilse ok warkunnan,
 hwilkin som wardher aff ihesu christi pino ok dödhz
 aminilse, hwilkins pino ok dödher skal altidh wara
 i aminnilsum Thy at hon helar siälinna krankdom
 20 Swa giordhe sanctus iohannes allan sin life tima,
 hwat människia kan til fulz thänkia hans hiärta
 wärk ok sorgh, tha han saa ihesum christum flängias,
 mädh thorn kronas, ok bära thunga korseth mädh
 blodhoghom fiätom, ok thär äpther wppa thät kors-
 25 fästas Hwar kan thänkkia til fulz huru stor dröf-
 wilse wpfylte hans hälgha bryst, thäntidh han
 hördhe ihesum christum a korseno talande til sinna
 modher sighiande, Qwinna se thin son, ok sagdhe
 30 dygdh ok tiltalan slionadho hans skal ok gafwot

widher, hans hugher wpfyltis *mädh* besklikhet All hans siäl i sinom kraftom dumpnadhe ok gafwos widher Än huru han sik hafde tha ihesus christus gaf wp sin anda, thät kan enkte hiärta thänkia, ok engin thunga til fulz af säghia

J thäso trä sither foghlin som kallas arpia, hwilkin som hafwer manz änlite Thässin foghel dräpher the första människio han ser, tha han hafwer swa giort, säther han sik ofwer watn at skodha siit änlite Ok tha han see siik hafwa dräpith siin lika, dröfwis han ok sörgher for sara *Mädh* thässom foghil märkis hwan en syndara ok krisno människio, hwilkin som dräper christum andelika, *mädh* sinom syndom Ok thy skal hwar en sina synder skodha, ok *mädh* taranna ok gratzens watne sörghia at han dräpit hafwer siin lika christum, ok at christus är dödh for wara synder Thätta radher prophetin som sigher, see ok skodha thins gudhz ihesu christi änlite wppa korseno ok sörgh thy at han ledh thät for thina synde skuld Swa giordhe sanctus iohannes

J thäso trä wäxer en rödh ros, thy at tha människian skodher sik hafwa korsfäst christum andelika *mädh* sinom syndom, Tha ruthmar han for blygdh skuld, swa storlika illa hafwa giort mote honom Än enkannelika sker thät i skriptamalum
 270 *Mädh* rödhe rosenne ma | ok tekas pino ok dödhz astundan for ihesu christi kärlegx skuld, hwilka astundan gudhz wini fa tha the skodha gudhz pino ok sina synder Ok thy är fulkomplika troande at sanctus ioha[n]nes wilde gärna lidhit dödh oc pino
 280 *mädh* ihesu christo a korseno, ok wtgiwta siit blodh for hans kärlegx skuld Thy matte han sighia thässin

dauidhz ordh Hwar gifwer mik thät at iak matte
nw dö for thik

huru sanctu[s] iohannes astundadhe altidh at
wara mädh christo [Cap. v]

5 FÄmte trä i thässa andelika paradiis är deside-
rium anime, thät är sialinna astundan, at wara
mädh ihesu christo Swa som apostolin sancte paul
sagdhe Jak astundar sialinna atskilnadh ok wara
mädh christo Sanctus iohannes hafdhe altidh astundan
10 at wara när ihesu christo, sinom aldra ka[r]asta
gudh atherlösare ok wen Hans hiarta astundan war
thär som hans liggiande fää war, hwilkit som war
Jomfru maria gudhz modher, som honom war ant-
wardhat til gömo af ihesu christo wppa korseno
15 Thässa fornämpda at se i himerike war hans astundan
här i iordhrike Ok iämwal sina samapostla ok brödher
mädh hwilkom han hafdhe sina wmgango i ihesu
christi skola

J thässa trä sither foghlin som kallas philo-
20 mena, thät är näthergalan hwilkins natur är, at
wm nattena sionger hon sötelica, sithiandis wppa
qwistenom Än i solinna wpgang ok i liofwa ok
söta wädherlekenom flygher hon wp i wädhrith
mädh sötasta ok höxgsta sang lofwande gudh Swa
25 at wndherstundom for hiärtans kärlek thär hon
hafwer til at sionga, wanskas hon ok falder nidher
til iordhinna ok blifwer dödh Swa giordhe sanctus
iohannes, mädh lofsins sang lofwadhe han gudh
mädh hetasta hiärtans kärlek dagh ok nat, takkande

honom for sina godgärninga, honom enkannelica giordha ok iämwal allom människiom Än th[ä]ntidh rättwisonna sol ihesus christus gik wp i hans aminnilse, wpyftis han i osighelikom hiärtans kärlek ok glädhi, swa at han wanskadhis i siäl ok licama 5
 271 kraptom, ey formaghandles lofwa han ok takka | som til burdhe Ok i them stora hiärtans kärlek til christum, ok astundan til äwinnelica himerikis äro flögh han wp mädh hughenom til gudhz forlatandes al synlikin thing i iordhrike Aff hwilko sanctus august- 10
 inus sigher Sanctus iohannes han wpfor ofwer al iordhrikis thing ok ofwer alt wädher ok stiärnor i himblom ok ofwer alla ängla chora, ok wtan han swa giort hafdhe, tha hafdhe han ey kömit til gudh thär althing hafwer giort Jtem läraren origenas 15
 sigher af honom Sancte pedher flögh tha mykit högt, thäntidh han sagdhe christum wara gudh ok wordhin människia i tima Än sanctus iohannes flögh höghra thäntidh han wndherstodh sama christum wara gudh, föddan af gudhi fadher for alla tima 20
 ok for al skapat thing Ok for thy at han swa högt wpfor, tha skrifwer han ey licamlica födhzlo aller barndom ihesu christi Wtan af hans guddoms födhzlo oc äwinnelica äro sighiandes i sinne läst wphofwe Jn principio erat uerbum, J wphofweno war 25
 ordhith som är gudhz son, et deus erat uerbum, ok gudh war ordhit etc^{ra} Ok äpther thy at han wanskadhis i sinom kraptom af storom christi kärleke, tha matte han sighia prophetans ordh Mit hiärta wanskadhis i brinnande christi kärleke ok 30
 mit köt wanskadhis at lofwa gudh som tilburdhe, han for wp lättelica ofwer al skapat thing, for thy

at han ey älskadhe iordhrikis thing Thy lære han
os oc sigher Min barn älskin ekki wärldena ok
the thing som i hænne äru, wtan ensampan ihesum
christum ofwer al thing

5 J thäso trä sither et blomster som är blect
i sinom liit Ok märkis th[ä]r mädh at hwar en
ihesu christi älskare, ok himerikis astundare är
bleker i sinom hy ok änlite for thän brinnande
kärlekin thär han hafwer allantidh til gudhz Ok
10 thy är troande at sanctus iohannes war bleker for
thy thän litin är i them som storan kärlek hafwa

Wersus Palleat omnis amans color et hic aptus
amanti

Huru sanctus iohannes hafdhe fulkomplika
15 gudhz kärlec [Cap. vi]

S Jätta trä i siälinna paradis är Adimplecio diuini
amoris thät är gudhz kärlegx fulkompnilse,
hwilka sanctus iohannes hafdhe | här i iordhrike 272
for alla andra apostla, hwilkit som befwisit i thy
20 at han for alla andra taladhe mer ok mäst wm
kärlekin, thy at han war fulkomplika rotadher i
hans hiärta Han giordhe swa som christus sigher
i lästinne Aff hiärtans ömnoghet talar mwnnen,
hwat människian hafwer ok wänder i sino hiärta,
25 tolkith talar ok gärna mwnnen Thy sigher läraren
iohannes crisostomus, kärlegx fulla människio sidh-
wänia är, at ey kunna hylya sin kärlek mädh thysto
Thy star aff honom skrifwat at thän tidh han i
ephesi war ok formatte ey oledder ga til kyrkio,

wtan leddis af thwem sinom känneswenom m llan
thera h nder, ok ey formatte han margh ordh at
sighia Tha widh hwario hwillo th r han sik satte
tha sagdhe han Min k ra barn ok syni  lskins in-
byrdhis The som honom leddo wndradho wppa
th t, at han altidh sagdhe sama ordhin Mine syni
 lskins inbyrdhis Tha spordho the han at, hwii han
taladhe altidh the sama ordh, han swaradhe them,
thy at th t  r gudhz budhordh, ok görs th t en-
samt tha  r th t nogh Ok for thy at sanctus iohannes
war komin i swa stora k rlegxens fulkomplikhet
Thy matte han sighia m dh prophetanom Min si l
forsmar at hughnas i synlikom thingom, ok thy
hafwer iak gudh i mino aminne, ok lustas i honom
Aff hwilko han fik swa stora gl dhi ok k rlek til
gudhz, at han ey formatte at lofwa gudh for hug-
nadhzens ok glädhinna storlek, ok k nde sik ey
aller formatte sik si lfwan styra

Foghlin som sither a th sso tr ,  r enasta
foghel som kallas fenix, hwilkins natur  r, at tha
han k nnir sik nalkas d dhinom, tha h nther han
siik saman sma qwiista af dyrom ok w lluctandes
tr m, oc g r th r af en b dhil Ok tha han hafwer
han giort, tha af solinna makt wardher han wp-
t nder ok brinnande, Ok tha han ser b dhl n brinna,
l gger han sik th r wtii ok br nnis ok w ndis til
asko, ok thridhia dagh star han wp til förra stadh-
gan, ok wardher en ny foghel Th ssin enaste foghel
273 | tekna sancte iohannis si l, hwilkin som hafde
alla sina acth til enasta thing  pther thy som pro-
phetin sigher, et thing bedhis iak af gudhi at iak
maghe byggia i gudhz huse for wtan  nda Quistana

aff dyrom träm tekna hans manga dygdhe ok godh-
gärninga välluctande for gudhi, thässa lagdhe han
til saman i nästidh aller bädhlin, som war hans
samwit, astundandes af allom hiärtans kärlek at dö
ok föras af them gambla hammenom ok dödhelikom,
ok wti odödhelika äronna klädhe,

Blomstridh som star wppa thässa trä är amig-
dalu, hwilkin fruct som styrker mykit wanmact-
ogha människior ok siwka Ok teknas mädh the
blomster ok fruct thäs hælgha anda styrkilse, mädh
hwilkins dygdh ok söthet sanctus iohannes wan-
mactogher ok aldrougher i allo sino lifwe styrktis
Aff hwilkom anda sigher gudh Min ande är sötare
än hanogh For thy at engin licamlikin lust kan
liknas widh gudhz söthet

huru gudh söker oc komber til thera som
han hetelica astunda ok älska af allo hiärta

[Cap. vij]

SJwnda trä i thässa andeliko paradis är diuina
uisitacio, thät är gudhelikin aller gudhz sökile
Thässin sökile forskulda the at fa aff gudhi, som
gudh hetelika astunda, ok gudhz budhordha gömo
hafwa fulkomplika Hwilkit sanctus iohannes giordhe
af sinom wngdom, thy fiik han ey atenast ande-
likin sökile af ihesu christo, æpther hans wpfärdh
til himerikis, Wtan iämwal licamlikin sökile aff
ihesu christo Thy sionger the hælgha kirkia af
them sökilsom ok sigher Jhesus christus wppin-
baradhe sik sinom kärasta wen sancto iohanni, mädh

sinom kanneswenom samapostlom ok sagdhe, veni care etc^a Kom min kāraste til mik, thy at nw är timen komen, at thu skalt äta i mino gästabudhi mädh thinom brödhrom Han stodh wp ok gik af stadh Tha sagdhe war hārra honom Synnadaghin⁵ skalt thu koma til mik Än tha synnedaghin kom sankadhe sik aller cristin moghe i kirkiona, som war wigdh i hans nampn Ok sanctus iohannes predicadhe them trona Ok badh them at the skuldo
 274 sta stadhoghe | i hānne ok i gudhz budhordhom¹⁰ wara brännandes Thär äpther lät han göra ena graff när altareno, ok iordhena wt af kyrkionna kasta, Ok tha swa war giort, for han nidher i grafwena, ok hiolt wp sina händer til gudh ok sagdhe Jak är budhin til thit gästabudh min hārra ihesu christe,¹⁵ see nw komber iak Jak takker thik thy at thu wärdhoghas biwdha mik til thiit bordh ok kraser Thu west thät at iak af allo mino hiarta astundar thik

Tolf äru the rätter thär ihesus christus arättaren gifwer sinom winom i himerikis rike Första²⁰ är helbrygdhoghet wtan siwkdom Annath är mät-heten wtan wanskilse Thridhia wishet wtan thwäkan Fiärdhe är glädhi wtan dröfwilse Fänte är fridher wtan hinder ok dröfwilse Siatta är thryghet wtan räddogha S[i]wnda är alla astundan fulkompnilse²⁵ Attande är santeknadher af gudhz rätwisö fulkompnan Niionde är gudhz loff wtan atherwādo Thighionde är ro wtan ärfwodhe Ällopte är fāghrind wtan all wanskapilse Tholfta är liws wtan mörker

J thāssö thrä sither foghlin som är swalan,³⁰ hwilkins natur är at taka siin mat i flucthinne, ok i wādhreno, ok teknar at the som astunda hime-

rikis rike, the hafwa ey sina wällust aller hugnadh
här i tidhelikom aller närwarandom thingom, wtan
wppe i wädhreno ok himlenom Swa hafdhe sanctus
iohannes, ok apther thät at han hafdhe giort sina
5 bön ok ändath i grafwinne, Kom största liws, oc
swa stort sken ofwer han, at engin gat seet til
hans, ok i them tima skildis siälin fran licamenom
ok for til himerikis rike, at sik mättaskolande af
fornämpda rättom, thär ihesus christus gifwer sinom
10 thiänarom for wtan ända Än tha liwset war borto
fandhz grafwin ful mädh ängla brödh, hwilkith
som wälder wp af iordhinne, swa som sanden är
wan at göra i källdomen til befwisilse at hans dödher
war mykit ärlikin ok dyr när gudhi Än tho at
15 han ey do af nakre licamlike pino aller martirio
|Än hwat af hans licama wärddh thär wm sighia 275
hålghe lärara marghom lundom, som lankt ware
af at sighia Än thät skulum wii tro at han til
siälinna är wphögdher näst the hælgha manna siäla,
20 som nämpst äru ihesu christo ok hans wärddhagh-
asta modher iomfru Maria, For thy at han hafdhe
af ihesu christo mer ok större kärlegx tekn än
andre apostla, ok ledh mer pino ok hiärtans wärk
i ihesu christi pino ok död, än nakor annor apo-
25 stol Aff store warkwnnan ok kärlec thär han hafdhe
til honom, ok iomfru Maria hans kärasta modher
Än wm hans hælgha licama nakra wisso at sighia
hwar han är, är mik fakunnoghom ok olärdhom
manne darskaper nakot wm sighia, thy at flere
30 hælgha lärara wita enga wisso aller dyrfwas wm
han nakot sighia aller lära i sinne skript Än tho
är mildelika troande, at hans hælgha licame hwilas

Jn Hbro
[vii] xxvj
capitulo

oc ligger i nakrom stadh gudhi witherlikin, ok allom människiom owitherlikin ok lönlikin Thär görs honom hedher ok ära af gudhi swa som tilbær gudhz enkannelika wen til domadagh Ok wilde nakor til dyrwas at sighia at han är i himerike mädh licama oc siäl Tha är thät mot sancte birghitte wppinbarilsom, som iomfru Marie hänne wppinbaradhe, hwilkin som sigher at thwe licama äru i himerikis rike, som är ihesu christi ok hänna licame ok ey flere,

blomstridh som är i thäso thrä, är solsequium thät är ringbloman Thätta blomster fölghe solinne äpther, ok thy wm nattena lykker thät sik, Än wm solinna wpgang lather thät sik wp ok wtwidher Swa war ok sanctus iohannes, i thäso lifwe war hans hiärta ok siäl blomstrandes i allom wälskipadhom kärlek, ok hans hælghelike licame mädh allom sinom sinnom i störsto mänlöso ok renlikhet Ok thy at the waro all ather lycth af alzseons synda mörker, än i döddenom tha siälin skildis fran kropp enom, ok rättwisonna sol ihesus christus syntis honom i sins guddoms äro ok klarhet, tha war
276 hans | kärleker wtwidder til alla ok bidher for allom, ok enkannelika for them som honom älska ok hedhra mädh gudhelikom bönom ok akallan, ok fylghia honom äpther i renlifwe wtan synda smitto, hwilkom han är til et got äptedöme, Wm the wilia hans hælgha lifwerne skodha mädh innerlikhet Än nw kärasta wini hwar sik finder ey hafwa nakoth af thässom fornäpda sancti iohannis dygdhom, for sant sigher iak honom, at han ma wäl grata än tho at han thässin hælgha härran älska For thy at

älska hælgha män ok gudhz wini som äru i hime-
 rike wårdhalica, tha skulom wii äpther fölgia thera
 hælgha lifwerne här i iordhrike, mädh wara bätzsta
 formagho, ok godhom wilia, hwilkit os wne ihe-
 15 sus christus for sancti iohannis bön skuld Än the som
 finna i sino samwiti [sik] wara plantadha ok prydda
 mädh fornämpda sancti iohannis dygdhom Thässe
 magha biwdha siälinna brudhgomma in til siin, ok
 sighia til han, Kome min älskoghe i siin yrte-
 20 ghardh ok paradiis Ok tha han är swa inbudhin i
 tholkith dygdhelikit samwit ok siäl, tha komber
 han til thera mädh största hugnadh ok glädhi, ok
 gifwer them i thässa lifwe en foresmak ok abith-
 ning aff himerikis glädhi, ok äpther thätta lifh
 25 fulkomplikhet af hænne ä for wtan ända Hwilkit
 os allom gifwi gudh fadher ok thän hælgha ande
 Qui est benedictus in secula seculorum Amen Amen
 dicunt omnia

(Efter samma handskrift som föregående stycke.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
113	24	orden til at yrkia t. o. m.
114	1	swet äro af gammal hand tillskr. i margen.
—	4	plantandis genom skrapning ändr. fr. plantandas
—	14	honom tillskr. under raden.
117	5	hiärta genom skrapning ändr. fr. hiärtans oc
118	5	det senare är tillskr. i margen.
—	9	a tillskr. öfver raden.
—	15	thy » i margen.

Sid. rad.

- 118 22 *efter synd äro orden ok ey sina wanskelighet öfverstrukna (jfr rad. 24).*
 — 24 *synd tillskr. i margen.*
 119 7 *i hvilkom är v tillskr. öfver raden.*
 — 25 *som tillskr. öfver raden.*
 — 29 *han » i margen.*
 — — *oc med rödt bläck tillskr. öfver raden.*
 120 27 *tik tillskr. öfver raden.*
 — 30, 31 *orden sina t. o. m. ordhom tillskr. i margen.*
 121 7 *huru r. fr. huri*
 — 10 *warkwnnan r. fr. warkwnnar*
 — 16 *sa tillskr. öfver raden.*
 122 11 *han » » »*
 — 19 *iohannes tillskr. i margen.*
 — 27 *ginstan » » »*
 123 5 *orden ok kärlek tillskr. i margen.*
 — 16 *mykle genom skrapning ändr. fr. myklo*
 — 29 *grat tillskr. öfver raden.*
 124 6 *te » » »*
 — — *hafwa » i margen.*
 — 10, 11 *temporalis r. fr. temperalis Bokst. a tillskrifven öfver raden.*
 — 24 *äwinnelika r. fr. awinnelika*
 125 26 *mote tillskr. i margen i st. f. for som öfverstrukits.*
 126 1 *i hudstrukne är bokst. d tillskr. öfver raden.*
 127 2 *sofwande r. fr. sofwanande*
 — 11 *ihesus tillskr. i margen.*
 — 28 *sagdhe » » »*
 — 29 *han med rödt bläck tillskr. i margen.*
 129 5 *är tillskr. i margen.*
 130 17 *gudh » » »*
 131 16 *efter trä har är utskrapats och med rödt bläck tillagts öfver raden efter paradis*
 — 28 *i tillskr. öfver raden.*
 132 6 *sagdhe r. fr. fagdhe*
 — 16 *han tillskr. i margen.*
 133 13 *anda » » »*
 134 9 *skuldo tillskr. under raden.*
 135 12 *i iordhinne är r tillskr. öfver raden.*
 136 23 *hans tillskr. i margen.*

Hela det här aftryckta stycket återfinnes, nästan alldeles lika lydande, i ood. Holm. A 8 (fr. 1502), hvarur här nedan några varianter meddelas.

Sid. 113 rad. 9 warilse — 114 17 äller för det senare är — 115 5 bewisas — 116 5 vishetena (på skrapadt ställe). — 116 13 det senare war saknas. — 116 17 hymelin — 117 17, 18 människionna — 117 23 är för äru — 118 6 thät för Thätta — 118 12 af saknas. — 118 12 huat för hwar — 118 19 budhordhen (genom missförstånd) för budhordins — 118 24 ekki weth för wet ekki — 118 27 kan saknas. — 119 12 wändes — 119 18 bewisa för befwijsa — 119 29 sik för oc — 120 8 gudz för hans — 120 32 for saknas. — 121 12 thän för ihesu — 122 21 antwardadhe för andwardhe — 123 16 myklo för mykle — 124 10, 11 temperalis — 124 18 modhrenne, — 124 21 wilioligha — 125 4 honom saknas. — 125 14 beskhethe — 125 16 pino för pina — 126 8 tha för tho — 126 10 menlöso — 126 24 brytzsens äfven i A. J. — 127 11 höra för höre — 128 23 rudhmar — 130 30, 31 genom afskrifningsfel saknas orden i brinnande t. o. m. wanskadhis — 131 3 gudh tillagdt efter ensampnan — 133 9 thy för the — 134 2 äta saknas. — 134 21, 22 makthetin för mätheten — 134 23, 24 genom afskrifningsfel saknas orden Fänte t. o. m. dröfwilse — 134 31 ok saknas. — 135 25 större för store — 135 26 till. aldra framför kärsta — 135 31 nakot saknas. — 135 31 ok för äller — 136 12 ringilbloma

DEN KORSFÄSTE JESU
LJUFLIGA SAMTAL MED EN SYNDARE.

Här börjas eth gudeligit oc mykit hwgneligit ¹
samtal hwru korsfaster ihesus liwffliga talar ^{sp. 1.}
mädh enom syndara thätta wändhe äller sam-
man satte waar käre ffader confessor her
niels amundi

Pone me vt signaculum super cor tuum Jhesus
talar til syndaran seyandis sät mik oppa thit
hiarta korsfästan oc pinadan som eth tekn, oc tänk
mädh kärlich hwru täckeliga thu laa oppa mina
10 hiarta, thäntidh iac gik j bitherligasta dödh oc
pino för tik lägh mik för thän skuld ensamnan
oppa tith hiarta Oc bortlägh alth thät som faa-
fängligit är, haa är thän som swa mykit kan tik
älska som iak iac haffwir tik älskadh, haa är thän
15 som wille swo mykit lida för thina skuld, som iac
haffwir för tik lidit, lägh mik för thän skul oppa
tith hiarta, vetandis at kärlek förskullar kärlig
|thy at thän kärlek, som iak haffwir til tik han-^{sp. 2.}
förskullar sanneliga at thu skal älska mik

20 Syndaren swarade O sötaste ihesu millaste fräls-
are förlat mik thinom owärdugasta tjänara, at iak
dyrffwas tala widh tik thy at iak är een aldra
orenaste syndare, som här til haffwir söladh mik
j otalighom syndom, för hwilkit iak haffwir för-
25 skullat grymmasta dom, oc äwärdeliga pyno

Jhesus sagde thän grymasta domen oc the äwärd-
 eliga pyno skal thu ey rādas om swa är at thw
 wilt lotha tik angra hwat tw haffwir här til brutiid
 moth mik oc om thu akther här äpter bātra tik
 thy at iak foor för thina skuld, oc för alla syndara
 5 skul nidher aff minne äroffullasta hymmerikis glādhi,
 oc kom hiit nidher j wärlena til största dröffwilse,
 oc strax iak kom j mynna älskeligasta modhers liff,
 2 tha tok iak thär til mik aldra bittherligasta kors-
 sp. 1 sens pino Oc swa bar iak idkeliga oc iämpliga the 10
 samma korssens pino j mit hiarta alt til myn dödh
 Oc then tid min pino time tilstundade, tha matte
 wäl märkias oc vndirstaas, mād̄h then bloduga sweth
 som aff mik ran, at min pina war mykit biterligin
 oc hwas inwärtis, thär som swadana önkelligen blod- 15
 ugher swetter syntis vtwärtis

Syndaren swarade mād̄h then samma bloduga
 swetten, som färgade al tiin ledamoth, oc rödhan
 giordhe allan thin likama, vndirstar iak nw j mynne
 eenfalloghet, at thin hälgasta siäl war mykit bitter- 20
 liga pinadh j hwart oc ith serdelis tit ledamot Thy
 at siälen är jw hel oc fwkomligin j hwart oc eth
 kropsens ledamot Hwar före bedher iak tik, o söt-
 aste ihesu at thu wärdugas säya mic nogher hwngn-
 eligin ordh til mina siäl 25

¶ Korsfästaren sagde, hwat kan hwngneligare
 sp. 2 säyas aller tänkias, än thät | at naar människian
 war swa brotligen mot gudhi, at hon war skyllogh
 til äwärdeliga pyno, oc enkte kwnne finnas thät
 som människian motte lösas mād̄h, vtan at min 30
 kärlekx fullaste himmerikis fadhir sagde til män-
 niskiona, tagh min engasta son. oc fräls tik mād̄h

honom Oc sonen sagde tagh mik oc giff för tik,
 aldrih kwnne iak större kärlek bewisa människione,
 än iak tha giordhe Ey wille iak frälsa mäniskiona
 mädh bön aller ordh, wtan mädh dödh oc pino
 5 Thy at mädh bön oc ordh pläghar opta the ena
 människian frälsa the andra aff fängilsom Ey wilie
 iak oc frälsa människiona mädh gul oc silff, aller
 päninga. thy att mädh swadana wärd plägher män-
 niskian köpa aller lösa oskäligin creatur, wtan mädh
 10 mith aldra wärdugasta hiärtablod köpte iak tik, oc
 alla människior, oppa thät at människian skulle
 täss mera vndirstaa min kärlek,

Syndaren spordhe O sötaste ihesu Jak spör 3
 oc ödmyukliga astundar wetha, hwat thu begärar ^{sp. 1.}
 15 aff mik fför allan thän kärlek, som thu haffwir
 mik bewist

¶ Korsfästaren swarade Jak begärar mäst aff
 tik, at tw skal älska mik för thy at iak haffwir
 allan min blodh giffwit tik, oppa thät at thu skulle
 20 älska mik, oc betänk idhkeliga at mädh mynom
 blodh wille iak dyrliga köpa tin kärlek aff tik, at
 thu skulle haffwa kärlek til mik

Syndaren sporde O millaste frälsare ihesu thu
 sagde nw j samma stundh, at thäntidh thu kom j
 25 thinna modhers liff, tha tok tw strax til tik aldra
 bitterligasta korssens pino, oc bar henne iämliga
 alt til tin dödh. Hwruledis maa iak thät wetha
 aller vndirstaa

¶ Korsfästaren swarade är thät swa at thu
 30 mädh allom kärlek vil offra tik siälffwom gudi j
 brännande offer, tha skal tw aff allo hiärta oc aff
 allom | thinom sinnom innerliga betänkia oc be- sp. 2.

skodha at iak led twäggia handa martirium Thät ena martirium ledh iak j kroppenom oc thät andra j siälenne, Viidh thät första martirium som var lekamligit, hwilkit iak leedh j minom mandoms likama, tha skal thu wetha oc betänkia, at aldri^h 5 war nagher martir oppa iorderike, manköns aller qwinköns som noghontiid leedh swa bitherligit martirium som iak leedh, hwilkit iak wil bewisa j triggia handa matto Auctoritate signo et racione, mädh makt mädh tekn oc mädh skäl Först mädh 10 thät at iak som alla makt haffwir, iak talade gynom proph[et]ans mwn seyande O i alle människior som framgaangen j tässom wagh, aatwakten oc beskodhen at här finnes ingen dröffwilse eller pina, som liknas 15

4
sp. 1. J andre matto mädh tekn, thy at aldri^h syntis swa mang tekn j noghre menniskios död^h aller pino, som the syntes thän tiid iak leedh död^h oc pyno Thy at skapad creatwr förmatte ey liida the^has här^hra oc skapar^has orät oc pino, mädh myndre än 20 the gaffwos sigh thär widh, swa at solen oc maanen oc annor himmelsligen planet miste the^has skeen, oc iorden skalff bärgh, oc stena reffnadho, swa som the gärna villo graata oc milleliga varkunna sigh offwir mina bitterliga pino som iak leed vppa 25 korssena

¶ J tridhie matto maa thät mädh skäl bewisas at min pina war beskare oc bittherligare än nagor annars människios pina varit haffwer, aller varda kan Thy at swa som aldri^h war nagher människia 30
sp. 2. saman sat mädh likama oc siäl aff swa | store ärligheet oc renligheet som iak war samansatter aff then

hålgä anda oc aff renasta iomfru blodh. swa war
oc aldrig nagra människios likame oc siäl aatskildir
mädh swa bitterligom dödh oc mädh swa hwast
martirium som iak leedh

¶ Viid thät andra martirium som war ande-
liket hwilkit iak leed j siälenne, tha skal thu tänkia
gudelika j thit hiärta, at thätta an[de]liga marti-
rium böriadis mädh mik j mynne modhers liffwē,
oc rakte sidhan mädh mik j xxxiij aar, alt til täss
at min siäl skildis widh min likama vppa korsseno,
oc thär mädh maa thu wäl märkia at iak war
martir strax iak war kommen j mynna modhers
lifff, för an iak föddis här til wärdlena, oc aldrih
war iak fri j eth öghnablek, för thätta andeliga
martirium j xxx iij aar För ty at alt thät som iak
leedh oppa lange freydagh lekamliga, mädh hwgh
oc slagh, spot och | smålek, swedha oc wärk, krön-
ilse hwdflängilse oc korsfästilse Thät ledh iak alt⁵
saman tilförena j xxxiij aar andelica j siälenne^{sp. 1.}
Hwilkit iak wil bewisa mädh triggia haanda saker

¶ Första saken hwi min pina war swa offwer-
gangligen oc osäyliga stoor, thät war för thy at
iak leed andeliga alla the pinor, oc all the dröf-
wilse, som alla mina vtwalda vener haffwa lidit,
oc än liida skulo fran adam första människio, oc
til thän yttersta som näst domenom skal födas Thy
at hwassare pinadis iak iämliga j mynne siäl aff
rätte milhet, oc varkwnsamlihet, som iak mik var-
kunnade offwer theras pyno Oc särdelis offwer
hwan thera mykit mera, än huar thera kwnne
särdelis för sigh pinas aff sinne eghne pino

¶ Andra saken hwi min pyna war swa offwer-
 sp. 2. gangandis oc osäyliga stoor, thät war | för thy, at
 iak altidh j mins guddoms speyil liwsliga beskodade
 alt thät som haffde warid oc war, oc warda skulle
 Oc thär mädh maa thu wäl vndirsta, at strax i 5
 samme stwndh naar min siäl saman föydis mädh
 mynom likama j modherliffwit, tha böriade iak oc
 strax til at beskoda alla the pinor som iak skulle
 lida oc iämwel alla the pinor, som myne wener
 skula lidha, fran ophoffwe oc til wärdsens ända 10
 Oc alla the pynor bar iak iämliga j mynne siäl,
 alt til min dödh oppa korssena

¶ Tridhia saken hwi min pyna war swa stoor,
 thät war för ty at myn kärlek war osäyliga stoor til
 människiona, som thu maa wäl vndirstaa j enne 15
 matto, thy at tess större kärlek thu haffwir til mik
 6 j thinne siäl och hiärta, täss mera pinas | oc dröff-
 sp. 1. was thin siäl aff rätte warkunsamlighet offwir myna
 pyno, oc offwir min bitterligasta dödh, oc äpthir
 thät at iak älskadhe tik oc alla människior mykit 20
 mere, än nakor människia kan älska sik siälffwa
 Thär före war min pyna osäyligin. oc för samma
 saker fförmatte iak aldrih lee, Vtan håller opta grata
 oc thy syntis iak swa gammal oc vttwingadher, som
 iak haffde warit fämtio aller sextio aara gammal. 25
 än tha at iak war ey mere än xxx aar gamal.

¶ Syndaren sagde O sötaste frälsare ihesu
 christe Jak bidher tik ödhmykliga at thu wärdugas
 vnderwisa mik, hwat gangn aller frwct, aller hwat
 nytta kommer aff thinne pynes amynnilse aller be- 30
 skodilse,

Korsfästaren swarade, Amynnilse aff mynne
 pyno bordhe altidh brin|na oppa thät andeliga alt-^{sp. 2.}
 aridh som är inne j thit hiärta för ty at thär aff
 kommer stoor fruct oc mykit gangn Första är, at
 5 enghin godgärningh är mik täckare, än gudelikit
 amynnilse aff mynne pyno, thät vndirstodh ful-
 komliga min älsk[el]igasta modher maria, oc thär
 före bar hon eth langsamligit martirium j sith
 hiärta För ty at fraan thän dagh som iak leedh
 10 dödh oc pino vppa korssit lange freedagh, oc swa
 j the fämtan aar, som hon här liffde äpthir myna
 opfärdh, tha bar hon idkeliga myna hardasta pino
 aamynnilse, sökiande dagliga myna fämtan pyno
 städher, mädh innerligasta gudelighet oc hetasta
 15 astwndan, at komma til mik mädh största länghtan
 Thärföre maa thu oc andre människior wäl vnder-
 sta, at mik är aldra täckast at thu betänker oc
 beskodar mina beska pyno, Andra dygden är at
 the människia komber aldrih til äwärdeligit för-
 20 dömilse, som | idkeliga haffwir amynnilse mädh ⁷
 gudelighet aff mine pyno Tridhia dygden at enkte ^{sp. 1.}
 rensar swa mykit siälena aff syndomen som mina
 pinos amynnilse Fiärdha dygden at människian
 wardhir swa oskyllogh oc osaka för gudhi, som
 25 hon haffde aldrih syndat Fämpta dygden at san-
 ner gudz kärlek förökes j hennas hiärta Siätte
 dygden at gudz nad skal warna oc beskerma the
 människio fran allom wadha til lekaman oc siäl-
 ena. fför vtan mangha andra dygdher oc nadher
 30 Syndaren sagde o älskeligaste frälsare ihesu
 christe Jak bedher tik för alla the bitth[e]rligasta
 pyno oc hwassasta dödzsens skoth, som twingadhe

tith hiärta j dödenom oc för all the dröffwilse som
thin älskeligasta modher led aff thinne pyno amyn-
nilse, at thu wärdugas optända j mit syndogha
hiärta ena gnisto mädh kärligt amynnile aff
sp. 2. thinne hālgaste pyno oc hardasta dödh, swa at | thin 5
pyna motte mik frālsa j domenom För hwilken
doom jak mykit rādis

Korsfästaren swara Sall är the människia som
idkeliga haffwir thān samma yttersta domen j siit
amynnilse. aktandis hwru grannan rākenskap iak 10
skal vtrāffwia aff hwarie människio seyandis Jak
vart människio för edhra skuld, iak leedh hwngher
och törst, frost oc fatigdom, oc annor swa dana
människios vanskilse Jak wart gripin för edhra skul,
slagen oc dragin, hwdflāngdher, oc krōnther mädh 15
hwasse tornekrono, pinther oc korsfāster Jak vth
gaff myna älskeliga siāl oc mith wārdogasta hiärta
blodh för edhra skul, Hwru haffwen j mik betald
min dödh j gān, eller hwat haffwen j lidit för myna
skul, mādhan iak edher skapare oc frālsare, haffwir 20
lidit swa mykit för edhra skul, hwat skulu tha
syndoga människior swara Vtan skāmmas oc blyias,
8 thy at samwetit klagar, diāfflana klagha | ānglana
sp. 1. klagā för thāt, at the haffwa giort menniskionne
dagliga tiānist, theris iāmcristen klagar för onth 25
āptirdōme oc ond omgānge, Sool oc mane, stiernor
oc planet, himmel oc iordh oc all element som är
eeldh oc vādher vatn oc iord oc all creatur, oc all
skapat ting klagā vppa syndoga menniskior, offwir
hwilka syndara domaren giffwer sin dom seyandis 30
discedite a me maledicti in ignem eternum,
gaangen bort fraan mik j förbannade j ewārdeligen

eeld O hwilkít eth grymeligit oc gräsligit ord thät
är, at en menniskia skal skilias fran gudi ewärde-
liga För thy at vore thät swa, at all värdlen lagde
sik alla vin om, at pina oc plaaga ena syndoga
5 menniskio. aldrih formatte alla the pinor oc
plaagor vardha swa twnga oc sörgeliga som thät ena
ordit, at gudh bedher ena menniskio gaa fran| sigh sp. 2.
äwärdeliga

Syndaren sagde O sötaste ihesu christe mill-
10 aste frälsare hwat skal iak fatigasta syndeligasta,
oc owärdugasta menniskia swara tik, j then grymma
oc stränga domenom, mädan iak haffwir enkte got
frambära j thinne asyn, j tinom rätwisa doom,
oc ey kan iak fwlkomliga tänkia, aller begrwnda
15 hwruledis thän strä[n]glige domen skal tilganga
Thy at naar en faange liggher i fangha hwsit tha
kan han lithet rådhas för domen Än naar han
ledis wt aff fanga hwsit, oc kommer för domen,
tha rådhis han mykit mere, swa är thät oc ande-
20 lica mädh mik fatige syndoge menniskio, thy at
ey kan myn fatiga siäl mykit rådhas nw, swa länge
hon är j thätta fangha hwsit som är lekamen Än
naar siälen ledis vt aff lekaman, oc in fför thän
strängliga rätwisasta do|men tha faar hon mykit 9
25 mere rädas Hwarföre bidher iak tik O aldra wärd- sp. 1.
ogaste oc millaste frälsare ihesu christe, at tw giff-
wer mik eth got raad

Korsfästaren swarade Thätta raadher [iak] tik,
at tw aktar nw naadenas thima, oc bruka tith lif-
30 werne j godhom gärningom oc tänk idkeliga, at thu
haffwir jnthe hädhan aff värdlene mädh tik, vtan
thina gärninga, lägh för thän skul saman nogra

goda gärninga, som tik folia äptir thätta liffwet hwat gangn haffde adam förste mannen hafft, om han haffde liffwat alt til thenna dagh, oc skulle nw döo, huat hadhe honom gangnadh swa langt liff, eller hwat förmatte han haffwa hädan aff världenne 5 mädh sik, vtan sina gärninga, Sälle äre the människior, som akta oc väl bruka thenna nadennas thima, ware thät swa at människian viste hwru

sp. 2. mykit got hon | matte dagliga förskulla sanneliga, hon matte glädhias hwan then dagh hon opstode, 10 aller vaknade aff sinom sömpn, at then daghen skulle daghas j hwilkom dagh hon matte gudi tiäna, oc bruka the godha gärninga som henne földe äptir döden. thy at thät mästa som siälana oc sörghia j skärdzeldz pyno, thät är förtappada tima j hwilkom 15 tima the länge liffdo onytteliga oc faafängliga, oc inthe got förwärffwado,

Syndaren sadhe O millaste frälsare ihesu christe Jak vardhir nw gammal, oc aller opnötther j syndenne, oc onyttogher til alla dygdher oc godgärninga, 20 oc fögho kan iak här äptir göra nakot got aller nagra syndabättring

Korsfästaren swarade Sanneliga skal tu vetha, at syndabättring hon staar ey all oppa longom tima, aller store makt, vtan mera oppa enom godhom 25 vilia. thu haffwir | wäl hört at röffwaren oppa kors-

10 sp. 1. sit, han haffdhe ey laangan tima til at göra syndabättringh, ella naghra stora godgärning, han haffde ey längre thima, vtan swa laangan, at han förmatte tala eth ordh til mik, oc bedhas myna naadh 30 oc miskundh, oc thär före ingik han sanneliga j himerikis rike, för än nogher myn apostel Thy at

j *allan* then tima thär een syndogh människia haff-
 wir fulkomligen wilia til at offwirgiffwa synderna,
 oc ey göra them tidare, Vtan heller böta oc bättra
 thät som brutit är tha är iak strax redobogen at
 5 tagha the människio til nad oc miskundh, vari
 aldrig swa gamal aller vngher oc aldrig äru synd-
 erna swa mangha aller swa groffwa, at the hindra
 myna naad oc miskundh om människian omwendis
 mädh godhom vilia Thy skal tw engaledis lätha
 10 thina stora otaliga syndher skrämma tik, aller fälla
 tik j vanhop, Vtan tro heller stadeliga at iak | är ^{sp. 2.}
 osäyliga miskunsamer än thu nogentiid förmatte
 vara syndogher

¶ Ästw en sy[n]dare fwller aff syndom, tha
 15 är iak thät samma agnus dei qui tollit peccata
 mundi, thät menlösa lambit, som borttagher oc aff
 skrapar alla värlennas syndher, thu haffwir väl hört
 at j hwarie mässo seyas try agnus dei J thät första
 offra iak mik sielfffwan mynom fadher alzwallogom
 20 gudi, för alla mäniskior, at theras siäla mage rensas
 oc förnyas, för alla myna ödhmyukt oc för alt mit
 tulomot Oc engen människia är swa syndog oc
 owärdugh, at min ödmykt är iw redhobogen at
 förlika henne mädh mynom fadher ¶ Til thät andra
 25 agnus dei i messonne offra iak mik siälffwan, mädh
 alle mynne pino beskelighet j fulkomligith förlik-
 nilse mällan myn fadher oc alla syndara, til thät
 tridhia Agnus dei offra iak mik mädh allom | mynom ¹¹
 gudeligom kärlek, j fulkomligit opfyllelse, för alth ^{sp. 1.}
 30 thät goth, som människionne fattas Thy raadher
 iak tik, at tw förnyar alt tith liffwerne mädh enom
 godom vilia Oc bliff stadeliga i godhom wilia, alt

til dödin, Var siälffwer til egin näffsare oc domare för thina syndher, striidh starkeliga moth sydenne, säth fulkomliga tröst oc tro til mik, oc til mina nadh oc miskund Tha skal thu sanneliga j mik beffinna mere kärlek *mädh* naadh oc miskundh, än ³ tw kan nagontiid tänkia eller aff mik bedhas Oc gör swa mykit got som thu förma, oc huat tik fattas thät wil iak gärna opfylla. hwilkit thänne syndare oc giordhe, oc fik naadhena här oppa iorderike, oc ärona j hymmerike, Hwilkit edher allom vnne oc ⁴ giffwi then samme korsfeste gudfaders son Oc iomfrw marie son, ihesus christus, honom wari loff oc äro, tak oc tjänisth vtan ända Amen

- sp. 2. **K**ärista systra oc andeliga döttra mik älskeliga j gudi Som helge doctores säya, at hwat hälsth ⁴ gärning som görs *mädh* kärlek, hon förskullar oc större lön, Som sanctus thomas sägher, at större lön bör giffwas för större kärlech, swa som een människia giffwer en pänning j gudz hedhir, aff största kärlig, hon förskullar större lön, än thän som giff- ⁴ wer hwndrada päninga, *mädh* liksom kärlek Som thät vitnas *mädh* ihesu christi ordh, som han sigher j lästhenne, luce xxi capitulo oc marci xij capitulo aff enne fatige änkio at hon offrade two smopän- inga, aller two skärffwa oc ihesus prisade henne ²³ offwir alla andra, the som tha offrade stora oc dyra haaffwor thy at hennes kärlek oc godher vilie war större Oc alt thät som kärleken handterar aller gör, thät vändis til siälennas dyrasta gul Här *mädh* ¹² menar iak | thetta lisla offridh, tessen enfollugasta ³⁰ sp. 1. ordh, som här förscriffwen äro, hwilken iak owärd- ugher offra edher aff storom kärlek oc godhom

vilia Än tha at offriid är ganzska lithet, mooth
 thät offer liknandis, som andre godhe oc gudelige
 fädher haffwa edher offrad oc giffwit. Her ioan
 matei, her niels rawaldi, oc fflere gode men, gudh
 5 theras siäla glädi äwärdeliga Ey förmö mith offer
 liknas widh theris offer, Vtan alzwoldugher gud
 som skodar all tingh, han seer oc veet at min
 gode vilie oc kärlek är ey myndre än theris kwnne
 nogentiid vara j thänne motto. hwarföre bidher iak
 10 edher ödmykliga oc kärliga, mina älskeliga systra,
 at j taghen mik ey til mistyckis, oc försmaan ey
 thätta offer, thy at som waar hälga moder sancta
 birgitta liknade sigh vidh the minsta myro j bland
 stora oc starka camela etc^{ra}, hwru | ytthermere maa ^{sp. 2.}
 15 iak liknas viid thät aldra minsta creatur oppa
 iordhenne kryper moot the stora visa män oc godha
 fädher, som edher haffwir giort storan hwgnadh,
 alzmektogaste gudh som alla makt haffwir, han
 wärdogas idher alla hwngna oc glädhia, nw oc
 20 äwärdeliga

(Efter K. Bibl:s cod. A 4, från slutet af 1400-talet; detta
 stycke utgör ett löst lägg i slutet af hdskr., hvarför det här för-
 setts med egen paginering.)

Rättelser och ändringar.

Sid. 153 rad 17 värlennas *r. fr.* varlennas

› 155 › 5 förmö i *hdskr. af senare hand ändr. fr.* fömo

› — › 6 offer, *r. fr.* offer,

**ORTON RÅD OM ETT GUEDELIGT LEFVERNE
GIFNA K. KRISTIERN I**

AF

ABBEDISSAN INGEBORG GERTSDOTTER.

Abbedissan Ingeborg Gertsdotters råd till konung 343
Kristiern I om ett gudeligt lefverne.

Jhesu christi nampn *mädh* alla ödhmiwkt oc
wyrdhning altidh akalladho til wårdhskyllogha sanna
syndabättringh oc eth gudheligith liffwerne, tha röras
oc märkias *mädh* faaom ordhom j thässom här näst
s *äptir scriffuadhom punctom oc articulom* nakor
helsamlikin raadh vndirwisning oc läsning aff hwilkom
punctis oc articulis, Magho oc the radhin vndir-
wisninga oc läsning finnas framdelis j eno breffue
oc tilscrifning när *äptir thässom punctis oc arti-*
culis *scriffwadh* J hwilko the standa besyndirligha
oc *mädh* flerom ordhom vidh thät thalith som här
märkis oc sätz för hwan en puncten oc articulum

¶ Första radith är at J först om morphonen
läsen een wälsighnilse som byrias vppa latino swa
s Jhesus nazarenus rex judeorum etc^{ra} Oc vppa
swänsko swa Jhesus aff Nazareth scriffs ytermeer
thär som swa byrias käraste brodhir j gudhi etc^{ra}

Annath raadith är at J giffwen idhir först om
morphonen twa thima enkanneligha til gudz tjänist
J hwilkom j maghin betrakta gudz godhgärninga,
the första är hurw gudh haffwir all thing oc idhir
ärligha skapadh The andra hurw gudh haffwir jdhir
kärligha atirlöst The tridhia hurw gudh haffwir
jdhir kärligha frälst aff äwärdeligha fördömilse oc

görin j thät til jdhir staar tha frälser han jdhir nadheligha fraan alla ondo oc förir til äwärdeligha himmerikis glädhi, The fiärde hurw at gudh haffwir jdhir miskunsamligha gömt oc bewarath Thy vppa thessa fyra gudz godhgärninga läsin sielff annar allir oc 344 ensamen thänss hælghandz tidhir för the | försto, Hælgha korss tidhir fore the andro Och Jumffru mario tidhir före the tridhia oc fiärdha Ällir oc för alla gudz godhgärninga läsin Jumffru mario tidhir Thätta sigx ytermere thär som swa byrias 10 Käraste brodhir oc aldra wärdugaste härre Än tho at jdhir altidh etc^{ra}

Tridhia Raadith är at j haffwen twa allir tre capellana oc en aff them at minzsto wari redho när j haffwen läsith jdhra tidhir at sighia mässo för 15 jdhir äptir thy som ytermere sigx thär som swa scriffwas Oc är thät jdhir radheligith oc alzstingx beqwämeligith etc^{ra}

Fiärdha Radith är at j läsin j mässoenne tre pater noster oc tre Aue Maria betraktandis enkan- 20 neligha the första gudz godhgärning som är hurw ärligha han haffuir jdhir oc al thing fore jdhra skuldh skapat etc^{ra} äptir thy som ytermere sägx thär som swa scriffwas, här sigx hurw tre Pater noster oc tre Aue Maria magho läsas the hælgha trefall- 25 oghet etc^{ra}

Fämpta radith är at J at minzsto eth sin om daghin betrakten jdhra syndir Äptir thy som scriffwas thär som swa sägx Sidhan betraktin jdhra owärdughet oskönian oc synder oc mäst jdhra dagh- 30 ligha synder etc^{ra}

Siätta Raadith är at J betrakten särdelis the
 adhra gudz godhgärningh som är jdhir atirlösningh
 läsande ffäm Pater noster | och ffäm Aue maria, alle 345
 ihesu christi pino, och hans wälsignadha ffäm sinnom
 som är smaka mädh munnenom, lokta mädh näsomen
 höra mädh öromen, see mädh öghomen, kenna oc
 hanna mädh handom och allom limom oc likam-
 enom, j hulkom ihesus christus leedh sina aldra-
 haardasta oc beskasta pino fore idhre athirlösning,
 o Thy betrakten och vidhir the ffäm Pater noster och
 Aue maria hurw j haffuen thär j mooth syndat
 moth gudhi mädh allom idhrom ffäm synnom etc^{ra}
 Äpthir thy som ytermere sägx Thär som swa
 scriffuas Här sägx hurw ffäm Pater noster oc v
 5 Aue maria magho läsas ihesu christi yterme[re]
 ffäm synnom etc^{ra}

Siwnda raadhit är ath j betrakten the tridhi
 gudz godhgärning som är ath han haffuir idhir
 frälst aff äwärdelighom fordömsom til äwärde-
 0 lighe frögdh oc glädhi Thy läsen thär vppa ffäm
 Pater noster oc ffäm Aue maria ihesu christi helgha
 ffäm vndom etc^{ra} Äpthir thy som ytermere sägx thär
 som swa scriffuas, Här sigx hurw ffäm Pater noster
 oc ffäm Aue maria magho läsas ihesu christi helgha
 5 ffäm vndom etc^{ra}

Attonde raadhit är ath j betrakten the fiärdhe
 gudz godhgärning som är hans göma oc bewarilse
 läsande thär vppa twa Pater noster oc twa Aue
 maria etc^{ra} Äpthir thy som sigx thär swa scriffuas,
 0 här sägx hurw ij Pater noster oc Aue maria etc^{ra}

Niende raadhit är ath när j gaan til bordz
 allir vidhir bordhit betrakten ihesu christi pyno oc

hans rätther som han smakadhe j pinone mädh
fäm Aue maria etc^{ra} Äpthir thy som sägx thär swa
346 scriffuas Här sägx noghot enkannelighit | som j
maghen betrakta tha j gaan til bordz etc^{ra}

Tiende raadhit är ath j idhkeligha betrakten
om j ären j nadhena oc äwärdeligha hilso staffga
allir om j skolen rådhas idhir waro j syndana oc
fordömslans staffga etc^{ra} Äpthir thy som sägx yter-
mere thär som swa scriffuas Hurw j maghen be-
trakta oc witha om j skolen trösta idhir wara j
nadhena etc^{ra}

Äloffte raadhit är ath j jw aath minzsto eth
sin j wikune gören idhir scriptomaal etc Och ath
j haffuen altidh när idhir en gudhliken lårdhan oc
vplystan man j the helgha script til lärefadhir etc^{ra} 11
äpthir thy som ytermere sägx thär swa scriffuas
Hurw j maghen äpthir forsagdom oordhom göro
kraffteligha idhir scriptamaal etc^{ra}

Tolffthe raadhit är ath j jdhkeligha ranzaken
hurw j synden moth gudhi j idhrom fäm synnom 28
äpthir thy som sägx ytermere thär swa scriffuas
Här sägx hurw menniskian maagh ranzsakas oc
scriptas j thöm syndom som giordha äro mädh
henna fäm synnom,

Trettonde raadhit är ath j idhir waken ful- 28
kompligha fore vij dödhlikom syndom oc idhkeligha
ranzaken hurw j synden vtj thöm, äpthir thy som
sägx ytermere thär som swa scriffuas Här sägx
hurw menniskian magh ranzsakas oc scriptas j siw
dödhlikom syndom 30

¶ Fiortonde raadhit är ath j ey trösten j men-
niskio snille wiisdooom allir makt vtan all ena vppa

gudz nadh etc^{ra} Äpthir thy som sägx ytermere thär
som scriffuas Hurw ey är tröstande j menniskio
snille etc^{ra}

J Thesso äptirscriffo breff allir til scrifningh 347
5 giffwass nakor hilsamlikin raadh oc vndirwisningh
til eth gudheligith liffuene oc vmgango J gudz
helgha godhgärninga betraktilsom oc sanne synda
bätringh Oc först sigx aff enne wälsighnilse haffua-
sskolande först vm morghonjn oc aff nakre adhre
10 läsning

Höghburnom första oc wärdughasta härre sinom
aldrä kärasta brodhir j gudhi C[hristiern]
Mädh gudz nadh konunge etc^{ra} S. J. G. öffuärdugh
nwnna oc gudz tienista qwinna etc^{ra} Hilso oc äwärde-
15 likin kärlech j warom härre ihesu christo mädh
allo ödhmiwkt oc wördhuing altidh fore sändom
Käraste brodir j gudhi äptir thy jdhir loffuath
wardh oc j ödhmiwklica mädh storom kärlech oc
astundan beddenss tha J här waren oc nw bedh-
20 inss mädh jdhirom breffuom Tha wärdughinss vitha
at thessin här äptir scriffuath waro miin oc waarss
scrifto fadhirs kärliken raadh oc hilsamlikin vn-
dirwisilse som wj mädh idhir rördhom oc jdhiert
hiarta vp wäktom mädh til gudz oc jämcristinss
25 kärlekx ökilse oc jdhir sielffwom til andelikin oc
äwärdelikin hugnath, Först när j waknen älla vp-
sta vilin aff jdhir sängh Tha wälsignin jdhir läs-
ande thessa bön Jhesus nazarenus rex jude-
orum tytulus triumphalis . . . Thätta ma swa
30 vth tydhas Jhesus aff Nazareth jwdhanna konungir
hedhirs oc loffs oc sigheterligith | waarss frälsara 348

Systir
Junge-
burgh
kerz-
dottir

första
raadit

tekn miskunne oss oc wälsighna oss vp lyse sith
änlite öffuir oss Oc miskunne oss J nampn fadhirs
oc sons oc thenss hälgha anda Amen

annat
raadit

¶ Käraste brodhir oc aldra wärdughasta härre
än tho at jdhir altidh liggia stoor oc marghfalloghin
ärinde vppa handom görin thogh som ihesus christus
biwdhir j lästinne sighiandis Sökin först gudz oc
himmerikis Rike at jdhir maghe thät vidhir fara
som han loffuor them thät göra sighiandiss j sama
ordhomen Oc al thingh skula jdhir til läggias ¶ Oc
för thy at enkte swa mykith intröckir oss j gudz
kärlekx ömfämpnilse som jdikelikin mädh wärd-
skylloghe thak gudz godhgärninga betraktilse Thy
giffuin jdhir först om morghonen ij thima til enkor-
ligha oc roligha gudz tienist oc betraktin j them
thässa fyra gudz godhgärninga J huilkom togh
innelykkias alla hans godhgärninga ¶ The första
är at gudh haffuir jdhir oc al thing för jdhra skuldh
skapat ¶ The andra at han haffuir jdhir athirlöst
oc frälst aff äwärdeligha hälwitis fördömlsom
¶ The tridhj ath han haffuir idhir kärlica frälst
aff äwärdeliko fordömilse oc görin i thät til jdhir
staar, vppa thät sydhirsta naadelica frälsar fran
alla ondo oc gör jdhir sälan mädh sigh sielffuom
oc allom sinom hälghonom j äwärdelika himmerikis
frögdh oc glädhi ¶ The fiärde är at han haffuir
jdhir miskunsamlica gömpt oc bewarath oc jdhe-
ligha sökt oc vpwäkt mädh sinne hälgho nadh til
synda bättringh vppa thät j maghin vardha frälste
aff alla ondo oc koma til äwärdeligha saligheth
frögdh oc glädhi Oc thy at swa maghe wardha tha
thät första J ärin vpstanden til thän första thiman

läsin *mädh* jdhrom Capellano allir Capala diekna
 alla | oc al ena thess hælgha anda tidhir för the 349
 första gudz godhgärning som är at han haffuir jdhir
 skapat, etc^{ra} Oc hælgha kors tidhir för the andra
 5 gudz godhgärningh som är at han haffuir jdhir
 atirlöst etc^{ra} Oc Jomfru sancte Marie tidhir för the
 tridhi oc fiärdhe gudz godhgärningh som äru at
 han jdhir vil frälsa fraan alla ondo oc göra sälan
 j äwärdelighe himmerikis frögdh oc glädhi Oc thär
 10 vppa haffwir han jdhir gömth oc bewarath etc^{ra}
 Älla läsin jw ath minsta Jomffru Marie tidhir för
 alla gudz godhgärninga

¶ Oc är thät jdhir radheligith oc alztingx be-
 qwämeligith nyttogth oc ärligith at i haffuin tree tridia
radit
 5 Capellana oc twe aff them alla jo at minzsto en
 wari redhoben när J haffuin läsith jdhra tidhir
 at sighia j them andra timanom mässo för jdhir
 oc jo hælzt j vigdho kirkio alla j adhrom vigdhem
 stadh om thät kan nakroledhis vara oc är ey an-
 10 nor stoor högtidh tha vari the mässan antiggia aff
 the hælgha trefalloghet alla aff them hælgha anda
 alla aff jhesu christi fäm vndom alla aff enne Jom-
 fru Marie siw största högtidhom oc stundom aff
 hanna dröffuilsom oc j hwario mässonne haffwis
 15 enkanlica nokra Collecte aff nakrom gudz hælgh-
 onom allir jdhrom patronis oc för them dödhe äru
 oc för fredhenom Oc j the mässonne tha betraktin
 jinnerlighare oc gudhelicare the fornempda gudz
 godhgärninga läsandis al ena Rimen vppa latina
 20 allir oc therass vttydhningh oc ekthe badhä för
 hwario pater noster oc Aue Maria, Är jdhir oc
 thät thungth tha läsin al ena pater noster oc Aue

Maria betraktandiss vidh them thät som rimen
 haffua inbära oc theras vttydhning lydha vppa J
 swa matho som här äptir scriffuat staar Oc thy
 350 läsin alla lathin | läsa för jdhir jdikelica thässän
 äptirscriffuath til scriuilse at i maghin the for-
 nämnda gudz godhgärninga j jdhra hiarta oc aminn-
 ilse stadugth haffua oc behalla jdhir til äwinnelikin
 hughnat Amen

Fjärde
 radit

Här sigx huru thre pater noster oc thre Aue
 Maria magho läsass the hælgha threfalloghet 10
 för the första gudz godhgärningena som är skapilsen
 ¶ Hwru ärligha the hælgha threfalloghet gudh
 ffadhir oc son oc thän hælgha Ande haffuir idhir
 oc alt thing för jdhra skuldh skapat Maghin J be-
 trakta vidh the första pater noster oc Aue Maria 15
 swa som swa sighiandis

O bone pulcherrime domine. . . [*latinsk vers*]
 Thätta ma swa vttydhas

O godhe aldre faghirste härre tu alena aff
 thinne grundlösa godhet mik oc al thingh för mjna 20
 skuldh skapadhe Thu mik äptir thino eghno the
 helgha trefallogheetz beläte vth teknadhe för thy
 som thw äst oc liffuir styrandis oc radhandis öffuir
 al thing Samuledhis oc liffuir styrir oc raadhir jak
 mädh minne siel alla minss krops limma Tu var 25
 mik syndoghom nadughir oc miskunsambir etc^a
 Pater noster Aue Maria

¶ huru gudh haffuir jdhir pryth mädh sino
 eghno liknilse oc marghskona dyghdom Maghin J
 betrakta widh the andra pater noster oc Aue maria 30
 swa som swa sighiandis

O bone pulcherrime domine . . . [*latinsk vers*]

Thätta ma swa vtttydhas

O godhe aldre faghirste här-ra gudh thu hafwir
ey atenast mik skapath äptir thina eghna beläte
5 Vthen jämwel pryth mädh thino liknilse at som
thw äst naturligha | godhir oc rätthwiiss swa haffwir 351
tw mik liknath äptir thenna thinne liknilse oc pryth
mädh marghskona dygdom at iak wari som thw j
nadhinne, godhir, Rätthwjs oc kärlikin säffwir oc
10 thulughir oc dygdelikin til at förskylla oc vnfaa
äwärdeligha säligheth mädh tik oc allom thinom
hälghonom Thw war mik syndoghom nadughir oc
miskunsambir Pater noster A[ue] M[aria]

Huru gudh haffwir jdhir marghfalleligha be-
15 gaffwat thät maghin J betrakta at the tridhi pater
noster oc Aue maria swa som swa sighiandis

O bone pulcherrime domine. . . [*latinsk vers*]

Thätta wtttydhis swa

O godhe aldra faghir[s]te här-ra Thw haffwir
20 giffwit mik the aldra högxsta thingen som äst thw
sielffuir en gudh trefaller j personis ffadhir oc son
oc then hälgha anda at iac skulj see oc skodha
betracta oc bruka thik sielffwan al ena för thina
skuld, oc the thing som mik ära jäm[pn] j natur-
25 inne som är andra menniskior oc iämwäl thina
hälgha ängla til at liffwa oc hugnas mädhir, Oc
enkanneligha änglana til tjänist Än the nidhärmer
thingin som ärw himblane oc al annwr jordherikis
thing haffwir thw mik giffwit til gagns oc bestandh
30 O här-ra gudh hwat marghfalleligha ära thina na-
turligha gaffwor som thw mik j minom skapilsom
enkanneligha offwir margha thwsanda andra vnt

oc giffuith haffwir *mädh* store wärdugheet vppa
 minna föräldra wägha Thär betraktin the godh-
 352 *gärninga* som J kunnin | märkia jdhir haffwa en-
 kanlica aff gudhi badhe aff jdhrum föräldrom oc
 swa a jdhra eghna wäghna som är wärdughet 5
 kropsens hilibrygdha wälskapnadhör oc fäghrindh,
 til sielina, ytermer oc innermer sinne qwik oc krafft-
 ogh got näme oc vndirstandilse margha människio
 lydhno oc tjänist etc^a

Sidhan betrakten jdhra owärdugheet oskynian 10
 Fämppte oc syndhör oc mäst idra dhödelica syndir At jw
 raadit at minsto the dödheligha syndir fför hwilka J withen
 alla rådhis alla twäkin jdhir för ey haffwa hafft
 angir allir jdhrögha fore Oc giffwin jdhir skyll-
 oghan gudhi som J stodhin för jdhrum scrifto- 15
 fadhör Thär näst sighin swa Thessa oc alla andra
 mina syndir angra mik O Min gudh jak vil *mädh*
 thinne hiälp äptir minne förmagho mik här äptir
 wakta för allom syndom oc synda tilfällom O härre
 gudh jak haffwir stadughan wilia mina synder j 20
 skipadhom thima fulkompligha scripta oc för them
 synda bättring göra Oc within thät för sant at när
 J säghin thänna förskrifna ordhin *mädh* reno oc
 sanno hiärta Tha ärin J j gudz nadh oc kärlek J
 nadhinna oc äwärdeligha hilsonna wägh oc ey an- 25
 nars Oc när J haffwin thässa nw förscriffwadha
 puncta swa betraktat tha sighin swa O min gudh
 jak wälsighnar tik Jak loffwar tik Jak ärar tik Jak
 vphögher tik Jak thakkar tik aff allo mino hiärta
 för thessa mina skapilse godhgärninga Thw war 30
 mik owärdughom syndara nadughör oc miskun-
 sambir Oc thär *mädh* läsin pater noster oc Aue

Maria oc sighnen jdhir mädh thässom wälsighn-
ilsom

Benedicat me imperialis maiestas . . . 353

[ett latinskt stycke följer] Thätta ma swa vttydhas

5 **K**eeyserligith waald wälsighne mik, konungxlighin
wärdughet wärne mik, Äwärdelikin gudhdombir
göme mik Äroful enheet widhirqwäk mik Omiäthe-
likin trefallugheet bewari mik Obethänkelighin
godhet ledhe mik ffadhirsins mäktughet gör mik
15 liffwandis Sonsins wisdombir styre mik Thäss helgha
anda nadh oc krafft vppluse mik Amen Ophoff oc
ände gudh oc man Jomffrulighin qwidhir loffs oc
hedhirs sighirligith thekn Jhesus aff nazareth jwdha
konungir wari mik thessin akallan Äwärdelighin
25 hilsa oc wärn J Nampn ffadhirs oc sons oc thens
hälga A[nda] Amen

rwbricha Thät scriffuas ath sanctus benedictus
pawe gaff hwarion enom som läs thessa bön ccc
daga afflat

20 Här sigx huru v pater noster Oc v Aue maria
magho läsas v jhesu christi ytermer fäm sinnom oc
hans hälgha pino för the adra gudz godhgärning
som är athirlösningen

siätte
radit

25 **T**här näst betrakten aff hwat store mildhet oc
kärlech war härre ihesus christus gudz fadhirs
oc Jomffru Marie son haffuir jdhir athirlöst aff
äwärdelikom hälwitis fördömsom mädh sinne hard-
aste pino oc beskasta dödh J hwilken äwärdelighin
fördömlse J komen först j | modhirs lifwe för 354
30 vphoffs syndenna skuldh Oc än tho at J wordhin
aff the sydenne rensadhe j jdthrom döpilsom Thogh

maghin J wäl rådhas at J haffuin sidhan offta
 syndat dödhelica oc mädh hwarie enne dödhelighe
 syndh förskullat äwärdelighin fördömilse aff hwilkom
 fördönilsom J wordhin aldrigh frälss vthen J nywtin
 at ihesu christi pino oc hans beskasta dödh oc the
 nadh oc miskundh som han jdhir mädh henne för-
 skulladhe oc thy betrakten jinnerligha hans pino oc
 dödh Rubrica Käraste brodhir äptir thät at J haff-
 uen jdhir förbrutidh oc syndat moth gudhi mädh
 jdhirom fäm ytermeer oc likamlighom sinnom Thy
 betrakten särdelis mädh v pater noster oc v Aue
 Maria huru Jhesus christus ledh oc tholde sina pino
 oc dödh j sinom fäm sinnom oc allom sinom licama
 Oc först til sin smaken oc mynnen mädh i pater
 noster oc j Aue Maria swa som swa sighiandis 15

Gustum jhesu temperasti . . . [latinsk vers]
 Thätta maa swa vttydhas

O härre ihesu christe tu liffdhe j jordherike
 j störste twangh oc tempradhe thin smak mädh
 fasto oc myklo atirhalle oc vppa korsseno gaffs tik 20
 oc tu thok at tik ätikio oc galla Mädh thinom
 hälgha mwn predicadhe tu gudz lagh oc bwdhordh
 oc gaff marghskona hilsamlighin fulkomplighetinna
 raadh oc kännedom Oc jämwäl oppa korssena siw
 thiin hälgha ordh mädh allo gudhelikasta sötasta 25
 wiisdom Thw var mik syndoghum nadughir oc mis-
 Rubrica kunsambir Pater noster Aue Maria Hwru jhesus
 christus ledh sina hälgha pino oc dödh til sina
 355 | luctan oc näsom maghin J betrakta mädh enne
 Pater Noster oc j Aue Maria swa som swa sighiandis 30

Nare ihesu odorasti . . . [latinsk vers] Thätta
 ma swa vttydhas

O ihesu christe tu luctadhe *mädh* thinom hælgha
 nåsom margskona onda lukt, som gik vth aff them
 krankom oc siwkom som tw giordhe hela oc hil-
 brighdha Tu luktadhe oc kände aldra hardasta
 5 heluitis lukt, som gik aff them ilhardha jwdhomen
 oc genwårdoghom syndarom *mädh* hwilkom tw om-
 gik oc tholde här j jordhrike Oc vppa korssena
 luktadhe tw aldra snödhasa lukt, som gik aff dödhom
 ilgärningis manna kroppom badhe sniman oc langh-
 10 ligha för dräpnom oc afflifwadhom Tu miskunna
 mik Pater Noster

Huru Jhesus christus ledh sina hælgha pino
 oc dödh til siin hörilse oc öron Maghin j betrakta
mädh enne Pater Noster oc j Aue Maria swa som
 15 swa sighiandjs

Audis ihesu derogantes . . . [*latinsk vers*] Thätta
 ma swa vtydhas

O härre ihesu christe tu hördhe *mädh* thinom
 hælgha örom thina stora oc margfalla godhgärninga
 20 wanwördhas oc försmaas oc tik til ondo wändas
mädh mykle mothsängh. lyghn oc bakmaal smålek
 haadh oc gab J thinne pino hördhe tu margh falsk
 käremaal *mädh* falskom vithnom oc vardh tu atir-
 driffuin oc wanwördadhir swa at mordaren barra-
 25 bas oc röffuaren waro tha meer wördhe än tu Oc
 hörde tu öffwir tik giffuas aldra beskasta oc små-
 ligasta | korssins dödhzins doom Tu war mik nad- 356
 ughir oc miskundsambir Pater Noster Aue Maria

Huru ihesus christus ledh sin hælgha dödh oc
 30 pino til sinna syn oc öghon Maghin j betrakta
mädh enne pater noster oc j Aue Maria swa som
 swa sighiandis

Vides ihesu matrem mestam . . . [*latinsk vers*]
Thätta ma swa vttydhas

O härra ihesu christe tu saa thinna kärasta
modhirs största sorgh oc dröffuilse när hon saa oc
hannadhe thina wälsighnadha händir oc fötir oc be- 5
traktadhe mädh gratande thaarom huru spikane
skulle gaa ginom them Oc j pinonne saa thw henne
standande vndir korssena etc^{ra} Thw saat oc jwdhanna
hardasta oc grymmasta vmgango oc ginwardho fals-
lighin anlite oc wredhasta aasyn marghskona falsk- 10
het oc förrädhilse oc dödzsens försaat J thinne pino
saat oc thw tik redhas marghskona pinonna oc
dödzsins anbudh som war studhin Risen oc gislör
oc swepor mädh tyrnom tyrnkronona spikana oc
korssit etc^{ra} Oc thät som war tik aldä beskast 15
sanctum petrum oc alla andra thina apostla oc
känneswena fraa tik fly oc neka Oc thät som öffwir
alt thät tik war aldä sörghelighasta judam thin
kenneswen oc jwdhana tik förradha röya oc ant-
wardha hedhningom til dödhin Oc thär mädh wan- 20
hopas oc jldhårdhas görandis sik owärdugha til at
loththagha wardha aff thinom helgha dödh oc pino
oc hälgha nadh oc miskund oc tilbindande sik til
äwärdelighin träldom oc fördömilse Thw war mik
nadugir etc^{ra} Pater Noster Aue Maria 25

357 Huru ihesus christus leedh sina helgha pino
til sinna hanning oc alla sina limma kringom alla
sin krop Maghin j betrakta mädh enne pater noster
oc j Aue maria swa som swa sighiandis

Tactu ihesu hiis es lassus . . . [*latinsk vers*] 30
Thätta ma swa vttydhas

O hárri ihesu christe j thinom krop oc hann-
 ing war thw möddir tyngdir oc flängdir mædh
 riis gislom oc swepom mædh purpura cladhena oc
 tyrn krononne hæddir gabbadhir oc kröntir, ginom
 5 thina händir oc fötir wart thw ginom slaghin oc
 til korssit næghldir oc oppa korsena vttandir swa
 at hwar thiin sina sletz oc hwar thin limbir fraan
 androm skildis swa at the matten al vidher sik
 talias Alla hardasta til thin krop oc aldra beskasta
 10 til thinna siel oc til thin guðdom aldra smælik-
 asta war tik al thiin pina oc ffäm oc siwtighi oc
 fyrahundradha oc fäm thwsanda thina vndir oc
 dödhir fför thy mäst at al thiin ytermeer oc likam-
 likin sin waro alzstingis opfylt oc vpsupin aff
 15 störsto pino oc wärk För thy then hugnadhin fröghd
 oc glædhi som the matto tha haffua hafft oc haffdho
 thæss j mällan aff thins guddoms wæghna oc aff
 thinom innermer oc yffuimer skålom war vndir-
 samligha oc enkanlica j thinne pino thinom sinnom
 20 förthakin swa at han enkte minskadhe lætte alla
 lisadhe wärkin allir swedhan allir pinona som öff-
 wadhis j allom thinom indhermer oc ytermeer likam-
 likom sinnom O hárri ihesu christe thætta war tik
 til alla största pino oc swedha oc wärk för thy
 25 haffdho thiin ytermeer sin hafft then hugnadhin al
 thiin pina haffdhe warith engin pina oc thy at
 thw var | swa öffwürgiffuin j thinne pino oc yter- 358
 mer än andre martyres thy ropadhe thw til guðh
 thin fadhir sighiandis Min guðh min guðh hwi
 30 haffwir thw mik öffwürgiffuith O söte oc aldra
 miskunsammaste jhesu thw var mik nadughir oc
 miskunsambir Pater Noster Aue Maria

Sidhan sighin swa O thw min gudh alla mis-
 kunsamaste oc käraste härre ihesu christe at thw
 haffwir tholka oc swa alla hardasta beskasta oc
 smålighasta pino oc dödh tholt oc lidith j thinne
 wälsighnadhasta oc aldra hælghasta likama oc fäm
 sinnom för mina skuld är jak wsal syndare owärd-
 ughir För thy jak haffwir swa marghfalleligha oc
 groffligha syndat mote tik minom gudh mädh minom
 vala krop oc fäm sinnom Här samken saman oc
 bethänkin atskillilegha togh warligha thät j ey skade-
 ligha alla synderligha lostens aff jnnarsta hiärtans
 angir jämwäl mädh tharom om j githin alla allir
 jw nakra oc jw först oc främst jdhra dödheligha
 syndir äptir thy som j haffwin thäm giort mädh
 idhrom fäm sinnom Mäst them för hwilka j within
 alla rådins etc^{ra} som för är sakt j fempte radhena
 Sidhan läsin thässa bön

Precor te piissime domine ihesu christe
 359 . . . [här följer ett längre stycke på latin] Thätta ma swa wt-
 tydhas Jak bidher tik mildaste härre ihesu christe
 för thän stora kärlighin skuld medh hwilkom tw
 älskadhe människionna kön tha thw himmerikis
 konungir hängde a korsseno mädh gudhelikom
 kärlech mädh liwffasta siel mädh allom dröffwe-
 lighasta athäffwom mädh dröffdom sinnom mädh
 ginom stungno hiärta mädh flängdhem licama mädh
 blodughom vndom, mädh wtråktom handom mädh
 vtthandom aadhrom, mädh ropanda munne mädh
 heeso röst, mädh bleko ånlite, mädh dödhelikom
 lith, mädh thaarafullom öghom, mädh gröteligom
 halse, mädh thörstande länktan, mädh beskan gallans
 smak, mädh nidherbögdho hoffde, mädh likamsins

oc sielenna atskilnath *mädh* liffuandis brwndz vp-
hoffue Särdelis bidher jak tik älskelicaste härra
ihesu christe för then kärlekin skuld j hwilkom
tith kärlikx fulla hiarta syndirskars at tw wari mik
5 blidhelikin oc miskunsambir öffwir mina margh-
fallogha syndir Oc wärdugha tik til för thina
hålghesta miskundh at vnna mina liffwerne godha
oc hålgha ändalykt oc thär *mädh* nadheligh oc
glad vpstandilse til domjn Tw som liffwer oc styre
10 *mädh* gudh fadhren j thänss hålgha andz eenhet
gudh äwärdeligha Amen

Eptir thy thät scriffuas tha satthe saman oc
giorde thessa bönenä Paffue benedictus thän xij
oc gaff allom thöm hona gudliga läsä fraan thy
15 gudz licama är lypt j messonne oc thär til hon är
ändät swa margha dagha afflat som vnder vara pa
vars frälsare ihesu christi licame huilka som varo
v tusandh iiij hundra v oc syutighe

Här sigx huru ffäm Pater Noster oc ffäm Aue Synade
radhit
20 Maria magha läsas ihesu christi helgho ffäm vndom
fför the tridhi gudz godhgärningena som är fräls-
ningen

Vjdth the ffäm Pater Noster oc v Aue Maria som 360
J pläghin läsä ihesu christi ffäm vndom be-
25 traktin the tridhi gudz gärning som är at Jhesus
christus ginom sina helgha ffäm vndir pino oc dödh
haffuir jdhir ey at enast atirlöst vthen iämwäl
frälst aff ffäm osighirligha storom dröfwilsom oc
plaaghom Thy aat the första pater noster oc Aue
30 Maria betrakten huru ihesus christus haffwir jdhir
frälst fraan the äwärdeligha gudz wredhe ögönst

oc styggia oc synda scul som J waren j födde oc
 haffdhen annars J liffwat oc wordith *mädh* thy
 fördömpde oc skipadhär vppa doma dagh til hans
 winstra hand oc *äwärdelighin* fördömilse Än nw
 ärin J thär aff frälste *ginom* hans hælgha pyno
 oc dödh swa at j maghin nw lifwa oc döo j gudz
 hælgha nadh oc miskund oc skipas oppa domenom
mädh them vtwaldom til ihesu christi hælgha höghra
 handh til *äwärdelica* frögdh oc glädhi thätta giorde
 oc förskulladhe jdhir jhesus christus J thy at han
 offradhe sik siälffwan oppa korsena gudhi fadhre
 blidhkandis han *mädh* thy sino aldra tåkkasta oc
 wärdughasta oc anamelighasta offre försonandis alla
 wredhe o[c] ogönst som han haffdhe annars hafft
 til jdhir Oc thy lasin thässa äptirscrifna bön som
 lydhe vppa thät nw sakt är oc vppa ihesu christi
 hælgha höghra handz saar oc vnd

Aue dextra manus christi . . . [*latinsk vers*]

Thätta ma swa vttydhas

Heel ihesu christi höghra hand *ginom* stungen
mädh alla sorghelighasta vndh O jhesu biwdh oc
 giff at wj wardom skipat oppa domenom til thina
 361 höghra | handh oc *äwärdeligha* frögdh oc glädhi
 hwilka thw haffwir atirlöst oc frälst *ginom* korsens
 smälighasta pino oc döddh Pater Noster Aue Maria

At the andra pater noster oc Aue Maria
 betracten huru jhesus christus *gynom* sina hælgha
 fäm vndir pino oc dödh haffwir jdhir frälst aff
 hæluitis *äwärdelico* fängilse oc pino hwilka jdhir
 först förskulladhe jdhre förste föräldra Adam oc
 eua oc sidhan j sielffue *mädh* jdchrom eyghnom
 syndom hwilka j haffuin oc annars *äwärdeligha*

lidith jw at minzsto *mädh* flerom hælghom fadhrom
 j hælffuitis förborgh Aff thy frälste jdhir jhesus
 christus j thy at han slo nidh dieffwlsins krafft
 oc makt *mädh* sinom hælgha dödh oc pino oc foor
 5 nidh til hæluitis förborgh oc thok thādhan alla the
 thär waro osighlika margha sampnadhe meer än
 j .v. twsanda aar aff wärldz ophoffue oc til thäs Thy
 läsin thässa äptirscriffna bön som lydhir thär vppa
 oc vppa ihesu christi vinstra handz saar oc vndh,
 10 Aue palma ihesu leua . . . [*latinsk vers*] Tessin
 bönjn ma swa vttydes

Heel ihesu christi vinstre loffwe swa sörgheligha
 ginom stungen oc korsfästir *mädh* alle grynmaste
 handh O ihesu rāth oss op ok fräls oss fraan
 15 thy äwärdelica ondo hæluitis fängilse oc pino som
 oss förskulladhe waare förste forfädhir Adam oc
 eua Pater Noster Aue Maria

At the thridhi pater noster oc Aue Maria be-
 trakten huru ihesus christus haffuir idhir frälst aff
 20 myklo fakunnoghet oc blinde oc aff hugxens oc
 samwitzens oc jämwäl vndirstandilsonna marghs-
 kona in|nermeer mörke Aff thy frälste jdhir jhe- 362
 sus christus j thy at han tridhi daghin stoodh vpp
 aff dödha oc tedde oc opinbaradhe sik sinom
 25 känneswenom oc apostlom jdhkeligha j .xl. dagha
 vndirwisande oc lärande oc vplysande them til siin
 vidhirkännilse oc fullan synda angir för thät the
 haffdo hanom nekat oc them bödh oc vtsände
 kringom alla wärldena oc göra allom andhrom
 30 thät samma Thy läsen thässa äptir scriffna bön
 som lydhe vppa thätta försaghta oc oppa ihesu
 christi höghra fotz saar oc vndh

Aue wlnus dextri pedis... [*latinsk vers*] Thässin
bön ma swa wttydhas

Heel ihesu christi höghra fotzsaar oc vndh när
thw betraktas tha dröffwe thw milda människio
sial oc hugh O ihesu när tw til wart aminnilse 5
gaar war oss til äwärdelikit liiff stadhugth hop
Pater Noster Aue Maria

At the fiärdhe pater noster oc Aue Maria be-
trakten huru ihesus christus ginom sina hälgha
fäm vndir pino oc dödh haffwir jdhir frälst fraan 10
äwärdelica syndenna fulsko oc ondo opwäckilse
hwilka j haffden annars hafft för onda redhe-
bohetena oc tilböghel[ig]hetena til at synda oc
göra ilda Ok oböghil[ig]hetena oc marskona wanske-
lighet til at göra wäl Thär aff frälste jdhir ihesus 15
christus mädh thy at han foor til himbla oc sände
tianda daghin thär äptir sinom apostolis oc känne-
swenom oc nw jdhir oc allom them sik thär til skipa
then hälgha anda mädh alzskona dygdh nadh oc
363 miskundh oc thy | läsen thässa äptirscriffna bön 20
som lydhe thär oppa oc oppa ihesu christi wenstra
fotz saar oc vndh

Aue plaga leue plante... [*latinsk vers*] Thätta
ma swa vttydhas

Heel ihesu christi wenstra fotz saar oc vndh 25
aff hwilko wtwaxe alzskona nadh oc dygdhenna
plantor O ihesu fräls oc göm oss nw oc altidh lif-
wandis oc dödh fraan allom varom skadhandhis
owinom oc oss omstiälpandis fiandom Amen Pater
Noster Aue Maria 30

At the fämpte Pater Noster oc aue maria be-
trakten huru ihesus christus ginom sina fäm vndir

pino oc dödh haffuir idhir frälst aff äwärdelica
 biltogha maal oc vtläghning som j haffden annars
 lidith ey at enast aff jordherikis paradis vtan iäm-
 wäl aff himmerikis paradiis oc thäs äwärdelica frögdh
 5 oc äro Til hwilka j ärin skaptir aff gudhi än för
 syndenna skuld tha waren j fraan thy allaledhis
 biltoghir oc vtlagdhir Än ihesus christus aff sinne
 osighelighe oc obegripelighe mildhet Oc för thy at
 han wardh dömdir för jdhra skuldh tha är han
 10 kommandis oppa domadagh at frälsa jdhir aff alla
 ondo Oc ey al ena jdhir vthen iämsampt alla
 wärldena förnyghe han til en bättra oc likligharen
 oc ärofullaren stadgha än nakat sin war alla
 haffde wordith menlösanna alla jordherikis para-
 15 diis stadghe jdhir til mere frögdh oc glädhi Oc thär
 öffwir thät som är allom foresagdhom oc androm
 hwilkom som hälzt gudz godhgärningom aldra ful-
 komplighasta oc gladhelighast, tha giffuir han jdhir 364
 visseligha oc oswiklika mädh sik sielffw m oc allom
 20 sinom hälghanom oc vtwaldom äwärdelica himmerikis
 äro oc salughet Thätta röris j thesse äptirscriffne bön
 som lydhe oppa ihesu christi sidho saar oc vndh
 Aue latus lanceatum . . . [latinsk vers] Thätta
 ma swa vttydhas

25 hel ihesu christi mädh spiwtena ginnom stungin
 sidha Aff hwilko som vtflöth liwffwasta oc thäkk-
 asta blodzsens oc watzens flodh O ihesu giff oss
 änglana godha oc trygga leygdh til äwärdeligx
 liiffs frögdh oc badhe til siäls oc likamans äronna
 30 stadgha Amen Pater noster oc Aue Maria

Sidhan sighin swa O min aldra sötasta gudh
 thät thw haffuir swa dana pino oc alla hälghasta

vndir fför mina syndir skuld lidith oc tholt ok swa
 marghskona thina godhgärninga mik teet bewist
 vnt oc giffuith thäss är iak owärdughir fför thy
 iak haffuir swa oc swa syndat mote tik j allom
 siw dödhelikom syndom Här bethänkin huru J haff- 5
 uin syndat mote gudhi j siw dödhelikom syndom
 oc jw först oc främst sidhan j waaren til scripta
 Thär näst sighin som förscriffuath staar Thässa oc
 alla mina syndir angra mik O min gudh iak vil
 365 mik mädh thinne hielp äptir minne | förmagho här 10
 äptir vakta för allom syndom oc synda tilfällom etc^{ra}

Sidhan läsen thessa bön

Per quinque wlnera tua domine ihesu christe
 . . . [*här följer ett långt latinskt stycke*] Thätta ma swa
 vttydhas Härra ihesu christe för thina fäm vndir 15
 oc aldra sielffwiliandeste thins licama blodz pino
 oc offer Oc thin aldra mildasta dödh O thw aldra
 mildastä gudh see til mik aldra armasta syndogha
 mennisko oc til alla them här äru J thins nampns
 hedhir sampnadhe mädh thinne miskundhsamlighe 20
 nadh oc fräls oss aff dieffwlsens frästilsom snaru
 oc forsaath oc thak aff oss allan synda vilia ok vp-
 thänt j oss thin sanna räddugha oc kärlekk eeld
 mädh hwilkom wi vpthände, maghom faa sanna
 synda vidhirkennilse oc göra fruktsamma alla wara 25
 synda bättring oc stadugha tjänist j thinom wäl-
 sighnadha vilia Thw som liffer oc styre mädh
 gudh ffadhir oc them hälgha anda nw oc ä för
 vthen anda Äptir thy som scriffuas tha giordhe
 thässa bön Sanctus Gregorius mot jnne greslighe 30
 plagho som plagadhe grymligha Romarana oc gaff
 366 allom them hänne läsa | daghligha fäm hundradha

aar afflat oc vij karenar oc lagdhe thät thär til at
hwar hanne läss daghlica til ihesu fäm vnda hedhär
han skal frälsas aff hälwitis eeldh oc ey döo mädh
ondom dödh

5 Här sigx huru ij pater noster oc ij Aue maria ^{Attände}
magha läsas för the fiärdhe gudz godgärning som ^{radhit}
är göman oc beuarilsen

Widh the ij sidhersta pater noster oc Aue
maria aff the fämptan pater noster oc Aue Maria
10 som jdhär war radith at daghliga läsa betrakten
the fierdhe gudz godgärning, som är at han idhär
gömt haffwir oc bewarath marghfalleligha oc vn-
dirdsamligha meth vij enkanneligha miskundsamlig-
hetir mädh hwilkom han ey atenast gömeer oc
15 bewarar jdhär vtan iämwäl jdikeligha söker oc vp-
wäkkir jdhär mädh sinne halghe nadh til synda
bäthring oppa thät j maghen wardha frälste aff
allo ondo oc koma til äwärdelica salighet frögghd
oc glädhi Oc thär öffwir söke han jdhär offta mädh
20 sinom innermer sökilsom oc hwghswalilsom oc
nadhinna jdikelikom ökilsom om j jdhär thär til
skipin Oc jw thäs ytermeer j jdhär thär til skipin
oc thäss ytermeer thär til haffuin, thäss ytermeer
styrkir han jdhär oc ökir j sinne hälgha nadh oc
25 miskundh oc alzskona godho Oc the vij miskund-
samlighethär röris j thessom första vij äptir scriff-
nom punctom j thessom äptir scriffnom Rimom
Oc thy när j gaan j sängth tha betra|akten them 367
om j thät ey för giort haffwen swa som swa sigh-
30 iandis O bone pulcherrime domine dulcis...
[latinsk vers] Thättä maa swa vttydäs

O godhe aldre fåghirsta hærre söthir oc miskunsambir gudh tw haffuir mik som altidh syndar miskunsamligha bewarat oc gömt för marghom storom liffs wadhom oc marghfallelighom dödh oc skadha som thogh mangom androm är widherfaren 5 hwilket the ey haffdho swa yterligha förskullat som iak O min gudh thw haffuir mik swa bewaradhan oc gömdan waktath oc beskermath fraan marghom storom otalikom forbannadhom syndom oc synda til fallom dieffwlsins frästilsom krafft oc makt, j 10 hwilken jak haffde annars fallith oc iämwel j hälffuitis fördömilse, hafdhe ekthe thiin enkanligha oc miskunsamligen vaktz beskermilse oc häghn varith O min gudh tw hauir mik ey at enast swa vaktat oc beskärmat vthen jämwäl offta othalikom sinnom 15 sökt mädh thinne hälge nadh oc miskundh manandis oc vpwäkkiandis mik til minna synda bättringh O min gudh tw haffuir mik offta oc jdheligha som mik hopos liwffligha anamath j minne synda bättring Pater Noster Aue Maria O min gudh tw haffuir 20 mik ey at enast swa gömt, vaktath oc sökt, oc anamat vtan jämwäl störkt mädh thinne makt nadh 368 oc miskundh at iak forma mik nw bättra oc wakta fran alzkona syndh O sötaste gudh tw haffuir mik swa gömdan waktadhan söktan anamadhan oc styrktan 25 oplyst jn wärtis j mino hiärta giffuandis mik nadhenna liws oc vndirstandilse til eth goth liffuirne oc gudhelighen vmgängilse oc til at fly alzskona syndh oc förskulla här nadhenna ökilse oc äwärdeligha äro O min aldra miskunsamasta gudh thw 30 haffuir mik ey at enast swa gömt waktat oc beskermat sökt ok anamat styrkt oc oplyst wtan äm-

wäl giffuith stadugth hop oc tröst at forskulla ok
vnfaa oc besitia äwärdeligith liiff oc äro mädh tik
oc jomfru Maria oc thinom vtwaldom äwärdelica
Jak vidherkännir oc at thw äst min domare, min
5 licama vpresandis aff dödha swa mykith som til
tik staaar til äwärdeligha himmerikis frägdh oc
glädhi Pater Noster oc Aue Maria

Här giffuin jdhir skyllogha äptir thy som
förra är sakt j ffämpta radhena för the syndir som
10 J haffuin ey för scriffat mällan gudh oc jdhir
fför än j läggen jdhir nidher til sömps oc sidhan
sighin swa

Dignare domine nocte ista sine peccato
nos custodire . . . [*latinskt stycke*] O härtra gudh
15 wärdughas göma oss j thässom dagh älla j thässa
nat vtan älla syndh O härtra Miskunna oss mis-
kunna oss O härtra wari thiin miskund öffuir oss
som wj hopoms til tik O dygdhenna oc krafftinna
härtra oc gudh vmwändh oss oc thee oss tith än-
20 lite tha wardhom wj säle O härtra hör mina bön
ok mith roop komj til thiin O härtra tee oss oc *collecta*
läth oss see milleligha thina osighligha miskundh
swa at thw badhe j sändir oss vpföre oc afflöse
aff allom warom syndom oc oss frälse aff them
25 pinom oc plikt som wj för them förskullom, ginom
oc wan härtra ihesum christum thin son som liiff-
uir oc styrir mädh tik j thäss hälgha andz enhet
gudh äwärdelica oc ä för vtan ända Amen

Jtem Om jdhir thäkkis haffua aminne aff 369
30 jomffru Maria j thässa ällir andra försçriffna gudz
godhgärninga tha maghen J hänne swa haffua Aue
Maria

Salve Regina misericordie . . . [*längre stycke på latin*] Thätta ma swa vttydhas

HEl miskunninna drothning liiff sötme oc vaart
hop Til thik ropom vi allenda ewe barn Til
tik astundom wi sokkandis oc gratandis j thässom
tharanna dal. Eya för thän skul waar förswaririska
vänt til oss thiin miskunsamlighasta öghon oc thee
oss äptir thessa vtlägderna thin välsighnadha son
ihesum christum O liwff Maria O mild Maria O
söth Maria *wersus* Bidh för oss hælgha hælagh gudz
modhir oc födhirska At wj wardhom wärdughe
vnfa gudz nadh oc alt thät ihesus christus haffuir
oss loffuat

collecta O sancta Maria waarss härre ihesu christi modhir
370 mildh oc | äwärdelikin jomfru himmerikis droth-
ning miskunninna modhir wärdughis mädh allom
gudz hælghanom ok vtwaldom bidhia för oss vslom
syndarom til waan härre gudh alzmäktoghan fadhír
at wj maghom försculla hielpas frälsas helas be-
skermas oc wärnas aff hanom som lifwer oc styre
j fulkompligho trefallogheeth äwärdeligha oc ä för
vtan ända Amen

Här sigx nakoth enkanligith som j maghin
Nionde raadhit betrakta tha j gaan til bordh äptir thy jomffrw
Maria radde enom godhom Riddara

Käraste brodhír vidh the gudz godhgärningena
som är at gudh haffuir jdhír gömt Tha maghin
J betrakta för än J gaan til bordh allir vidh bordith
J blandh jdhra rätthír oc iämwal j blandh andra
thenna wärldinna kräslighet oc kostlighet the fäm

rättena som ihesus christus haffdhe oc smakadhe
j sinne hælgha pino swa sighiandis

O bone pulcherrime domine ihesu christe
. . . [*latinsk vers*] Thätta ma swa wtttydhas

5 O godhe aldra fæghirsta hærre ihesu christe
Tu sarghathir aff aldra hardasta thinne pino smak-
adhe vinith som war blandath mædh galla Tw
vttandir oppa korssena drak ätichio blandadha mædh
mirra oc ysopo Thw oppa korssena annath sin
10 |kröntir mædh thorn krononne smakadhe tith wärdugh- 371
asta blodh som flöth aff thino hoffdhe nidhir om
tith äne kindir oc mwn Thw aff gudhi fadhre oc
allom androm öffuirgiffuin aff hiärtans warkun-
samheth oc beskasta sorgh smakadhe thinna hælgha
15 öghna thaara Thw haffdhe oc leedh störrer hiärtans
sorgh aff thinne modhirs dröffuilsom oc warkun-
samhet än aff thinne eghno pino oc dödh ¶ O thw
hærre ihesu christe giff mik thin kärlech oc at iak
maa wara tik altidh thäkkir oc at jak maghe ök-
20 ias oc meras j alzskons dygdh stadughet oc ful-
komplighet giff mik at thaka min math vthen
syndh oc mædh synda förlatilsom Oc at min mathir
vardhe mik til licamens oc kropsins styrkilse oc
bestandilse Ok wedhirqwäk mik inwärtis j minne
25 siel mædh thinne hælgher nadh oc miskundh nw oc
äwärdelica Amen

¶ Oc käre hærre warkunnen jdhir öffuir ihe-
sum christum betraktande the första fäm punctana
innerligha j jdhra hiärta hwan thera swa länge
30 som en Aue Maria maghe läsas ällir läsin vidh
hwan thera ena Aue Maria för maanga thera nadh
oc lön hwilka som innelykkias j them fäm sidhersta

punctomen etc^{ra} Hwilka jomffru maria loffuodhe
 them som swa göra, swa fich thän Riddaren som jom-
 fru Maria thät tedde fför thy han wardh alzstingis
 vmwändir til gudz thy gören oc j samwledhis at
 jdhir matte alt thät widherfara AmeN

Tianda
 raadhit

Rubrica Huru j maghin betrakta oc vitha om
 J skulin trösta jdhir wara j nadhinna oc äwärde-
 lica hilso stadgha. hällir oc rådhas jdhir wara j
 syndinna oc äwärdelica fördömilse stadgha

O Aldra kārasta brodhir oc wārdughaste härre 10
 akten huru gudh är aldra miskunsamastir För
 372 thy sighin | oc görin j sanneligha mād̄h reno hiārta
 som thāssin āpt̄irscriffna ordh lydha tha maghin J
 trösta a hans nadh oc miskundh jdhir sanneligha
 vara j nadhinna oc äwärdeligha hilso stadgha än 15
 tha at J haffden giort alla största syndir, jāmwal
 om J doghen vtan al scrifftomaal ällir annor for-
 maal ¶ Thy sighin först swa O hār̄ra swa oc swa
 haffuīr iak syndat mote tik Hār minnens oppa alla
 jdhra syndir oc mäst dōdhelica syndir oc jw at 20
 minsto the dōdhelica syndir fför hwilka j vithen
 ällir rādhins ällir twākin jdhir förra ey haffua hafft
 angir oc jdhrugha fore ¶ Thār näst sighin Thāssa
 oc alla andra mina syndir angra mik ¶ Sidhan
 sighin O min gudh jak vil mād̄h thinne hielp āp- 25
 tir minne förmagho mik här āpt̄ir vakta för allom
 syndom oc synda tilfāllom Sidhan sighin O hār̄ra
 gudh jak haffuīr stadughan vilia mina syndir j
 skipadhom thima fulkompligha scriffta oc för them
 synda bāthringh göra Thy är hilsamligith raad̄h at j 30
 gangen hwan dagh tyswa ällir flerom sinnom om

J faan thät giort allir jw at minsto eth sin om daghin allir om vikuna til jdhirt samwith ransakande om j githin swa sagth oc giort sanneligha oc mädh reno hiarta Ok är thät swa tha tröstin jdhir
 5 stadheligha wara jnnan nadhinna oc äwärdelica hilso stadgha Än är thät swa at J ey githin sanneligha mädh reno hiarta swa sakt, oc giort, för nakra dödhelica synda vilia älla sidhwänio skuld allir för thy at J ärin j the akt, at j ey wyrdhin
 10 fly dödheligha synda tilfälla som the äru som haffua j sino hiarta nokra affwndh | allir hat allir hämpda 373 gärningh oc astundan allir nakra andra hwatzkons dödheligha synde allir dödheligha synda sidhwänio allir förakt til nakra dödheligha syndh Tha skulin
 15 J witha sanneligha at hwatzske biscopir älla pawe maa jdhir afflösa Thy at J ärin oqwämelighe oc owärdughir at faa afflösn oc vnfaa gudz licama oc alzskons andra gudz nadh Oc thykkir jdhir allir thron j jdhir haffua nakan hugnath j gudz godh-
 20 gärninga beskodhilsom allir j jdhra synda ransakan oc angir Swa länge j ärin swa skipadhe som för är sakt tha ärin J daradhe oc dön J swa tha wardhin J äwärdelica fördömpde Thogh wanhopens ey för thy, vthen görin hwathälzt goth j förmaghin at
 25 gudh wärdughis sökia oc vplysa oc wmwända jdhir til siin mädh angir oc jdrugha

Hwru J maghin äptir foresaghdom ordhom
 göra kraffteligha oc fruktsamligha jdhir scrifto-
 maal

Älloffa
 raadhit

30 Skipin jdhir jdikeligha aldra kāraste brodhir oc hārra thär til atj giten sanneligha oc mädh reno hiarta sakt oc giort som the förscriffwadha

ordhin lydha oc enkanligha för än j gören jdhir
 scrifftomal Oc sidhan j jdhirom scrifftomalom giff-
 uen jdhir ödhmiwkligha skylloghan sighiandis först
 swa Jak kännis oc giffuir mik skylloghan för gudhi
 Jomffrw sancte Marie oc allom hälghanom oc tik
 mjom andelikom fadhir Thy at jak haffuir mykith
 syndat *mädh* thankom ordhom oc gärningom oc for-
 374 su|milsom *thät* är miin syndh Sidhan sighin ödh-
 miwkligha oc enfalleligha alla jdhra syndir swa
 som j haffuin them förra bethänt j swa matho
 som för är sakt oc mäst dödheligha synde oc en-
 kanligha the j within allir twäkin allir rådins at
 j ey hafwen them förra scrifftat Thär äptir bedh-
 ins afflösn swa sighiandis Thässa oc alla andra
 mina syndir angrar mik oc vil iak mich gärna
 15 bättra oc *mädh* gudz hiälp äptir minne förmagho
 här äptir wakta för thessom oc allom syndom oc
 synda tilfällom Thy bidhir iak gudz modhir jomffru
 Maria oc al gudz hälghon ok tik mjin andelighin
 fadhir bidhia för mik, oc bedhis iak gärna synda
 20 bättringh oc afflösn j gudz nampn, För thy at swa
 som sakt är Scriptomalen äru ey krafftogh allir
 fruktsam vthen tha then sik scriptar j scriptomal-
 omen allir oc förra allir at minzsto sidhan haffuir
 sannan angir oc jdhrugha för alla sina syndir at
 25 minsto för dödheligha syndir Oc när han haffuir
 them alla fram sakt oc haffuir stadugghan vilia synda
 bättringh för them göra oc sik wakta aff tilkomanda
 syndom oc synda tilfällom Oc *thät* mena oc inne-
 lyckia j sik the ordhin som är Thessa oc alla mina
 30 syndir angra mik etc^a som opta standa förra scriffuat
 Thy min aldra kärasta brodhir oc härre görin

äptir thy nw är sakt oc när j kännin jdhir wara
 j nakre dödhelike syndh staddan som j haffuin ey
 för scriptat än tha at j hafwen för hånne hafft
 angir oc jdhrugha thogh ä|tin ey thän daghin math 375
 5 älla lathin ey sool bärghas ällir sömpn j jdhir
 öghon koma för än J ärin för hånne scriptadhír
 oc afflöstír fför marskona wadha sculd som jdhír
 maghe oförwarandis hända ällir jw at minzsto görin
 jdhír scriptomaal eth sin j hwario wiku om ffrea-
 10 daghin älla hwat dagh j bätzst widherkomjn ¶ Ok
 thy aldra wärddughasta härre haffuin altiðh när
 jdhír en gudhelikan lårdhan oc mykith oplystan j
 the hálgha script man oc lärefadhír hwilkin som
 kan oc vil jdhír oc jdhra thiänara oc vndirdana
 15 andeligha styra oc lära mädh scriptomalom oc pre-
 dican fför hwat thingom oc syndom J skulin jdhír
 vakta oc hwat J skulin göra oc huru j maghin
 skáligha oc gudhelica lifftwa ¶ O käraste brodhír
 haffwin jdhír swa säffweligha liwfflika oc ödh-
 20 miwkligha at badhe han oc jämwal adhre jdhre
 winj maghin til dirffwas ath vndirwisa oc awita
 jdhír hilsamligha oc tryggeligha j thy som j finn-
 ins wara awitandis Oc warin altidh redhabone at
 göra oc fulkompna fför jdhra siela hilso al the
 25 thing som j wilin göra fför jdhra likamligha hilso
 wadha ällir dödh oppa thät at J maghin faa oc
 besithia äwärdeligith liiff, oc vnkomma äwärdelikin
 dödh badhe til licamen oc sielena Oc komma jdhír
 nakra hiärtans ängxle älla dröffuilse lösheet ällir
 30 hwatzskons annwr frästilse them ok älla jdhra
 syndir sighin jdhröm scriptafadhír | som sielffw 376
 gudhi älla gudz ängle swa som han nw viste al

jdhirs hiärta lönligh thing oc bärin enga orsägt
 fore som chayn Oc röghin jdhir sielfffwan oc ey
 annan som Adam ewa oc ewa ormin oc görin thät
 ey nödughir som pharao Oc dylin enkte aff jdhrom
 syndom oc frästilsom som Ananias oc saphira Oc
 miströstin engaledhis til gudz nadh oc synda för-
 [la]tilse som jwdas, ä hurw margha ok stora jdhra
 syndir kunno wara vthen sighin them fulkompligha
 oc renligha fraan alla saman tröstandis til gudz
 nadh *mädh* publicano oc Maria magda[le]na Enkte
 vndan hyliandis som Saul konungir giorde Ok
 weffwen enkte annath j jdhrom scriptomalom som
 phariseus giordhe vthen sighin biskedhelika jdhrom
 scriptoffadhir hwat j haffuin giort oc hwj. hwru oc
 när, hwru opta hwar oc *mädh* hwem etc^a ¶ Oc
 tighin al annwr jdhir ärinde oc gärninga oc vp-
 räknjn jdhra syndir Oc jw the som j ey haffuin
 förre scriptat oc thär näst bedhins aff lösningh som
 för är sakt Oc warin jdhir thär vti at j ey görin
 som somlighe plägha göra ena langha thalan älla
 almännogh scriptomaal För thy *mädh* swa dana
 scriptomalom förlatas ey älla aff skrapas enkanne-
 ligha dödhelica syndir som j kunnen e[n]kanligha
 vitha älla minnas oc som j haffuin ey för scriptath
 vthen göra stundom scriptofadhrenom ledho Swa
 377 ath för thy at J | maghin göra swa dana almennigh
 scriptomaal hwar dagh ällir när j wilin j jdhrom
 gudheligha bönom mällan gudh oc jdhir vpräknande
 älla idhra synder oc wanskilse som j können *mädh*
 jdhir bidhiandis aff allo jdhra innarsta hiärta älla
 jdhra synda förlatilse oc älla jdhra wanskilse booth
 läkedom oc fulkompnilse aff hans grundhlöso barm-

härtoghet nadh oc miskundh j them syndom som
j haffwen giort *mädh* jdhröm fäm sinnom älla vij
dödhelikom syndom

Här sigx huru människian ma ransakas oc ^{Tolfta}
^{scriptas} j them syndom som hon haffuir giort ^{raadhit}
mädh sinom v ytirme[r] sinnom hwilken som jñne-
lykkias j thässom wersum

Gustus odoratus auditus visio tactus

sunt sensus quinque quorum peccata relinque
FÄm äru menniskianna ytirme[r] sinne som är
smaka *mädh* tungunne älla munnenom, lukta
mädh näsumen, höra *mädh* öromen, see *mädh* ögh-
omen hanna *mädh* handomen oc allom limmomen
älla allom likamanom J thässom v sinnomen maa
människian swa ransakas at thy försto som är
smaka *mädh* thungunne älla munnenom om hon
haffuir brutidh sina fasto Om hon haffuir öffuir-
flödhlika thakith math ok dryk älla om hon haffuir
sik latidh redha marghskona älla kräsligha rättir
Om | hon haffuir syndath *mädh* fafango thalan ³⁷⁸
älla storom edhom älla jdhkkelighe bannan älla
swärian om gudz dödh pino älla lichama älla fäm
vndir etc^{ra} Om Jomffrw Maria älla adhra hælgha
människior Om hon haffuir häth älla gabbat gudz
älla hælgha människio nampn Om hon haffuir
thalath älla änxlätz moth wädhirlekenom älla nakra
andra sliko Om hon haffuir syndath j bakmalom
J smekian älla lyghn til sins jämcristens straffan
älla wanfrägdh älla skadha j kiffuan älla hotzlom,
thalat oc striith j moth oppinbare oc viterlighe
sannindh saat osämio ällir thalat til annars for-
rädhile oc skadha burith falss vithne, giffuith ont

raadh thalat moth lydhnonne giort flim leek allir
 löghe aff androm vänt annars godhgärninga til ondo
 J kirkionne allir androm halghom stadhun thalath
 fafango allir daghtingat opta reeth annan til wredhe
 straffat alla awiith thät j adhrom som han sielffuir 5
 giort alla giort haffuir mädh fawidzska thalan fa-
 fango löghe rosath alla prisath sik sielffuan ey at
 enast aff sinom godhgärningom vtan iämwal aff
 ondom wart oc orsäktat sik j ondo mädh högho
 rope ohöffuidzko thalan allir skörom ordhom fa- 10
 fangom wisom allir äwintyrom mädh slikom allir
 adhrom lösom ordom annan allir sik sielffwan op-
 379 wäkt til skörhet alla nakra andra synd | Om hon
 pläghar wäria mädh sinom mwn oc ordhom oräth-
 wisona alla sina alla annars syndir prisa, alla sina 15
 alla annars oräthwiso alla onda gärninga alla stridha
 moth oppinbara witandis sanhet Om hon illa och
 glömsklika oc owyrdelica läss sina tidhir alla läs-
 ningh

¶ At the andro människionna sin som är lukta 20
 mädh näsomen ma menniskian swa ransakas om
 hon styggis för ondo lwkt skuld omganga allir
 sökia siwka allir dödha människior Ällir om hon
 söke likamligha lostelighet och lwkt j godhom oc
 wel oc starkligha luktande thingom at vpwäkki[a]s 25
 thär aff til olofflighin thing alla losta

¶ At thy tridhio människionna sin som är
 hörsel mädh öromen tha maa menniskian swa ran-
 sakas Om hon gärna höre fafango allir olofflighin
 thing oc stundom ganska fwl oc ohöffwidzk oc söke 30
 j them lusta oc hugnath Jtem Om hon höre gärna
 bakmaal oppa annan alla wanfrägdh haadh alla gab

alla andra onda thalan Jtem Om hon höre nödugh
 annars godha gärninga dygdheligha vmgango loff
 alla priis alla annars hilbrigdho framganh oc vp-
 höghilse Jtem Om hon gladheligha höre annan
 5 röghias oc förthelas wanwördhas alla fördömas til
 sinna frägdh alla liiff Jtem Om hon försma höra
 godhan kännedom nyttugh awitilse alla straffan
 hilsamlighin raadh alla gudz bwdhordh alla enkan-
 ligha gudz ordh alla the ordh som dragha til gudz
 10 tienist hilsamligith liffuirne oc äwärdeligith liiff

¶ At thy fiärdha menniskionna sin som är synen
 j öghomen Tha maa menniskian swa ransakas om
 hon | mädh lustelikheth see fafäng thing alla the 380
 som dragha til syndh alla onda astundan alla snödh
 15 oc syndelighin opwäckkilse som är vnga qwinnor
 faghra pikor kostlighin clädhe oc annat slikt hwat
 som hälzt wara kan För thy än tho at the see
 swa dana thing j sik är ekthe ont, alla syndh thogh
 licawäl see hon them thil onda ändalykt alla mädh
 20 olofflighe akt oc mening thät är ont oc syndh
 Jtem Om människian söke tilfälle alla qwämelika
 thima alla städhir at hon maghe swa dana see
 Jtem Om hon see högfärdelica alla astundas sees
 aff androm Jtem Om hon se sik allir annan oblyghe-
 25 ligha alla skämligha mädh the akt at hon vil thär
 j lostas j sik allir androm Jtem Om hon mädh
 ledho see gudz tidhegärdh allir andra höffwidzka
 gärninga alla the thing som hänne kunna wara
 likamligha alla andeligha nyttugh

30 ¶ At thy fämppte Människionna sin som är J
 handomen oc allom kroppenom alla limmomen Tha
 maa menniskian ransakas om hon meer än vidher-

bör alla tarffuas lustas j blötom clädhom alla sängom
 alla adhrom licamlighom thingom alla anbudhom
 som hånne lyste at hanna alla känna Om hon aff
 sliko vpwäkkis til läti dylsko oc sliohet allir offwir
 flödughan sömpn Jtem Om hon haffwir hannat sik
 sielffwan alla annan manköns alla qwinköns oblyghe-
 ligha Om hon hafwir mädh oblighligha hannan vp-
 wäkt sik alla annan til snödhan oc olofflighen lwsta
 381 alla rö|rilse alla nakra handa syndh

¶ Mädh sinom jnnermer sinnom tha synda 10
 människian j thy ath hon ekthe göme sin ytermer
 sin som är synen oc hörslin etc^a För thy aff thy
 tha koma j the innermer människionna sinnom ond
 opwäkkilse mädh thankom oc ondom astundilsom
 oc snödhom lusta ey at enast wakandis vthan jäm- 15
 wäl j sömpnenom sofwandis j snödhom drömom Thy
 skal människian granligha ransakas om hon haffwir
 hafft orena alla sköra alla andra syndogha thanka
 vitandis oc sielffwiliandis mädh lwstanom oc samtykk-
 ionne Om hon haffwir hafft skör athäffwe J famtakan 20
 J kössan alla klappan J oblyghe och dierffwe syn
 seandis alla thalandis hörande alla tillydhandis ffwl
 alla olofflighin skör alla syndelighin thing gärning
 alla athäffue mädh snödhom lusta oc samtykkio För
 thy J slikom athäffwom är opta större syndh jämwäl 25
 j hionalaghina än j sielffue enfallogha kötzsins sam-
 blande Thät än swa ware at människian vilde ey göra
 gärningena vtan lwstas j slikom athäffwom

Trotthon-
 de Raadhet

Rubrica här sigx huru menniskian ma ran-
 sakas oc scriffas j siw dödhelikom syndom hwilka 30
 som jnnelykkias j thässom wärs

luxus, aua, super, ac, Jnuidus, jra, Gula¹⁾

Sjw äru dödheligha synder the första är höghfardhin the andra awndh tridhia wredhe, fiärdha latin ffämte girin siätte swalgh allir offwirflödughet
 5 j mat oc dryk siwnde är skörhet J thässom siw dödeligha syndom maa människian swa ransakas oc scriffas Först | j the dödhelike syndinne som är 382
 höghfarden om hon är höghfärdugh aff sith släkte aff fäghrindh Nāme wisdom Röst maal hedhir Rike-
 10 domom clādhebonat aff prelato dōme jngaldh allir wälde Aff fruo allir hārre kārlech allir dälde Aff naturlighe godhet allir dygdhom som är aff ödhmiwkt milhet thulomodh, andelikom fatikdom riffhet oc swa dana Om hon tro sik nakoth wara giffuith
 15 aff gudhi för sina förskullan Om hon haffuir sik rosath thät haffua allir thät kunna som hon hwatzke haffuir alla kan Om hon adhrom försmaddom vilde enkanlika synas Om hon dristadhis j sik oc dōmde andra Om hon girnadhiss fāfānga äro Om hon för-
 20 smadde thāns lārdom allir nāfst som lārdir war Om hon olydugh war the hālgha kirkio prelatom fföräldrom alla wärldzmannom Om hustru är genwärdugh sinom bonda j thy som är ey gudhi a moth Om hon försma vndirdana fatika allir fakunnogha
 25 menniskior hādde allir försmadde Om hon är wan at plāgha fanyt oc gabbeligith lōghe Om hon vil thākkias menniskiom Om hon vil vinna j ordhom Om hon haffuir höghfardh j sinom gaang

The andra dödhelika syndin är awnden j hānne
 30 ma människian swa ransakas Om hon glädz aff

¹⁾ Hexametern betyder de sju dödsynderna: *luxuria, auaricia, superbia, accidia, inuidia, ira, gula*, hvilka ord i hdskr. finnas utskrifna ofvanför de förkortade.

sins iämcristins skadha Om hon sörghir hans fram-
 383 gang Om hon | affwndas mote them mindra föрма
 at hon hanom j nakra liknas Om hon haffuir af-
 vndh mote sinom öffuirman Om hon pläghir saa
 osämio Om hon haffuir nakan speskurith Om hänne 5
 haffuir annars loff mistäxx allir försmaat

TRidhia dödheligha synden är wredhen J hänne
 maa människian swa ransakas Om hon haff-
 wir warith rördh aff wredhinne Om hon haffwir
 nakan sargath mädh delan obryghilsom oc högh- 10
 mälis ordhom om hon haffuir noghon rethath til
 wreedhe, Om hon haffuir nakars dödh astundat allir
 skadat antiggia görande radhande allir j andra
 matho Om hon haffuir baktalath nakan allir hört
 thär oppa Om hon haffuir bannat nakrom Om hon 15
 haffuir hört gärna kiff Om hon haffuir sin iäm-
 cristin slaghit Om hon haffuir hät gudh allir hans
 hälgha män Om hon haffuir warith othulugh j siwk-
 dom oc dröffwilsom Om hon haffuir knorrat j moth-
 gang oppa päninga allir wena waghna Om hon ban- 20
 nadhe oskälikom creaturom allir them illa hanterath

Fiärdha dödhelica synden är läti J hänne maa
 menniskian swa ransakas om hon haffuir warith
 glömsk til gudz tjänist Om hon haffuir warith för-
 sumwl at lära sinom andelikom barnom oc försumat 25
 at bidhia oc läsa sina läsning oc ga til kirkio j
 skipadhom thimom, oc hindrat andra fraan godho
 oc försumat predikan hänne försmade allir gudz
 tjänist allir ärffuodhe glömskeligha görandis oc sin
 thima illa försumath oc ey näffist sin barn 30

384 **F**Ämta dödhelika synden är giri J | henne maa
 menniskian swa ransakas Om hon haffuir nakath

oräthlika afflat för giri skuld antiggia stulith röff-
 uath allir olaghligha skattat Om hon haffuir sam-
 tykt rooff allir stöldh Om hon girugh war at affla
 peninga Om hon haffuir warit för ryff at giffwa
 5 allir förspar gömande Om hon haffuir dolt allir
 wälat til sik panta allir läninga gooz allir nidher
 sath gooz allir dolt hitta gooz oc wänt thät sik til
 nytto Om hon ey bethalath haffuir sino tjänista
 folke Om hon ey gärna haffuir länt allir borgath
 10 adhrom Om hon wkrath haffwir Om hon andelikin
 thing haffwir nakraledhis köpt allir borgath Om
 hon hafwir swikith sin jämcristin j nakro skipte
 allir köpslaghan Om hon haffuir ey giffuidh sin
 tianda oc sith offer allir thät i nakat swik giort,
 15 thät bätra gömande sik til bytande allir minskande
 Om hon länge haffwir inne hallith annars skul allir
 gäldh Om hon omiskunsam haffuir warith vidher
 fatika oc thorfftogha Om hon onytteligha haffuir
 skingrat siin thing allir goz i blandh koklara.
 20 daara oc skämdagästom skökiom oc hörrom

SJetta dödhelica synden är swalgith J hanne maa
 människian swa ransakas Om hon haffuir ätidh
 för midhdagh särdelis om fasto dagha Om hon ey
 haffwir hallith kirkionna fasto oc the hanne sat är
 25 Om hon mykith kräslighin haffuir warith j mat
 oc dryk allir theris omskiufftelighet Om hon off-
 mykit | allir bradhelica allir hetelica haffuir ätidh 385
 allir drukkith Om hon haffuir kastat op Om hon
 plägha opta wara drukkin Om hon för öffuirflöd-
 30 ughet haffuir oppkastat gudz licama Om hon haff-
 uir nakan aff ondsko allir fäfängo äro retat til

owirmatho mat allir dryk Om hon haffuir giört
 stöld j mat allir dryk fore swalgh skuld
 Sjwnda dödhelica synden är skörhetin J henne
 ma människian swa ransakas Om hon haffuir
 syndath J löskelägh e hordome älla mädh skyldom 5
 Om hon haffuir syndath mädh opinbara almennighis
 quinno Om hon haffuir kränkt jomffrur Om hon
 haffuir vpwäkt j sik sielffue sköran lusta allir
 astundan Om hon haffwir öffwat skörheth annar-
 ledhis än mädh qwinno aller qwinna annarledhis än 10
 mädh manne Om man haffuir bliffuith mädh qwinno
 j hennes manadha sot allir mädh the som är haff-
 uande allir ey gangen j kirkio äptir barn Om hon
 haffuir hafft oloffliga hanteran Ällir om hon haffuir
 sik annarledhis oqwemmelika smittadh Om hon 15
 haffwir dwaldz lustandis j skörom thankom allir
 gaff samtykkio radh allir hiälp j skörom gärningom
 oc opwäkte andra thär til Om hon swa dana haffwir
 giort j barndom allir fik här aff priis at hwat
 thät giort är allir ey Om hon sköra visor haffuir 20
 gärna qwädith allir hört Om hon smittadhis j
 sömpnenom allir waku Om hon haffuir astundath
 annan skörlighan allir astundath astundas aff adhrom
 Om hon waldhtok nakra qwinna nödugha Om hon
 syndat haffuir mothe naturenna, allir mädh mwnk 25
 nwnno allir präst Om hon haffwir hafft sambland j
 nakra aff thessom fäm handa mattom j hwilkom som
 syndas iämwäl j rätta hionalaghi Först j fforbwdhna
 tima som är j höghtidhom allir fasta tima At andra
 j ondo acth thät är all ena ffor thy at släkkia sin 30
 onda lusta, ellir mädh ffula qwinna athäffwom oc
 ey ffor fructh scul Tridhia j forbwdhnom stadh

thät är j kirkioga[r]drom kirkio ellir adhrom hælgha
 stadhum Fiärdha när han synda mædh sine hustru
 främalla haffwandis ællir j hennes manadha soth
 Fämpta om hon ey haffwir naturlighin skipilse
 5 wtan som oskälighen dywr oc annarledhis oqwäm-
 lighan

Quinque modis peccat vxore maritus abutens

Tempore mente loco condicione modo

Hurw æy är tröstandhe j människio snille viis- Fiorton-
dhe raadith
 10 doom ællir makt vtan all ena vppa gudz naadh
 milheet hiælp oc tilstandh

Käriste brodhir oc hærre æptir thy war hærre 386
 säghir ginom wisa manzsens mwn Jac skal for-
 tappa wisa menniskio wiisdoom oc sniälla men-
 15 niskio snille driffua til ryggia Ty tröstin först och
 främst j allom idhrum ärindom all ena vppa gudz
 hælgha nadh milheet hielp och tilstandh Thär näst
 vppa jomffru marie oc idhra Rikes helgha patrona
 fforskulthan och böön særdhelis sancti Erikx sancti
 20 henrikx sancti eskils sancti sighffridz sancte bir-
 gitte Oc sancti helene j Swerike, Och samuledis
 sancti knwtz konungx sancti knutz hærtugx j dan-
 mark Oc sancti olaffs j norghe högxta patrona
 och beskirmara och när j komin thiit som thera
 25 helgadamor hwylas ællir æro tha sökin them mædh
 the wördhningh och wördhughet som vidherbör
 gerna mædh thät fförsta wppa thät ath the waren
 idher och idhrom rikom oc vndhirdhanom Altiidh
 til hielp bestandh och beskirmningh, Och ath j
 30 maghen swa styra idher och idher rike och alla
 idhra vndhirdana rätwiisleghe och sälleghe här j
 jordrike ath j thær mædh ffortiänin æwærdeligha

ffrögdh och glädhi j himmerikis rike hulkit idher
 vnne och giffui miskunsambir gudh war härre ihe-
 sus christus som lifuer och styre mädh gudh fadhäre
 och thöm helgha andha Nw och ä ffor wtan andha
 Amen,

5

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 50, från midten af 1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
159	10	<i>efter scriffwadh stå i hdskr. orden här märkis hvilka sedan understrukits för att utgå.</i>
—	16	<i>efter Jhesus står nazareus som sedan understrukits för att utgå.</i>
161	14	<i>räkneordet v tillskr. öfver raden.</i>
—	15	<i>läsas r. fr. läsos Likaså rad. 24.</i>
—	17	<i>tridhi tillskr. öfver raden.</i>
—	26	<i>fiärdhe , , ,</i>
—	28	<i>läsande r. fr. läsonde</i>
162	19	<i>efter är orden hurw j öfverstrukna i hdskr.</i>
163	9	<i>i skkolande är det första s tillskr. öfver raden.</i>
—	14	<i>gudz tillskr. i margen.</i>
164	12, 13	<i>wärdskylloghe i hdskr. ändr. fr. wärdughe skylloghe</i>
—	21	<i>efter han äro orden idhir om J görin öfverstrukna och i deras ställe i margen tillagda orden haffuir idhir t. o. m. (rad 22) orden oc görin i</i>
—	22	<i>äwärdeliko r. fr. awärdeliko</i>
—	23	<i>naadelica tillskr. öfv. raden.</i>
—	27	<i>miskunsamica tillskr. öfv. raden.</i>
—	31	<i>frögdh r. fr. frägdh Jfr 165: 9.</i>
165	8	<i>framför vil är ordet wäl öfverstr. i hdskr.</i>
—	14	<i>efter nyttogth orden oc radheligith öfverstrukna.</i>
—	18	<i>i vigdholm är bokst. g tillskr. under raden.</i>
166	11	<i>första tillskr. i margen.</i>
167	3	<i>framf. härre ett onödigt gud öfverstruket.</i>

Sid. rad.

- 167 5 jämwel r. fr. jamwel *Likaså* 174: 12, 181: 15, 182: 15
o. 22.
— 22 iac tillskr. öfver raden.
— 24 jäm[pu] ändr. fr. jämwäl och af utg. förbättradt.
- 168 10, 11 orden owärdugheet t. o. m. dhödelica syndir tillskrifna i öfre margen och insignerade.
- 169 17—19 hela stycket tillskrifvet i nedre margen och insigneradt.
— 20 räkneordet v före Aue tillskr. öfver raden.
— 21 v tillskr. i margen.
— — fäm » öfver raden.
— 22 adra » i margen.
- 170 11 v framf. Aue tillskr. öfv. raden.
— 14 smaken i hdskr. ändr. fr. smak hvarvid det föregående sin hade bort öfverstrykas.
— — oc mvnnen tillagdt i margen i st. f. mwn som strukits.
— — öfver räkneordet i har tillskrifvits ordet eno
— 15 j tillagdt öfver raden. *Likaså* rad 18.
— 29 framför luctan ett felskrifvet lyctan öfverstruket.
- 171 31 j tillskr. öfver raden.
- 174 11 i synderligha är r tillagdt öfver raden.
— 16 orden j fempte radhena tillagda i margen.
— 22 efter kön ordet mankömith öfverstruket.
— 24, 25 orden dröffwelighasta athäffwom mädh tillskr. i margen och insignerade.
— 27 wträktom senare ändr. till wtträktom
— 28 vtthandom r. fr. vtthandam
— 30 i gröteligom äro de fyra sista bokst. tillskr. öfver raden.
Där framför är ordet grötilsom öfverstruket.
— 31 thörstande r. fr. thörstante
- 175 10 efter gudh är oc öfverstruket i hdskr.
— — fadhren i hdskr. ändr. fr. fadhir
— 12—18 hela stycket tillskr. i nedre margen och insigneradt.
— 13 bönena r. fr. bonena
— 20 helgho tillskr. i margen.
— 21 tridhi » öfver raden.
— 23 talet v » » »
- 176 5 pyno » » »
— 15 framför jdhir ett tik öfverstr.
— 17 höghra tillskr. i margen.
— 29 efter äwärdelico är ordet fördömilse underprickadt för att utgå.
- 178 12 efter onda är opväkkilse understruket för att utgå.
— 14 öfver ilda är tillskrifvet ylla
- 179 1 frälst tillagdt i margen.

Sid. rad.

- 179 11 jämsampt först skrifvet jämwäl och sedan efter utstruket
wäl och tillagdt sampt förändradt till det nuvarande.
— 12 likligharen har senare med orätt förändrats till olikligha-
ren (här ej följdt).
— 14 framför wordith ett warith underprickadt för att utgå.
— 17 gudz tillskr. öfver raden.
— 25 ginnom ändr. fr. ginstan
— 28 leygdh efter felskrifning i texten så skrifvet i margen.
— 29 efter liiffs ett felaktigt skrifvet frögth understruket för
att utgå.
- 180 3 vnt tillskr. öfver raden.
— 11 syndom oc tillskr. öfver raden.
— 16 efter oc är alla öfverstr.
— — framför sielffwiliandeste är en felskrifning af ordet un-
derstruken för att utgå.
— 17 efter det första aldra är minsta öfverstruket.
— 19 efter til ett oriktigt alle öfverstruket.
— 24 vpthände, ändr. fr. vpthändas,
- 181 6 fiärdhe tillskr. öfver raden.
— 9 efter det första maria är som öfverstruket.
— 23 efter thär ett oriktigt ytermeer öfverstruket.
— 25 the tillskr. öfver raden.
— 31 orden Thättä t. o. m. vtydäs tillskr. i margen.
- 182 5 faren i widherfaren tillskr. i margen i st. f. ett fel-
skrifvet och öfverstruket farith
— 6 ey tillskr. öfver raden
— 9 otalikom ändr. fr. othalikom
— 15 beskärmat r. fr. beskarmat
- 183 5 efter til är mik öfverstruket.
— 9 orden j ffämpta radhena tillagda i margen.
- 184 3 efter miskunninna ordet modhir öfverstruket.
— 15 oc 2 ggr i hdskr.
— 26 godhgärningena ändr. fr. godhgärninga
— 27 gömt i hdskr. ändr. fr. giort
- 185 7 blandath » » blandith
— 10 efter tith ett felskrifvet wälsigna utstruket.
— 15 större ändr. fr. stora
— 21 efter thaka är mik öfverstruket.
— 31 » hwan » rättin »
- 187 8 r i nakra skrifvet öfver raden.
— 11 hat genom öfverskrifning ändr. fr. haat
— — efter det senare ällir äro fyra felskrifna ord öfver-
strukna.

Sid. rad.

- 187 12 astundan r. fr. astundaz
 — — i hwatzkons är a tillskr. öfver raden.
- 188 3 först tillskr. i margen i st. f. ett öfverstruket för
 — 20 framför bidhia är at öfverstruket med rödt bläck.
 — 29 thät tillskr. öfver raden.
 — — framför innelykkia är inneligha öfverstruket.
- 189 19 liwfflika tillskr. i margen jämte ett onödigt oc
 — 30 efter ok är aldra öfverstruket och ett onödigt tillskrifvet
 oc i aftrycket utelemnadt.
- 190 9 efter fraan är jdhir öfverstruket.
 — 17 orden j ey haffuin tillskr. i margen.
 — 18 ett öfverflödig ey utelemnadt framför förra
 — 20 ena ändr. fr. enga
 — 22 det senare a i skrapas tillskr. öfver raden.
 — 24 ey tillskr. öfver raden.
 — 26 efter ath ett thär öfverstruket.
- 191 6 framför sinnom är ett oriktigt syndom öfverstruket.
 — 10 Begynnelseordet Fäm r. fr. Fam
 — 14 efter älla ett oriktigt alla öfverstruket.
- 192 4 efter ällir ett onödigt dekingat öfverstruket.
 — 21 näsomen r. fr. näsoman
 — 25 at 2 ggr i hdskr.
- 193 7 älla r. fr. alla
 — 19 them tillskr. öfver raden.
 — 23 högfärdelica r. fr. högfardelica
 — 28 efter kunna ett oriktigt koma understr. för att utgå.
- 194 1 blötom tillskr. i margen.
 — 14 efter ondom ett oriktigt vpwäckilsom öfverstr.
- 195 28 sinom r. fr. sinon
- 196 3, 4 afvndh ändr. fr. awundh
 — 9 efter warith är wredh understr. för att utgå.
 — 11—12 orden om hon t. o. m. wreedhe, tillskr. i margen.
 — 29 görandis r. fr. gorandis
- 197 4 warit tillskr. i margen.
 — 9 efter borgath ett onödigt adhrom e. d. understr.
 — 10 haffwir tillskr. öfver raden.
 — 11 thing » i margen.
 — 30, 31 haffuir » » »
- 198 5 älla mädh » » »
 — 14—15 orden hanteran t. o. m. smittadh tillskr. i margen i
 st. f. de öfverstr. orden thäkt Om hon läth sädhena
 vtan karith oc huru
 — 20 efter haffuir ordet altidh understr. för att utgå.

Sid. rad.

- 198 24 *nakra tillskr. öfver raden i st. f. ett understruket andra*
— 26 *orden Om hon haffuir t. o. m. 199: rad 11 tillskr. i*
nedre margen.
— 28 *Först r. fr. Forst*
— 29 *andra tillskr. i margen i st. f. ett öfverstr. adhra*
— 31, 32 *orden oc ey ffor fructh scul svagt genomstrukna.*
-

**HELSOSAMMA RÅD GIFNA ÅT
SONEN FILIP**

AF

HEL. LUDVIG, FRANKRIKES KONUNG.

Rubrica ¶ Märkiande äru tässin äptirscriffuadh 331
Sancti lodouici Frankarike konungx heelsam-
likin raadh oc kännedombir

Thässa äru the manilse som sanctus lodouicus
5 konungir aff Frankarike giordhe oc gaff for
sin dödh sinom son härre Philippo oppa sinom
slotthom liggiandis widh karthaginem oc screff them
mädh sinom egnom handom

Första sancti lodouici manilse oc raadh är
5 kärste son först läre iak tik oc manar at thu
älska gudh aff allo thino hierta och aff allo thinne
krafft oc makt

Annat s[ancti] lodouici raadh ok manilse är,
Kärste son thu skal tik göma fran allom them
5 tingom som thu weest gudhi mistäkkias som är aff
alzskona dödheliko syndh swa at thu för lat tik
pina oc plagha til dödhen än thu göri nakra dödhelica
syndh Och är thät swa at war härre sände i
ellir offuir tik nokor dröffuilse ellir motegangh,
5 lidh henne gärna mädh takkom Och skal thu tänkia
oc tro at war härre gör thät for thith bätzsta, thu
skal oc ämwäl takka honom ödmiwklica oc wakta
at thu wardhe ey thär aff wärre, hwadzske aff
faafange loff ellir glädhi ellir i andro matto ffor thy
5 thu skal ey reeta thin gudh i hans godgärningom

Tridhia sancti lod[ouici] raadh oc manilse är
 Kärste son jak manar tik, at thu tik idkelica scripta,
 oc wäl tik wt beskeedelica oc wäl lårdha scriffa-
 fadhír, hulke tik kunno lära oc vndir viisa aff hwat
 tingom thu skal tik wakta oc göma, oc hwat the
 ting äru som tik bör göra Oc haff tik swa säfflica
 at thine scriffafadhír oc andre thine wini trygge-
 lica dirffwins tik awita

Fiárdha sancti lodouici raadh oc manilse är
 Kärste son hör gärna oc gudhelica gudhz oc the
 332 helghe kirkio ämbite | oc tidhagårdh oc swa länge
 thu skal wara i thy wakta at thu ey ostadhelica
 see hith oc tith gringh om tik oc ey faafangelica
 tala, vtan haff oc betrakta ä nokot got baadhe i
 mwndh oc i hierta, oc enkannelica giff tik meer
 15 til gudhelikhet, thän tidh ihesu christi licame wighis
 hannas oc nötees i mässonne

¶ Fämpta sancti lodouici raadh är Kärste son
 haff eth milt oc liofft hiarta, til arma oc fatigha
 oc dröfda människior, oc äptir thinne makt hielp
 20 them oc hugswala them

¶ Siatta s[ancti] lo[douici] raadh oc manilse war
 Kärste son haffuir thu nokor dröffwilse ellir angxlo
 i thino hierta, sägh henne thinom scriffafadhír
 ellir nokrom androm godhe manne oc tha bär thu
 25 henne thäs saktare, Oc älska gärna haffua mädh
 tik godha brödra salskap oc omgango, the wärin
 reenliffwis ellir wärzlíke män, oc haff idkelica talan
 mädh them Oc wakta tik for wraanga oc onda
 människio salskap Oc hör gärna prädican oc gudz
 30 ordh oppinbarlica oc lönlica Oc skipa oc forwärf
 tik gärna afflat oc synda forlatilse

¶ Siwnda s[ancti] lodouici raadh är, Käraste son
 altidh älska i thinom nästa thät got är, oc hata
 thät som onth är Oc städh ekki säghias for tik
 nokot thät ordh som draghír ellir lokka til syndh,
 5 oc ey nokot thät ordh som draghír til bakmaal
 oppa annan, oc thol ey säghias ellir talas nokot
 thät ordh som draghír til haadh ellir gab mot
 gudhi ellir hans helghonom, vtan stragx thu thät
 höre tha lat thär gaa näffzt offuir, äptir thy som
 10 widher bör Oc aff allom them tingom som tik äru
 vnth oc giffwin aff gudhi taka honom swa at thu
 wari wärdogir at vnfaa större hans godgärninga
 sidhan än för

¶ Attonda sancti lodouici raadh är Käraste son 333
 15 haff tik swa rätwislica til thina vndirdana at thu
 iw haalde rättan rätwisonna wägh, ey böghandis
 tik oppa högre sidhona oc ey oppa wenstra vtan
 altidh meer halt oppa fatikx manz sak deel än
 rika manzsins deel, til thäs thu sannelica wardhír
 20 vndirwiistir aff sänhethinne

¶ Nionde sancti lodouici raadh är Käraste son
 haffuir nokor käromall mote tik stath för mädh
 honom i hans sak än i thinne, til thäs thu westh
 fwikomlica sänhethena, swa staa aff thino raadhe
 25 thäs snarare mädh rätwisonne Oc vndirstaar thu for
 sant at thu haffuir ellir haldhír jñne mädh tik
 nokot aff annars, thät ware tik tilkommit aff thinom
 föräldrom ellir androm framfarnom ellir i thinom
 tima giff thät ginstan i geen Är thät oc swa at
 30 thät tingith allir ärindith är mörkt ellir twäkande,
 tha lat thät vtspöras mädh beskedelikom mannom

¶ Tighonde s[ancti] lodouici raadh är Käriste son war idken thär til at alle thine vndirdane gömens i fridh oc rättwiso, oc mäst klärka oc klostirfolk, Thät sägx aff konung philippo at en aff hans raadh sagde honom at klärkane giordhe honom storan⁵ skadha, tilängnande sik hans rättoghetir, oc vndrade at han thät saa tholde, hulkom konungen swaradhe, jak tror wäl at thät är santh thu sighir Än naar iak tänkir the godgärninga gudh hafuir mädh mik giorth tha wil jak haldhre thät lidha, än opwäckia¹⁰ nokra twädräkt äldhir synda tilfalle mällin mik oc the helgho kirkio ellir hennis tiänara Thy käriste son älska the helgho kirkio oc hennis personas oc tiänara Oc swa mykit til thin staar göm them i fridh altidh oc hielp them gärna i thera widhirtorfft oc mäst¹⁵ them aff hulkom thu see gudh meer hedhras i jordrike

¶ Ällopte sancti lodouici raadh är Käriste son hedra gärna thina föräldra oc thera budh halt i
334 wördning Oc til kirkio gäldh | presentera the personas thär til äru beqwämma oc nyttogha mädh²⁰ andelica manna raadh Oc särdelis the personas ey haffua annat jngäll

¶ Tolffte sancti lodouici raadh är Käriste son thu skal wakta at thu ey vtan största raadh oc fortanka böria nokot örlögh mädh²⁵ nokrom crisonom man Oc ey vtan thät hände aff store widhirtorfft tha gör thät, wakta oc iämwäl at meenlösa människior ellir kirkior ellir theris äghodeela vtan theris forskullan ey näffsins skadhas ellir minskins Oc thät snarasta thu gitir ellir formaa tha gör en ända³⁰ oppa thinom oc thinna vndirdana örlögh oc twä-

dräkt Oc war omsorghande at thu haffui trona
 tiänara foghota oc ämbetis män, oc spör granlica
 hurw the oc tith tiänisto folk sik haffuir i sinom
 ämbitom tiänist oc liffwärne

¶ Trättonde sancti lodouici raadh är Käriste
 son war altidh gudhelikin oc lydoghir the helgho
 kirkio oc paffwanom som thinom andelikom fadhör,
 oc ärwodha granlica oc idkelica at alzskona syndh
 borttaghis oc vtkastis aff thinom rike oc lande oc
 mäst, haadh oc gab mote gudhi oc hans helghonom
 oc meenedha bannan oc swärian Och halt thät
 stadelica i thino minne at thu betrakta oc takka
 gudhi for sina godhgärninga

¶ Fiortonde sancti lodouici raadh är Käriste
 son akta oc atwakta at thin oc thinna vndirdana
 oc daglica tiänara kostnadh oc fortärning wardhi
 mädh maato oc skälikhet

¶ Fämptonde sancti lodouici raadh oc jnnarsta
 bön är Käriste son är thät swa at jak döo ellir
 afflidit for än thu tha lat trolica bidhia for minne
 siäl oc hielpa henne mädh mässom oc gudhelikom
 bönom, oc sänt om kringh helgha samqwämdhir
 at thu matte faa oc forwärffwa mik gudelica bönor
 hielp Oc i allo the godho thu äst görande lat mik
 wara enkanelica luth takande oc deelaktoghan
 — — — [*De återstående fem råden saknas*] — — —

(Efter samma Upsalahdskr. som närmast föregående.)

Ändringar (af orig.-handen) och rättelser.

Sid.	rad.	
207	9	sancti lodouici tillskr. öfver raden.
—	—	är tillskr. öfver raden.
—	13	sancti lodouici i hdskr. ändr. fr. hans Likaså på motsvarande ställen i de följande råden t. o. m. det 10:e.
—	—	är tillskr. öfver raden.
—	15	weest » » »
—	20	gärna » » »
—	24	thy » » »
208	8	efter awita ett felskrifvet tik öfverstruket.
—	20	thinne tillskr. öfver raden.
—	26	framför Oc ett onödigt oc öfverstruket.
—	28	r i wärzlighe tillskr. öfver raden.
209	9	efter näffzt ett oriktigt äptir öfverstruket.
—	11	taka honom tillskr. i margen.
—	18	än tillskr. öfver ellir som öfverstrukits.
—	26	haldhir tillskr. i margen.
—	31	mädh tillskr. öfver aff som öfverstrukits.
210	16	meer tillskr. öfver mäst som öfverstrukits.
—	18	i tillskr. öfver mädh som underprickats för att utgå.
—	20	o i nyttogha tillskr. öfver raden.
—	25	efter nokot ett orätt skrifvet ölögh öfverstruket.
211	15	efter son fyra felskrifna bokst. öfverstrukna.
—	19	bön tillskr. öfver raadh som öfverstrukits.

DAGENS SJU TIDEGÄRDER

JÄMTE

APOSTOLISKA CREDO,

TOLF ÖDMJUKHETS TRAPPOR M. M.

Sepcies in die laudem dixi tibi psalmus dauid 103
propheta [*B*¹) *add.* sither] Hwo som mykit

lysther aff thöm hælgha andha ok thy saghdhe da-
uid [*B add.* swa] til gud siw sinnom vm daghin
5 sagdhe jak loff vare tik herra gud fore thinna ret-
wiso doma sculdh vppa samu matho hafwa helghe
män skipath jj thä hælgo kirkio at lofwa gudh
medh sinom thidhagerdthom hwar dagh ok thä siw
tidher ok alle preste lesa gudhilika ok skällika
10 vndher ban

Forste tiidh kallas otosangher som kloster män
siunga vm midhia nath, ihesus christus var föddher
aff jomfru maria vm midhia nath ok tha sungho
engla gudz loff fore hördhomen thär waktadho sith
15 fee ok then tiidh ihesus christus vildhe dräpas tha
war han fangadher sputtadher aff ok hedher aff
iudum vm midhia nath Han stodh vp aff dödhä
ok frelste helga siäla aff heluitis bandhom vm
midhia nath skal han koma til domyn ok döma
20 alla werildenna swa som scrifwas dies domini tam-
quam fur in nocte venit Wars herra dagher skal
koma vm nattena swa som thiwfwer ok skal man
thenkia her vppa oc thy tha almogen ligger ij sinne
sengh thenke hwrw jomfru maria var helsath aff
25 ängleno[m] ok affladhe barn wtan syndh, ok föddhe
gudz son vthan sorgh medh otalighe glädhi ok läsi

¹) Se noten & sid. 222.

pater noster ok aue maria ok helse maria at hon gifwe os reent lifwerne ok sta mothe skörlimnadhz frästilsom at hionalaghith matthe faa thā barn som arfdeel skulu taka ij himerike ok thenkin hwrw johannes baptista war födher aff gudhelikom for- 5 aldrom swa ok sanctus nicolaus war gudhelikin fore [B add. sina] foreldra sculdh ok aff godhom foreldrom födhas opta gudhelikin barn ok aff föräldra bönom ok kännādom skulu barn faa opbyrilzse til gudz thiānist ok himārikis wāghin vtan ondhe mān 10 födha barn ij bannilsom medh fulom lusta ok ondhe akth thā fructha ey hālghe dagz nathom ālla fasto tima ok thy skulu thā rensas medh storom dröuilsom ok hardhom eldhe folkit gör vm nātther mangh oren thingh ij swalgħā ok fulningh ij skörlimnadh 15 ok fule hanteran ok thār a moth skipadho hālghe mān at lofwa gudh vm midhia nath medh otho sange swa som hālghe mān wakadho ok sungho āller laso ij gudz hedher, swa siungħa drinkara medh skrale ok danze ij dyāwlsins hādher ok thy ār gudz 20 retwisa ath dröwilse skal koma ondom drinkarom ok skörlimnadhz mannom ok fore omildha hofmanna reddhogħa skulu the ey thora sofwa ok hafwa roo ok the skulu fly fore fiendhom ok vara räddā,

Annor tiidhagerdin kallas prima ok hon segx 25 ij första daxins tima thy ihesus christus war ledher til pylati domstol ok iudha ropadho ok rögdho hanom ok erodes hādhe han ij hwitum clādhom vm prins tima ok thedhis ihesus marie magdalene ij sinom vpstandilsom tha hon greeth widh griptena 30

Thridhi tidhagerdhin kallas terciā som āgher sāghias thridhi daxins timā til merkilse at ihesus

war flängdher ij thān tima swa hardhelika | at 104
 rifwen synthos, han war ok kronadher medh thorn
 krono ok pylatus leede han fram fore judhana ij
 rödhom klädhom ok sagdhe sein idher konungher
 5 vthan judhane ropadho ath han skuldhe kors festas
 okey wara thera konungher swa ok vm pinxdadhagha
 thär epte vm ters tima kom thān hālghā Ande at
 predica kristna manna tro j eelz tungo ok the for
 vnno iuda medh storom skälom at thā hafdho
 10 medh falsom witnom dräpith ihesum ok apostoli
 pröwadho medh änteknom [B: iärteknom] ok pre-
 dikan at ihesus var gudz son ok wärildinna hel-
 are ok thy skulom wi hedhra gudh vm ters tima,

Fiärdhe tidhagerdin kallas sexta thy tha leedhis
 15 ihesus til dödhin ok festis vpa corsit medh spikom
 ok han andwardhā sina modher sancto johanni ok
 ropadhe medh sinne ödhmyuklike rösth til sin
 fadher ok drak bäsken galla han hängdhe thre tima
 liffuandhis a korseno medh storom wärke ok thy
 20 skulom [B add. vi] thenkia vppa gudh ij messo

Fämpta tidhagerdh kallas nona tha brast hans
 hiärtha ok ihesus gaff vpp sin hālgha andha medh
 storo rope ok hans siäl for nidher til hāluitis at
 hugswala hālgha män thär fagnā sato medh lywse
 25 ok än riddhare stak medh glefwio gynom hans
 sydho ok watn ok blodh gik vth äpther a nons
 tima for ihesus vp til sin fadher ij apostla asyn
 [B add. oc manga andra] fyratydhagha äpte sin
 opstandilse, ok thy tha man gar til bordhz ok fran
 30 läse pater noster ok aue maria ok thakki gudhi
 fore hans dödh ok offerdh,

Siätta tidhagerdh kallas aptosangher thy tha war ihesus lagdher aff korseno ok jomfru maria tok hans dödhä krop jj sith sköth blan ok blodh- ughan ok han krompnadhe ij allom lidhamotum maria strök blodhin aff saromen ok haffidhe stora ⁵ hiärthans sorgh ok wildhe gerna blifwa dödh medh honum johannes ok maria magdalena ok andhra quinnor greto medh gudz modher

Siundha tidhagerdh kallas nathsangher thy tha sweptis ihesu christi dödhä likame ij kledhe ok ¹⁰ lagdis ij gripth ok jomfru maria skildhis medh store [ett ord glömdt] fran griptenne, vm nath sangx tima giorde ihesus merkelikin thing for en han pintis tha [B har ij] ytarstha nathwardhin vigde sin likama aff brödh ok vine ok thwadhe apos[t]lanna föther ¹⁵ ok sidhan sweettis han til blodh ij sinom bönom för en han fangadis ok her thenkiom wppa tha wi farum ij sengh,

nw medhan almoghen minnjs ey the fornämdha siw tidhagerdhenna, tha är radheliket at the hörin ²⁰ otosangh ok mässo ok aptosangh vm helgha dhagha ok hälge dagha eru skipade til siäla gagn ok thy eru the ij banne som köpslagha ok ärwoda vm hälgha dagha, swa som köpmen glädhias at fara til marknadha vppa batan swa skulum wi glädhias ²⁵ fara til kirkio ok til aflaz ij helghom stadhom fore himer[i]kis ather löön, köpmen syrghia vm the tappa peningha, swa skulum wi syrghia tha wi forlatom kirkio sokningh ok böna le[s]ningh, vm helgha dagha epte kirkio reth wm [B har bör] almoghanom ³⁰ sökia kirkio vm helgha daga ok höra otosangh messo ok aptosangh

Nw medhan | somlike erw mykit gudhelike 105
 them radher jak ath the halden thet godha the
 byriath hafwa somlike lesa litith eller ok enkte
 them radher jak ath the takin sik lesningh til ok
 5 lesin vm helgha daga thretighi pater noster ok aue
 maria fore sin otosangh ok thretighi pater noster
 ok aue maria fore messona ok thretighi pater noster
 ok aue maria fore aptosangh epte midhian dagh ok
 the som ey gyta komith til kirkio fore la[n]ghan
 10 wegh lesi hema ij syno herberghe a kneum ok
 wändhe sik til sinne soknakirkio medh godhe tro
 the bönör ware litla stundh lesna hwo som timan
 wildhe wakta

vm morphonin arla vm helga dagha lesi som
 15 sakth er thretighi pater noster ok aue maria Ok
 thenke hurw ihesus föddhis aff maria ok war fang-
 adher aff iudhum ok segghi swa herra ihesu christe
 som föddis aff rena jomfru maria ok war fangadher
 ok sputadher aff iudhum miscunna mik ok allom
 20 cris[tn]om siälom

moth midhiandagh läsi thretighi pater noster
 ok aue maria fore sina messo ok thenke vppa guz
 pino ok säghi swa herra ihesu christe som war
 flängdher ok kronadher ok pustadher ok dräpin
 25 miskunna mik ok allom cristnom siälom

vm midhianapton lesi fore sin aptosangh
 thretighi pater noster ok aue maria ok thenke
 hwrw ihesus jordhadis ok opstodh ok segghi swa
 herra ihesu christe miskunna mik ok allom cristnom
 30 siälom

Sidhan är radhelikit at läsa ware fru psaltera,
 ij honom erw thryswa femtighi aue maria ok thenke

hwat glädhi maria hafðhe aff Ängilsins helso ok
 tha [hon] föddhe ihesum christum ok tha the helgho
 thre konunga badho til hænna son ok seghi swa
 jomfru maria fore tha glädhi thu hafðhe tha gabriel
 hälsadhe tik ok thu föddhe ihesum christum ok the 5
 thre connungha hedhradho han medh dyro ofre bidh
 fore mik ok allom cristnom siälo

Annath sin läsi fämthighi aue maria ok thenke
 hwrw jomfru [*B add. maria*] sörgdhe j guz pino
 vnde korseno ok seghi swa jomfru maria [*B add. 10*
 for] the sorgh thu hafðhe tha thin son flängdis ok
 korsfestis bidh fore mik [*B add. ok*] allom crist-
 nom siälo,

thridhia sin lesi femthighi aue maria ok thenke
 hwat glädhi jomfru maria hafðhe tha ihesus henna 15
 son stodh vp aff döðha ok for vp til himerikis ok
 säghi swa jomfru maria fore the glädhi thu hafðhe
 tha thin son stodh vp aff döðha ok for vp til hime-
 rikis ok högde tik wp yuir alla ängla kora medh
 likama ok siäl bidh fore mik ok allom cristnom siälo 20

æn tho manghe thiena gudhi medh sinom bönom
 medh manghom lundhom tho ware the lesningh nw
 sagd er, kallas en wägher til store guz nath, the
 hona hallda wilia ok en thy somlike konno ey pa-
 ter noster läsa skiällika ok ey vndhersta the hona 25
 tha vndherstar gud hwars mans hwgh ok hiärtha
 106 ok gifwer them thes helgha anda sökilse | en the
 hona bedhas swa som modherin vndherstar aff
 bar[n]sins grathe ath thet wil hafwa math ok en thy
 barnith kan ey tala tha kenner modherin röstina 30
 ok gifwer barneno dia, swa ok gud siälfwer elskar
 hwaria ena selogha menniskio swa som sith barn

ok vndherstar thera godha meningh ok sendher them
 sina nadh, ok thy scrifwas Sicut pullus irundinis
 sic clamabo etc^{ra} swa som swalo vnge ligher
 ij boeno [*B: redanom*] ok ropa epte modhrine
 5 ok modherin er borto tha ropa han thär til at
 modherin komber ather medh mathinom, swa skulum
 wi ropa j dröwilsom til gudhz medh godhe tro ok
 stadhughu hupii at wi matthom fa brennendhe ker-
 lek thy hwo som ey hafwer kerlek til gud ok til
 10 siin jāmcristin han far ey himerike wi öskiom fridh
 ok faum ey tha wara syndher hindhra thet at wi
 hörumps ey

tha ihesus gudhz son föddis aff jomfru maria
 tha sungo ängla swa era wari tik gudh ij himerike
 15 fridher wari godwilio[gho]m mannom [ij] jordhrike

Nw er merkiandhe at threfallogher fridher er
 först er werilz fridher han öskia badhe ondhe ok
 godhe vtan mange öskia swa wärilz framganh ok
 fafenga glädhi at the thappa himerikis fridh ok
 20 thy scrifwas at ihesus christus greth ywi ierusalem
 stad ok sagde nw hafwer thu frid ij thinum daghum
 thu weth ey hwat dröwilse epthe komber huru
 fiandene skulu thik bilegghia ok forederfwa, swa
 som scrifwas at rike frazsarin hafde [*B add. krä-*
 25 *selikin*] kost ok clädhä medhan han lifde ok tha
 han do tha beddis han en watu drupa lisa sina
 tungo ij hetom elde we er them som swa skipa
 sik ij werilz fridhi at the fa fore drykkinskap ok
 skörlimnadh ok fore flere syndh[e]r äwerdelikin
 30 heluitis eldh, Swa som rika frazsarens tungha pintis
 mest fore drykkinskap swa skulu drynkara the
 som syndha medh fulom ordhom ok fylkingh [*B:*

fylningh] fa hetan eldh ij sinom tungom, ok dyäfla skulu fylla thöm medh sino etre, ok thy ware bether at folkit ij sinom gestabudhom sithe skiällika säthu ok standhe vp fran bordhe tha thet hafwer ethit ok drukkit epte sinne nödthorp ok lesi sin aptosangh ok thenke hvrw maria jordhadhe sin son ok greth medh store hiärtans sorgh a människia thenk en thu saghe jomfru mariam gratha en [*B add. thu*] wildhe gratha medh henne thu swara at thu wilde Pröwa thet medh gerningom ok förlat ena litla stund thina fylningh ok les aptosangh thy swa thekkelika taker maria nw thina thienist, som tha thu hafdhe grathit medh henne widher grafwena thy ma hon ropa til os, O vos qui transitis per viam attendite si est dolor vester sicut dolor meus,¹⁵ J som farin fram ij weghin thenkin ok seen en nokor större sorgh er til en min sorgh, drynkara elska swa mykit sina fylningh at the akta ey aptosangh ok tho swa som paulus sigher the erw guz kors owini ok thera buker er thera gudh, Jhesus²⁰ drak beskan galla ok hafdhe spica ij handhom ok fothom thesse danza ok skrala ok fylla sik oskelika thy kallas the korsins owini hwat man elska mesth theth er hans gudh thy the akta mera bwksins fylningh en gudhz thiänist thy er bwkren¹⁾²⁵

(145) thera gudh thy giuer gudh varan ofridh oc dröuilse at folkit skal forlata sina syndelica glädhi oc spyria hymmerikis fridh oc glädhi. vm vi hafdom ängin

¹⁾ Här afbrytes uppteckn. A; forts. är aftryckt efter uppteckn. B, som äfven har det föregående nästan ordagrant lika, men kännetecknas af vårdslösare former; A torde vara något decennium äldre än B, men har dock, såsom af det föregående synes, kunnat suppleras på några ställen efter den yngre utskriften.

dröuilse här ij vārdinne tha hafdom vi ānga astundan
 til hymmerikis thy sāndher gudh sywkdom sorgh
 oc dröuilse ower almoghin at the skulu fly synd-
 ena oc astunda hymmerike thy at thār ār stadugh
 glādhi Oc ār mārkiande at fridhin ār fridzsins
 5 fadher at man hauer kārlek til gudh oc til sin iām-
 cristin ij sino hiārtā. oc ār thulugher ij dröuilsom.
 oc thakka gudhi at man ār vārdugher at fa rens-
 ilse ij dröuilsom Swasom gullit rensas medh eld-
 anom oc barnen nāpsas medh lima. swa skulum
 10 oc vi medh dröuilsom fa guz nadha. oc thānne
 fridhin som kallas thulamodh hawa rātuisa mān.
 thridhia fridhin ār ij hymerike at se guz āra. hwa
 som thār lāgger nidher sit goz medh almosa oc
 gudhelica bōn saltara māsā oc andra godha gār-
 15 ninga. the thorfwa ey rādes rōware āller thyufwa.
 thār ār ey siukdombir ālla nokor gānuārdogh thingh
 hawom thy vara astundan thijt

Jhesus christus giordhe pater noster oc kānde
 hona sinom apostlom tha apostolane | atspordhe 146
 20 van herra sighiande herra mästare huru skulum vi
 bidhia var herra swaradhe them nar ij vilin bidhia
 sighin pater noster fadher var thu som āst ij
 hymmerike etc^{ra}

Aue maria giordhe gabriel āngil halua oc halua
 25 giordhe elizabet sancti iohannes baptista modher.
 tha jumfrun helsadhe annam oc barnit glādis ij
 modhrena liua

Hel maria ful medh nadh var herra ār medh
 thik. Vālsignadh āst thu ij blant oc ower ālla
 30 quinnor oc vālsignadh ār thins quidz frukt ihesus
 christus Amen

tolf apostala varo saman ij sinom bönom äpte ihesu christi vpfärdh oc thän hælgha anda kom ower them oc the diktade credo som cristna manna tro bewisar. oc ä hwar thera lagdha en articulum til som ma kallas en lidher. oc thy tändis tolf lyws ij kirkio vigilse. oc the tolf äru trone lidhi oc tolf apostla diktade oc predicade oc the äru kirkionna lyws

Credo in deum patrem etc^{ra} Jac tror a gudh fadher alzwalloghan skapare hymmels oc iordz. oc a hans anda son van herra ihesum christum. hulkan som afladis af them hælgha anda oc föddis af jumfru maria oc var pinter af poncio pylato korzfaster oc dödher oc iordhadher han nidher foor til hæluitis thrydhia daghin stodh han vp af dödha. oc vpfoor til hymmerikis oc siter a sins fadhers höghra handh. här äpte skal han ater ij gän koma at döma badhe ower lifuandis oc dödha.

147 Jac tror a thän hælgha anda oc a the hælga kirkio oc a hælgra manna samfundh syndane forlatilse kötzsins vpstandilse oc a äwärdheliket lif Amen

tolf trapper vp at ga til ödmyuktine

första ödmyuktinne trappa är vm renlifuis mäniskia lyster altidh guz reddogha sik for öghon oc standa alloledis gömilse oc hawa idhkelica ij aminnilse thät gudh hauer budit. huxa altidh huru the som gudh sewirda falla ij hæluitis eld fore sina synda. oc the som han rädas koma til äwärdheliket lif hulkit them lowas som gömande sik hwarian tima af syndom oc lastom som är thankana oc tungana oc ögnana oc handana oc fotanna oc ägins vilia vtan vara rask til at aterhalla vrangh astund-

ilse Oc thänkia ränlifuis mäniskia sik vara ij guz
 asyn ij hwario stundh oc hawa sina gärninga ij
 hwan stadh swasom ij gudhdomsins asyn oc när-
 uaru. oc tala altidh af äwärdelikom gudh thätta
 5 ter os prophetin at gudh är altidh näruarande oc
 ransaka badhe hiarta oc gärninga. var herra ropar
 mäniskiona thanka oc siger han annarstadz til van
 herra thu vndirstodh längdom mina thanka. thy at
 mäniskiona thanka vidhergar sik for thik. Oc thär
 10 til at renlifuis mäniskia göma granlica aat sinom
 vranga thankom. oc skal han altidh sighia ij sino
 hiarta Vm iac göma mik af minom vranghet tha
 skal iac varda väl signadh fore gudhi Varn ägin
 vili forbiudoms vi at göra medhan scriptin sigher
 15 oc, vänd thik fran | thinom ägnom vilia oc bidiom 148
 vi gudh ij varom bönom at hans vilia skal varda
 ij os Thy läroms vi värdskelelica ey göra van vilia
 Än vi vaktom thät the hælga script siger Våga ära
 hulka som synas rätta hulkra ändalykt sänker
 20 nidhärst til hæluitis vaktom os for thy som six af
 glömsco oc ey akta siäla gagn The äru sundir
 slitna, thät är the gingo afledis oc äru ledu vordne
 ij sinom ägnom vilia J kötlikom astundilsom skulum
 vi tro gudh vara swasom altidh näwarande medhan
 25 prophetin siger O herra for thik äru al min astund-
 ilse Thy skal mäniskian vakta sik for ondom
 astundilsom thy at dödhin är satter vider lustans
 ingang. hwadhin the hælgha script siger gak ey
 äpte thinna astundilse Thy medhan vars herra öghon
 30 scoda goda oc onda oc gudh af hymmerike skodhar
 altidh os. thy mäniskian a at han skuli se vm thän
 är til som vndirstar oc låtar äptir hanom oc medhan

vara gärninga af änglom ära os giuin til gömo daghelica presenteras gudhi varom skapare skulum vi vakta os ij hwarie stundh Swasom prophetin radher at gudh hulkin som altidh ser än vi böghiom os til ont oc göra os onytlica. skuli spara os här ij 5 vardinne thy at han är mildir oc bidar äptir os at vi skulum os vmuända til bättringh alla skal han sighthia til os ij andra värild thätta giordhe thu oc iac thigda quar

[Annor] ödmyuktinne trappa är vm renlifuis 10 människia älskir ey sin ägin vilia oc lostas ey at fölghia sinom astundilsom. vtan fölghia thy medh sinom gärningomen som var herra sigheter ij lästinne lak kom ey at göra min ägin vilia vtan hans vilia som mik vtsändä. oc siger scriptin ägin vilia skal 15 hawa pino oc vidhertorft

Thridhia ödmyuktinne trappa är nar renlifwis man vndir giuer sik formannanom ij allo ludno for guz älskogha fölgiande varom herra ihesu christo af hulkom sanctus paulus siger. han var lydogher 20 alt til dödin

fiärda ödmyuktinne trapa är vm mäniskian takir vider hardom oc gänuärdoghom thingom oc iämuäl giordom thingom rät ij the lydninne medh 156 tysto samwiti oc thätta thulande. ledis | ey vidh älla 25 gar bort vlydno Som scriptin siger. hulkin som blifuer ij lydno alt til ända lyktine. han skal hel varda. thy at tha styrkis thit hiärta oc bidia van herra oc scriptin teande tronna mäniskiom al genuärdogh thingh. skulu thola for guz skul siger a thera 30 vägna som thola O herra gudh for thic dräpoms vi allen daghin. vi räknom os swasom the faar thär

dräpas skulu än tröstande a thät hopit the hawa
 til atirlönin af gudhi sighia the gladhelica at ij
 allom thässom vnnom vi sigher for hans skul som
 os älskade. oc siger scriptin annarstadz O herra
 5 gudh thu pröwade os medh eldenom oc rensade thu
 os swasom silfuer Thu inlede os ij samwaru. oc
 satte dröuilse vpa van bak oc at vi skulum vara
 vndir for mannen, oc scriuas O herra gudh thu
 satte män owir var hofwdh oc the som guz bud-
 10 ordh fulcompna badhe ij genuärdoghom thingom
 oc vrät oc ij tholomodhe göra som scriuat är ij
 lästine Nar thu slaas vidher annat kinben tha
 biudh hanom annat oc thän thär takir af thik kiort-
 olin tha lat fölghia kapona. oc medh ganga them
 15 tua milo hulka som nödghade thik ga ena | oc vm- 157
 bära folskan brodher oc tholo thät som sanctus
 paulus siger. välsigna thän thik banna

fämpla ödmjuktinne trapa är vm mäniskian
 löna ey for sinom andelica fadher. som är ij scripta-
 20 malum ängin thän onda thanka ij hiärtat kombir
 oc hugin vtan vidhergar them ödmjuklica ij sinom
 scriptamalom, thär til manar os scriptin. siande
 vpinbara gudhi thin vägh oc hopas a han thy at
 prophetin siger kånins vider gudh ij scriptamalom.
 25 thy at han är godher. oc hans miscund är til os
 äürdelica sighiom oc medh prophetanom Jac kun-
 nogadhe thik mina synda oc lönta ey mina orät-
 uisa fore thik O herra gudh iak sagde oc iac skal
 framsighia mina orätuiso for thik. oc thu forlat
 30 mik min misfal oc omilda vranglikhet

Siätta ödmjuktinne trappa är vm renlifuis
 mäniskia läter sik nöga aat allom fulasta oc aldra

ytersta syslo oc dömir sik ondan oc owärdogan träl
til alt thät hänne biudz sigiande medh prophetanom
jac är til änsins fallin. oc thät viste iac ey swasom
spakt dywr är iac for thik. oc altidh medh thik

Sywnda ödmyuktinna trappa är vm mäniskian 5
ey at enast siger medh tungonne vtan tror af jnn-
arsta hiärta vara sik allom ytarsta oc fulasta oc
minst värda ödmyukia sik sighiande medh prophet-
anom jac är madk oc ey mäniskia medh alla obrigd-
ilse oc stadsins vrak aldra vslasta jac vphögdhos 10
oc iac ödmyuktis oc skändos. oc got är mik at thu
min gudh ödmyukte mik at iac skuli minnas thin
budhordh

Otande ödmyuktinne trapa är vm renlifs män-
iskia gör änte vtan thät som almännelikin clöster 15
reghola biudher alla godha manna äptidöma äggia

Nionda ödmyuktime trapa är vm renlifs män-
iskia halder atir sina tungo af talu. oc gömar tyst-
ona alt til thäs han vardher spordher aat nokro
158 |thätta ter os scriptin thär han siger thy at ij 20
mangtalan fliis ey syndin oc tungofuldir man følger
mästa lygn oc rättis ey ij iordrike.

tionda ödmyuktinne trapa är vm renlifuis
mäniskia är ey raskir älla redoboen til lat oc löga
thy at scriuat är folskir man höger sina röst til 25
lögha

Ällopta ödmyuktime trappa är vm renlifs
mäniskia falder saktelica. vtan löga oc löslat oc
ödmyuklica tala fa ordh oc skälikin medh alla
stadughet. Oc är ey ropil ij röst talande mang 30
ordh swasom scriuat är vis man vndirstas ij faam
ordhom

tolfta ödmyuktinne trapa är vm renlifs mäniskia
 ey at enast hauer ij hiärtano vtan vpinbarar öd-
 myuklica sik allom androm ij likamanom medh
 sinom aathāwom thāt [är] ij sinom gärningom ij
 5 bönehuse ij clöstreno ij örtagarde ij vägh ij akre
 oc å hwar han är sitande oc gangande älla stand-
 ande. hwfdit altidh nidher lute. oc sã nidher a
 iordine oc medh ödmyukt döma sik Sanctus paulus
 gaf sik skyldoghan fore sina synda swasom han
 10 skulde fram ga for guz harda dom sigiande altidh
 thāt som thän vpinbara syndogha mannin siger
 lästin af siger sa nidher a iordine medh ögomen oc
 slo sik for brystit oc sagde O herra gudh jac synd-
 oger man är ey värdogher vplipta min ögon til
 15 hymelin oc sighia medh prophetanom, iac är alla-
 ledis nidher bugin medh ödmyukt giordher

Oc nar mäniskian hauer stigit vp ower alla
 thässa ödmyuklica trappo. kombir han ginstan til
 gudz kärlek. hulkin som swa fulkomin är at han
 20 vt anda allan redogha oc vm hulkin al the thing
 hulkin hanom for som trällin ey vtan redoghe gömde
 til byria han tha at göma af sidwānio swasom na-
 turan vtan redde ey fore pinone redogha vtan af
 christi älskogha oc af enna godho sydwānio. swa
 25 at han lustas ij dygdhom. hulkit gudh af thäs
 hālgha anda dyght värdoghas nw tee ij sinom
 thiānarom rensade af allom syndom oc lastum

Thässin tolf äru aldra godha thinga anbudh.
 gudh giua os them allom Amen

(Efter K. Bibl:s cod. A 54, från midten af 1400-talet.)¹⁾

¹⁾ Handskriften innehåller stycket i tvänne utskrifter: A äldre, men fragmentarisk (här begagnad för sid. 215 t. o. m. 222: r. 25), B yngre

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
215	26	<i>efter gudz ett oriktigt sons öfverstruket.</i>
—	—	<i>glädhi r. fr. gladhi</i>
216	3	<i>efter at ett felaktigt skrifvet ho öfverstruket.</i>
—	13	<i>skulu r. fr. skylu</i>
—	19	<i>i siungha är i tillskr. öfver raden.</i>
—	22	<i>hofmanna r. fr. höfmanna</i>
—	25	<i>efter prima ett oriktigt tima understruket för att utgå.</i>
217	8	<i>kristna r. fr. kristia</i>
—	15	<i>dödhin r. fr. dodhin</i>
—	17	<i>efter medh ett orätt skrifvet sinom och efter sinne ett dylikt ömy öfverstrukna.</i>
—	—	<i>ödhmyuklike r. fr. ödhmyullike</i>
—	22	<i>vpp i hdskr. ändr. fr. vppa</i>
—	26	<i>efter ok ett oriktigt vantn öfverstr.</i>
218	5	<i>stora r. fr. störa</i>
—	19	<i>minnjs ändr. fr. minnas</i>
—	23	<i>köpslagha r. fr. kopslagha</i>
—	27	<i>löö, r. fr. loon,</i>
219	3	<i>somlike » sömlike</i>
—	16	<i>föddhis » foddhis</i>
—	26	<i>före lesi ett felskrifvet seli öfverstruket.</i>
200	1	<i>hafdhe r. fr. häfdhe</i>
—	6	<i>han r. fr. ham</i>
—	31	<i>gifwer » gifwerer</i>
—	—	<i>före elsker ett felskrifvet elk öfverstruket.</i>
221	23	<i>fiandene r. fr. fiandeme</i>
222	1	<i>efter fa ett onödigt hetan öfverstruket.</i>
—	3	<i>efter sithe ett felskrifvet skä öfverstruket.</i>
—	11	<i>thina r. fr. thina ok</i>
223	24	<i>oc tillskr. öfver raden.</i>
—	—	<i>det senare halua tillskr. i margen.</i>

och slarfvigare, men fullständig (här begagnad för sid. 222: 26 till slutet). I aftrycket efter *A* hafva här och där tillägg och varianter ur *B* tillfogats inom [].

- 224 14 *orden oc iordhadher tillskr. i nedre margen och insignerade.*
 225 28 *ingang. r. fr. ingangz.*
 226 9 *iac tillskr. öfver raden.*
 — 13 *efter sinom ett felskrifvet astundilsom öfverstruket, en*
 åtgärd som bort utsträckas äfven till sinom
 — 25 *vid den åtta sidor senare gifna forts. af texten upp-*
 repas begynnelseorden: oc thätta tholindis ledis ey o.s.v.
 227 22 *siande r. fr. fiande*
 228 27 *Ällopta r. fr. tolfta*
 229 3 *likamanom r. fr. skamanom*
 — 8 *oc tillskr. i margen.*
-

OM SYND MOT DEN HELIGE ANDE

EFTER

THOMAS AF AQUINO.

Märk här menniskia hwat syndh är moth 305
them hælgha anda som sanctus Thomas
sigher articulo primo questione xiiij^a

ÄN tho at alzskons syndh är mothe gudhi
5 threfallom in personis ok enom j sinom varilsom
Thogh likawäl sighias nakra syndir enkanneligha
wara mothe gudh fadhre Ok nokra enkanneligha
mothe gudz son Ok nokra enkanneligha mothe
them hælgha anda För thy the syndh sigx vara
10 moth gudh fadher som görs aff wanskilsom fför
thy at gudh fadher til lägss enkanneligha alzskons
makt Ok the syndh som görss aff fauidzskom sigx
enkanneligha wara moth gudz son fföre thy hanom
lägss enkanneligha til alzskons wisdombir, Än fore
15 thy at them hælgha anda enkanneligha til lägss alz-
skons godheth thy sigx wara ok visselica är syndh
moth them hælgha anda När en människia syndar
aff rätte ondzsko thät är när hon vthwäl mädh
forakt syndena ok mädh försmälsom bortkastar
20 allir läggir bort thät som maa ok kan hindra thät
hon eygh syndadhe Ok thät skeer tha hopeth bort-
kastas mädh miströstinne oc gudz räddughe bort-
kastas mädh förmykle dirffue oc tröst Ok swa j
androm tholkom stykkiom För thy alt thät oss
25 hindrar aff syndinne thät är enkanneligha aff them
hælgha anda ok aff thäss hælghandz wärkan Oc thy

är thät swa at nakor synda aff rätte ondzsko thät
 är syndh rätteligha moth them hælgha anda Än
 ware thät swa at en människia syndadhe aff snödhom
 tilböghilsom ällir aff synda fallom ok ondum wana
 306 | än tho at thät ginge aff onzsko tha ware thät egh
 likowäl synd mote them hælgha anda

Märk här människia hwru margha äru syndir
 moth them hælgha anda J tbesso här näst
 äfftir scriffuat staar secunda secunde questione

14 articulo 2°

10

Äptir thy som nw är fore sakt swa som six
 at siex äru the thing som menniskiona magho wända
 ok hindra aff syndinne Swa äru ok siex syndir
 enkanneligha moth them hælgha anda

¶ Thät första som människiona hindrar aff 15
 synden thät är at hon betraktar mädh stadught
 hop gudz nadh ok miskundh, hwilkin som är allom
 redhoben at förlata syndirnär, ok atirlöna alla
 godha godhgärninga Thär a moth är förste syndin
 moth them hælgha anda som kallas Desperacio thät 20
 är wanhop

¶ Thät andra menniskiona hindrar aff synd-
 inne thät är at hon mädh räddugha betraktar gudz
 Räthwiso hwilkin enga syndh lathir onäffsta swa
 som gudz miskundh lathir enga godhgärninga oatir- 25
 lönta Thär a moth är the andra synden moth them
 hælgha anda som kallas Presumpcio, thät är män-
 niskian menar ok trösthir at fa himmerikis äro
 vthen förskullan ällir gudz nadh vthen synda bättringh

¶ Thät tridhia som människiona hindrar aff
syndinne thät är at hon weth ok vndirstar sannind-
ena Thär a moth är tridhi synden moth them
hälgha anda som kallas jnpugnacio | veritatis 307
agnite Thät är när hon veth sannindena ok sätthir
sik moth hånne vppa thät hon maghe thäss lofflek-
are synda

¶ Thät fiärda som människiona hindrar aff
syndenne thät är hiälpin som människian haffwir
10 jnwärtis aff gudz nadh Thär amoth är the fiärdhe
syndin moth them hälgha anda som kallas Jnuidencia
fraterne gracie Thät är när hon egh athenast aff-
wndas vidh sins iämcristins personam vthen iämwäl
affwndas vidh gudz nadh som ökas j hanom

¶ Thät fämpta som människiona hindrar aff
syndinne Thät är syndenna vuardughet ok skam ok
blyghdh som är at göra syndena aff hwilkins be-
traktilse pläghar människian offta thaka sik angir
ok syndabäthringh fore sina giordha synder Thär
20 a moth är the fämpta syndin moth them hälga
anda som kallas Finalis inpenitencia thät är När
en stadghar j sinom hugh ok vthwäl mädh förakt
ey vilia bättra allir latha sigh angra sina giordha
synder, ware thät swa at en människia vthen for-
25 akt bliffuj swa j sinom synda wana til sin dödh
egh ware thät enkanlighen syndh moth them hälgha
anda vthen hällir en synda ökilse

¶ Thät sietta som människiona hindra aff
syndenne thät är thät litla ok stäkkotta godha
30 som menniskian haffwir aff syndinne som sanctus
Paulus sigher ad Romanos vj° | hwat frukt haffuin 308
J hafft j them thingom j hwilkom J nw blyghins

När man thätta betrakta tha wändis han gärna vm
 til gudh swa at hans vilj egh fastis j synden ok
 vaktar sik fore tilkomande syndom Thär a moth
 är the siätte synden moth them hälgha anda som
 kallas Obstinacio Thät är när människian fastir
 sina akth j thy at hon vil bliffwa stadheligha j
 synden ok ökia synd vppa syndh

Märk här människia huru syndin moth them
 hälgha anda six vara wförlatelikin badhe här
 j thesse liffue ok swa j tilkomande wärld
 vbi supra articulo iij^o

¶ Hwru thät skal vndirstas at synden moth them
 hälgha anda egh förlatz hwarkin här allir j til-
 komande wärld Thät maagh vndirstas mädh en lik-
 nilse som en sooth thär egh kan läkias a natur-
 enna waghna, När sotthin är swa skipath at hon
 förthakir naturenne sina naturligha krafft, Ok gör
 människionne wämian ok styghdh moth maath ok
 dryk, Oc moth alzskons läkedom tha six the sotthin
 naturligha wara wbotha Än tho at gudh aff sinne
 alzmäktughet wäl förma hela människiona aff the
 sottenne Swa och synden moth them hälgha anda
 sigx wara vförlatelikin a sinna natura waghna J
 thy at hon vtelykkir the thing aff hwilkom synda
 förlatilse skulde wardha, Oc människiona mattho
 309 wända fraan synden som för är sakt | Tho kan
 ey för thy förthakas allir förmenas gudhi at han
 ey aff sinne alzmäktoghet ok miskundh altidh förma
 öpna människionne waghin til synda förlatilse ok

andeligha hilso aff hwilke gudz alzmäktoghet ok
 miskundh the som tholka synder haffua, wardha
 stundum vndirsamlia andeligha hilbrighdha ¶ Ok
 än tho at människionna fria wilkor a mädhan hon
 5 är j thesso liffwe bliffwer altidh bögheligith til
 goth ok til onth Ok haffwir makt at gaa aff hwario
 enne syndh til räthwisonna stadhga Tho likawäl
 bortkastar hon vndirstundum fraan sik thät, aff
 hwilko hon matte wändas til goth swa mykith som
 10 til hänna stodhe Ok fore thy a hänna wäghna är
 synden vforlatelikin än tho at gudh förmagh wäl
 förlata syndena vm hanom swa thäkkis

J Andre matho sigx synden mothe them hälgha
 anda wara wforlatelikin A pinonna wäghna För
 5 thy then som syndar aff fawidzsko ällir aff wanskil-
 som han förtiäna sik mindre pino För thy han
 haffwir sina fawizsko ällir wanskilse til wrsäkt,
 aff hwilkom hans pina magh minzskas Ok thy
 jwdhane som aff rätte onzsko gabbadho wan härra
 10 j gambla laghumen ok thoko hans godha gär-
 ninga ok eghnadho them affgudhum The wrdho
 näpste här j jordhrike swa at en dagh förgingo
 aff them iij thusandh ok näpsas the nw j pinonne
 ok för vthen ända Swa ok the som gabbadho ihesu
 15 christi gudh|doms krafft ok makt ok hans hälgha 310
 kannedom wrdho här pinadhe aff Romanis ok pinas
 än daghligha j sinne afffödho badhe här j thesso
 liffue ok sidhan äwärdeligha

Thätta är tio gudz bwdhordh

Först är at tro aa en gudh Andra är at ey swäria faafängeligha Thridhia at halda hälghadagha Fiärdha at hedhra fadhír oc modhír Fämpta ey dräpa Siätta ey stiäla Sywnda ey bära ffals witne : Attonda ey göra hoor Nyonda ey astu[n]da annars hustru Tionda ey astunda annars gooz älla äghor

Thätta ärw syw dödheligha synder

hoghfärdh giri awndh wredhe läti owirstoppa fylle skörliffnadhír

11

Thätta ärw syw miskunsamligha gärninga

Sökia siwka mätta hungragha thörstughan driikka giffwa härbärgha waghfaranda klädha nakan lösa älla sökia then j fängilsom är jordha dödha

11

Thätta ärw fäm sinnin

311 öghonin synyn öronen hörslön mwnnin talan oc smakin nāsane lwktan händrena hanteranen

Thätta ärw syw sacramenta

döpile färmilse scriptamal gudz likame präst- wixle hionalagh olning j ytersta tima

Thätta ärw syw the hælgha andz gaffwor

gudz råddughe gudhlik snille milheth gudh-
light radh starklekir j godho wndirstandilse wiis-
dombir

5 Thätta ärw sex syndir mote them hælgha anda

Första är wanhop annar är dyrffwe thridhi
är geenstriidh mote sannindinne hwlka menniskian
weth wara sannind Fiärdha är awndh mote iäm-
cristins kärlek oc nadh som honom gudh haffwir
10 giffwit Fämpta är hårdhska j ondo hwilkin ey
latir menniskiona haffwa angir ffor onda giordha
gärninga Siätte är ändelykt wtan angir thät är at
menniskian eynge angir wil sik taka for somma
sina onda gärninga

15 Thätta ärw fyra ropanda syndir

Första är at wtgywta meenlöst blodh | Annar 312
är at atirhaldar forthiänto lön Thridhia är nidher-
thrykkia alla göra orät fatighom Fiärdha är then
synden som är amote naturinne

20 Nio främmända syndir

Första är at komma nakan til at synda An-
nor är at komma sik alla falla j samma syndena
mädh androm thridhia nödhga nakan til syndena
Fiärdha giffwa radh til at synda Fämpta at göra

lathir löghe oc rosa sik aff synom syndom oc thät
 wärre sighia sik mera oc wärre haffwa giort än
 thät är Siätta är at wara som en hielp älla tröst
 thöm som synda Sywnda at nytia thät gooz älla
 the thing som illa ärw fangen witandis attonde
 at thighia oc äkke straffa syndernar ffor winskap scul
 Nionde är at löna syndir mädh andrum oc wardhir
 sva lottakande aff annars syndom som han matte
 haffwa styrth

Precepta exodj

Bidh til en sannan gudh och haff han käran
 Swär ekki om hanom vthen hedhran och äran
 Dyrka hælgha dagha älla fläste
 hedhra fadher och modher badhe mwnka och präste
 Dräp ekki mädh hiärta mwn älla händer
 Stial ekki thu wardhir thär aff ilda kändir
 Fly skörliffnath och liiff wäl reen
 Mädh falskom withnom gör engom meen
 spil ekki hionalagsens troo
 Astunda ekki annars gotz tha skalt thu j himme-
 rike boo

Concilia christi

Widhersägh egith vilia och fränder
 war fatigh renlik och lydogh j sändher
 Bär korssith och älska them tik dröffwa
 wänt kindbenith til tha thät behöffwa
 Sagh jaa och ney war allom til wilia
 Synda fälle plägha fraan gudhi skilia

Thiin ordh och gärninga wari som brödh

Thit eghit loff swa best som dödhir

Naffs thin brodher först hemelik

För mykin omsorgh för bwdhir jach tik

3 Hec tho[mas] in compendio et eciam de vita christi

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 50; detta stycke från senare hälften af 1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
235	2	them tillskr. i margen.
238	27	förthakas i hdskr. ändr. fr. förlatas
241	1	ärw r. fr. arw
—	2	räddughe » raddughe
—	6	Första » Forsta
—	15	ärw » arw
—	16	Första » Forsta
—	18	är » är at
—	19	naturinne r. fr. naturrinne
—	21	Första » Forsta
242	2	det första wärra r. fr. warra
—	3	at r. fr. ät
—	24	tik » til
243	2	dödhir » dodhir

SEX SYNDER MOT DEN HELIGE ANDE.

A.

Thätta äru säx synder amote them hälgha 249
 anda hwlka stundom äru nadhelika ok
 stundom dödhelika ok stundom rät
 mote them hälgha anda

⁵ FÖrst är witande at människian syndar optarst i
 thriggia handa matta thy at al synd är a mote
 the hälgho trefalloghet Först aller i ena matto
 syndar människian aff wanskelikhet, hwilkin som
 är aff naturenne, aller fordarfwa ok wanskipadha
¹⁰ waghna, aller ok aff räddogha waghna, ok swa
 syndar människian amote gudh fadhers makt, thy
 at gudhi fadher til läghx maktin ok waldith

¶ Aff wanskelikhet syndar människian, thän
 tidh hon syndar aff brädzko all[e]r andre natur-
¹⁵ inne wanskelikhet aller böghelikhet til synd[i]nna
 wtan fortanka Aff räddogha synder hon i thwäggia
 handa matto thy at thwäggia handa är räddoghe
 ¶ Förste hether nathurlikin ok är thäntidh män-
 niskian rådhis nakoth ont aller dröfwilikit sik at
²⁰ hända til licamen ¶ Annar är wärdhzlikin ok är
 thäntidh människian rådhis fa skadha til sin wärdhz-
 lika thing som är godhz ok päninga ok rikedom
 ok badhe thässa räddoghana äru onde ok i them
 syndas dödhelika wm människian nakot olofikitt

gör for thera skuld a mote gudhi Thy sigher war
härria i ewangelio rädhins ekki them som makt
hafwa at dräpa kroppin Wtan rädhins thän som
makt hafwer at sänkia badhe krop ok siäl til hæl-
witis

J andre matto syndas af fawiszko ok wanwiti
at människian ey wet aller wndherstar at hon syndar
i thy hon gör Ok thässe synda a mote gudhz son
hwlkom som tillägx wisdomen ok snille Af fawiszko
ok wanwiti aller owiti syndas thäntidh människian 10
thät ey wet hwilkit hänne atherhiolde af syndinne
wm hon thät wiste Ok här är märkiande at thätta
wanwitidh aller glömskan är thwäskona En är win-
nelikin swa at människian ma hona ofwerwinna i
thy at hon ma lära ok spöria ok fa wita the thing 15
250 som hänne magho atherhalda | af syndinne all[e]r
hänne bör wita ok wakta som är kirkionna rätther
hwilkom allom klärkom bör wita ok gudhz budh-
ordh ok tron hwilken allom crinom människiom
bör wita Ok kloster folgx räghla hwilken them 20
bör at wita Thy at hwar som syndar i thässa
glömsko, är ey wtan synd, ok mäst wm människian
ey lägger sik win wm at lära ok spöria ok fa wita,
thät hänne bör at wita

¶ Annar glömskan ok fawitzskan är owinne- 25
likin, ok thässen är i barnomen som ey äru komen
til lagha ara aller s[i]nna, ok i them som wanwita
aller galne äru, ok i them som sofwandes illa göra
aller synda Ok thässom räknas ey til synd thät the
illa göra aller glöma ok ey wita 30

¶ Tridhia glömskan är gärninganna glömska,
at människian glömir thät hon giort hafwer amote

gudhi, ok ey hafwer skriptadh, ok är thok ey hænna
forsumilse at hon thät ey skriptadh hafwer Ok
thässen glömskan orsakar ok människona fore
gudhi, wm forglömda synder ok särdelis ok en-
kannelika wm hon hafwer thu thing ok gör them
ok annars ey

Här äpther sigx hwru glömda synder forlatas
af gudhi

10 **T**hät första är at hon lägger sik wiin wm at
minnas thät hon glömt hafwer, ok ofwer
thänker thät, aller thär äpther letar i sino samwiti,
at hon maghe thät minnas ok swa skripta

Thät andra är at hon idhkelika skal bidhia
gudh thär wm at han komi hænne thät i hwgh ok
15 minne Tha hon thässen thu gör, tha far hon som
sanctus augustinus sigher äntikia at gudh forlather
hænna the glömda syndenar aller han lather hænne
them i hwg ok minne koma ok kwnnogher hænne
them

20 ¶ J thridhia matto syndas aller görs synden
af rätte onszko ok forthanka at människian thänker
wäl, ok wet at thät är synd ok amote gudhi, thät
hon göra wil, ok wtwäl tha mädh beradhna modhe
thät göra, ok aktar enkte at thät mote gudhi är,
25 och thässe synda mote thäs hälgha anda godhlek,
ok tholika synder kallas synder mote them hälgha
anda Widh hwilka thu thing äru märkiande Först
hwilka som äru synder amote them hälgha anda ok
hwru manga the äru Thät | andra, än the syndenar 251
30 äru altidh dödhelika aller wm the äru stundom

nadhelika Aff thy försto är witande at synd amote them hælgha anda rättelika kallas thät aller the synd som mote stander thäs hælgha anda godh[1]ek, aff hwilkins nadh ok godhleik syndenar forlatas ok til gifwas människionne Ok thät är the syndher som göras af rätte onszko ok beraddo modhe ok forthänkto wtwäls at göras aller människian wtwäl at göra ok tolika synder kallas oforlatelika aller otilgiflika, ey for thy at the aldrigh forlatas Wtan for thy at the hafwa the saker aller stykke som ey til höra synda forlatilse, thy the taka bort al the stykke ok thing som synda forlatilse til höra Ok fore thy at siäx äru the stykke som saman löpa aller til höra i synda forlatilse, thy är siäx handa synda kön amote them hælgha anda Aff them siäx styckiom som saman löpa i synda forlatilsom, höra thu honom til, som syndena skal forlata, hwilken som är gudh, Thu höra ok honom til, som syndenar forlatas skal, som är syndogh människia, ok thu höre nadhinne til, hwilken syndogha människio skal göra thäkka, ok qwämma til at fa synda forlatilse

¶ Thät första som tilhörer synda forlatilse thät är gudhz miskund hwilken människionne til gifwer ok forlather syndena Ok mote thäso är wanhopith ok miströsten, af hwilko fore syndanna grofhet skul wantröster, all[e]r enga thröst hafwer til at fa gudhz miskund, sighiandes ok troandes at mina synde äru swa stora ok manga, at iak aldre fa miskund

¶ Thät andra som tilhöre synda forlatilse, thät är gudhz rättwisa, hwilken människiona som syndat hafwer, binder til pinonna ok bättringena fore

syndena, antighe här i wärdhlinne at göra aller ok i skärslo elde Ok mote thäso är ofmykith hop ok thröst til gudhz miskund, at han wil lata syndana onäfsta ok oplaghadha wara

5 ¶ The andra tu som til höra synda forlatilse, ok wara skula a hans waghna som synden forgifwas ok forlatas skal, är först anger ok idhroghe for the synder han giort hafwer Ok mote thäso är aldre wilia lata angra sik giordha synder, älder
10 göra synda bätring

Thät andra han skal hafwa som synden for- 252
latas skal, thät är wili ok forthanke at atherwända aff giordhom syndom Ok wakta sik for ogiordhom ok them ey til städhia, gudhz nadh honom thär til
15 hiälpande Ok här amot är ilhärszka af hwilko hwghin ok wilin människonar stadga sik i syndinne ok wil ey atherhalda sik af syndinne, aller forlata hona aller wakta sik fore tilkomande syndom

Samwledh äru ok tu som tilhöra synda for-
20 latilse aff nadhinna waghna hwilken nadh syndoghan man skal göra thäkkan gudhi, thy at thänna nadhen gifs antighe i the hälgha kirkio tro, thät är xii stykke af the hälgho tro aller nakro thy tronne tilhörer Ok mote thässe nadh är witandes
25 sannind mote stand aller genstridh at människian wet sannindena ok ganger ok gör witandes ok wilandes amote hänne Äller ok giffs thässen nadhin som tilhörir synda forlatilse i kyrkionna sacramentis thät är i siw kirkionna sacramentum i
30 hwilkra hwaria eno gifs människionne synderlikin ok särdelis ok enkannelikin nadh, wm människian är annars wälskipath i samwitino ok siälinne, til

at wnfā the nadhena Ok i mote thāssō är awnd
ok ilwili widh iāmcristins nadh han hafwer, aller
thāt godha han hafwer ok sārdelis thy andelika
godho han hafwer Ok swa af thy nw är sakt ma
wndherstandas, hwath syndom thāt äru som kallas 5
syndher amote them hālgha anda, ok hwru munga
the äru

¶ Thy at the äru siāx som är despiracio, thāt
är wanhop ok miströst wppa gudhz nadh ok mis-
kund Presumcio thāt är ofmykit hop til gudhz 10
miskund, ok thär wppa synda, troandes at gudh
later syndena ohämpda ok oplaghadha ¶ Thridhia
är finalis inpenitencia, thāt är aldrigh wilia lata
anra sik giordha syndena, aller synda bāthring göra
¶ Fiārdha är ilhārdhzkan aller har[dh]het, at människ- 15
ian swa fāster hwghin i syndinne, at hon ey wil lata af
syndinne, aller ofwer gifwa syndena ¶ Fāmta är in-
pugnacio ueritatis agnite, thāt är witandes sannind
mote stand, aller genstridh at människian wet sannind-
253 ena, aller thāt sant ā[r] ok | ganger aller gör thär a 20
mot, wiliandes the sannindena nidherthrykkia aller
fordrifwa ok osannindena framdragha aller wphōghia
¶ Siatta är afwnd ok ilwili amote the nadh iā-
kristin hafwer, ok huru thāssa syndenar kallas aller
sighias oforlatelika aller ey forlatas, ma wndher- 25
standas af thy nw sakt är at gudh ey wil forlata
ok til gifwa människionne giordha synder

¶ Nw thāt andra som witande är widh thāssa
vi synder amot them hālgha anda tha är, nar thāssa
syndenar äru rättelika synder amote them hālgha 30
anda aller ey Thy är witande af thy försto synd-
enne som är wanhopit, at falder människian i wanhop

af wanskilse waghna, swa at frestilsen som hon
 hafwer ok lidher äru swa stor ok stark at hon
 forma ey genstan amote standa, wtan bradhelika
 mishopas ok lather thok ginstan angra sik thät,
 5 ok stander thär amote thät mästa hon forma som
 i liknilse at sighia Vm othul all[e]r kötlikin frest-
 ilse gingo at människionne ok swa idhkelikin at
 hon af bradhelica wanhopadhis wm sina siäla helso,
 aller ok aff licamans thunghet complexione thät är
 10 nathurlikom skipilsom ok böghelikhet til syndinna
 som somlica människior äru böghelikare aff natur
 til somlika synder än somlika andra Ok wanske-
 likare at mote sta tha swa komber wanhop, tha är
 thät antighe engin synd aller ok nadheliken synd

15 ¶ Än händher wanhop af willo all[e]r swik som
 i liknilse at sighia människian lidhi stor frestilse
 af kroppenom ok kome thär af i lusta ok sam-
 thykt aller idhkelika i thankomen, hädde ok gabb-
 adhe gudh ok thänkte tha swa, mik är bätra at
 20 iak dräpher mik siälf än iak skal tholkin wanhedher
 göra gudhi, aller at iak swa skämmelika lustas
 skal, thy iak thror at thät thäkkare är gudhi oc
 thy hopas iak enkte wppa mina siäla helso, ok
 ginge swa bort ok drape sik J swa matto är wanhop
 25 dödhelik synd ok ey synd rättelika mot them hälgha
 anda

¶ Än falder människian i wanhop af rätte onszko
 swa ok mädh beradhno modhe ok wtwali stadhg-
 andes ok troandes thät wisselica at gudhz mis-
 30 kundh ok gudhleker är ey ömnogh aller nogh
 aller wil aller forma forlata människionne sina
 synder aller | at hon räknar sina synder större än 254

gudhz miskund ok godhlek ok falder i wanhop, swa är wanhop synd amote them hælgha anda thy människian siwyrdrher ok stridher tha wiliandes ok witandes amote gudhz miskund ok thās hælgha anda

5

¶ The andra synden som kallas amote them hælgha anda, är afstor dyrfwe ok thörst til gudhz miskund, sker thätta aff wanskelikhet ok bradhelica, tha är thät nadhelikin synd Än sker thät af willo ok swik at människian af mykith thröster wppa sina godh- 10 gärninga aller forskullan swa är thät dödhelikin synd, thy är thät tha höghfårdhinna gren Än sker thät af rätte onszko at människian swa thröster til gudhz miskund ok hopas wppa hænne at hon siwyrdrher ok forsmar gudhz rätwiso, hopandes at gudh wil 15 gifwa hænne himerikis rike wtan alla forskullan, a huru illa hon gör, aller at gudh är swa miskund-samber, at han wil forlata syndenar wtan pino ok synda bättring, ok syndar swa thär wppa, tha är thät ofstora hopit aller oftröstin synd rättelica 20 amote them hælgha anda, thy hon stridher amote gudhz rättwiso iämphet, ok tholke skulu skodha ok thänkia gudhz hardha rätwiso ok hans doma

¶ The thridthia synden som kallas amot them hælgha anda är genstridh a mote witandes sannind, 25 hwadhscons sannind thät är ok hælzst wm thät siäla helso aller siäla wadha rörir, aller widhertorfwe-likin är til siälinne Sker all[e]r görs thässen synd af wanskelikhet, i swa matto at människian blyghis at winnas i sinom ordhom, aller igen kalla thät 30 hon amote sannindinne sakt hafwer, all[e]r for bly[g]d skul sigher all[e]r stridher amote thy som

sant är, swa är thät nadhelikin synd wm thät ey
 komber androm til skadha, antikia licamica all[e]r
 andelica Än sker ok görs thessin synden af onde
 glömsko, aller mädh witu androm til skadha, i swa
 5 matto at människian fore winskap skuld aller gaf-
 wer aller annadh licamlikit aller andelikit gang
 skuld, ganger amote sannindinne witandes, androm
 til skadha, som wrange domara ok fals witne plägha
 göra, tha är thät dödhelikin synd Än sker thät
 10 af rätte | onszko i swa matto at människian stridher 255
 ok witandes ganger amote the hälgha tro, aller
 androm gudhz kannedome, aller hälgha manna lär-
 dome, som är x gudhz budhordh, aller the sannind
 man wet, ok rådhis annan wmwändas af aller bätre
 15 wardha, aller closter folk som witandes stridha
 amote thera reghlo ok lofwan, ey wiliandes at
 reghlonne sannind skuli fulkompnas ok gömas an-
 tigha af them siälfwm aller androm, ok köra swa
 witandes fran sik helsonne wägh, tha är thät synd
 20 rättelica a mote them hälgha anda

¶ The fiärdhe synden som kallas amote them
 hälgha anda är afwnd, mot aller widher iämkrists
 nadh, som gudh honom gifwit hafwer, aller iäm-
 kristins godho ok mäst andelico Sker thässen synden
 25 af wanskelikhet i swa matto at människian af-
 wndas aller sö[r]gher thär mäst aff at iämkristin
 är bätre än hon, ok sörgher mäst thär aff at hon
 är siälf ofulkompliken, ok ey swa godh aller ful-
 kompliken som iämkristin är, tha är thät engen
 30 synd Än afwndas människian thär widh, at iäm-
 kristin ofwerganger aller är mera framtakin än hon
 ok thässen afwnden oc rörilsen amote iämkristenom

komber bradhelica ok wtan fortanka, swa är thät nadhelikin synd Än sker thässen afwnden mädh fortanka ok beradhno modhe swa at människian afwndas widh iämkristenom af sinne nadh gudh honom gifwit hafwer, mera framtakin än han, råd- 5 andes sit godha thär mädh aller thär aff minzskas, swa är thät dödhelikin synd thy at thät är afwndinne gren Än sker thässen synden af rätte onzsko swa at människian ey älskar gudhz nadh aller andelikit got ey i sik siälfwm, ok ey gither hon thät 10 set at gudhz nadh aller gafwer äru i androm swa at människian afwndas thär af at iämkristin wmwändis fran syndomen ok til gudh, aller afwndas thär widh at gudhz nadh ökis mera ok wtwidhis i wärdlinne, swa är thät rättelika synd amote them 15 hælgha anda

¶ The fämta syndin som kallas synd amote them hælgha anda, är aldre wilia lata angra sik giordha synder aller göra synda bätring fore giordha 256 synder, thät är att människian af rätte onzsko | wt- 20 wäl ok stadgar i sino samwiti aldre wilia göra synda bätring, aller at hon wilde at gudh skulde aldrih gifwa hænne nadh, til at göra synda bätring fore giordha syndher, swa är thät rättelica synd amo[te] them hælgha anda Än skedde thässen 25 synden, som är ändas wtan synda bätring i swa matto, at människian thänkte ok daghlica wilia göra synda bätring fore giordha synder ok draghnadhe swa fram til dödhin ok giordhe enga synda bätring, tha ware thät en synd amote them hælgha anda 30

¶ The siätte som kallas amote them hælgha anda är ilhårdhzska, thät är at människian mädh

beradhno modhe ok thankka swa fäster siin hwgh
 ok wilia at hon wil blifwa i alle synd til dödhin,
 ok synderar ey ofwergifwa äller ey wilia wakta
 sik fore tilkomande syndom, swa är thät synd
 5 amote them hälgha anda Än skedde thässen synden
 som är ilhårdhzska i syndenne wtan wilia ok for-
 tanka ok wtwäl at blifwa i syndenne ok dwaldes
 swa i syndenne til dödhin tha ware thät ey rätte-
 lica amote them hälgha anda†¹⁾ Fore allom thässan
 0 fornämpda ok allom androm syndom göme os gudh
 fadher ok son ok thän hälghe ande Amen Amen
 dieunt omnia

(Efter K. Bibl:s cod. A 9, fr. tiden 1480—1500.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
247	16	synder tillskr. i margen.
248	11	atherholde r. fr. atherhoilde
—	15	the tillskr. öfver raden.
249	7	Här r. fr. Har
—	10	glömt » glömt
—	30	the tillskr. öfver raden.
250	10	ey » » »
—	21	qwämma r. fr. qwämna
—	28	fa af senare hand ändr. till far
253	6	äll[e]r i hdskr. ändr. fr. är genom tillskr. öfver raden af ll
—	22	oc tillskr. öfver raden.
254	6	synden r. fr. synder
255	32	oc tillskr. öfver raden.
—	—	rörilsen r. fr. rörirsen
257	4	efter synd ett onödigt amote öfverstruket.

¹⁾ En afdelning af här förevarande traktat, nämligen från sid. 252: r. 8 ända till slutet, finnes i nära öfverensstämmande uppteckning bevarad i Upsala Univ.-bibl:s cod. C 22. Denna senare har dock vid slutet ett tillägg, som saknas i A 9 och därför bifogas härefter, sid. 258 o. f. Tillägget (»Än hwru . . .») infogas vid tecknet † här ofvan. Slutorden här, r. 9—12, saknas åter i Upsalahandskriften.

B.

61 vi ärw synder mote them hælgha anda¹⁾

— — — — —
 — — — — —
 — — — — —

67 Än hwru thät skal wnderstas at synd moth⁵
 them hælgha anda egh forlatz hwatzke här aller i
 tilkomande wärld, thät ma wnderstas mädh en liknilse,
 som en sooth thär ey kan läkias a naturenna
 waghna, När sootten är swa skipadh at hoon for-
 taker naturene sina krafft, oc gör människiona¹⁰
 wämiande oc stygd moth math, oc moth alzkons
 läkedom, tha sigx the sotten wara naturleka wbota,
 än tho ath gudh aff sinne alzmäktoghet wäl fforma
 at hela människiona aff the sottine Swa sigx oc
 synden moth them hælgha anda wara oforlatelikin¹⁵
 a sinna natura waghna j thy at hon vtelykker the
 thing aff hwilkom synda forlatilse skwllowardha,
 oc människiona matho wända ffran syndene som för
 är sakth tho ekki fortaks for thy aller kan for-
 menas gudhi, thät han aff sinne alzmäktoghet oc²⁰
 miskund egh maghe öpna människionne waghin til
 68 synda forlatilse oc andelika helso | Aff hwilko, the
 som tholka synder hawa, wardha stwndum wnder-
 samelika andelika helbrigdha, Oc thy än tho at

¹⁾ Se noten å föregående sida. Jfr äfven i THOMAS' traktat här ofvan sid. 238: rad. 12 t. o. m. s. 239: 28.

människionna fria wilkor bliwer altidh å mädhan
 hon är j thäso lifue böghelikit til gooth oc til
 onth oc magh gaa aff hwario enne synd til rätwis-
 onna stadhgha, tho likowäl kastar hoon stwndom
 5 fran sik thät, aff hwilko hoon matte wändas til
 goth swa mykith som til henna stodhe, oc fore thy
 är synden a hænna waghna vforlatilikin, än tho at
 gudh forma forlata syndena

J andra matho sigx synden mothe them hælgha
 10 anda wara vforlatelikin, a pinona waghna, ffore thy
 thän som syndar aff fawizko aller wanskilsom, han
 forthiäna sik mindre pino fore thy han hawer sina
 fawizko aller wanskilse til wrsäkth,

Än thän som synder aff rätte onzsko hwilkit
 15 som är synd moth them hælgha anda, han hawer
 enga vrsäkt aff hwilko hans pina magh minzskas,
 Oc thy iwdhane som aff rätte onzsko gabbadho
 waan härra j gambla laghwmen, Oc toko hans
 godha gärninga oc eghnadho them affgwdhwm til,
 20 the| wrdho näpste här i iordherike swa at en dagh 69
 aff them forgingo iii thwsand oc näpsas nw i pin-
 onne oc å forwtan ända Swa oc the som gabbadho
 ihesu christi gudhdoms krafft oc makth, oc hans
 hælgha kändedoom, wurdho här pinte aff romanis,
 25 oc pinas än daghlika i sinne affödho här i thässe
 wärld, oc äwärdhelika

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 22, fr. senare hälften af
 1400-talet.)

Rättelse.

Sid. 258 rad. 22 Aff r. fr. Äff

**OM JESU FÖDELSE, BARNDOM
OCH VÄXT.**

Swa som likamlica sidher är, at thäs hedhersamare
 qwinna liggher j barnsängh Thäs thuktelicare
 thiänisto möia oc qwinnor skulu tilskipas, som hänne
 siälffwe skulu thiäna. oc barneno som föth är Samu-
 5 ledh är andelica vm the ärofulla höghtidh j hwilke
 amynnilse är aff wars härre födzlo time, til hwilkit
 hwar cristin siäl skal sik hafwa gudelica, swa som
 hina hawa sik tuktelica. oc ä skulu twa saman
 skipas til hwart ämbite. thy at hughnelikare är thwem
 10 saman, än enom ensampnom The första twa see til
 huru barnit skal liggia väl Oc thy skal en thera
 twa klädhin daghlica oc halla them reen oc färsk
 Thänne thekna sannan hiärtans anghir för sina
 synder, som scriffwat är aff. hiärtans anghir at
 15 sörghia för the synd som för war giordh, oc haffwa
 nw vilia, at ey bryta mote gudhi. Aff honom sigher
 | war härre mädh prophetin J hwat stundh synd- sp. 2.
 ogher man grathir sina ogärninga, wil iak hans
 syndh ganzsklika glöma Annor thiänista qwinnan
 20 bredhir wt klädhin j solskinit, oc thörka wt aff
 them alla fylsko. mädh tässe theknas san scripto-
 mal som dauid sigher aff, swa Iak sagdhe, thät är.
 at iak stadgadhe j mino hiärta, at iak skal kännas
 mina synd j mino hiärta mote mik siälfwom. oc
 25 tha förlät thu mina synda wranglighhet, Thässa
 twa möia thiäna idhkelica när barneno oc swa

granlica, at enkte orenth skal thät maka. thy mathe
 sängin heta the blomster sängin. som skriffwat star
 aff. war sängh är all blomstrande, aff them sigher
 war härre. såle äru the som rene äru j hiärtano
 the skulu see gudh Sigher sanctus thomas thän 5
 dyre predicaren. at tha han laa för dödhenom. syn-
 tis honom diäffwillin mykit ledher oc rädhelikin.
 han vndirstodh wäl hwa han war, oc sagde. hwat
 270 är thät tik mäst | skadha gör, han sagde. oc tho
 sp. 1. nödugher, thät är san scriptomal Thy at ä swa 10
 länge nakor är j dödhelike synd ledhom wi honom
 bunden, ä hwart wi viliom Än vm han scripta sik
 brista all war band söndhir. swa som gräs fallir
 för liya, oc swa gar man hwart han wil

Thät andra parit aff thässom möiom thiäna 15
 barneno swa, en thera tagher barnit oc tana thät
 wäl. oc sidhan lägghir hon thät widh sith bryst,
 oc sigher mädh visa mannenom, min älskelike skal
 hwilas mälloom mina spina. thänne är likande widh
 kärlekin. hänne barna tana är gudelike thanka oc 20
 astundan J hwilkom war härre hwilas sötelika,
 Hänna leka aller maki, läggir barnit j vaggo. oc
 vakta at engen skal thät omaka Oc vm nakor gör
 bullir. ropa hon oc sigher, hwa är thu som hindra
 oc omaka myn härre konungin. hon är tystogömare 25
 sp. 2. oc wil altidh vara enlikin, oc ekki j mang|talan oc
 wärldz bangh oc buller

Nw kombir thät thridthia parit aff smamöiomen
 at göra barneno sina thiänist, en thera takir oc
 vändhir barnit vppa sidhona. hon klappar, vaggar 30
 oc qwädhir som amor plägga, tha the vilia söffwa
 sin barn. hänna sangher är swa, härre lat wp min

öghon oc tha maa iak see vndirligh thing. om thin
 budh oc thin lagh Swa giordhe en gudheligh nunna
 hwart sin hon tok at thänkia vppa gudz pino, kom
 hon j swa dyupa gudelica skodhan. at hænne van-
 5 smakade allir wärlz hughnadher Thæssin hete ande-
 lica tingha skudirska. hænna leka älla syster, hon
 bedhis loff aff barneno at qwäda oc sigher, härra
 lät wp mina läpa Oc tha skal min mun kungöra
 thit loff. stundom siongha the badha sändher oc
 10 sighia, war sanghir är vm thina dygd. war älskoge
 ästu, oc thik astundom wi. söff thik oc glöm oss
 ey til ändan, oc swa vaka the | nattena owir 271
sp. 1.

Nw kombir fiärdha parit aff thæssom sma-
 möiomen vm morghonen En thera som hetir systhir
 15 mildhet, hon redhir til löghena, hon värmer watnit
 oc bär fram karit. hon takir wp barnit oc löse af
 tanona mädh gudelikom thanka, mädh gratande
 tarom för glädi skuld, oc sigher min siäl är all
 smältande til myn älskogha. oc swa lägghir hon
 20 barnit j löghena mädh mykle atwakt. hænna leka
 hetir systir gudelighet, hon öse watnit vppa, oc
 twa granlica at enkte skal bliffwa oröktat. hon
 sigher mädh wisa mannenom, nw skal iak halla
 min älskelica oc ey githär iak brat latidh aff
 25 honom Thär apthir takir hon han wp oc thörka oc
 sweper honom. hon takir han j fampn widh sith
 bryst, tha kombir aman oc mana at the skulu
 warlica gaa mädh honom. at the ey skullu stöta
 sik oc fälla barnit Hon är systhir lydhna. hon
 30 |fulkompna alt thät som budhit wardhir, vtan kur sp. 2.
 oc othol. hon söghir barnit mädh lioffwe widher-
 talan, oc gör thät badhe blith oc glat Sidhan takir

hänna leka barnit oc gangir mädh thy. at thät skal fa thäs mera mat gradh oc bär thät saa til modherna. thänna maa kallas syster miskund, som war härre sigher aff. säle äru alle miskundsame Thy the skulu faa miskund tha modheren haffwir löst wp om barnit, oc see ath thät wäl röktadh är. tha thakkar hon hwarie sinne burmöd för therä mödho,

Än är en smaa möd j geen som hethir systher säfflighet, hon waktade granlica aat hwat thiänist hwar hänna leka giordhe widh barnit, oc om hon haffdhe format. hafde hon fullan wilia göra tholka sama thiänist Thy thogh härren thän godha wilian for fulcompna gärningh. widh thässa möd maa ²⁷² sancte | staffan som höghtidh är af j dagh, ande- ¹⁵ ^{ap. 1.} lica fulwäl liknas. än tha han ey licamlika giordhe gudhi tolka thiänist, som thässa smamöia giordho apthir thy som nw är sakt

Rubrica Aff wars härre ihesu christi barn-
dome oc wäxte. huru han andelica skal ²⁰
födhas oc vpfostras j människionne hiärta
oc siäl Atta puncta

Gudz son loot sik födha, oc wilde thy barn varda
at han wilde j människio siälom andelica födhas
oc vpfostras. vaxa oc stoor warda, han aflas j män- ²⁵
iskionne siäl mädh gudelikom wilia, oc gudhelike
astundan. han födhis j dygdelika gärninga beuis-
ningh. Han vpfostras oc växir j godha dygdelica

gärninga daglike öfningh oc fulcompnilse. här är
 märkiande at swa som godh fostir modhir amma oc
 vpfostra sit barn likamlica Swa skal | gudheligh ^{sp. 2.}
 människia andelica vpfostra oc amma iomfruzna
 5 son ihesum j sino hiarta

Thät första är at godh amma födhir sith barn
 mädh sinne spena miölk. Miölkin föödhis aff blodh-
 eno som vpdragx j spenana oc smältis j them. oc
 wardhir til söta miölk oc barnsins födho af spen-
 10 ana wärma oc hita. Andelica haffwir hwar män-
 niskia twa indra spina swa som är vndirstandilse
 Oc girnilse j them skal smältas ihesu christi pino
 blodhir, oc värmas aff gudhelikom kärlekx hita oc
 amynnulise Swa at han wändis oc wardhir som miölk.
 15 söter oc wälsmakande j siälenne oc hiärtano i
 gudelikom söthma. Giff thässa barneno ihesu christo
 idhkelica thässa miölkena swa thriffs han oc waxir
 j siälenne Oc wanzskas ey j sinom wäxt. andelica
 aff wanrökt oc osköto, oc födhelöso.

20 Annat är at godh troin amma halldhir sith ²⁷³
 barn gärna varmt fore frost oc köldh Oc vptändhir ^{sp. 1.}
 thy en wärmis eld Eldin är hwas oc hetir af sik.
 wi vptåndom thy warom härre en wärmis koleld
 andelica j hiärtans vngne. tha wi samanbärom hwat
 25 hardhet, beskhet oc dröffwilse ihesus war härre
 han tok sik vppa j sinom barndom. fatikdom graat
 oc hardha stengulffwit til sängh Sidhan hwasheet
 oc hardhet j allo sino liffwärne, at ändalyktene
 hardh oc smälikin ordh Stoor slagh oc största oc
 30 grymasta dödh oc saar. til thäs at eldin ekki slokna,
 tha ök til iomfru maria sorgh oc grat thär hon
 haffde j hans barndome Tha hon opta kyste hans

händir oc föter som klenlikin waro. thär the grofwa spikana skuldo gynom ganga Oc hwat hon tholde tha the gynom sloghos j hans hardhe pino bär
 sp. 2. thätta saman, här wardhir aff en eldhir hwilken som skal vptändas af gudelikom heta Oc thäs halga andz bläste oc wädhre aff hwilkom ihesus skal wärmas j siälinne

Thridi är at godh fosthirmodhir lögha oc badha gärna sith barn. Andelica gör barneno ihesu j thinne siäl eet karbadh aff thinna öghna tarom mädh ömko oc sukkan ofwir honom oc hans modir oc owir thina eghna yseld som thik forestaar j dödzsins tima fore thina ogärninga Thätta watnit skal wara liomt oc ey siwdhande heet aff wredhe harme oc othuli För thy at tholke tara äru mykit hete oc barnit klena brännande Oc othäkke

Fiärdha är at fostirmodhir oc godh amma pläghar dröpa miölkenen vppa barnit til thäs, at thät skal faa stadught huld oc qwikna thär aff Andelica som
 274 sakt är j första punctenom mädh miölkenne är 20
 sp. 1. vndirstandande gudelikin sötme, oc andelikin hugn-adhir Thänne han wt thrykkis, oc molkas v siälene thäntidh han höris, oc framföris j mwnnenom i gudz lofui thakkom Oc nadha widherkänilsom. oc j fridhsamom vmgängilsom Oc gudelikom radhom oc äptedömom. swa wardhir barnit ihesus waxande oc stoort ey atenast j the människionne, som barnit är i mädh sinom nadhom vtan ämuäl wardhir thät waxande oc fööt j androm som the godha människionna spaka, oc fridhsama liffuärne see oc skodha, oc gudh thär fore lofwa oc gudelikin äptedöme taka Swa wardhir gangande oc krypande barnit

ihesus, af enne godhe människio til andra i gudelicom äptedömom,

Fämpla är at godh amma hughna gärna sith barn, ath thät ekki skuli grata Oc | til thäs at ^{sp. 2.}
 5 barnit skuli täss raskare töghias. tha sputtar hon j handena, oc thrugas at hon wili hämnas oc slaa thän barnet hafwir gröt. andelica görom wi barnit ihesum wret oc grält mädh warom syndom Oc sene bättringh, thy wiliom wi, at barnit skal bliit oc
 10 glath wardha. tha iättom oc loffwom at wi viliom slaa oc hämpnas owir honom som barnit haffwir reet oc wpwäkt til wredhe, som är syndoghe kroppin som alt ont kombir aff, oc barnit opta wreth oc grält gör at wi wiliom barian mädh lyma slaghom,
 15 mädh fasto waku oc androm plaghom som honom mote äru Oc barneno til hugnadh oc thäknadh äru.

Siatta är at godh amma kysse opta sith barn, fämpntakir thät, oc swa thögis thät Oc star wp oc bär thät. swa skal gudz win andelica gaa til ma-
 20 riam j sinne siäl, oc granlica skodha huru hon sither j bethleem, oc haffwir sin son ihesum j sinom | knäm Oc giffwir honom sina iomfrulica ²⁷⁵
 miölk, oc huru oc mädh hwat hughnat oc glädhi ^{sp. 1.}
 hon kysser hans sötasta mwn, som watir är aff
 25 hanna miölk Gak ok thu fram j gudelikom skod-ilsom oc astunda at kyssa barnit Swa räkkir barnit thik först handena oc klappar thik vm näsana oc anlitit Oc swa biwdhir thät thik mwnnen at minnas widh tik, oc vinas oc fridhas som förra war vret
 30 oc grält Stat swa wp aff thinom syndom oc bär barnit j thino hiarta, Thät är thak bar[n]sins lifwärne i thik oc likna thik thät thy ytarsta thu

gitir j sanne ödmiukt andelicom fatikdom. j ren-
lighet i thulomodhe oc lydhno Swa bär thu barnit
ihesum andelica.

Siwnda är at godh anma hugnar barnit oc
lekir för thy *mädh* äple aller pärw, til thäs at thät 5
skuli wardha leande oc glat. andelica giff thässa
barneno ihesu ena päru, huilka thät länktar at
sp. 2. hafwa oc | ägha, Thät är thit eghit hiärta, som
skapat är som en pära thiokt nidhan, oc mioth
owan. thätta ärofulla barnit wardhir aldrig glat 10
ällir roliket, wtan thät faar thätta pärun at ägha,
Wise mannen scriffwir at barnit bedhis oc gratir
äptir thänna lekano, som är människionna hiärta
sigiandis Son giff mik thit hiärta. see thy til at
thänna päran som är thit hiärta wari ey bokit aff 15
wredhe aller awndh, ällir oc rutit aff nakre oren-
lighetz synd

¶ Attonda är, at godh fostirmodhir swepir sith
barn Oc lägghir thät i waggo. lyllar thät oc söuir
thät, andelika skulom wi byggia ena waggo barn- 20
eno ihesu j varo hiärta, aff fyrom fiölum ¶ Fiölin
at hoffdhomen är andeligh skodhilse wars ingangh
j värllena. hwilkin fulledhir oc grötelikin är, Fiölin
at fotomen är skudhilse wars vtgangh af wärdlene,
276 huru | wadhelikin han är, Fiölana langa at badhom 25
sp. 1. sidhomen är gran ranzsakan, huilkit waart langha
liffwerne haffwir warit Oc huru thät vpnöt är aff
hofdhenoc oc til fotomen. thät är af vpbörian, oc
til ändalyktene. waggan skal wara nidhan til lukt
oc ofwan ypin Thät är thit hiärta skal atirlykkias 30
til wärdlena, oc öpnas til himilin I thässa waggona
lägh linth oc myukt höö aller blötan halm. thät är

säfflighet Oc liofflikin vmgango i thino liffwärne
 Ey thyrne allir wredhsins aller awndinna thizsla,
 skal thu thär j blanda Thär näst haff reen klädhe
 nidhan oc ofwan. nidharsta klädhin thät skal wara
 5 eth rent hiärta oc samuit, huilkit gudh skodhar.
 öffra klädin som synlikin äru folke, är godh äpte-
 döme Oc godh swar oc blidh. oc fridsampt vm-
 gänge Thär näst vagga thu barnit, thäntidh thu
 sko|dhar gudz tilqwämdh at han kom hith nidher, ^{sp. 2.}
 10 oc thok mandom för os, waggan hon riis, tha thu
 skodhar huru han stegh vppa korsit fore thina
 synde. waggan hon sänkis nidher, tha thu skodhar
 huru han nidherstegh til häluitis oc löste sina kär-
 asta vini, Thär näst huru han vpstodh aff dödha.
 15 oc stegh til hymna. thär näst huru grymbir strangir
 oc rätwis han wil nidherkomma, oc räkinskap mädh
 os halda aff waro liffwärne. swa at enkte bliffwir
 lönt aller glömt, litit allir stort goth allir ont,
 wagga nw fast Oc lätias ekki at sompna fran
 20 waggona, at glöma thina helso tima. swa at thu
 glömir gudz stora oc mangfaldelica godhgärninga
 Oc thik siälfwa, vtan rör idhkelica oc dragh thät
 til hugha j thino hiärta, som är waggan, hwar thu
 skalt bliffwa oc hema gästa första nattena, thu
 25 soffua mädh dödzsins sömpne, Thu skalt oc | lylla ²⁷⁷
 barnit ihesum swa at thät faar rolikan sompn oc ^{sp. 1.}
 hwilo j thinne siäl Thänna visan oc lyлло sangin
 som barnit söfwis mädher, är loffs sanghir som
 nw s[i]ongx j kirkionne af ihesu christi hälga barn-
 30 dome Siwngh oc qwädh idhkelica thänna värsin
 nw j iwla timanom, wi som ärom atirlöste mädh
 thino hälgo blode, thinom hälgo födzlo dagh til

loff tha sionghom wi en nyan loff sangh. ära oc loff
 wari thik härre som nw lost födha tik aff iom-
 frunne, halder thu thassa atta for scriffna puncta,
 tha äst thu gudz, Oc iomfru maria sons andelikin,
 fostirmodhir oc amma Oc tha thu hafwir han wäl
 vpfostrath j thinne siäl oc han är stoor j sinom
 nadhom i thik wrdhin Tha bär han hem sinom
 föräldrom gudh fadhír j himerike Oc iomfru maria
 som hans modhir är aat hans mandome, oc kräff
 sp. 2. ammo lön. thät är äwärdelikit | liff. hwilkit os gudh
 giffwi, oc vnne jomfrunna son ihesus christus wäl-
 signadhír för wtan ända amen

(Efter K. Bibl:s cod. A 3, från år 1502.)

Rättelser.

Sid. rad.

263	9	hughnelikare i <i>enlighet med läsarten i cod. Holm. A 10</i> r. fr. hughnelikit
265	16	bär r. fr. bar
269	14	wi 2 ggr i <i>hdskr.</i>
—	31	hiärta, r. fr. hiärto,
271	22	rör » ror

VÅR HERRES JESU KRISTI LEFVERNE.

rubryca Här äfftir fylghir wars hærre ihesu ¹⁷
christi liuerne, oc thät skiptis i twa dela, som är
hans barndomber hwilkin som räkkir til thäs han aat
natuardhen mädh sinom känneswenom, annar delin
5 är hans pino time, hwilkin som räkkir fran nath-
wardhenom oc til thäs han foer til himbla, Oc hwar
thänne delin haur xv trappor, oc hwar trappa
haur puncta stundum flere oc stundum färre som
thu finder här äfftir,

¹⁰ Förste trappan i förste delenom haur en pu[n]ct
som är Jomfru marie trolofwan mädh iosep oc
hännas ödhmiwkt hon tha haffdhe

Annar trappan haur iii puncta

Förste är the frygdh oc glädhi iomfru maria
¹⁵ fik tha gwddz son bwdhaddhis hænne mädh änglenom
gabriele Annar är the liofwa samtalan hon haffdhe
mädh änglenom om thät stora ärandit at gudh
skwlle man wardha, thridhi är the ödhmiwka swaren
oc samthykkian hon gaff änglenom siande Se jak
²⁰ gudz thiänista quinna vardhe mik äfftir thinom
ordhom,

tercius gradus habet iiii puncta

Förste är iomfru marie ödhmiwkt hon haffdhe
tha hon sökte elizabeth Annar the glädhin the
²⁵ fingo badhar tha the möttos aat thridhi war the
glädhin johannes baptista fik i sino modher liwe
aff sinom hærre oc skapara tilkwämd j iomfrunna

18 liwe | Fiärdhe är jomfru mario ödhmiuka thiänist
som hon giordhe elizabeth i the iii manadha hon
när hanne waar oc jomfru mario atirfärdh til na-
zareth

Fiärdhe trappan hauir x puncta

5

Förste är the ödhmiuka färdhin jomfru maria
foor mädh Josep aff nazareth til bätthleem, tha hännas
kärasta sons fözlatime kom Annar war the glädhin
jomfru maria haffdhe j the ix manadha hon bar
gudz son i sino liwe, thridhi the stora glädhin hon 10
hafdhe tha hoon födde hanom fiärdhe gudh fadhers
oc jomfrunna sons fatighdomber han föddis vtj som
är at han egh haffdhe eghit hws at födhas vtj
Fämte at han egh haffdhe klädhe til ymnoghheeth
at swepas vtj siätte egh säng at läggias vtj wtan 15
hardha iätwna, siwnde the ödhmiukten vxen oc as-
nin giordho hanom tha the sin knä fore hanom
bögdho, oc sin wärma anda oppa hanom bläste
¶ attunde at jomfru maria lagdhe sin son vidh sith
bryst, oc han sin hälgha anda thär oppa bläste oc 20
opfylte jomfruna mädh sinom anda Nionda höghre
spinin tyende winstre spinin aff hwilkom hon skänkte
hanom aldra sötasta dryk

19 fämte trappan hauir ii puncta

Förste är at war härre ihesus wppa attunda 25
daghin ville vmskåras oc tha första sin sit hälgh-
asta blodh vtgiuta Annar modhrinna warkunnan oc
sorgh tha hon saa hanom swa wmskåras

Siätte trappan hauir iii puncta.

Förste är fore en aff them hälgha thre kwn- 30
ungomen som wan härre sökto oc hanom dyrth
offer ofradhe Annar fore annan kwnungen, thridhi

fore thän thridhia konungen, Fiärdhe thän hedhir
oc wyrdhning the giordho jomfru mario j thy at
the nighu hänne mädh störste vyrdhning oc ödh-
miukt

5 Siunde trappan haur vi puncta

Förste är the enlika waran oc dualan som jomfru
maria haffdhe i stalleno i the xl dagha hoon vtan
kyrkio stodh Annar är the jomfruleka blyghdhen
hoon haffdhe tha hon baar sin son j famnenom
10 tha hoon offradha han j mönstrith thridhi är the
stora ödhmiykten jomfru maria haffdhe j thy, at
hon i kirkio gik äfftir sin son a xl daghenom oc
offradhe fatigha manna offer Fiärdhe är thät liw-
ande oc äwärdhelika offrit hoon offradhe j mönstrith,
15 som war hänna käraste soon hwilkin hon offradhe
i symeons fampn Fämthe the glädhi som symeon
fik, tha han aff hans hälgha anda vpwäkkilsom,
kom i mönstrith oc fik gudz son i sin fampn oc
saghdhe Nunc dimittis etc^{ra} | Siätte the sorghin 20
20 jomfru maria fik tha symeon hänne spadhe, at
dröuilsanna swärdh skwllde ga ginom hänna siäl

Attonde trappan haur v puncta

Förste är the sorghen jomfru maria fik. tha
jossep kunnoghadhe hänne at the skullo fly i egipto-
25 landit Annar the sörghelika färdhin the foro ginom
öknena i xl dagha in i egiptum thridhi the sorghen
som jomfru maria fik tha hoon spordhe at men-
löso barnin waro dräpin fore hänna sons skuld
Fiärdhe thän fatighdomin the ledhu j egipto land-
30 eno i the vii aren the thär varo, hwilkin swa stor
war at the enkte haffdho til bärghning wtan thät
the forthiänto mädh thera ärwadhe Fämpte ioseps

ödhmiwka thiänist han giordhe jomfru mario, oc hanna kärasta soon, tha the foro j egipto landit, oc thär warande, oc thädhan farande atir j jwdha landith

Jtem en aue maria fore atirfärdhena 5

Nionde trappan haur iii puncta

Fore the iii daghana jomfru maria haffdhe tapat sin soon j mönstreno oc lett äfftir hanom mädh störste sorgh En punctir fore hwan daghin

Tiende trappan haur ii puncta 10

Förste at jomfru maria liöfflika oc kärlika oc atwaktelika vpfödde sin son sidhan hon haffdhe 21 haan atirfunneth j mönstreno | Annar är the ödhmiwka lydhnan oc wndirdanoghheten war härri ihesus giordhe sinne modher oc josep sinom folstir- 15 fadher

Ällopte trappan haur en punct Som är at war härri ihesus wille sik swa mykit ödhmiwka at han wille sik döpa lata i iordans flodh aff sancto johanne baptista 20

Tolfte trappan haur oc en punct Som är the xl dagha fastan som gudz son fastadhe i yknenen oc thär sin menlösa likama thwingadhe

Thrättande trappan haur oc en punct som är thät ärwadhith han haffdhe tha han foor aff eno 25 landskap oc j thät andra, oc prädikadhe the hælgha troo, oc lardhe almoghan

Fiortande trappan haur oc en punct som är hans gudhdoms oc mandoms vndirlika gärninga som han giordhe här oppa jordhrike J thy at han vp- 30 reste dödhä, rensadhe spitalska, gaff blindom öghon, döfwom hörsel oc öron, oc lamom gang

Fämptande trappan hauir iiii puncta

Förste är wars härre ihesu christi stora ödhmiwkt som han haffdhe tha han kom ridhande oppa asnanom in til iherusalem, Annar thän gratin
 5 han greth owir iherusalem tha han saa stadhin, oc thänkte hwru han skulle nidher slaas, hwilkit andelika teknadhe syndogha manna faal aff hwilkom mange egh skullo niwtande wardha hans wärdogha dödth oc pino | thridhi är thän gratin jomfru maria 22
 10 greth tha hoon saa sin son grata owir iherusalem Fiardhe th[ä]n hedhir oc wyrdhning, jsraels moghe giordhe hanom, tha han kom ridhande oppa asnanom in til iherusalem oc the strödhö palmkwistana oc bredö sin klädhe vndi asna fötirna oc swngo swa,
 15 Wälsignadhir wari thän som kombir i härrans nampn, oc fölgdho hanom mädh thässom loffsang in j mönstrith Jtem ena aue mario fore thän natwardhin war härre ihesus aat i betania, oc fore jomfru mario sorgh hon haffdhe, tha hoon sagdhe til jwdam at
 20 han egh skwille forradha thät menlösa lambith hänna soon Jtem ena aue mario fore thän kärlekin war härre ihesus beuiste quinnone som gripin waar i hordom oc han frälste hona aff döddenom

¶ rubrica Här börias annar delen aff wars
 25 härre liuerne som är hans pina, oc hauir ok thän delin xv trappor oc hwar trappan sina puncta,

Förste trappan j wars härre jhesu christi pino hauir iiii puncta Förste är thän syrghelike natwardhen war härre ihesus aat mädh sinom känne-
 30 swenom Annar är the ödhmiwkten han bewiste j thy at han thwadhe appostlanna föter Thridhi är hans hälghasta likama oc blodz sacramentz skipilse

tha han wände brödhit i sin hælghast[a] likama, oc
 23 winith i sith wårdhogha bloodh | Fiärdhe the liowa
 oc kärleksfulla prädican han prädikadhe fore apostl-
 omen oc sinom känneswenom

Annar trappan hauir ii puncta 5

Förste är the ängslan oc quidhan han haffdhe
 tha han badh oppa oliueti bärge til sin fadher
 Annar är thän blodhughe swettin han swetadhis
 tha han badh

thridhi trappan hauir vi puncta 10

Förste är at war härre ihesus waar salder fore
 smålikt wårdh som war xxx päninga Annar at han
 war forradhin aff sinom kännesuene juda mädh
 kwssenom thridhi at han war fangadhir aff iwdh-
 omen Fiärdhe at han wart hardhelika bunden Fämpte 15
 at han warth aff sinom kännesuenom owirgifuin
 swa at alle flyddo fran hanom Siätte war the sorghin
 jomfru maria fik tha sancte johannes bwdhadhe
 hänne at hänna son war fangin

Jtem iii puncta vtan trapponar som skedhe j 20
 anne hws

Förste at han mädh skry oc roop ohöfuelika
 thit ledis annar thän pustin han thär fik tha the
 slogho han widh kinbeneth, oc slogho viin vndir
 hans öghon thy at annas sat tha owir bordhe tha 25
 han leddes in fore han thridhi at han thädhan
 leddis til caypham mädh myklom småleek oc obrygd-
 ilsom

24 Fiärdhe trappan hauir x puncta

Förste är grymma oc hwassa til talan oc spörielse 30
 som cayphas spordhe ihesum vm siin kännedom,
 oc vm han war gudz soon, Annar war the falska

kāromalen jvdhane kārdo oppa hanom thridhi
dōdzins skrii som the sk[r]iadho oc ropadho owir
hanom siandis hanom wara vārdhan dōdhin Fiārdhe
sancte p[etri] nekan han nekadhe warom hārre, oc
5 wars hārre skudhan oc syn han saagh til sancte
p[etrum] oc kalladhe hanom til widherkännilse oc til
anger oc idhrogha Fāmppte at han war lāstir oc
bwnden til stwdhena oc thār alla nattena gabbadhir
Siätte at iudhane spottadho hanom vnder hans ānlite
10 oc ōghon, Siunde at the bwndo klādhe fore hans
ōghon Attonde at the slogho hanom oppa hans
hals Nionde at the slogho haan vidher hans kinben
Tiende at the drogho hanom j harit oc plokkadho
hans skāg

15 Quintus gradus habet iii puncta

Först at war hārre ihesus warth bakbunden vm
morghonen annar at han varth ohōuisklika ledder
ti[l] pilatum thridhi at han warth falsklika kārdir
aff judhomen sighiande, han hauir wilth almoghan
20 mādih sinom kännedom, bōrriandis j galilea oc hiith

Siätte trappan hauir iii puncta

25

Förste är at han mādih storom smālek leddis
til herodem, Annar at herodes loot föra han j hwith
gabbara klādhe thridhi at herodes forsmadha haan,
25 oc sānde haan mādih storom smāleek oc skrii oc
roop atir til pylatum

Siunde trappan hauir vi puncta

Förste är at war hārre ihesus warth blyghe-
lika nāktadhir oc aff sinom klādhom fördhir fore
30 studhinne Annar at han skalff oc darradhe aff kyld
thridhi at han warth bunden widh studhena Fiārdhe
at han varth flāngdhir oc sarghadhir vtan alla mis-

cund Fämpte at blodheth strömadhe oc flöth nidher
oppa jordhana oc trampadhis vndi hedhninga fotum
Siätte jomfru mario sorgh oc drövilse som tha när stodh

Attonde trappan haur sãx puncta deo gracias

Förste at war hãrra ihesus varth förðhir j röth 5
purpura klädhe hanom til gab oc småleek Annar
at han varth kronadhir mädh thornkronone thridhi
at the fingo hanom ena röö i handena fore konwngx
spirona honom til gaab Fiärdhe at the knäfiollo
fore haan, oc helsadho han mädh småleek, sighiandis 10
heel judha kunungir Fämpte at the sputtadho hanom
j anletith oc slogho vidh kinbenen Siätte at the
toko röna ater w handene hans, oc slogho hanom
oppa kronadha hufwdhit mädh hãne

Nionde trappan haur fãm puncta

26 Förste at var hãrra ihesus varth vtledder fore
almoghan j rödho purpurklädhe, oc röna j handene,
oc thyrnekron[o]na oppa hofðhena hanom til gab oc
smålek Annar thät grymma dödzens skrii oc roop
almoghen ropadhe, oc saghdhe korsfäst korsfäst 20
hanom thridhi orätuisse domen som pylatus gaff
owir hanom dömande haan til dödhin Fiärdhe the
thwnga byrdhen han baar, tha han bar korsith xv
fota langth Fämpte jomfru mario sorgh som fölg[d]he
hanom äfftir oc sagh hans fiäth fwl aff blodh 25

Tiende trappan haur en punct Som är thät
hardha oc growa fallith han fiöll vndi korsena vtan
fore stadhenom iherusalem, swa at näsa oc mun
blöddo oppa hanom,

Ällopte trappan haur xv puncta

Förste tha han kom j kalwarie stadh thär han
skulle korsfästas, näktadhis han oc förðhis aff sinom

- klädhom, Annar at han vtthandis a korseno thridhi
höghre handenna fästilse til korseth Fiärdhe winstra
handenna sammuledh tilfästilse Fämpte at höghre
fotin näghildis oc fästis til korsith siätte at winstre
5 fotin fästis samuledh til korsit Siwnde at thorn-
kronan sattis annantidh vppa hans vārdhogha huwdh
Attunde at han befalte sina kāra modher mariam
sinom kanneswene sancto iohanni ewangelista | Ni- 27
onde the syrghel[i]ka synin han saa a sinne modher
10 oc hoon a hanom Tionde at han ropadhe sik vara
owirgiffnan aff sinom hālgha fadher Ällopte är thān
beske galla drykken haan drak Tolffte at han sagdhe
Consumatum est, thāt är sua mykit at sighia, nw är
fulkomnat thāt scriuat stander aff mik, Thrättande
15 at han gaff wp sin hālgha anda oc sagdhe, Pater
in manus tuas commendo spiritum meum Fiortande
modherenna hiärtans sorgh aff sonsens dōdh Fām-
tande at hans siidha oc hiärtat ginom stungos
mād[h] sp[i]wteno
20 Tolffte trappan hauir i punct Som är modhr-
enna sorgh hon haffdhe tha hoon haffdhe han
nidhertaknan aff korseno j sino sköte
Thrättande trappan hauir iii puncta aue maria
Förste at han lagdhis dōdhir j grawena Annar
25 at han wille iii dyghn dōdhir liggia j grauene Thridhi
modhrinna sorgh som hon haffdhe tha hon skildis
vidh grauena
Fiortande trappan hauir ii puncta
Förste är wars hār[ra] ihesu christi vpstandilse
30 aff dōdha mād[h] ārafullum likama Annar jomfru
mario glādhi som hon fik tha han opinbaradhe sik
hāne vpstandin aff dōdha

28 Fämtande trappan haur en punct Som är wars
härre ihesu christi vpfärdh til himbla thär han nw
sitir a gudz fadhirs höghra hand oc styrer oc radher
mädh hanom a fore vtan ända, laus tibi sit christe

¶ rubrica Här oppa skal thw byrria thina läsnig 5
tha thw star vp först om morphonen

Först v pater noster the hælgho iii fallogheth
til looff oc hedhär äfftir the försto bidh som här
äfftir staar

Loff hedhär oc ära wari thik alzwallogh[i]r 10
gudh fadhär oc soon oc thän hælghе ande, fore
thät at thw foresaa the ärofullo jomfrune jomfru
mario j thinne gudhdoms foresyn, oc hælghadhe
hona j modherlifwe, oc gömde hona fraan alle synd,
miskwnna mik fore hæn[n]a bön skwl 15

äfftir the andra bidh swa

Loff hedhär oc ära wari thik alzwallogh[i]r
gudh, oc min käraste härre ihesu christe liwandis
gudz son, som mandoom wille taka aff iomfru mario
liwe, hænna jomfrudom oskaddom, oc thik swa 20
mykkith ödhmiwka Et verbum caro factum est

äfftir thridhia bidh swa

Loff hedhär oc ära wari thik alzwalloghär gudh
29 fadhär oc son oc thän hælghе ande, | fore the rena.
clara. oc ärofulla andana som äro änglane, hwilka 25
thw skapat haur thik til äwärdhelika äro oc thiänist,
wn mik käraste gwdh, at jak maghe thik ödhmiwke-
lika. kärlika gudhleka oc äwärdhelika thiäna, amen

äfftir fiärdha bidh swa

Loff hädhär oc ära wari thik alzwalloghär 30
gudh fadhär oc son oc thän hælghе ande, som mik
syndoga människo wille wärdhoghas at skapa äfftir

thino eghno beläte oc skipilsom, tha jak war j
thins gudhdoms walde at thw matte mik haua
skapat ledhasta orm allar fwlasta madhk som oppa
iordhinne är, tha wille thu aff thinom kärlek skapa
5 mik äfter thino eghno beläte, wärdhoghas at for-
lata mik aldrakäraste gudh hwart thät sin iak
thässen skapilse i mik smittat hauir mädh minom
otalikom oc orenl[i]ka syndom

äfftir fämpte bidh swa

10 Loff hedhir oc ära thak oc thiänist vari thik
alzwalloghir gudh fadhir oc son oc thän hälghē
ande, fore al the thing oc creatur thu skapat
hauir j himil oc iordh, wädhir oc watn, wari thik
all skapadh creatur til äwärdhelikin hedhir oc äro
15 ää ffore vtan ända amen

¶ Thätta skal thu haua vidh bordhith Först iii 30
pater noster oc iii aue maria för än thu ätir

Första the hälgha threfalloggheth til loff oc
he[dir] andra jomfru mario oc allom hälghonom,
20 thridia allom cristnom siälom i purgatorio til lysa
aff thera pino

Jtem iii pater noster oc iii aue mario för än
thu drikker Första fore the xl dagha fastona war
härre ihesus fastadhe i yknene oc thän hwngir han
25 thär ledh Andra fore thän thörstin han ledh tha
han sath thyrstoghir owir brwnnenom j samaria
oc bedis drikka aff kw[i]nnone thridhi fore thän
hwngren han haffdhe tha han gik vp til iherusa-
lem, oc sökthe äfftir frwkt j fikona träno oc fan enga

30 Jtem iii pater noster oc iii aue maria nar thu
äst mähth Första fore blodhet oc tarana som nidher
flöth aff hoffdhenoc oc öghomen j wars härre ihesu

mwn aff thorn kronone andra fore thän beska ätikio
oc galla dryckin han drak tha han hängde a korseno
thridhi fore alla the wärkia han leedh a korseno j
sinom likama oc hiärta, hwilke wärkia stundum
gingo til hiärtath, oc stundum atir til vnderar oc
sarin

31 ¶ Här börjas xx aue maria som läsande äro
mädh atwakth oc gudhlikheet

Förste fore thornkronona, annar fore öghonen
huilkin jomfru maria saman laghde, thridhi fore alth
anleth hwilkit fwlt waar mädh blodh oc judhanna
sputte, fiärdhe fore vndera a höghro handene, fämte
fore vnd[e]na a winstro handene, siätte fore vndera
a höghra fotenom, siwnde fore vndera a vinstra
fotenom, Attonde fore sidhona oc hiärtat, Nionda
fore jomfru mario hiärta hwilkith andelika mädh
sama sp[i]uteno ginwm stakx som wars härra hiärta,
tionda fore allan wars härra likama som sarghadhir
waar oc allir blaa oc blodhoghir, ällopte fore thän
kalla kwssen jwmfru maria took aff sins sons kalla
oc dödhä mwnne, tölfte fore the tarana som hoon
fälte aff sinom öghom oppa hans wälsighnadha bryst
mädh hwilkom hoon borth thwogh blodhit aff bryst-
eno oc strök äfftir mädh sino hwudhklädhe, thrätt-
ande fore thät jwmfru maria swepte hanom j hwith
syndons klädhe, fiortande fore sorghena hoon haffdhe
tha hoon lagdhe haan j grauena, Fämtande fore
the tarana hoon tha fälte tha hon lagdhe han nidher
j grauena, Siäxtande fore the sorghena hon haffdhe
j sino hiärta thän tidh hoon gik fran grauenne
atir til iherusalem, siwttande fore the stadhug-
hetana hoon haffde j tronne at hännas käraste son

skullo vpsta aff dödha | Adhertande fore the glädh- 32
 ina hoon fik thän tidh hoon sagh hanom opstandin
 wara aff dödha Nittande fore wars härria ihesu
 christi likama nw warandis j äronne j himmerike,
 5 Tiwghunde fore jomfru mario likama thär samma
 stadh varande i äronne, til hwilka oss at komma
 vnne gudh fadhir oc soon oc thän hälge ande,
 amen¹⁾

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 22, fr. sen. hälften af 1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

275	3	barndomber r. fr. barndomdomber (det senare domber
ändr. fr. domer)
—	—	aat i hdskr. tillskr. öfver ath som dock ej öfverstrukits.
276	8	fözlathime r. fr. fozlathime
—	—	glädhin » gladhin. Likaså rad. 10.
277	16	glädhi » gladhi
—	21	ginom » gimon
—	26	öknena ändr. fr. yknena
—	30	hwilkin r. fr. hiwilkin
278	18	ödhamiwa » odhamiwa
—	19	flodh » slodh
—	32	döfwom » dofwm
279	18	aat tillskr. öfver ett öfverstr. ath
—	23	frälste r. fr. fralste
—	—	hona tillskr. öfver raden.
280	1	brödhit r. fr. brodhit
—	6	efter the ett orätt skrifvet ängslan öfverstr.
281	2	i ropadho är a tillskr. öfver raden.
—	3	dödhin r. fr. dodhin
—	11	öghon » oghon

¹⁾ Traktaten har troligen haft en fortsättning, hvaraf i föreliggande handskrift endast finnes en rubrik (»Thätta skal thw hana när thu vil ganga j sängh om kwällen») och de fem första orden (»Loff hedhir oc äwärdhelikin ära» — — —); sedan följa 8 rena blad.

- 282 17 purpurklädhe, *r. fr.* —klädhe,
 — 28 mun *r. fr.* nun
 283 6 före huwdh ett felskrifvet hwdh öfverstr.
 — 7 kära *r. fr.* kara
 — 22 sköte > skote
 — 29 framför Förste ett felskr. Fiortonde öfverstr.
 285 25 Andra i hdskr. tillskr. öfver Annar som dock ej öfver-
 strukits.
 — 31 äst *r. fr.* ast
 — — oc > occ
 287 6 före oss ett onödigt oss öfverstr. i hdskr.
-

VÅR HERRES BITTRA PINA.

(TILL ÅTANKE VID DAGSTIDERNA.)

Här märkias nakra beesklikheet i wars härre 523

pino förste then dröfflikhetin thär han hafdhe naar
han swetis blodh Annwr är theen snödho forradhilsin
thär han ledh aff iudase som han mikit älskadhe
5 Tridhi är fängilsen. at sino wtwaldo folke Fiärdhe
är then hardho banden. Fempte är then dröwilsen.
som han hafdhe tha alle hans käre vini flydho fraan
honom, sietthe är thät at han leddis i stadhin mädh
skry oc hadh. vij är at the han mädh storom slaghom.
10 oc waknom fore sik skwfw. viij är at the han
spwttadho i anne hws. ix är gabbith oc hadhin
som the honom thär giordho. x. är at the han led
aff anne hws oc til caypham mädh storom harm
oc brätzscho xi är at the han fragadho mädh
15 hwassom oc hardhom ordhom xij är then falso
witnin xiiij är at alle iudha formännene dömdo
han sakan til dödh xiiij är marghfaal haadh oc
gaab. xv. är at the bwndo klädhe for hans wäl-
signadha öghon. xvj är the store kinhästane xvij
20 är at the han thär i hans änlitte sputtadho. xviiij
är at the han haardrogho. oc hans skäg plukkadho.
xix är at the han om natten i iärn lästo. xx. är
at han thär ensambir saat. aff allom sinom ofwir
giwin

25 Om ottosangx tima scal thu thänkkia thätta 524
först huru the om morghonen koma oc han thär
grymmelica binda. ij är huru the han mädh brädzsko

wtledha. iij år huru the han presentera for pilatum.
 iij år lyghninna käromaal. v år hurw swiklica pi-
 latus han fraghadhe vj år at pilatus sände han til
 herodem. vij år at the han ledο thiit som en ogär-
 ninggis man viij år at the han marghfallelica kårdho 5
 for herode kwnungge ix at herodes fraghadhe han
 mād̄h smälikheet x år at herodes wanwyrde han
 for then sculd. at han honom egh swaradhe xi år
 at herodes fördhe han i hwith klādhe for haadz
 sculd. xij år at alt herodis härschap han forsmadho 10
 oc häddo. xij år hurw han mād̄h blygdh atir ledis
 til pilatum xiiij år huru the han rantsakadho for
 domenom vppa the gatwne som kalladhis lichostratos.
 xv. år huru the han mād̄h storom storm thādhan
 leddo. xvi år hurw the ledο han i radhwsith xvij 15
 år. at the fördho han aff sinom klādhom oc alzs-
 tingis han näkto. xviii huru hans wälsignadhe
 likame thär tha allir skalff. xix huru han widh
 stwdhena bandz. swa at fingrane hoffnadho oc naghlo
 röterno blöddo. xx. år at han thär fraan iässanom 20
 oc til fotabladhit mād̄h hwassastom gislom oc limom
 flā[n]gdis xxi år. at hans hälghasta blodh. som aff
 likamenom flöt. trodz wndi thera foton. [x]xij år
 at naar the han fraan studhinne lösto rikto the han.
 fram stupο. til jordhinna 25

Om priims tyma scal thu thätta thänkkia Först
 hwru at han wardh fördhir i purpura klādhe ij at
 han wardh k[r]onadhär mād̄h thorn krono. vthan
 alla miscund. iii år. at öronin oc öghonin wpfyltos
 mād̄h blodhenο. som aff hufhdhenο nidher raan. iiij 30
 år at han wardh thär til pustadhär. at alt tanna
 kytit hoffnadho. v år at the helsadho han smälica

oc hādo. vj år theen gabbelico knāfallin the giordho
for honom. vij år at the fingo honom rōna i hand-
ena. for konungx spiro viii år at the fram gingo
oc spwttadho i hans āne | ix år at the hans huwdh 525
5 slogho mād̄h rōne hwilkin war stoor groff oc stiin
x år thāt han atir awoghīr fiol for slaghumen.

Om tårdz tima scal thu thātta thānkia Första
år at han wtledis aff radhstuwne bārānde thorn
krono oc purpur klādhe ij år at the han for domen
10 fram ledō iij år at allir almoghin ropadhe korsfäst
han korsfäst han. iiij år at the wanwyrdhoghasta
ogārningis man badho qwittan latas oc meenlösān
iomfruna son korsfästas. v år at allir almoghen gaff
samthikkio orätwiselica i hans dōdh. vi år pilati
15 ondzskofullastir dombir. vij år at han baar korsit
a sinom blodhoghōm hārdhom viij år at the han
om gatwnar wth aff stadhenom ledō. mād̄h smālik-
heet ix år at han vthan for stadz porten fiol vndir
korseno x år at han mād̄h storom swidha nāktis
20 wppe widh bārghit xi år at the mād̄h storom
swedha rōkto aff honom thorn kronona. xii år theen
blyghelica nāktin thār han thār leedh.

Om sāgxt tima år thā[n]kkiānde första år at han
mād̄h linomeen grymmelica wth thandis a korseno
25 ij år hōghro handena ginom stiongir. iij winstra
handinna saarleghin korsfästilse iiij år at hōghre
armen aff lidhi droghx v år at then winstre samu-
ledhis vj at then hōghre fotin ginom nāgh[l]dis.
vij at then winstre ginom staax viij år at hōghre
30 fotin aff lidhi droghx ix at then winstre samu-
ledhis x år at the thornkrona annat sin a hans
huwdh sātto. oc til fōghdho mād̄h spiwt skaftomen.

xi är at tha wpfyltos hans öron. öghon. oc mwn
mädh blodh. xij är at alle the som om kring stodho
 honom hädo. xiiij är at iudha höfdhinga giordho
 honom vpbryghilse xiiij är röwarins som korsfästis
mädh honom. smäliken til talan. xv är thän skäm- 5
 like oc stiwgge stadhin hwar han korsfästis xvi är
 thät. at han korsfästis i bland wanwördhoghasta
 röuara. xvij är at jomfru maria hans wärdhoghasta
 modhir. war tha af allom owirgiwin oc al hanne
 besklikheet war hans xvij är then thörstin han 10
 ledh a korseno. xix är galla oc ättikkio drikin
 526 honom gaffs | xx är hadz scriptin som screffs offuir
 hans huwdh. xxi är gröttelikin antwardhan. tha
 han sina kära modher antwardhadhe johanni xxij
 är alt hans hälgha blodh wt persadhis a korseno. 15
 xxiiij är wärkin som gik aff hwario saren til hiärt-
 adh xxiiij är osäghlike wärkiane som gingo aff thy
 at alle lidhamoten skyldos aat i armommen. oc fot-
 omen xxv är at hiärtat sprak aff the omiätlikom
 wärkiom oc dröwilsom han leedh 20

Wars härre ihesu christi pina hon skiptis i siw
 tidher, först är natsangin j huilko tidh ihesus christus
 bewiste sin osighlikin kärlek til apostolana. först i
 thi at han gaf sin sanna likama i brödz liknilse.
 oc siit blodh i win Oc stadhgadhe sacramentit for 25
 sins kärleks aminnilse Thär näst ödhmiwkte han
 sik swa storlica at thuo aldra thera fötir. oc thröste
 them *mädh* sinom kärleks fullom ordhom. oc iudas
 gik bort fran honom. oc salde han for xxx päniga
 Thär näst gik han oppa bärghit oliueti apostolis 30
 ey fierran sittiandis oc fiöl han thär oppa siin knä
 oc badh.

Först the siälinna beesklikheet thär han leedh.
 naar han stodh aa sinom knäm i yrthogardhenom
 oc badh threm synnom til sin wälsignadha fadher
 swa innerlika. at han swettis blodh. Thär näst
 5 thänk hwru iudas forrädh han thär oc huru Judhane
 the han fangadho oc omillelika bwndo oc slogho
 han nidher stupo Sidhan han ledhis in ii stadhin
 mädh miklo skrian. oc huru the han mädh waknom
 oc storom slaghum for sik omöghelica skuw. Thär
 10 näst hurw han ledhis in ij biscop annas hws oc
 thär war han hädder oc gabbadhar oc omillelika
 kinpustadhar Sidhan huru han leddis til caypham
 biscop. oc bandz klädhe for hans wälsignadha
 öghon. oc wardh swa omöghelica kinpustadhar har-
 15 draghin oc plukkadher ii sit skäg oc spwttadhar
 i siit ärofwilla änlitte Thär näst hwru han lästis i
 iärn widh ena steen stwdh. oc stodh swa alla natt-
 ena. Oc slo sin öghon nidher. ofwirgiwin aff allom
 sinom winom än the som wäktadho han. the kin-
 20 pustadho han. oc hals slogho. gabbadho oc häddo.
 wthan alla miskund alt thär til thät daghadhis

Först hwru Judhane komo om morghonnin i
 fornämpda biscofs cayphas hws oc bakbwndo han thär
 grymmelica oc [ledho] han sidhan | ouisselica wppa 527
 25 radhwsit fore pilatum. hwar han hördhe mang falsk
 käromaal mote sik, än han swaradhe them änkte
 wthan stodh. oc slo nidher siit wälsignadha änlitte,
 Thär näst thänk huru pilatus sände han til herodes
 kunwng som en ogärninggis man Oc thär fördhis
 30 han i hwit klädhe for haadh sculd oc herodes mädh
 allo sino härscapi gabbadho han. oc häddo margh-
 fallellica Thär näst ledhis han bwndin ouysselica i

gen til pilatum wppa radhwsit oc thär näktis han.
 oc skalff rädhlika allir hans hæghe likame for kyld
 sculd. oc bandz widh stwdhena sidhan swa hardhe-
 lika at fingrane hofnadho oc naghla rötirna blöddo.
 Oc thär äptir flä[n]gdis han mädh hwassastom gisлом. 5
 oc limom fran iässanom oc nidher til fotbladhit oc
 tha throdhz hans hælghaste blodher. som aff likam-
 enom flöth wndir thera föter Oc nar the han fran
 stwdhinne lösto. rykto the han fram stupo nidher
 til jordhinna

10

Först hwru han fördhis i purpur klädhe for
 hadh sculd. oc kronadhis mädh hwassasto thorn
 krono wthan alla miskwnd. oc tha wpfyltos hans
 öron. öghon oc mundir oc skägh mädh blodhenom.
 som tha flöth aff hans wälsignadha hofdhe Thär 15
 näst kinpustadho the han. swa länge at alt tanna
 kytit homnadhe Oc sidhan giordho the knäfal. hadh-
 fwl for honom oc helsadho han smälica oc fingo
 honom röna i handena. for kunungx spiro oc spwtt-
 adho han i siit wälsignadha änlite Oc slogho hans 20
 ärofulla huwdh mädh röne hwilkin war groff swa
 omillelika at han fiol nidher awoghír for slaghuman

Först huru han wtledhis aff radhwseno bärandis
 thornkronona. oc purpur klädhe oc allir almoghin
 ropadhe korsfäst oc korsfäst han. Oc nar pilatus 25
 hafdhe giwit domin orättelika ofwír han tha baar
 han siälfwír korsith a sinom blodhoghom hårdhom
 wt ginom stadhin Sidhan hwru han styrte wndir
 korseno wthan for stadz portenom oc huru the han
 tha spurno. oc slogho oc thär äptir. naar han kom 30
 wp til bärghit tha näkto the han alstingx oc rykto
 aff honom torn kronona mädh storom swidha.

Först huru han wtthandis a korseno *mädh* 528
 linom grymmelika. at badhe armane gingo aff lidhi,
 oc korsfestis sidhan oc näghldis ginom händir oc
 fötir, oc kronadhis tha annat sin *mädh* thornkrono.
 5 oc tha ran blodhin aff hofdhenom. oc vpfylte badhe
 öron öghon oc mwn. Sidhan thänk hurw han
 häddis oc gabbadhis af Judhomen, oc ledh aff
 adhrom röffwarenom som korsfästir war *mädh*
 honom smälika til talan. oc drak atikkio oc galla
 10 oc nar han saa sina wärdhogha modher standa widh
 korsit oc aff allom ofwürgifwin tha grät han hanna
 dröwilse oc andwardhadhe hona gröttelica sancto
 Johanni apostle oc ewangeliste.

Först at naar alt hans hälghasta blodh war
 15 wt prässat a korseno. tha sprak hiärtat aff osyglikom
 wärkiom oc dröwilsom. som han tha leedh Oc i
 sama punctenom mirknadhe solen. oc iordhin scalff.
 bärghin rymnadho. oc hälwitte darradhe Oc jomfru
 maria. hans wärdhoghasta modhir. störte tha nidher.
 20 oc danadhe aff rätto sorgh. oc naar hon om sidhe
 tok atir besinna sik tha komo iudha atir farande
 aff stadhenom. alle wänkte en thera staak *mädh*
 eno spiwte dödha likaman. wt ginom hiärtat. oc
 tha hon thät sa. tha styrte hon annat sin nidher
 25 oc danadhe.

Först hwru hans äro fulle likame thokx ömk-
 lica aff korseno nidher. oc lagdhis i iomfruna sköt
 oc *mädh* hwat hiärtans sorgh oc warkunnan. hon
 skodhadhe hans saar oc strök. oc huru sarlica hanna
 30 hiärta gaffs vidher. nar likamen toghx w hanna
 sköte oc iordhadhis, for thi tha laghdhis nidher

allir hánne hugnadhír. oc gládhi. oc hon bleff atir
i storom dröwilsom

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 47, från midten af 1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
291	3	i forradhilsin är det senare r tillskr. öfver raden.
—	4	mikit tillskr. öfver raden.
—	6	Fempte tillskr. öfver v som dock ej öfverstrukits.
—	8	sietthe tillskr. öfver vi som underprickats för att utgå.
292	1	presentera r. fr. presentara
—	2	efter det första är orden huru the öfverstr.
—	7	är tillskr. öfver raden.
—	8	han i hdskr. ändr. fr. ham
—	—	är tillskr. öfver raden.
—	15	är öfverstr. i hdskr. (af misstag?).
—	23	efter thera ett felskr. fötir öfverstr.
293	16	at tillskr. öfver raden.
—	21	efter är ett felskr. at öfverstr.
—	28	ginom nägh[1]dis tillskr. öfver orden aff lidhi droghx. som underprickats.
295	2	det första r i yrthogardhenom tillskr. öfver raden.
—	13	biscop. i hdskr. ändr. fr. biscopts.
—	32	bwndin > > > bwnddin
296	25	det senare korsfäst i hdskr. ändr. fr. korsfästis
297	11	han i hdskr. ändr. fr. hon sara

VÅR HERRES JESU KRISTI PINA.

(TILL LÄSNING I DYMMELVECKAN.)

Här börjas wars härre ihesu christi hällgasta 206
pina Först huru han redde sik a palm synne-
dagh at fara til iherusalem som han haffde
them wm lögirdaghin föresakt

5 Nw wm morghonen arla, som war palm syne-
dagh, Tha wtgik war härre ihesus aff betania,
oc modhär hans oc discipuli oc qwinnor, Oc tha
han kom til eth torpt, mit j wäghenom som heet
betfage, Tha badh han petrum, oc iohannem gaa
10 til thät castel för them war, Oc sagde them skula
finna thär asna modhrena bwndna, Oc folan mädh
hänne, lösen them oc ledhin til mik, The giordo
som ihesus bödh them, Oc ledde til hans asna
modhrena, oc folan mädh hänne, Oc ihesus sattis
15 owir asna folan oc reedh, Oc mange breddo siin
kläde a wäghin, Oc somlike skaro qwista aff trämen,
oc strödhö wndir asnans föter ¶ Än almoghin
ropade sighiande, wi bidhiom tik gudh fadhär j
himerikis högd, hela os, wm thin wälsignada son,
20 som kombir j thit nampn, Jhesus swarade them,
jak sigher idher, at stenane skulu ropa gudz loff,
wm tässe tighia

¶ Nw thäntidh ihesus kom swa när, at han
saa iherusalem, grät han owir them j stadhenom
25 waro, Thär apthär ingik ihesus j mönstrit, Oc wt-

207 körde | them som köpto oc saaldo *mädh* smam
 repastobbom, Oc syntis j hans änlite guddomsins
 wald, swa at enghin thera torde tala eth ordh mote
 hanom, Tha talade han til thera sighiande, Scriffuat
 är, at mins fadhers hus skal kallas böna hws, Än 5
 j gören aff thy röffuara hus, oc hyddo, Oc sidhan
 predikade ihesus j mönstreno alt til qwällin, Än
 engin war thän j allom stadhenom, som hanom
 alla hans fölge bödh maat alla dryk, See nw huru
 thrötter han gaar, wt aff stadhenom, athir til beta- 10
 niam, Oc thär haffde martha tilreedh for hanom
 badhe kost oc annor thing Oc är witande at alla
 tassa fyra daghana mädhan the saatho widher bordh,
 Tha satte warfru iudam mällan wan härra oc sik,
 thär til hon skulle gita wekt hans harda hiärta 15
 At han ey forradhe thät menlösa lambit hännas
 sötasta son, O *mädh* huat sorgh, oc ängsla wars
 härra ihesu christi hiärta war wpfylt, For the bither-
 lika pinona, hanom forestodh, Oc at han daghlika
 saa siin forradhara, Oc wmgik *mädh* hanom oc 20
 älskade han, som *mädh* fullom wilia oc fortanka
 oc ilzsko, wil han forradha, See oc huru gudz son
 hwiltis wm nattena, han laa litla stund wppa bara
 208 jordhinne | trötter aff storo ärffuode, Oc stodh sidhan
 alla nattena a bönom bidhiande til fadhrin för os 25
 hwilkins wärdogasta bönom wi än daghlika niwtom

Jtem wm manadaghin j dymbilwiku

Arla wm manadaghin gik war härra ihesus athir
 in til iherusalem, Oc tha han ingik j stadhen
 hwngrade hanom oc han saa eth fikona trä staa 30

widh wāghin, Oc letade frukt a thy oc fan ey wtan
 ensam löffuen, Oc sagde til trādh aldrig nakon
 tima skal frukt a tik wara, Oc ginstan wisnade
 trādh oc tōrkadhis, Tha ihesus inkom j stadhen
 5 leddis for han en qwinna gripin j hordom, Oc
 iudhane sagdo til ihesum, At moyses bōd stenka
 thera handa qwinnor, Oc spordo ihesum huat han
 sagde thār til, wppa thāt at the matto rōghia hanom
 aff omildhet wm han fordōmde hona ālla at han
 10 bruti laghin wm han dōmde hona lidhuga, Ān
 ihesus nidherbōgde sik oc screff mād̄h fingrenom
 a iordhena, The spordo han trättelika, Tha wp-
 rätte han sik Oc sagde them Hwilkin idhra wtan
 syndh ār, kaste fōrsta stenen a hona, Oc nidher-
 15 bōgde sik annantidh oc screff a iordhena, Oc genstan
 bort gingo the alle som qwinnonne haffdo rōkt, Oc
 ihesus athirbleff ensammen oc qwinnan mād̄h hanom
 Jhesus wprätte | sik oc sagde hānne huar āru the 209
 som tik rōgdo Fordōmde engin tik, hon sagde, O
 20 hārre enghin fordōmde mik Jhesus sagde, ey skal
 jak fordōma tik, gak synda aldrig meer, Sidhan
 tha ihesus predikade j mōnstreno tha waro thār
 mange aff hedningomen som haffdo farit wp j
 stadhin at hedhra gudh j hālgadaghenom Tha gingo
 25 somlike aff them hedningomen til philippum, badho
 han sighiande, Hārre wi wiliom see ihesum phi-
 lippus sagde thāt andree Andreas oc philippus
 sagdo thāt warom hārre Jhesus swarade them, Thāt
 kombir time at människionna son skal āras Jak
 30 sigher jdher sannelika wtan hwete kornit fallandis
 j iordhena dōr bliffwer sik ensammit, wm thāt dōr
 gōr thāt mykla frukt, Hwilkin som ālskar sina sial,

skal tappa hona, Oc hwilkin som hata hona j tässe
 wärld, gömir hona til äwärdelikit liff, Huasom mik
 thiäna han skal mik fölgia, Oc hwar jak är thär
 skal min thiänare wara, Thän mik thiäna skal min
 fadhír ära Nw är min siäl j storom ängsla oc hwat
 skal jak sighia, O fadhír gör mik helan oc wärna
 mik i thänna tima, O fadhír gör kunnogt thit hálga
 nampn, Tha kom röst aff hymblenom sighiande, jak
 haffwir thät wppinbart giort, Oc än skal jak thät
 210 wppinbara Almoghin som när stodh | oc thätta
 hördo sagdo thät wara aseekio dōni, andro sagdo
 gudz ängil talade widh han Jhesus swarade them,
 Ey kom tassin rösten for mina skuld, wtan hon
 kom for idhra skuld Nw är wärldinna domber, Nw
 skal wärldinna höffdinge wtkastas, oc [nar] jak
 wardhir wphögðher aff jordhinne, draghir jak alt
 til mik siälffuan, Thätta sagde ihesus for thy, at
 han wilde läta wndirstaa, mädh huat dödh han
 skulde döo Thär äpthir wtgik war härre ihesus aff
 mönstreno, athir til betaniam, oc aat thär nat-
 20 wardhin, Thy at engin bödh hanom äta älla drikka
 j stadhenom

Jtem vm tisdaghin j dymbil wiku

U m tisdaghin athirgik war härre ihesus christus
 j mönstrit at predika, Oc tha han inkom gingo
 25 prästahöffdingana oc äldris iudhane til hans, spordo
 han sighiande, j huat walde gör thu tholik tingh,
 älla hwa gaff tik thät waldhit, ällir hwi til dyrffues
 thu, at wtköra them som köpto oc saldo j mönstreno
 Jak spör jdher eth ordh sagde war härre ihesus, 30

Oc wm j sighin mik, tha skal jak sighia jdher j
 hwars walde jak gör tholik thing, Huat hållir war
 iohannes baptista sändir aff gudhi at döpa ållir aff
 mannom, The tänkto mädh sik wm wi sighiom at
 5 han war sändir aff gudhi, Tha spör han os hwi
 wi trodholm ey hanom, Ån sighiom wi at han war
 sändhir aff | mannom, tha rådholds wi almoghan 211
 hwilke iohannem hiöllo som prophetam, Oc thy
 sagdo the wi witom thät ey Jhesus sagde them,
 10 ey skal jak oc sighia jdher j hwars walde oc makt
 jak gör tholkin thing, Ån huat synis jdher, En
 man haffde twa syni oc han badh thän första gaa
 j siin wiingard oc årffuoda han swarade jak wil
 ey gaa Sidhan angrade han sik swa haffua swarat
 15 sinom fadher oc gik at årffuodha, Fadhrin badh oc
 annan sonen samuledh, Oc han swarade sik wilia
 gaa oc gik ey, Hwilkin thera giorde fadhersins
 wilia, The swarado thän förre, Jhesus sagde them
 swa siger jak idher wppinbara syndara oc almän-
 20 ningx qwinnor skulu ingaa for idher j gudz rike
 Johannes baptista kom til jdher oc predikade rät-
 wisonna wagh oc j trodhen ey hanom, Oc tha troddo
 hanom wppinbara syndara oc almänningx qwinnor,
 Thät saghin j oc haffden ey angher for idhra synde,
 25 Hörin thy annor liknilse, En härra war hwilkin
 som plantade wingardh oc gärde gardh wm kring,
 Oc bygde winpräs oc thorn j wingardenom, Oc
 skipade them han skulle göma oc rökta, Nw tha
 timen kom at härran sände sina thiänara at taka
 30 fruktena, gripu wingardz yrkiarane them, slogho
 oc stenkado them Annan tidh sände han flere oc
 the giordo them samuledh | Sidharst sände han sin 212

son til thera, at the skuldo han rådhas Oc the seande han sagdo, Här är ärffwingen, komen oc dräpin han oc haffuen hans arff, Oc gripu han oc wt drogho wtan wingardin oc drapo, Nar härnan kombir huat skal han göra yrkiaramen Judhane 5 swarado onda skal han illa fordarffua, Oc antwarda androm sin wingard the hanom giffua frukt aff hanom Huat ey saghen j at stenen som byggjarane bortkastado är giordhir hyrna sten, Thät är giort aff gudhi, Oc är wndirliket j jdrom öghom, Thy 10 sigher jak idher himerikis rike skal takas fran jdher oc giffuas them som göra goda gerninga, Thär äpthir gik war härre ihesus wt aff mönstreno athir til betaniam mädh sino fölge

Jtem wm odhensdaghin j tymbil wiku 15

Um odhensdaghin arla gik war härre ihesus j mönstrit at predika, Oc talade tha hardelikare än för sighiande, Owir moysi kändedoms stool sato scribe oc pharisei alt thät the sighia idher gömen oc görin, äpthir thera gerningom görin ey, The 20 sighia oc biwdha jdher oc göra ey thät sialffue, The binda twnga byrde oc obärlika oc läggia owir manna axla, ey wiliande röra them mädh sinom fingir, Oc läppa the mangfaldelika sina klädhis falla 213 oc wtuidha, Oc älska at sithia främst | j budhöl- 25 omen, Oc staa j främsta stolomen j kirkionne, Oc helsas a gatumen oc kallas mästara aff mannom J skulin ey wilia kallas mästara, thy at en är idher mästare J ärin alle brödhir Oc kallin idher ey fadhër j iordherike, thy en är idher fadhër j himerike, 30

Oc hwilkin meera är, wari annars thiänare, Hwilkin
 sik wphöghe skal ödhmiukas, Oc thän sik ödh-
 miuka skal wphögghias, wee idher scribe oc phara-
 sei skrymptara, Thy at j athirlykkin himerike for
 5 mannom, Oc wilin ey siälffue ingaa wee jdher som
 skrympten jdher läsa langa böne, ati maghin faa
 gaffuor aff änkiom, oc enfallo folke, til idhra meera
 fordömilse, wee jdher som farin kringom wärldena,
 at j maghin gita wmwänt nakon hedninga til idher,
 10 Oc nar han är wmwändhär, sändin j han j twäfeld
 fortappilse, wee jdher blinde ledhara, som sighin
 hwilkin som swär wm mönstrit är enkte skylloghär,
 Än thän swär wm mön[s]thirsins gul är skylloghär,
 O folske oc blinde, hwilkit är störra gullit alla
 15 mönstrit som hálga gullit, Oc thän som swär wm
 altarit är [enkte] skylloghär, Än thän som swär wm
 thät a altareno är, är skylloghär, O blinde hwilkit
 är meera gaffuan alla altarit som hálga gaffuona, 214
 wee jdher som görin tionda, aff mintonne oc anis
 20 oc kumine, Oc forlatin thät störra är j lagh-
 omen, rättwiso miskund oc thro, Thät borde jdher
 göra oc thät forlatin j, O blinde ledhara j silen
 mygget oc wpswälgghin camelen wee idher som
 rensin karen wtantil, Oc innantil ärin j fulle mädh
 25 stiugh oc orenlighet, O blinde skrymptara rensen
 först thät innantil är, Oc sidhan thät wtantil är,
 wee jdher som like ärin hwitmenadhom graffuom
 som wtan synes faghra, Oc är innan fulla mädh
 rutna manna benom illaloktande wee jdher gylte
 30 skrymptara, hwilke som wpbyggen prophetanna
 graffua oc prydhin oc sighin, wm wi haffdom warit
 j thera daghom, ey haffdom wi tilholpit at wt-

giwta thera blodh Sannelika bärin j witne jdher
sialffuom Thy j ärin thera synj som drapo prophet-
ana, Thy skal owir jdher komma alt thät rätwist
blodh som wtgwtit är owir jordhena Jherusalem,
iherusalem, thu drap prophetana Oc sténka them, 5
sände äru til thin Jak wilde samansanka thin barn
som hönan sank a sina wnga wndir sina winga oc
thu wilde ey, Thär äptir wtgik war härre ihesus
aff mönstreno, oc hans discipuli gingo til hans,
teande hanom mönstirsins bygning, Jhesus swarade 10
them sighiande, jak siger jdher, Ey skal här atir-
latas sten owir sten, Oc ihesus sitiande owir oliueti
215 bärgh, spordo hans discipuli sighiande | sigh os nar
thätta skal komma, Oc huat tekn är til thiäna til-
qwämd alla wärldinna ändalykt, Oc sagde war härre 15
ihesus them aff domadagh oc mang wndirlik thing
Nw tha war härre ihesus haffde swa hardelika pre-
dikar oc iudhane waro wpfylte mädh ilzsko, Tha
iudas hörde at the wildo dräpa ihesum, talade han
til thera sighiande, Huru länge wilin j städhia, at 20
han skal swa ropa oc skämma idher Huat wilin j
giffua, wu jak antwarda han j idhra hender, The
loffuado hanom xxx silff päninga oc iudas loffuade
them at forrada sin skapara sighiande, thän jak
kysser han är ihesus hallen han oc ledhin warlika, 25
Oc sidhan athirgik iudas til ihesum oc folde hanom
til betaniam See huru thulumodhelika war härre
ihesus wmbär sin forradhara, Äptir at war härre
ihesus haffde ätit wpstaa the fran bordheno, Oc
war härre ihesus sätir sik en stadh j huseno när 30
modher sinne Oc kungör hänne at timen är komen,
at han skal gaa til dödhin, O mädh hwat sorgh

oc ängslan thera ärofulla hiärta äru nw wpfylt, Oc war härre ihesus styrkte oc hugnade sina ärofulla modher, Oc giffwer hänne nw sinna närwaru ympnilse, Oc sigher at han skal wpsta tridhia daghin,
 5 Oc aldrig sidhan thola pino älla dröffuilse, Oc haffde ey war härre ihesus giort hänne thänna hugswalilse aldrih haffde hänna hiärta format lidha the harda dröffuilsin

Jtem vm torsdaghin j tymbil wiku

10 **U**m torsdaghin gik ey war härre ihesus til ihe- 216
 rusalem förra än vm qwällin, Tha gingo discipuli til hans sighiande, hwart wil thu, at wi skulum gaa oc tilredha tik paska, Oc ihesus sände twa sina känneswäna, oc sagde them, gaan j stadhin,
 15 oc thär möthir jdher en man, bärande ena watukanno, Fölghen hanom, Oc thär han ingaar, tha sighin hushärrenom at mästaren sigher Här wil jak äta paska mädh minom discipulis, Oc han skal tee idher husit Oc thär tilredhin, The gingo oc
 20 fwanno, som ihesus haffde them foresakt Oc tilreddo thär, köpto eth wädherlamb enlika oc draapo thät Oc wtogho inälfuen, twado them wäl Oc athir inlagdo them sidhan, Oc stekto thät mädh skin oc haar oc fotom, swa at thär skulle enkte aff spillas,
 25 Oc blodhit alt wtgiwtas, Oc atho thät mädh wille laktuko oc brödh wtan syro, Nw tha aat qwällenom ledh, wtgik war härre ihesus aff betania modhär hans oc discipuli fölgdo hanom til iherusalem Oc tha the komo j stadhin, gik warfrw, mädh qwinn-
 30 omen, til enna frw, som heet iohanna, Oc bleff thär

wm qwällin, Oc war hërre ihesus mädh discipulis
gik thit for hanom war redh

(Efter K. Bibl:s cod. A 10, från c. 1500—1510.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

305 14 ey tillskr. öfver raden.

306 4 wt » » »

— 12 goda » » »

307 17 framför skylloghir, är af en sen hand tillagdt ordet
ey som framkallats af meningens förstörande genom
det i nästföreg. rad uteglömda ordet enkte som
sammanhanget kräfver.

— 28 efter wtan ett dubbelskrifvet synes öfverstruket.

308 13 efter spordo ett onödigt hans öfverstr.

**OM JESU LIDANDES BÅGARE OCH HANS
BLODS UTGJUTELSE.**

Sanctus marcus ewangelista sigher, at sanctus ia- 3
 cobus oc sanctus iohannes apostoli sagdho til ^{sp. 1.}
 wan härria ihesum, O mästare giff os at wi skwlin
 sithia j thinne äro rike, En a thina högro hand oc
 5 annar a thina wenstro hand, Ihesus sagdhe them
 förmaghin j at drikka thät stora karet som iak
 skal drikka, Thät är at wara mik kompana, oc
 föliara j storom oc mangffallom beskom pinom som
 iak skal tola oc besklika drikka, the sagdho wi
 10 förmaghom thät, Ihesus sagdhe them, Sannelika
 skulin j drikka mith pino kar, Swa drukko the oc
 sannelika, Thy at iacobus war flängdhir oc slaghin
 oc obrygdhelika | hannadhir mädh andhrom apostolis, ^{sp. 2.}
 oc omsidhe halshwggin för gudz äro, Iohannes
 15 samuledh flängdhir slaghin, oc obrygdhelika han-
 nadhir I wtläghe sändhir, j wällandhe olio kar
 kastadhir, mädh ethir drikka giffwin, I hwilkom
 allom liffs wadhom gudh gömde han oskaddan til
 thäs han ändadhe sith liff äpthir mykyt oc lankt
 20 ärwodhe, Petrus äpthir mangha pinor, band, swlt,
 mörkastuffw, drak ihesu pino bulla korsfäster, paulus
 halshuggin, andreas korsfäster, bartolomeus flaghin,
 oc swa alle andre apostoli mädh omskifftelikom
 dödh, Laurencius oc wincencius drukko thät stekte
 25 oc brändhe, oc swa alle the som gudhi thäktos,

- foro fultrone gönom mangfal dröffuile oc hardhan
dödh til gudz äro rike, huilke nw haffwa otalika
glädhi när sinom härre, thy at the trolika drwko
mädh honom aff pinonna kari, Thy o ärlike gil-
brödhär hwar j hälst ärin, huilke idhur gille kallen
hälga kors gille, a huilko gudz son smakadhe ätikio
oc galla mädh beskaste pino oc saröka wärkiom,
älla warfru gille, huilken meer än thry aar oc xxx
⁴
sp. 1. drak oc bar beskasta sorgh | j sino hiärta före-
witandhe sins sons kommaskolandhe pinor älla sancta
katerina älla sancte margarete gille, huilka äpthe
at thera köt war mädh flängiom oc iärn kombom
alt söndhär slitit waro i mörkastuffwne swälta oc
omsidhe halshugna, älla nakors annars hälagx mans
gille, huilke alle mangffallelika pinadhe i iordherike
sitia nw j äwärdelikx fridzsins fägrindh oc i rike
huilo j himerike Tänken thy om i haffwin astundan
i idhrom gillom til at thola tholik tingh som the
toldho, älla tolik ordh oc gärniga som the haffdho,
haffwin j swa, Tha maghin j giffwa them nampn
aff hälghom mannom, Haffuen i ey swa, tha äru
idhra samquämdhär häldhär kallande drinkara gille
oc ölfylle än hälgä manna gille älla siäla rykt,
särlika mädhan thär myklo meer idhnas bwksens
fylle än gudz hedhär älla siälanna gagn, Än tho j
latin nakra mässo sighia, huilka oc mykla flere
idher bordhe alt likawäl latha sighia, för mangh-
falla gudz godhgärninga huilka han gör idher dagh-
sp. 2. lika, oc för thät mykla godz som somlike aff | idher
opbara äpthär sina föräldra Thy thärtil at i skolin
wita hwat gudh toldhe oc drak för idhra skuld oc
hwat idher bör honom athirgälda

¶ Tha hören nw huilka tolf storbekara han
drak i sinom pino tima oc j hwarionm thera thre
smabekara aldhra beskasta mädh manghom andhrom
pinom,

5 Förste bekaren war at the persona som pinonna
kar drak war gudz son, Thy at swa älskadhe gudh-
fadhír wärldena at han spardhe ey sin endha son,
wtan antwardhade han i dödhen för os alla Thässa
bekarans förste smaa bekare war hans ärlikhet som
10 han försmadhe i thy at han som tholde war gudz
oc iomffrunna son hwadhan aff anselmus sigher,
gudh sin son, huilken han födde aff sino hiärta
sik iämpnan oc älskadhe som sik siälffwan, thän
samma gaff han marie at han skulle gudz oc marie
15 son wara, Nw för thy at han war aldra ärlikaster
war honom aldra twngast at tola swa smälika
wanärlikhet, aff aldra wanärlikastom mannom, som
alstingx waro gudhi aff gangne, Oc the spottadho
j hans änlete, hwadhan aff bernardus sigher, O
20 godhe ihesu the som tik pinadho, smittadho mädh
sino spotte tith hedhírwärdha änlete huilket ängl-
ane astwndha at skadha oc see, slogho mädh sinom
handhom | oc holdho thät mädh klädhe oc slogho 5
mädh beskom slaghom, Annar war at hans signadha ^{sp. 1.}
25 siäl dröffdhes för pinonna amine swa som han
siälffwer sigher, Min siäl är dröffdh til dödhen swa
hardhelika at swetter nidher ran aff hans lekama
swa som blodz droppa, Thridhia at hans iomfruleka
köt war aldra klenast oc sarast at thola, Swa sigher
30 iomffru maria min son haffdhe bästa oc färskasta
natwr, thy aff mik tok han renasta likama, oc bäst
skepadhan Än hans skin war swa twnt oc klent

at han flängdhes aldrig swa lättelika at ey wtgik blodhir genstan, oc jngen haffdhe swa klenan likama som min son, huilken som war aff twem bästom natwrom, guddommenom oc mandomenom,

Annar storbekaren war at han toldhe aldra 5
 hardasta pino, hwadhan aff iomfru maria manadhe sancta birgitto sighiande, O dottir skadha mins sons pino huilkens pina owirgik aldra hælgra manna besklikhet oc wärk, hwadhan aff han sigher oc sialffwir, O alle j som framfaren aat iordherikes 10
 wägh, aat waken oc sen at aldrig wardh wärker tholken som min wärker, Thy manar iak alla idher som i iordherike ären at j hören oc sen min wärk, Thässa första smaa bekare war obrygdhelik ordh
 sp. 2. honom moth kastadh j thy at han war kalla|dhir 15
 förradhare, swikare oc lywghare oc diäffwls man Hwadhan aff iomffru maria sigher mins sons owini sagdho han wara förradhara oc lywghara oc swikara, huilken iak wiste wara rätwisan oc sannan oc engom haffwa onth giorth oc enghom wilia onth 20
 göra, Annar war hardh slagh oc flängior, huilka han tholde hwadhan aff iomfru maria sagdhe sancte birgitte Mins sons owini flängdho hans likama som ren war aff hwarie syndh oc smitto, swa grymelika at iak saa hans likama, flängdhan oc slagghan 25
 alt til riffianna swa at hans reff syntos baar, Oc än thät som beskare war at see, Nar flängionar athirdroghos ristadhis hans köt oc slitnadhe aff them swa som iordh för ardhre, Thridhi waro aldra hardasta pinor, huilka han tolde a korsseno, Huadhan 30
 aff iomffru maria sagdhe sancte birgitte, Thornkrona sattes iuir mins sons huffudh swa at hon

nidher gik midhwakt a änletet swa hardelika, oc
 tranglika at manghe blodz ströma nidher rwnno
 wndhan hänne om hans änlete, Oc fylto hans haar
 oc öghon mwn oc skäg, swa at thät alt sam|man ⁶
 5 syntes enkte wtan blodh, adhronar oc sinonar i ^{sp. 1.}
 handhomen oc fotomen waro sönndher stwnnga oc
 slitna aff iärnsplikomen, aff huilkom wärken ohwgn-
 elika jngik til hans hiärta oc mödde thät mädh
 otholilikom wärk oc besklikhet, Oc athir wth fran
 10 hiärtano oc j senonar oc alla sargadha limenar
 mädh sorgelikastom wärk, Än för thy at hans
 hiärta war aldra färskast oc bäst saman kommet aff
 bästa natwr, Thy stridho liffwet oc dödhen länge
 mällan sin, oc swa längdhes liffwet mällan besk-
 15 asta wärkiana, ok dödz hardasta stiungha, som
 ohunghnelika gingho intil hans hälgasta siäl, sanctus
 bernardus sigher swa, O godhe ihesu hwru söte-
 lika thu omgik mädh mannom, oc hwru owärdogh
 tingh, thu tholde aff them, hardh ordh, oc hardh-
 20 are slagh, oc aldra hardasta kropsens pino

¶ Tridhi storbekaren war, at han tolde pino
 oc wärk owir allan sin likama, swa som prophetin
 före spadhe sighiande, Aff fotsins ilia oc til iässa
 är enkte helt a hanom, aldra wäghna saar oc blan-
 25 adher oc trwtmandhe plagha ¶ Thässa första sma-
 bekare war at han pinadhes owir allan sin likama
 langlek, huadhan aff bernardus sigher Skodha aff
 fotzsens | ilia oc til iässa, aldra wäghna är grötelik ^{sp. 2.}
 pina, aldra wäghna wärker ¶ Annar war at han
 30 tholde pino, owir allan sins likama bredhlekk aff
 flängiom som sakt är, oc slaghom oc wthtänilsom,
 Aff huilkom iomffru maria sigher thäntidh min son

gik til pinonna stadh, slogho somlike han a sin hals, oc somlike j sith anlete, Oc swa hardelika oc maktelika war han slaghin, at än tho iak saa ekki thän som han sloo, tho hörde iak granlika slagxens lywdh, Oc thär äpthir grymme pinara gripw min⁵ son, oc wth tandho han a korsseno, Tilfastande först hans höghro handh korsseno, huilket barat war för iärnsplikomen oc stwngo thär spiken gönom handena som benet war hardest, Oc wt thando sidhan oc drogho mädh repe handena til thäs hon rakte¹⁰ tith som barat war, oc nidher drogho hans föther mädh repe ¶ Thridhi war at pinonar jngingo diuplika j hans likama, thornkronan jn til hiärnan, iärnsplikane gönom händrena oc fötrena som sakt är, för huilket bernardus sigher, O mildaste ihesu¹⁵ ensammen kärleken bant tik, ensammen kärleken hiölt tik ok korsfäste tik, huilken tik drogh aff⁷ himerike oc j wärldena, O millaste | ihesu war yslä^{sp. 1.} oc thin misku[n]dh, oc thin kärleker som thu haffwir til war sarghade tik, oc drapo thin likama oc²⁰ wt thwingadho thina wälsignadha siäl aff honom, O mädh hwru ängxlikom, hetom oc brännandhe älskogha thu omffämnadhe os, hwar watn oc blodh wt flöt aff hiärtano, oc blodhet wt trängdhes aff köteno, Oc siälen skeldhes widh likamen, pinonna dywp²⁵ likhet war j thy, at han war swa mäktelika stwngin gönom sidhona, at spiwtet klöffidhe hans hiärta, oc gick när gönom andhra sidhona

¶ Fiärdhe storbekaren war at han tolde för ännars brot oc ey för sin eghin, Hwadhan aff gudh³⁰ fadhir sigher mädh prophetanom, iak lät slaa min son mädh pinom för mins folkx syndhe, än toth

han giordhe ey wranglikhet oc ey war swik i hans
 mwnne Oc sigher iomffru maria, min son syndadhe
 aldrih, oc tho bar han aldra människio syndher,
 oc doo swa wäl för sina owener som för sina wini,
 5 som the hálga scriph[t] bär honom witne, bade
 mädh pro[p]hetis ok appostolis, ok flerom,

Första smabekaren war, at han för otrona män
 oc orätwisa pinadhis, Thy at i hans dödz tima
 iäwadho alle om at han ware gudh, wtan iomffru
 10 maria, aff hwilko sanctus petrus sigher, Jhesus doo
 för wa|ra syndher, rätwis för orätwisa, at han ^{sp. 2.}
 skulle offra os gudhi ¶ Annar war at the gaffwo
 honom orätta sak oc skuld, sighiandhe han haffwa
 förbudit at giffwa kesarenom skat, Huilket han ey
 15 giordhe, oc än thot the wisto at han haffdhe helat
 mangha sywka, oc giffwit dödhom liff, ey thäs
 sidher sagdho the til pylatum tha han sagdhe sik
 engha sak mädh honom finna, ware han ey ilger-
 ninges man, ey haffdom wi antwardat tik honom,
 20 Thridhi war at the athirgullo honom ont för goth,
 han haffde wt walt jwdhana til mere wärdelikhet
 än nakot annat folk, Han gaff them bästa land i
 alle wärlden war, Han wiste them sin wilia mädh
 prophetom, oc han frälste them offta aff liffs
 25 wadhom Han walde sik iomffru til modhír aff
 thera släkt, han prädikadhe oc giordhe iärtekne
 för them Än för tässa godha gärniga oc mangha
 andhra, wildho the engha ledh lata han liffwa,
 wtan beddos aff domarenom tha han wildhe ihesum
 30 lidwghan giffwa, en mandrapara til liff oc ihesum
 til korssens dödh, Swa göra nw manghe, Mangha
 ledha oc för|bannadha syndhe moth gudhi, huilkom ⁸
^{sp. 1.}

han gör mangffalla godh gernigga, Mädh them synd-
 omen som sanctus paulus sigher, annantidh kors-
 fastandhe gudz son, oc haffwande han för gab oc
 hadh, Nw mädhan thän som förwandz mädh twem
 allar threm witnom, haffwa förbrwtit moysi lagh, 5
 skullo döo wtan alla miskundh O hwru myklo
 hardare pino thän förskullar som försmade gudz
 son, oc synda mothe hans bwdhordhom Oc thy
 käre gudh rättwislika mädh prophetanom sighiande,
 Hwat ey athir galdz onth för goth, thy at the groffwo 10
 graff mine siäl swiklika oc lönlika sätiandes mik
 mangha dödz försattor

¶ Fämte storbekaren war at hans pino röktara
 waro optände mothe honom aff förtänkte ilzsko
 sighiande som spat war aff them, Kommen oc tänkiom 15
 förradilsa tanka mothe honom gudz syny, slam han
 mädh twngonne, Thät är mädh hwassom obrygdilsa
 ordhom, oc aktom enkte all hans ordh Oc thy kärer
 gudz son för sinom fadhör owir them sighiande,
 Thu west all thera radh mothe mik til min dödh 20

¶ Thässa första smabekare war at äpther thy som
 lästen sigher mangha stadhi klärkane oc laghwise
 sp. 2. mennene giordho näst til hans dödh | ey thy sidher
 at the sagho han fulkomna alt thät som scriffwat
 war aff gudz syny, Oc thy sagdhe han til thera, 25
 ranzaken the hälgo scriftt, för huilkra gömo j wänten
 idher faa äwardeliket lifft, thy hon bär witne aff
 mik, Thy om j throin moysi som hona skreff aff
 mik, Swa kärer oc ihesus nw at syndogha män-
 niskior tro ey honom sighiande sancta birgitto 30
 a hörande, Om the trodhen hwru lustelik äwardelik
 glädhi hon är, the girnadhos allar astwndadho enkte

wtan mik, om the trodhen at iak see oc weth oc
 förma all tingh, oc at iak kraffwer rättan dom aff
 allom, wtan iäff haffdhen the ledho widh wärld-
 ena oc räddens mer at syndha för mik än mannom,
 5 Annar war at hans dödz röktara giordho thät ey
 aff barnlike brädzsko, thy at the waro aldroghe
 män j iudhamoghanom, huilke dödz radh samman
 lagdho moth honom, aff förtänkte oc fulkomne
 ilzsko, O hwru manghe nw synda samwledh moth
 10 gudhi, ey aff barnzlike fawidzsko wtan aff fördöme-
 like oc gamble synda sidhwänio, oc mäst drinkara
 oc skörliffnadz människior, för huilket agustinus
 sigher, Thera mannanna ilzska som korsfästo gudz
 son synes wara fulkommen j allo ondo, Än thera
 15 ilzska är mere som ey willia rätwislika lifwa, oc
 hata sannindenna bwdhordh, för huilkra stadh ^{sp. 1.}
 fästilse gudz son war korsfäster ¶ Thridhi war at
 the swasom i nakre matto trängdho oc nödhgadho
 domaran til ihesu dödh, Thy at tha pylatus leette
 20 tilfalle at lata han lösan ropadho the sighiande,
 Ey äst thu kesarens wen om thu giffwer han lidh-
 wgan, O hwru mange swa lokka nw andra til syndh,
 mädh roff mädh styld, skörliffnat, drwkkenskap oc
 myklo andhro, Hwilke alle som bernardus sigher,
 25 wara skulu swa kompana j pinomen som the waro
 samhällloge j syndomen, en pina skal them op-
 swälga, huilka en älskoghe samman bindher j synd-
 enne, Oc som christus sagdhe sancte birgitte aff
 enom fördömdhom, Diäfflane skulu göra honom
 30 besklikhet för sötma, aff fotzsens ilia oc til iässan,
 at han skuli thola swa mangha pinor hwru mangha
 människior han ledde i förtappilse, Swa gaar oc

flerom andhrom som andra lokka til onth, Hwat the ärw haldher gilles drinkara, allar andhre, wtan the bättren sik, Än thy är wär manghe fölia thy andhrom til syndh at the rådhas mer manna om-talan än gudh, Moth hwilkom war härre sigher, 5 rådzens ey manna obrygdilse allar hadzful ordh

sp. 2. ¶ Siätte storbekaren war at han tholde smålek-asta pino oc dödh i mangha manna asyn tha mykyn moghe war samman kommen om högtidhes dagh widharla draghin om gatwnar, fran enom domara 10 oc til annan, oppenbarlika häddhir spwtadhir oc gabbadhir, oc wt draghin aff stadhenom, bärandhe sith kors som röffware allar tywffwer oppa synom wälsinghnadha axlom, Jn til caluarie locum, thän orena stadhen, 15

Första smabekaren war at han som är äronna konunger owir alla konunga oc waldzsens härra owir alla härra, korsfästes mällan twa röwara, kron-adhir mädh thorn krono at han skulle dömas kron-adhir ilgerniges man, owir alla andhra ondha män, 20 Thätta förespadhe prophetin sighiande, Gudz son antwardhade sik i dödden oc räknadhes allar skep-adhes mädh ilgerniges mannom ¶ Annar war at swa som lästen sigher the som korsfeste waro mädh honom taladhe obrygdhelika til hans, swa at en 25 thera sagdhe, äst thu gudz son tha gör tik helan oc os, Huilket thy twngare war at höra at han wiste sik obrutliken, oc them brwtlika ¶ Thridi at han tholde j sinna modhers asyn oc somlika sinna kärasta wena, huilket mykyt ökte hans pino, Huadhan 30
10 aff iomffru | maria sag[d]he sancte birgitte, Thän-
sp. 1. tidh min son stodh a korsseno j sarastom wärkiom

skadhade han oc saa sina wini gratande, huilke
 haldhir haffden wilit *mädh* hans hiälp haffwa tholt
 the pinona j sik, alla brwnnit äwärdelika i halff-
 wite än set han swa pinas, The sorghen som han
 5 tholde aff sinna wena sorgh, gik owir allan thän
 wärk oc sorgh som han tholde badhe i likama oc
 hiärta, swa kärleka älskadhe han them, O män-
 niskia här skulle thu idhkelika a tänkia sighiande
mädh sancto bernardo, lak skal aminos ä *mädhan*
 10 iak liffer hwru mykyt ärwodhe oc mödho min
 söte ihesu tholde predikande, gangande, wakande,
 a bönom standandhe, gratandhe, nödhstodom war-
 kwnnande, försater aff iudhomen tholande, oc hwru
 han tholde obrygdilse, gabbilse, athirwrakilse, spot
 15 oc slagh oc hardha iärnspika,

Siunde storbekaren war at han fan hwarien
 lisa, thy at som bernardus sigher wille han huila
 oc stydhia sik widh händhrena allar fötrena, tha
 slitnadhe kötet skinnnet oc sinonar Swa war oc om
 20 han trängdhe sargadha baken til hardha korsset,
 Oc thy *mädhan* han haffdhe | enga stwdh, wtan ^{sp. 2.}
 saranna saröka fan han engen lisa allar hwilo
 Blygx thy oc skäms människia wndhirgiffwin köt-
 likom lusta, at sölas i kräselikom mat, oc iuistoppa
 25 fyllo, nar thu west at thin skapare hängdhe a
 korsseno *mädh* naknom sidhom, Blygx skämandhes
 girwgh människia at iordhas i iordzlika tingha giri
 swa som mwlwerpillen i iordhenne, Tha thu west
 thin gudh haffwa flyt alla iordherikes äghor, oc
 30 haffwa wilit döo ey a iordhenne, wtan oppe j wädreno,
 oppa hardasta korsens galgha, thy o människia be-
 tracta thätta,

Tässa förstå smaa bekare war, at enghen hwgnadhe
han huilket han käre sighiande, lak lette nakon
thän mik matte hugna oc iak fan han ey, Swa
kärde han *sancta* birgitto ahörande at mange ärw
nw j iordherike the honom göra tholik dröffwilse 5
mädh sinom syndhom, som the giordho honom som
honom pinadho, oc faa ärw the som honom göra
hwgnadh ¶ Annar war at han hördhe mangh obrygd-
ilse nar somlike sagdho, gör tik siälffwan helan, om
11 12 sp. 1. thu äst gudz son faar nidh aff korsseno, | somlike 10
sagdho, han giordhe andra hela, oc sik siälffwan
förma han ey helan göra, om han är *israels* konwnger
fari nidh aff korsseno oc wi trom honom, Huilket
han ey wille göra, än tho han thät wäl förmatte,
giffwandhe os tholomodz äpthirdöme moth obrygd- 15
ilsom Än nw käre han at manghe flängia han
mädh otholomodhe, thy at the wilia ey thola eth
ordh för hans skuld ¶ Thridhi war at hans känne-
swena förlato han oc flydho fran honom oc swa
war han aff alle likamlike hiälp förlatin, at han 20
nödhgadhiss för pinonna ängxlika mykelikhet sighia
til gudh sin fadher, Min gudh min gudh hwi för-
läst thu mik, oc iudhane sagdho, gudh förlät han
sökyn thy äpthir honom oc gripen han thy at engen
är thän han frälsar, Swa kärer han oc *mädh* pro- 25
phetanom at manghe förlata han sighiande the
förlato mik liffwande watz källo thät är aldra nadha
källo oc thy förlatas thera siäla aff honom som
bernardus sigher, För thy at siälen förlät gudz
älskogha för wärldenna älskogha oc kötzsens lusta, 30
thy skal hon förlatas wsul aff gudhi oc antwardhas
sp. 2. diäfflenom äwärdelika pina skolande j hälffwite

¶ Attondhe storbekaren war the smäliko oc
 hwassa anbodh som reddos til hans dödh, Aff huilkom
 smälikast war än thot annor waro hwassare, at han
 war sputtadhir j sith änlite swa som han käre i
 5 scrifftinne, The blygdhos j mith änlite oc sigher
 han annar stadh, Iak wände ey mith änlete fra
 them som awitadho mik spottadho a mik, Iak gaff
 min krop them han slogho, oc mina kindher them
 som them nappadho oc slitu oc riffw, Aff thessom
 10 threm smabekarom huilke warom söta härria ihesu
 christo waro ömnit beske oc store at driikka, sagdhe
 han siälffwir sancta birgitto, Iudhane giordho mik
 triggia handa pino kön i mine pino, Först träth
 widh huilket iak war korsfäster oc flängdher oc
 15 kronadher Annantidh iärnet mädh huilko the gönom
 stwngo mina händer oc föther, Thridhia tidh gallans
 dryk, huilken the gaffwo mik driikka, Sidhan skälto
 the aat mik oc sagdho mik wara flatan för min
 dödh, huilken iak toldhe gärna, oc kalladho mik
 20 lywghara för min kännedom Tholke äru nw manghe
 i världenne, oc faa göra mik hugnadh The kors-
 fästa mik mädh wilianom | som the haffua til synd- 12
 inna, the flängia mik mädh sino otwli, Thy at ^{sp. 1.}
 engen wil thola j ordh för mina skuld, The krona
 25 mik mädh sinne höghfärdz krono, mädh huilke
 the wilia wara höghre än iak, The stinga mina
 händer oc föther mädh hardskonna iärne, Nar
 the rosa sik aff sinom syndom oc hardsa sik at
 the skulin ey rädhass mik För gallan offra the mik
 30 dröffwilse, För pinona til huilka iak gik gladhelika
 sighia the mik wara flatan oc lywghara

¶ Niiondhe storbekaren war at han tholde skämelikastan dödh i them stadh som midhwakt war j wärldenne oc tilsökningh war aff allom landom som scriffwat är, at i hans pino tima bygdho renliffwis män i iherusalem aff hwario thy 5 nampn kwnnogho lande som wndhi himnenom är, Oc han giordhe mankönsens helso midhwakt i wärldenne, Thär til at thät som jwdhane räknadho honom til smälikhet, skulle oppenbaras til hans äwärdelika äro, som thät är nw oppenbarat ¶ Thässa 10 första smabekarä war at han war skämdhir j manghom stadhom, Först i yrtagardhenom, hwar

sp. 2. han war fangadhir | oc bwndhin, oc thär näst i prästahöffdingans hws, hwar manghe sagdho han wara brutliken til dödh, Oc spottadho i hans änlete, oc 15 slogho han a hals oc i änlete, Oc badho han sighia huilken thera han sloo, Oc i erodis huse hwar prestahöffdingane kårdho owir han swa som han ilgernigis man ware, Oc herodes mädh sino härskapi försmadhe oc gabbadhe han oc lät föra han i hwit 20 klädhe för hadh skuld, I pilati hwse war han för hadh skuld i rödh klädhe fördhir mädh thorn kronadhir mädh knäfallom gabbadhir oc kalladhir iudha konunghir, mädh rörkåp a sith hwffudh slaghin oc i sith signadha änlete spottadhir, Annar 25 war at han war korsfäster i wärst loktandhe stadh, aff manghra ilgernigges manna rotna manna kroppom som thär waro fördärffwade, Aff tessom oc flerom them pinom han tholde sigher bernardus swa, hwffudhit huilket som hedhras mädh wördhnig aff 30 änglomen, stingx mädh hwassom thornom, fäghersta christi änlete görs fwlt aff iudhanna spotte, The

öghonen som lyusaren äro än solen the mörktos i
 dödhenom, The öronen som höra ängla sangh,
 hördo gab | oc hadh, näsana kändho ledha lwkt, ¹³
 Mwnnen som taladhe sötan kännedom smakadhe ^{sp. 1.}
 5 ätikio oc galla, Händrena som skapadho himnana
 wtthandos a korsseno gönom stwngos mädh iärn-
 spikom, aller likamen slos oc flängdis Sidhan gönom
 stagx han mädh spiwte Fötreno huilkra paller som
 hedhras, the korsfestos, Än huat skal iak meer
 10 sighia, enkte bleff helt i honom wtan twngan, at
 hon skulde bidhia för syndarom oc antwardha sina
 modher sancto iohanni ¶ Tridhi smabekaren war
 at han war nakudher högt oplypther i wädhret a
 korsset, at alle matten se hans skam oc näkt, Än
 15 thät the thänkto göra honom til skam wändhe han
 mildelika til wara helso, Thy sigher bernardus,
 christus opfor hökt i wädhret, at han matte aff
 allom sees, han ropadhe maktelika at han matte
 aff allom höras, han lagde grötelika tara til ropet,
 20 at människian skulle warkwnna honom

¶ Tionde storbekaren war timin, thy at j sama
 timanom som han frälste iudhana aff trelldom oc
 wt ledde them gönom rödha haffuit, oc juledde them
 i bästa landh, Tha korsfesto | the han, Thy käre ^{sp. 2.}
 25 han i scrifftenne at iudha moghen kallado män
 mothe honom, Thässa första smabekare war at han
 tholde pino oc död i glädhis timanom om hog-
 tidhes dagh nar manghe waro samman komne, oc
 alle gladdos wtan the mädh honom sorgdho oc
 30 gräto Swa glädhias nw oc manghe, oc mäst om
 högtidhes daghana i sinom ölfyllom, som scripten
 sigher, Drikkande lustelika drykkia, smordhe mädh

bästo smörilse, som är wärldzliken hugnadhir, oc thola engha sorgh för wars helara pino, oc beskaasta wärkia, som han ledh j synom aldra hālgasta likama, ok siāl,

Annar smabekaren war at han tholde länge som 5
war härre sigher mād̄h prophetanom, Iak war flāngdhir allan daghen, Oc iak tholde för tik mēniskia obrygdilse allan daghen, oc āmwāl om alla nattena, Thy at han war fangadhir om thorsdagx qwällen oc doo a korsseno fredaghen om middagh, 10
Tridhi war at wārlden kändhe han ey, wtan drap han för godh gārninga i samma timanom om arith som han haffde skapat hona, Aff thy sigher lästen,
¹⁴
^{sp. 1.} gudz son war j wārlden oc wārlden | war skapadh
om han oc wārlden kändhe han ey, Swa glād̄z oc 15
nw mēniskian j sinne kate oc glōme gudz pino, Swa som bernardus sigher, at siālffwir christus kärer owir them sighiande, thu āst mēniskia oc haffwir blomster krono a hoffde oc iak gudh stingx mād̄h thorn krono, Thu haffwir dyra hanzska a handom, 20
oc iak iārnsplikana gōnom mina hāndhir, Thu howera j skinandhe klādhom oc iak war gabbadhir aff herode j huito klādhe, Thu danzar mād̄h thinom fothom, oc iak ārwodadhe mād̄h minom fotom, Thu wtrækker thina hāndhir j danz a korswis för glādhi 25
skuld, oc mina hāndhir waro wtrakta a korsseno til obrygdilsa, Iak sorgdhe oc wärkte a korsseno, oc thu glād̄z j wārlden, Thu haffwir baart bryst oc sidho til fanytta āro, oc min sidha war gōnom stwngen för thina skuld Nw ān tho thu haffwir 30
giort swa mykyt mothe mik, Tho wmwānt tik til mik oc iak wil taka tik til mik

¶ Äloffte storbekaren war at än thot hans pina förmatte allom hiälpa oc alla athirlösa, Tho wiste han mangha them tha wara, oc skullo komma som hon skulle enkte dogha för thera ondha gär-
 5 niga | skuld, Huilket honom pinadhe besklikare än ^{sp. 2.} aldher thän wärker som han tholde i likamenom, Hwadhan aff han käre oc ropa som philippus sigher til mankönet sighiande, O människia, see hwat iak thol för tik, See om nakontima tholde nakor tholken
 10 wärk som thän är aff huilkom iak pinas, Jak som doo för tik ropa til thin, See pinonar aff huilkom iak pinas, See iärnspikana aff huilkom iak gönom stakx oc än thot mik är swa mykyn wärker wtan til, tho är sorghen oc wärken meer jnnantil, aff
 15 thy at iak ser at thu aktar enkte thät alt iak thol för tik, Thässa första smabekare war at människiona aktadho ey hwru dyrt wärdh för thera athirlösn war wt giffwit, Aff huilkens dyrlikhet petrus apostolus sigher, O människior j skulin weta at i
 20 ären ey athir löste aff idhre fanytto synda omgengilsom, mädh förgangliko gulle ällar silffwe, wtan mädh osmittadha lambsens blodhe ihesu christi ¶ Ok thy O christin människia, aktha ok beskodha mina pino,
 25 **S**anctus paulus sigher i ären köpte mädh storo wärdhe, ären thy gudh, oc bären han wer|dhe- ¹⁵ lika i idhrom likamom, O hwru the owerdoghe ärw ^{sp. 1.} at bära han som idhkelika dyrkande sin bwk för gud, fylla han mädh lustelikom mat oc dryk, mädhan
 30 all wädzskan oc blodet war wtfflutit aff saromen w hans likama oc jnellfwom, swa at hans qwidher infyöl til hans bak, swa som han ey haffde jn-

elffwe, Oc thy som bernardus sigher, christus grät
 a korsseno Thy at än thot hans pina haffde förmät
 allom hiälpa, halp hon faam människiom, Annar
 war at swa som christus siälffwer sigher, enghen
 haffwer mere kärlek, än at han giffwer sik j dödhens
 för sina wini som han giordhe Huilket honom illa
 athir galdz aff manghom, som han käre i scriptinne
 sighiande, The satto oc ondh tingh moth mik för
 godh gärniga oc hat för mina älskelikhet swa sagdhe
 han sancte birgitte, Mange hata mik oc mina gerniga, 10
 Oc min ordh räkna the wara sorgh oc fafångha,
 Än diäffwllen fagna the oc älska, oc alt thät the
 göra för mina skuld, göra the mädh mot korran oc
 besklikhet älskande wärldena at the aldrigh tröttas
 i hännna tjänist, wtan ärw altidh brännandhe i hännna 15
 älskogha oc haffwa ey brännande älskoga til min
 sp. 2. | Thy thäntidh the opta ropa til min äpthir dödhens
 oc sighia Gudh miskunne os, äru the ey wärdoghe
 at höras oc ey wärdoghe at jnga j mina äro, Thy
 at the wildo ey fölia mik sinom härra til pinonna 20
 ¶ Tridhi smabekaren at faa wilia fölia honom til
 pinonna som sanctus petrus sigher, christus tolde
 pino för os, athir latande idher äpthirdöme, at i
 skolen fölia han[s] fotsporom hwadhan aff sigher
 agustinus, christus wtualde sik hardastan oc små- 25
 lekastan dödh, at hans tjänisto män skuldho enghen
 dödh rådhas, huilket the nw litet äldar enkte akta,
 som idhkelika wäffias i ölfyllom, Huilkom war härre
 sigher mädh prophetanom, we idher som opstan
 arla til at fylgha drukkenskapenom, oc til at driikka 30
 alt til qwällen at j skulin damba hete aff offdrykkio,
 Mangra handa leker oc danz är i idhrom gillom

oc ölfpyllom, oc thy skudhin i ey gudz gärniga
 hwru wallelika han idher skapadhe, hwru mildelika
 han idher thol oc oppehaldhir oc giffwer idher
 mangffalla godh gärnigga, ämwäl tha i mothe honom
 5 synden, Oc för thy at i syn|dhen oc skadhen ey ¹⁶
 gudz godhgerninga, Thy oplät hälwite sin käft ^{sp. 1.}
 wtan nakon ändha, Oc the foro tith nidher som
 starke waro til drykkenskap oc andhra synde, Oc
 the som sik ophögdo mädh höghfardh oc the som
 10 sik äradho, alla rosadho aff sinom ilgerniggom, Nw
 mädhan gudh sigher them we som drikka til quäls-
 ens, Hwru myklo sörghelikare skal tha them wardha,
 som offta drikka wt owir midhio nat, Atwakten
 thy käre brödhir som war härre radhir, at idhur
 15 hiärta allar likame thynges ey aff offato oc drwckin-
 skap, Oc tässa liffs omsorgh at ey kome dödzsens
 daghir bradhelika owir idher, wtan waken idhke-
 lika bidhiande til gudh at i maghen wärdelika för
 honom komma tha han wil idher kalla
 20 ¶ Tolffte storbekaren war at han tholde pino
 owir allan sin likama wtantil oc jnnan, Huadan
 aff han siälffwir sigher i scrifftenne the gönom
 groffwo mina händhir oc föthir, oc taldo all min
 ben, Min jnälffwe brunno aff wärkiomen wtan alla
 25 huilo oc roo, Mit skin swartnadhe owir mik, oc
 min ben wisnadho oc törkados för wärkianna brend-
 agha, The opläto sina mwanna owir mik obrygd-
 ilse | talande til mik, The slogho mina kindher, ^{sp. 2.}
 Min owen saa til min mädh rädhelikom öghom,
 30 Oc iak fordhom riker, war bradhelika nidher slaghen,
 han hiölt mik om halsen oc bröt mik oc satte mik
 som skotbakka, Han omkring gaff mik mädh sinom

spiwtom, och sarghade mina ländher Oc wtgöt mith
 innersta jnellffa blodh, oc wädzskona a markena,
 oc spardhe mik enkte, Han skar oc hiög mik saar
 owir saar, oc fiöl owir mik som kämpe, Mit änlete
 throtmadhe aff grat, oc min öghon mörktos, All 5
 thesse tingh tholde iak wtan mina hand wrangh-
 likhet mädhan iak haffde rena böne til gudh ¶ Thessa
 första smabekare war at hans pina war aldra
 skämelikast apthir wärdzlikom dom, moth manna
 höghfärdh, Huadhan aff the som han korsfesto 10
 sagdho som scriffwat är, Fördömen han mädh ful-
 asta dödh, Annar war at han war fatikaster moth
 manna giri, thy at som scriffwat är, the rōwadho
 oc aff fördho han aff sinom klädhom, oc skiffto
 them mällan sin, Oc sigher han siälffwer aff sinom 15
 fatikdom swa, räffwa haffwa sina hwlu at i byggia,
 oc himmelsens fwgla redhra, Oc iomffrunna son
¹⁷ haffwir enkte at böghia sith hwffwdh til, Tridhi
^{sp. 1.} war at hans pina som för är sakt oc än skal sighias
 war aldra sarast moth mannanna kätthe ok sköra 20
 lusta, Aff thässom threm sagdhe christus sancte
 birgitte, Diäffwllen syndhade threm lwndhom mothe
 mik, Först höghfärdhades han aff thy, at iak haffdhe
 han wäl skapadh, Han syndhade oc i giri, mädh
 huilke han wille ey at enast wara mik iämpn wtan 25
 girnadhes at wara ower mik, Han syndadhe oc i
 lusta mädh hwilkom han lwstadhes swa mykyt aff
 mins guddoms äro, at han haffde gärna dräpit mik
 om han haffde förmat, thät at han matte styra oc
 radha i minom stadh, Oc thy fyöl han aff hime- 30
 rike, oc opfyller wärldena mädh thässom threm
 syndhom, oc smittadhe mankōnet mädh them, För

huilket iak siälffwer gudh, tok mandom oc kom i
 wärldena, at iak skulde *mädh* mine ödhyukt til
 enkte göra hans höghfärdh, *mädh* minom fatikdom
 omkwl slaa hans giri, Oc iak wndhır gik oc tholde
 5 hardasta kors pino, at iak skulle fördriffwa oc för
 ändha hans omattelika lusta girnilse oc oplätha
mädh mino hiarta blodhe himerike för människ-
 ionne, Huilket | för syndenna skuld war athır sp. 2.
 lykt them, om the wilia göra thär til swa mykyt
 10 the förmagha, Än nw syndha swerikes män, oc
 särleka the som nw kallas riddara allar ridharskaps
 män mothe mik, swa som diäffwllen syndadhe
 mothe mik, The högffärdhas aff faghrom likamom
 som iak skapadhe oc gaff them The girnas rike-
 15 doma hwilka iak wil ey giffwa them, The flyta
 swa i wndhırlike oc omanlike kötlikx lusta girnilsom,
 at om thät ware them mögheliket, haldhır drapen
 the mik, än the wilden mista sin ogudhelika lusta,
 alla thola min ryghelika dom, som them före star
 20 för thera syndher, Thy skulu the faghra kroppane
 oc l[i]mine som the högffärdhas aff, dräpas *mädh*
 swärdh spyut oc yxe, oc slitas oc äthas aff dywrom
 oc foglom Thät godz som the samman sank moth
 minom wilia, skulu andhre bort röua, oc the skulu
 25 fatike wardha för sin wrangha oc oqwämelika lusta,
 mistäkkias the swa mino[m] fadhır i himerike, at
 han wärdoghas ey at taka them til sins änletes
 asyn, oc för thy at the mik gärna drapen om the
 thät förmatten, Thy skulu the antwardhas diäffwls-
 30 ens | handom j hälwette at han skal them dräpa 18
mädh äwärdelikom dödh, Tho är them himerikes sp. 1.
 tilganghır ypen ä *mädhan* the leffwa, om the wilia

omskiffa oc bättra sik oc sith liffwerne, Tha kan iak mildhare göra domen

aff blodzsens wtgiwtilsom

O syndogh människia märk oc betrakta aff allo hiarta, hwru ihesus christus tik giordhe, apthir 5 thy som star scriffwat apocalipsi primi, Hwru han haffwir os älskat oc twagit j sino blodhe aff warom syndom Tha thwo han os först aff ophoffsens syndh, Huilka som människian faar aff sinom föräldrom i modherliffwe, I sinne omskyrdh, tha han först wt- 10 göt sit wälsignadha blodh Sidhan j sinne wälsignadhe pino oc dödh, tha two ihesus christus os oc rensadhe aff vij dödhelikom syndom, apthir thy at han tha vij resor wtgöt sit wälsignadha blodh, Först aldra aff dryk oc swalgh two han os, tha han swett- 15 ades oc wtgöt sit blod oc swet, oc hans swetter war giordher som andhra blodz tara löpandes oppa iordhena, moth manghom ondhom groffwom swet

sp. 2. | som wtgar aff öwerflödighet, oc swa för thy at hans pina war honom tha aldra beskast fför thre 20 sakar skuld, Först för the sorgh han haffde aff thy, at hans hālgasta pina skulle wardha förtappat i them som nw waro fördömdhe oc enkte kwnno nywta hans dödh oc pino at,

Annar saken war the sorghen han haffde aff 25 thy at swa manghe skullo göra sik owärdogha hans död oc pino aff sinne eghne ilzko oc oskōnioghhet huilket honom war aldra beskast Oc thy sagdhe han a korsseno thär a moth, mik törster, Thänne törster war ey annat än aldra människio siāla helso 30

oc sällighet, som sanctus bernardus sigher, o godhe
ihesu thu törster för os

Tridhia saken war at pinan war honom aldra
beskast, I thy at han förewiste oc smakadhe
5 i sinne siäl oc hiärta, alla sina pino oc bitherliken
dödh, swa fulkomlika som han haffdhe nw lidhit
oc tholt them, Oc thy aff beskasta dödzsens sorgh
sagdhe han til apostlanna, Min siäl är dröffdh ju
til dödhen, oc wtgöth swet som andra blodz droppa,
10 aff hardha dödzsens ängsla, oc skalff som thän
man som nw haffde entidh lidhit dödhen, oc skulle
nw annat sin lidha han, Oc badh til gud | fadher 19
oc sagdhe, fadher är thät mögheliket lät gaa tässa ^{sp. 1.}
pinona oc dödhen ower mik, thät iak hona ey lidher,
15 Än ey som iak wil, wtan som thu wilt swa wardhe
¶ Annat sin two ihesus christus os oc rensadhe
mädh sino wälsignadha blodhe, aff skörhetinne, Aff
hwilke som gaar en snödher kropsens brwni oc
luste, tha som han war flängdher oc wtgöt sit
20 blodh annat sin thär amoth om allan sin likama
widh stwdhena, mädh största wärk oc swidha, oc
swa för thy at hans pina war aldra hardasta pina
som han war aldra starkaste man, oc för thre saker
skuld, Först för thy at hans likame war aff ärliko
25 empne samman satter, Som war aff iomfru marie
renasto blodhe, j huilko som war enghen smitta
thär nakor wanskilse matte til ¶ Annan sin war
han starkaster, för thy han war wärkadher oc
samman satter aff aldra bästa mästara, som war
30 thän hälge andhe ¶ Tridhia at han födde allar
widherqwekte sin likama mädh störste tempran,
swa at han ey aat allar drak mera, allar mina,

än hans natwr wtkraffde, oc honom war til styrk
oc makt Oc thy tolde han aldra hardasta pino, Nar
han gisladhes oc flängdes widh stwdhena, swa at
sp. 2. enkte war helt allar osarghat a hans | wälsignadha
likama, Oc thät tholde han mothe skörliffnadhenom. 5

¶ Tridhia sin two ihesus christus os aff hög-
ffärdenne huilken som mäst öwas j hoffdeno änneno
oc öghomen, mwnnenom oc ordhomen, oc kropsens
prydilsom, Thär amoth wardh han kronadher oc
gabbadher oc wtgöt sith blodh tridhia sin aff 10
sino hälgasta hoffdhe, nidher om sith äne öghon
mwn oc skägh, oc stöerte wndhir korsseno, oc swa
war honom hans pina aldra smålekast, för thre
andhra saker, Först för thy at han war dömdher
til aldra smålikasta dödh oc hängdher oppa korss- 15
ens galga, som tha war aldra wärsta ilgernigasta
ma[n]na dödhher, The andhra saken war at han war
korsfester i aldra fulasta oc wärst lwktande oc
smålekasta stadh, caluaria hwar som thyuffwa oc
aldra wärsta ilgernigges män affliffwadhos, tith leddes 20
han himerikes konnungher, thät menlösa oc säffwa
lambet, at lidha oc thola största smålikhet, Tha
wardh fulkomnat j honom prophetans ordh, Quasi
20 ouis etc^{ra} Thridhia saken war at the korsfesto | mädh
sp. 1. honom twa röffwara, swa at han hängdhe owir them, 25
oc mento at han skulle ey at enast räknas them
liker, wtan än wärre än the, oc swa som them
owirgangande i alle onzsko, han som war oc är
aldher godhleker, oc aff huilkom alt goth wtgar,
Tha wart thät fulkomnat som ysayas sigher, Cum 30
sceleratis deputatus est, Tha hörde oc iomffru ma-
ria, äpthir thy som staar jn reuelacionibus somlika

sighia til hænna, thin son wara röffwara oc som-
lika at han war en lywghare, oc somlike at enghen
war wärdoghare dödhen än thin son, aff huilko
wardh hænna sorgh all opnyat, thät ledh ihesus
5 christus mote ware högfärdh

¶ Fiärdhe sin two oc rensadhe os ihesus christus
aff lätinne som os gör sena til gudz tjänist oc dola
j hænne thät är at os snart ledhes widher hænne,
Thär amoth wart ihesus christus näglder gönom
10 händher oc föther widher korsset, oc wtgöt fiärdha
sin sith wälsignadha blodh at wi skullom festas
oc stadgas i godhom gernigom, Oc | war honom sp. 2.
hans pina aldra twngasta pina före thre saker,
Först för thy at han war nägldher til korsset gönom
15 händher oc föther thär benen waro aldhra hardest
oc tättast samman kommen oc thär adhronar ärw
mäst oc klenast, swa at alla kotonar i handomen
oc fotomen skildos oc losnadho, hwart fran andhro
i lidhamothomen, oc adronar oc sinonar wttandhos,
20 swa at thätta wart santh som dauid haffde före
sakt, Foderunt manus meas et pedes meos dinu-
merauerunt omnia ossa mea, Andhra saken war at
han hängdhe a handom oc fothom, oc haffdhe enkte
thät han matte böia sith wälsignadha hwffudh til,
25 wtan aldher hans kropper hängdhe alder a hans
wälsignadha handom oc fothom som tha waro alla
sarghada, togh oppe hiöllo the allan kropsens twnga,
huilken som war wt thandher i allom limmom
oc lidhamotom, Tridhia saken war thän langhe
30 timen han hängde a korsseno, som war vij tima
badhe liffwandes oc dödher, I them timanom han
hängdhe liffwandes a korsseno tholde han aldra

twngasta smålek gaab hadh oc obrygdilse badhe
 aff them han korsfästo, oc swa aff iudhanna höfd-
 inghom, laghwisom prästom oc almoghanom oc
 sp. 1. swa röwa|renom som korsfester war mädh honom,
 än tho likawäl bleff han hängiande qwar a korsseno, 5
 oc badh för them sighiandes fadhir förlat them etc^{ra}

¶ Fämta sin two ihesus christus os oc rensadhe
 aff wredhinne, huilken os opwækker til hämdh owir
 wara owener, tha jwdhane annat sin tilfögdho torn
 kronona apthir hans hwffwdh, tha han korsfester 10
 war, Huilken som thär amot swa hardelika stak
 hans wärdogha hwffudh, oc hans öghon fyltos oc
 hans öron i gån stoppadhos oc hans skägh wan-
 skipadhes aff blodheno, som flöt aff höfdheno, oc
 swa wtgöt han fämta sin sith wälsignadha blodh 15
 j mot ware wredhe, Oc war honom hans pina aldra
 bitherlikast för thre andra saker, Först för the
 bitherlikhetena han haffde naar wärken drogh sik
 aff allom sarghadha likamenom oc lidhamotomen
 oc jn til hiärtat, oc aff hiärtano oc athir j likam- 20
 ans saar oc lidhamot, oc swa hängdhe han twingadher
 j aldra största dödzsens ängsla oc wärk för thy han
 war aff bästa oc starkasta natur, oc ey at enast
 twingadhes han owir alla kropsins limmer, wtan
 oc iämwäl om alla kropsins oc siälenna sinne oc 25
 kraffter som dauid före sagdhe, Repleta est malis
 sp. 2. anima mea | et wita mea in inferno apropiuabit,
 Än tho ledh han enga pino til sins guddoms krafft
 allar makt, Annar saken war the besklikheten oc
 pinan som han haffde aff sinna aldra kärasta modhers 30
 dröffwilsom, oc modherlike warkwnnan oc andhra
 sinna wena dröffwilsom, huilka han sa standa widh

koraset j aldra största dröffuilsom oc hiärtans sorgh,
 Tässen synen oc sorghen thär han aff thy haffdhe,
 gik owir alla the bitherlikhetena thär han haffdhe
 i krop allar hiarta, för thy han älskadhe them
 5 hetelika, aff huilkom kärlek oc sorgh han sagdhe
 til sinna modher, qwinna see thin son etc^{ra}, Thridhi
 saken war för thy at han saa swa mangha göra
 syndh oppa sik oc sinne pino, badhe apostlana oc
 alla andhra sina kärasta wener, j thy at the flydho
 10 fran honom allar iäffwadho j tronne wtan at enast
 iomffru maria, Thät war warom härre ihesu christo
 en aldhra bitherlikasta sorgh, äpthir | thy som ²²
 dauid sagdhe a hans wäghna Que non rapui tunc ^{sp. 1.}
 exoluebam Han haffdhe takit oppa sik alla män-
 15 niskio syndher, anghir oc pino, idhrogha oc grat,
 at göra fulla both oc bättring för them oc thy
 grät han a korsseno aff jñnersta hiarta owir wara
 syndher oc fördömilse, oc sagdhe mädh största
 säffhet mik törster, Thät är iak astwndar aldra
 20 människio helso oc sälikhet, Thät giordhe oc ihesus
 christus moth ware wredhe, ok ilzko mäst the som
 människian skyler I hiärtano,

Siätta sin two ihesus christus os oc renssadhe aff
 ilzsko oc affwndh huilken som mäst skyles j
 25 hiärtano, oc gaar j likaman mädh stiweggom teknom,
 här a moth wtgöt ihesus christus sith blodh, j sinom
 dödztima tha hans wälsignadha limi skulffwo, oc
 hans hālgasta hiarta thät brast, hwffwdet gaff sik
 op, oc bögdhes athir nidher, oc hans mundhir
 30 syntes öpin til halffs oc twngan blodogh, Tha war
 hans pina intemperatissima, Thät är wtan allan
 hwgnadh, oc för thre saker Först för thy han

haffde enghen hugnadh aff wenom allar frändhom
 sp. 2. wtantil som manghe andhre | hälge män haffwa
 hafft, alle waro flydde, alle iäffwadho, wtan modhren
 ensam, huilken som stodh qwar när honom, *mädh*
 störste sorgh oc hiärtans bitherlikhet, han haffdhe 5
 oc ey hugnadh aff hwgneliko salskapi j pinonne, oc
 ey aff syndogha manna omwändho, Tha opfyltes
 dauidz ordh j honom, Factus sum sine adiutorio
 inter mortuos liber, Oc thän rōwaren, huilken honom
 först gabbadhe fik widherkänning oc sagdhe, Memento 10
 mei etc^{ra}, Thär war ihesu christi stora tholomodh
 oc liooffhet, aff hwilko ihesus christus honom swar-
 adhe, Hodie mecum eris in paradyso, Moth ware
 ilzsko oc affwndh, Annar saken war för thy at all
 the sorghen oc bitherlikheten som war j ihesu christi 15
 siäl, all pina oc wärk som war i hans krop war
 enkte lisat allar midhlat aff gudz allar a hans gud-
 dom waghna, allar aff nakrom gudz änglom, som
 thog finz aff mangom hālgom mannom, Oc thy
 ropadhe han a korsseno oc sagdhe Fadhir hwi haff- 20
 wir thu mik owir giffuit, Tridhia saken war at hwarte
 the ythro sinnen, aller then jndhre delen aff hans
 skäl aldar siäl wardh j nakra handa matto hwg-
 swalande aff them öwermer delenom j hans skäl
 som togh haffwir warit j andhrom hālgom mannom, 25
 23 swa at thera pina aff them | hwgnadhenom oc hwgh-
 sp. 1. swalilsom oc styrk som the haffwa hafft j sinom
 jñnermer oc ythermer sinnom, oc skäl, haffwir them
 thot wara lät swedha oc wärk *mädh* storom hwgnadh
 at lidha, Thätta war aff enkannelike gudz skepan 30
 j ihesu christo, Äpthir thy som sigher sanctus dama-
 cenus oc sanctus thomas, Oc ey thy hāldher aff

them aldra största lustanom, kärlekenom oc söt-
 anom som ihesus christus tha haffdhe j sinom
 öwermer skälom, at hans siäl saa oc skadhade the
 hálga treffalloghet, oc alla himerikes äro oc frögd
 5 swa lywslíka som nw, ey war nakor hwgnadhír j
 hans ytherme[r] sinnom, wtan alskona sorgh oc
 dröffuulse, swa at han matte sannelíka sighia thät
 som dauid haffdhe sakt a hans waghna, Aruit
 tamquam testa virtus mea: et lingua mea adhesit
 10 faucibus meis, Thätta giordhe oc ledh ihesus christus
 moth ware ilzsko oc affwndh, som bärnardus sigher
 christus gaff sik j dödhin för os
 Siwndha sin two ihesus christus os oc rensadhe
 aff girinne, huilken som är oskälíken kärleker
 15 at haffwa, Tha hans sidha war gönom stwnghin
 mädh spiwteno oc wtfłöt blodh oc watn, oc han
 |siwndha sin wtgöt sit wälsignadha blodh, moth ^{sp. 2.}
 ware giri, swa owerflödhelíka, at ey war en drwpi
 i gän, i hans wälsignadha likama, Oc war hans pina
 20 tha aldra wärdoghast för thre saker Först för thy
 han war sandhír gudh oc san människia, affladher
 oc födher wtan alskona syndh, j sino liffwerne siäl
 oc liiff aldhra hálgasta människia oc ärlekasta, för
 thy i honom war guddomsins natwr oc mandoms-
 25 ens samman fögdh, j enne persona, oc war omöghe-
 liket at han nakra syndh giordhe, allar göra kwnne,
 allar pino förskulla, togh likawäl haffdhe han sik
 osparan som är sakt i sinne pino, badhe til likama
 oc siäl, oc gaff them wt för wara syndher, oc wara
 30 syndha förskullan swa at alt fulkomnadhes j honom
 swa som gudz fadhers föreskepan wt kraffidhe oc
 prophetane haffdho före spat oc war helsa oc ather-

lösning wt kraffdhē, Thy sagdhē han a korsseno, Consumatum est, Annor saken war för thy, än thy hans siäl fran thy hon först skapadhes oc fögdhes til likamen j modhērliffwe, altidh sa oc skadadhe gudh j the hālga treffalloghet j sinne äro mād̄h i
 24
 sp. 1. fullo oc san|no oc aldra hōgxta sālīkhet j huilke
 äro oc sālīkhet Han ledh oc alla the pinor som
 förra är sakt oc osighelika mer än nakot sin sighias
 kan, Tho likowäl offradhe han hānne aff aldra
 största lydhno oc ödhamiwkt gudhi fadhē, oc sagdhē 10
 Fadhīr j thina hāndhē antwardha iak min andha,
 til aldra wara siāla atherlösning oc frälse aff āwārdhe-
 likom dōdh, Tridhia saken war för thān stora oc
 aldra fulkomnasta kārleken som han haffdhē til
 os arma syndogha människior, huilken swa stor 15
 war oc hethīr i honom, at för hans skuld oc hans
 persone wārdoghet oc sālīkhet skuld oc stora bithē-
 lika dōdh oc pino tha wrdho alla människior athīr-
 lösta, tho at än twsandha människior waro för huaria
 ena thār nw är āllar haffwīr warit, āllar wardha 20
 kwnno oc än hwar thera haffde giort swa mangha
 oc swa stora syndhē som the alla oc hwar thera
 haffwīr giort, Tāssen kārleken tedhe os ihesus
 christus, Först för thy at a sins guddoms wāghna
 war han, Principium nostre creacionis, Thāt är op- 25
 hoffwet at wi wordhom skapat, Thār nāst wart han
 sp. 2. | war kompan tha han wart människia aff iomffru
 marie I tridhia matto war han war mästare tha
 han predikadhe, Fiārdhe matto war han os til āpthīr-
 dōmilse, tha han giordhe oc hiōlt gamblo laghen 30
 oc nyghio thāt som the bwdhu Fāmta matto war
 han os til kost oc fōdho daglika oppa altareno,

Siätte matto gaff han os sik til athirlösnig j pin-
 onne oppa korsseno I sywnda matto giffwer han
 os sik j äwärdelike äro oc frögdh til löna, Thätta
 giordhe oc ledh ihesus christus moth warom niz-
 5 skap oc giri, Thy sigher sanctus bernardus, O
 cristen människia, nim oc akta hwru mykyt thu
 skalt älska ihesum christum, som haffwir giffwit
 os sith köt oc likama til mat, oc sit blodh til dryk,
 sina siäl til athirlösnigh, blodhet som wt flöt aff
 10 sidhonne til wara syndha rensilse, klädhen them
 som han korsfästo, kroppen äldhar likamen apostl-
 omen, oc modhrena sancto iohanni, oc röwar-
 enom himerike, O människia thätta betracta hwat
 thin gudh, härre oc skapare ledh för thina athir-
 15 lösning, oc huilket testament han giordhe oc gaff,
 oc tha findher thu hwru han haffwer os älskat oc
 twaghit aff allom warom syndhom, Thy som förra
 är sakt, oc skriffwat | staar apocalipsi primi, Thy ²⁵
 människia tänk aff reno hiärta som här äpthir ^{sp. 1.}
 20 staar, widh hwan thänna puncten som här äpthir
 staar, ällar widh huilken thera thu wilt oc tik
 draghir twkke til, Oc with thät at sigher thu tässen
 ordhen mädh sanhet oc reno hiärta oc enfallogho,
 Tha är thu a nadhenna wägh, Githär thu them ey
 25 swa sakt, tha är eth tekn, at thu äst oppa för-
 dömslanna wägh, O godhe aldra fågirsta härre,
 söther oc miskunsamber, här betrakta nakon punct
 aff ihesu christi pino, ällar gudz godhgärniggom
 Thär näst frögdhä tik ällar warkunna oc sigh swa,
 30 Thätta oc alt annat som thu haffwir giorth ällar
 lidhit för mina skuld, är iak owärdogh för thy iak
 haffwir swa mangffallelika oc swa grofflika syndat

mot tik min gudh, Här skal thu betrakta alla thina
synde allar nakkra aff them, oc sidhan sigh swa,
Tassa oc alla mina syndher angrar mik aff allo
mino hiarta, oc wil iak apthir thinne nadh oc mine
makt mik gärna bättra, oc här apthir wakta före 5
tässom oc allom syndom oc syndha tilfällom, oc
fulkomlika mik skriffa, Oc takkar iak tik oc wäl-
sighna, loffwa oc ära oc ophöia för thätta oc för
sp. 2. thät thu mik na|kot sin skapadhe oc athirlöste oc
swa manghom oc storom syndom tholt oc lidith 10
haffwir, Oc för alla andhra godhgernigga thu mik
owärdoghe gör oc giort haffwir, wtan alla mina
förskullan, O miskwanna mik owerdoghe oc arme
syndhersko thu thär liffwer oc styrer oc radhir nw
oc för wtan ända

15

(Efter K. Bibl:s cod. A 8, från 1502.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

- 314 8 huilken tillskr. i margen.
315 11 son > > >
317 15—16 orden ok dödz t. o. m. hægasta siäl, skrifna på
skrapadt ställe och möjligen af annan hand.
— 17 efter swa, ett onödigt O öfverstruket.
318 25 framför widh är ordet aff öfverstr. med rött bläck.
319 5—6 orden som the t. o. m. ok flerom, skrifna på skrapadt
ställe med svagare bläck.
— 24 ofta r. fr. affta
321 5 thät tillskr. öfver raden.
— 6 the > > >
322 13—15 orden oppa synom t. o. m. stadhen, skrifna på
skrapadt ställe med blekt bläck.

- 323 30—32 orden wtan oppe t. o. m. thätta, d:o d:o.
 324 1 Tassa r. fr. Tassa
 — 10 efter korsseno, äro de 15 föregdende orden (somlike
 o. s. v.) genom misstag upprepade, men sedan
 öfverstrukna.
 325 14 flängdher r. fr. flangdher
 328 2—4 orden oc beskasta t. o. m. siäl, skrifna på skrapadt
 ställe.
 329 23—24 orden Ok thy t. o. m. pino, d:o d:o.
 331 16 i kome är e tillskr. öfver raden.
 — 28 til » » »
 332 16 hwlu » i margen.
 334 27 död i hdskr. ändr. fr. dödz
 335 1—2 orden som t. o. m. för os skrifna på skrapadt
 ställe.
 338 21 efter han orden dödher oc utskrapade.
 — 31 efter dröffwilsom, äro åtta ord öfverstr. med rödt
 bläck, nämligen desamma som de åtta följande
 orden: oc t. o. m. dröffwilsom,
 339 21—22 orden ok t. o. m. hiärtano, skrifna på skrapadt
 ställe.
 340 17 det första ällar r. fr. allar
 341 11—12 orden som t. o. m. för os skrifna på skrapadt
 ställe.
 — 24 war tillskr. öfver raden.
 342 14 efter til är gudz utskrapadt. Ett därpå följande oc
 som ej öfverstrukits, har här utelämnats.
 343 12 iohanni, r. fr. iohannem,
 344 11 efter andhra ordet idhra öfverstruket.

OM JUNGFRU MARIE FEM SALUTATIONES

M. M.

JHesu christi oc hans ärofulla moodher Jumffru 355

Maria loff oc hedher ok til hwario enne män-
iskio samwithz reensilse tha börias här en godher
ok geen modus ath betractan ok bidhian ower theem
5 goodhgärningom som jhesus christus oss beuiisthe
J waare aaterlösningh Ok aff thöm eenkannerligha
fordeelom friiheet fröghdom ok glädni som the
ärofulle jumffrune Jumffru Marie ärw eenkanne-
ligha wnth oc giffuen här j jordhrike först Ok nw
10 j mymerikis äro äwärdhelica

O Thu människia hulken som lysther andelica
lustas betracta aldhra hālgasta Jumffru Maria
ärofulla wphoff liuerne Ok huro hoon war vp fördh
til hymna Sanka saman mād̄h aatwacht ok gööm j
15 thino hiarta ok aminnelse som andhra dropa dryp-
andis aff hānna sötma Thessa fāmt̄yghi Puncta här
āfter scriffna ¶ J hulkom som wara aaterlös̄n,
goodhgärninga, ok eenkannelica them fordela, ok
fryheeter fröghdher ok glādhi, hulka som the ära-
20 fulla Jumffrune Marie Effter thy sanctus Bernardus
ok andhre hālghe män ok lärefādher sighia ärw
eenkannelica vnthe ok giffne ¶ Ok är thāt swa, at
thu kan ey j bātre mattho theem betracta tha maa
thu tagha thesse mathona som här āffter fölghe
25 Ok gaar vppa them fām heelsonar, ok Psalmana
ower Jumffru Maria napm, Ok aff fām fröghdher

som hon fik mädh sinom son Jhesu christo, ok är aff fleerom saman sath, Effther thy som hon fintz begaaffuat mädh fleerom ok stoorom fordelom ok naadhüm ok afflathe,

Exemplum

Enkannelica fintz scriuat ¶ At en brodher aff 5
Clunacenssis orden han astundadhe at jumffru Maria matthe honum naghra the böön känna som hänne ware lustugh ok tækkelichen ath höra, ok han mathe naghra nadh fore faa, Tha thedis honum en tiidh Jumffru maria mädh swa store anlites fäghrind oc 10
clädhanna sken at omöghelighit ware aff at sighia ok thedhe honum ena matho huro thänna fäm Salutationes eller heelsonar som här j thessom bönum jnnelykkias mathe läsas som här effter fölghia ok saghde j bland annar ordh swa ¶ Nw skal thu 15
witha, ath hwilken människia som mik helsar dagh-
356 lica mädh thessom bönum | Jak glömer henne aldhrigh Hwatzake liffuandis eller dödhom

¶ Jtem lykkes här jnne en modus legendi The fäm Psalmana som är Magnificat Hulken som efter 20
thy som fintz scriuat Paue Johannes xxij begaaffuat hawer mädh thwsanda ok attahundradha Aar afflath Jtem hawer same Paue Johannes ok Vrbanus giuith hwarior them som lykta Aue Maria mädh Jhesus christus xxx dagha hwar therra 25

Exemplum

¶ Jtem En brodher hulken som hwan dagh pläghodhe läso äffter Otasanghen the fornempda fäm Psalmana j Jumffru maria hedher, wndhrande ok gratande hans brödhrum, fantz han bradhligha dödher, Hwilke näktandis hans Änlite funno fäm 30
färsk roosen blomster eth aff munnenom ok twngonne Ok thw aff öghomen Ok thu aff hans örom

vthgangandis ok tha aatwaktadhe the Ok funno j
Roosenne som aff munnenom vth gik scriuat Maria
Thätta miraculum stander jn speculo hystoriali
viij libro Capitulo Cxvj

5 ¶ Jtem allom thöm som läsa the bönena Precor
eller deprecor te domina etc^{ra} ärw giffne Thu-
hundhradha ok xl dagha

¶ J the fiärdha salutacione standa fäm puncta
the sidhersta aff fäm fröghdom som jhesus christus
10 fik j synom vpstandelsom ok vpfärdh for hulka
allom thöm som the fäm puncta betracta Ok wan
härre bidher vm them ¶ Tha loffuar han them for
thän första, sin gudhdumps smak, j sin ytersta
tiima ¶ For thän andhra loffuar han them liwst
15 samwith, at the maghen witho hwat gudhi är takke-
lighid ¶ For thän trydhia louar han thöm at han
wil presentera them eller framföra for gudh fadher
thera siäla j theris ytersta tiima ¶ For thän fiärdha
puncten louar han them ath the wardha luthtagh-
20 ande ok deelacthoghe aff alle hans pino mödho ok
ärffwodhe ¶ For thän fämpta puncten louar han
thöm alla hælgha manna fröghdelica salskap ok
äwärdelica äro ¶ Thätta scriuas yter meer j sancte
Mäktille book Prima parte xxxix capitulo

25 ¶ J the fämpte helsonne j them siw sidhersta
punctomen Röras siw fröghdher som Ju[m]ffru
Maria thedhe enom Reenlifnadz manne aff Cystersi- *Exemplum*
ensi ordine hulka som gaa vppa | the eenkanne- 357
lica ärona ok fröghdher som Jumffru maria haffde
30 j sinom dödhz tima ok nw äwärdeligha j hyme-
rikis äro Ok badh honum thöm ydheligha ok gudhe-
ligha betracta som han ok giorde, för hulkith han

fik stora ok eenkanneligha nadh aff gudhi, ok sökelse
aff Jumffru maria

¶ Jtem j them ordhomen thär swa sighx,
Thär näst ödhiwka tik betractandis thina fylsko,
som fulkomligha vth trykkis effter the första x 5
punctana j första salutacione Ok sidhan Röras the
effter hwaria x punctana Märkes ok röres iij san-
heeter eller iij puncta ¶ Thän förste röres thär O
alle sötasthe gudh thätta ok alt annat goth är jach
owärdhugher, for thy jak hauer swa marghfalleligha, 10
swa offta ok swa groffligha, syndat mothe tik minom
gudhi etc^{ra} ¶ Thän andre puncten röres thär Jak [wil]
mik gärna bätra ok här effter wakta for thessom ok
allom syndom ok synda tilfalle, effter thinne naadh
ok mine macht Thän trydhi puncten röres thär 15
Jak wil mik gärna fulkomligha scriffta Ok hwilken
människia j hwat stadh eller thima hon thänna iij
punctana mädh sanheet ok reene acht aff allo hiärta
vthan skrö[m]ptan framsäggher hon maa wara trygh
thär vppa at hon är j nadhinna oc helsona stadhgha, 20
ok forskyllar äwärdelighit liiff, en tho at hon
haffde fulkomnadh alla wärdhlinna syndh Ok ginge
eller lidhi the människian aff geenstan sama dagh
oskriptadh eller finghe braaddödha hon waare skild
widher äwärdelighit fordömelse, än tho komme hoon 25
j skärs eeldhz pino effter thy hänna syndha geeld
ok gudhz rätwiisa vth kraffde Ok thy är thät eth
helsammelikit raadh at hwar een Cristen människia
hwan dagh en tiidh eller tyswa qwäld ok morghan,
eller enkanneligha hælghom daghum gange til sith 30
hiärtha ¶ Ok rantzsake sith samwith än hon gither
aff allo hiärta ok reene akt framförth thänna for-

scriffna iij puncta Ok trösthe tha stadheligha at hon
är sanneligha a nadhinna wägh ok helsonna stadhga

¶ En är thät swa at hon kan ey thät swa
mädh reenom hugh sanneligha göra, Mothestand-
5 ande naghrum syndha wilia, eller lusteligheyt, eller
the akt at hon ey wordher fly syndher eller syndha
tilfalle eller the som brinna j Jlscho ok awndh, til
sin Jämcristen, eller them som andhrom astwndha
ilth mädh awund eller hämpd eller skadha, | Swa 358
10 ok the som ey wilia vpstanda ok aaterwända aff
kötsens syndhom eller aff vkker eller falske köp-
slaghen Eller the som withandes haua jnne mädh
sik illa fangit goodhz Sanneligha, withi thät at ey
Pawe eller byscopp hauer makt them at aff lösa
15 mädhan the standa j tolghum synda stadgha, Thog
är them helsamlikit raadh at the badhe j sigh ok
j andhrom idhken sik j godhum gärningom som
är j gudhlikom bönum ok j miscunsamlighom gär-
ningom At gudh wärdhugas therä hiärta vmwända
20 oc styra til godho Ok thy betracta idhkeliga the
[C 50 add. iij] forscrifna punctana

¶ Gither thu ey betractat them vidher hwaria
helsona, effter thy som här effter staar, tha be-
tracta them at minzsto mädh allom thinom syndom,
25 widh naghra therä Ok enkanneligha widh the första,
eller the sidhersto Ok betracta togh j hiärtano
widher at thu less, hwaria salutacionem vm thu
gitther ey swa läsith eller giort mädh thinom yterstha
sinnom, effter thy som här effter enkanneligha with
30 the första helsona fulkomligha vth trykkes, Ok gör
oc swa a sina matho widh hwaria the adhra helsona
Swa ath thu först j första helsone läss the första

x punctana här nest efter scriffna, Hwilke som
 äro aff Jumffru Maria vpphooff ok dyghdeligha
 liuërne, til thän tima ängelen budhadhe henne at
 hon skulle wardha gudhz modher, Oc gudhz son
 wille wardha människia, ok afflas j hanne Ok en- 5
 kanneligha skudho ok betracta mädh gudhelighom
 hugh, Huro Jumffru Maria hon fröghdhadis ok
 störktis aff thens hälgha Andhz vpfyllelse ok aff
 enkannelighe gudhz krafft, thän tiid hon kände gudhz
 son all ena aff them hälgha andha afflas ok ökias 10
 jnnan sinom Jumffrulighum jnellffwm Swa som
 märkis j Magnificat hulkit hon sialff dictadhe, Hwilkit
 alt hon fik för sina aldhrastörsta ödhmiwkt hulka
 hon allan tiidh haffde för thy at ödhmiwkthen är
 grwndwall til alla dyghdher ok är allas thera 15
 vpphooff, ¶ Thär nest läss

Wy helsom tik Jumffru Maria aldhrawardhug-
 astha creatura hymerikis drötningh ok alla ängla,
 ok Archangelorum frw, mädh the helsone thär ga-
 briell engel helsadhe tik mädher sighiandes Aue 20
 Maria gracia plena dominus tecum Nw bidhiom wy
 tik waar aldhramiillasta ffrw Jumffru Maria hyme-
 359 rikis drötningh | Ok jordhrikis ffrwa ok keysarinna
 for the glädhi som thu fik ok haffde, j the nath
 tha thu föddhe thin sötastha son wan härre jhesum 25
 christum, vthan sorgh ok alla vidhermödho, Hwilken
 thu vnthfik vthan alla mantz sambland, Ok för
 the dröffwelse thu leedh j hans pino ok nidher-
 färd til haluitis Ok for the glädhina som thu for-
 skulladhe ok fik j hans vpstandilse, ok vppfardh 30
 til hympna, at thu glädhi oss j warum ytersta tima,
 ok kom oss til hielp j allom warum dröffwelsom, ok

änxlom, ok j alle vidhertorfft badhe nw här oc j
til komma[n]dis wärdhl Amen

¶ Sidhan läss ok betracta jñnerligha j thino
hiarta the x punctana ok säth Jumffru Mariam j
5 thinom besodelsom for thin hiertans öghon som
hon siälff när ware j hwariom punctenom effter
thy som hwar puncten vth kräffuer Aat adhro at
thu glädhz ok fröghdas eller ok warkunna tik mädh
Jumffru maria effter thy som hwars punctens
10 vthydhelse kräffuer widher tik siälua aff swa store
vndhersame gudhz gaaffuo ok gärningh helsandis
Jumffruna mädh Aue maria effter hwan puncten
ok mädh eno knäffall

¶ Sine culpa propagata

15 ¶ O maria glädhz för thy, at thu fore bethekn-
ad war i figuris Astundat aff Patriarchis fore spaad
aff prophetis, ok bebudhat aff änglenom, Afflat aff
thinom helgha föräldhrom, enkanneliga aff gudhi
vthwaldhom Joachim ok anna vthan altzskons vp-
20 hoffs oc arffs synd Aue maria

¶ Plus amata et purata

¶ O maria glädhz for thy, at thins licama ok
krops ämpne genstan thu war afflat, älskadhe gudh
alzswallugher mera än hans hälgha ängla eller nagh
25 annat creatur som naghät sinne skapat war eller
skapas skulle ok beuaradhe tik for alzskons smitto
alla reenastha Aue maria

¶ Animata mox beata

¶ O maria glädhz for thy, at j sama ögnablichino
30 som thin siäl skapadhis ok til föghdis thinom

licama j modher liiffwe, thinne modher mädh störsthe fröghd, war thu gensthan hälogh ok vppfylt mädh them hælga Andha Aue etc^{ra}

¶ Cunctis pulerior matri data

360 ¶ O maria glädhz for thy, at thu war nesth 5
jhesu christo gudhz ok thinom son aldhräfađersta människia til thins krops licamligha liimj hyia ok sk[a]pnat, thinom föräldhrom enkanneligha ower naturena lopp aff gudhi giffwin Aue Maria

¶ Nunquam tu peccaueris

10

¶ O maria glädhz for thy, at thu aldhrigh synd-
adhe dödheligha eller nadheligha, for thy at aller syndha brone vppwäckelse ok äggelse waro j thik bundhen, swa at thu them all snälleligha ower wan Aue Maria

15

¶ Sed mereris dedicata

¶ O maria glädhz för thy, at thu j allum thinom tankom ok astundelsom fureskulladhe ä mere ok mere nadh, j allom thinom aathäffwm, Rörelsom, gärningom, mothegang, dröuelsom ok pino här j 20
jordhrike ok äwärdeligha äro ok fröghd j hyme-
rike, ok wardh loffwat ok offradh j mönstridh, gudhi aff thinom föräldhrom Aue Maria

¶ Nil ignorans visitata

¶ O maria glädhz för thy, at j allom thinom 25
thingom som til människionna aterlösn, ok salaghet til hörde, war thu aldhrigh fakunnogh, vtan altz-
tingx fulkomlica vplyst, badhe aff them hælgha

andha, scriffthinne, ok anglomen, som tik idhkelicha
söktö Aue etc^{ra}

¶ Virgo primum protestata

¶ O maria glädhz för thy, at thu enkanneligha
5 aff thäns hælgha andha vppwäckelse, war thu the
första thär gudhi loffuadhe ok offradhe Jumffru-
domps reenlikheyt Aue Maria

¶ Porta celi desponsata

¶ O maria glädhz för thy, at thu enkanne-
10 licha war vthwald til hymmerikes porth, ginom
hulken gik gudhz son til jordherikes, ok wy til
hymerikes, ok än tho thu jomffrudoom loffuat haffde
wille thu jämwel fästas ok troloffuas sancto Josep,
aff störsthe lydhno, ok ödhmiwkt effter laghanna
15 staghga Aue Maria

¶ Angelo dum conse[n]seris

¶ O maria glädhz för thy, at medh största
fröghd, ok jñnerstha ödhmiwkt, ok hetasta hiärtans
ok siälinna astundhan, samtykte | thu ängelsens ordh 361
20 tik gudhz modher wardha, sighiandis, Se gudhz
thiänista quinna, wardhe mik effter thinom ordhüm,
Ok j thy wardh thu haffwandis mädher gudhz son
Aue Maria etc^{ra}

¶ Thär näst ödhmiwka tik betractandes thinna
25 syndher, owärdhogheyt, ok osköniogheyt, widher-
kantz tik syndhuga, ok skyllogha för alla thina
syndher, eller ok enkanneligha for them thu hauer
ekke för hafft angher fore, eller scrifftat, Ok en
deel aff thinom aldher eller ath minsto aff enne
30 dödhelighe synd, ok aff hænna grenom ok enkan-

neligha j thesse forscrifna helsone, aff thinne högh-
färdh Ok aff henna grenom

¶ J the andhro helsone aff thine awund ok
wredhe ok aff theris grenom ¶ J the thrydhia
helsone aff thinne gyri ok läthi Ok aff theris 5
grenom ¶ J the fiärdha helsone aff thinne offwer-
flödhugheyt ok skörheyt ok aff theris grenom, för
thinom gudhi som thu taladhe widh honum een-
ligha ¶ Swa sighiandis O aldhra sötaste gudh ok
miskunsamlighaste thätta ok alt annat goth, är jach 10
owärdhugh vntfa, for thy jak swa marghfalleligha,
swa optha, ok swa groffligha, giort mothe tik minom
gudhi ¶ Her betracta thina syndher ok vppräkna
effter thy som thär staar nest forescriuat ¶ Ok
sidhon sigh swa thesse ok alla andhra mina syndher, 15
tha anghra mik aff allo mina hierta, ok wil jach
mik gärna bätra, Ok här effter wakta för thessom
ok allom syndhom, ok syndha til fälle, effter thinne
nadh, ok mine macht, Jak wil mik gärna ok ful-
komligha scriffa ¶ Ok thätta gör j naghrum lön- 20
lighum ok tysthom stadh, mädh jnnersta hiertans
angher, ok stadhughum vilia, ok akt at thu wil tik
bätra ok scriffa ¶ Thätta gör toomligha, togh
snälleligha, at dyäwlen före tik ey vppa lustha til
synd, thär thu skulle tagha tik syndha läkedoom, 25
ok äwärdheligit liiff ¶ Ok i allom thinom stykkiom
ok tankom, dööm tik wara owärdhugha til slika,
ok swa stoora godhgärningha, ok gaauo, ok alt goth,
Ok lath tik wärdhuga wara at forbannas, ok för-
dömas, Skämändis, blyändis, wanwördhandis, ok 30
362 ödhiwkwändis tik, läs ¶ Salve regina | Ok Psalmen
Magnificat

¶ Thär näst ath thy trydhia Tha takka gudhi
som slikth wärdhugades ath göra mädh Ju[m]ffru
mario for thina skuld, Ok än tho ath han wiste
ath thu skulle wardha swa fwill ok syndogh, togh
5 wille han wärdhugas tik skapa, Aaterlösa ok be-
wara, Ok j allom punctom ok ower alt, tha wäl-
sighna, loffwa, ok ära, ok vphögh han sighiandis,
Gloria patri et filio et s[piritui] s[ancto]

¶ Aat thy fiärdha läss thänna bönenä eller
10 antiphonam ¶ Sancte deus sancte fortis...[latin],
Ok mintz aater vppa the gaaffwona som thu hawer
för betractat, Sighiandis Aue maria ok Missus
est gabriell...[latin]

¶ Aath thy fämpto, skall thu tagha äpthedöome
15 ok lifwa som war härre Jhesus christus eller
Jumffru maria j sinom liiff tima lidhw, ok som the
oss lärdho ok bewiisto, at lifuande waare, Annars
swa som sanctus Johannes ewangelista sigher ¶ Äst
thu ey wärdhugh at kallas cristen människia, ok
20 kan thu ey thär mädh faa fullan Angher eller
ydhrogha eller naghan ydhrogans eller gudhlik-
hetz värma, tha bedröffs, ok sörgh ath thu ey
hauer sannan angher eller ydhroga, ok at thu ey
swa kan främias j gudhlighom kärleek, som thu
25 wille, Ok wänth ey aater thär aff, vthan ydhkna
thät än träteligha, Ok halt the stykke som fore
scriuat standa, for thy thät är noogh fore gudhi
ath creaturen som är människian gör swa mykit
som j hänne är äffter sinne macht, ¶ Sanneligha
30 gudh vndherstundom vndragher människionne sina
naadh, ok sik siäluan, ath hänna tulimoodh skuli
pröwas, Ok ath hänne sidhan fruchtsamlikare angher

ok ydhroghe aff sinom syndom, ok störrer ok söthare
 hughswalilse, ok gudhligheyt j gudhlighe ärwodhe
 aff gudhi skuli giffuas, Ok thy stath stadhugh ok
 enträtelighen j gudhz thiänist ok ärwodhe, ok läthias
 ey eller vanhopas, thy at thu sanneligha faar thät 5
 thu hopas eller astundar, Thogh twäfalt j äronne
 äwärdeligha, vm thu ey thät faar här j nadhinne
 timeligha

¶ J the adthro helsonne haff the andhra x
 punctana j hulkom som röris ix järthekne, oc vndher- 10
 ligh thingh, j them ix första punctomen som gudh
 wärkadhe Ju[m]ffru maria j sama öghnablikino tha
 363 hon wardh haffwandes | mädh gudhz son Jhesu
 christo Ok huro gudhz son afladis j hänne Ok j
 them x punctenom röris huro han vndherligha aff 15
 hänne föddis Ok thy enkanneligha betracta här
 jumffru maria fröghd ok glädhi som hon haffde
 tha hon han bar j nyio manadha Ok tha hon han
 födde ok skodhade ok hördhe anglana fröghda sik
 ok sungho, Gloria in excelsis deo, Ok tha hon 20
 hiolt han baadhe sannan gudh ok man, j sinom
 handhom ok födde han mädh sinne myölk, Fram-
 foostrandis han mädh nyleghom sidh bliffuandis
 badhe modher ok jumffru, thär fore skall thu j hänne
 aminnelse haffwa reentth samwith til thin gudh ok 25
 til thin jämcristen ¶ Thär näst sigh wy helsom
 tik som fore scriuat staar Sidhan läss eller betracta
 j thino hierta tesse andhra thyio punctana Ok säh
 Jumffru maria j thinom beskodelsom för thin hiärtans
 öghon ok gör som fore scriuit staar j förste helsonne 30 .
 Aat andthro at thu glädhz ok fröghdas mädh Jumffru
 maria som för etc^{ra}

¶ Spiritus sanctus te vmbrauit

¶ O maria glädhz for thy, at j sama öghnoblikeno nar thu swaradhe gudhz ängle ok samtykte gudhz modher wardha wardh thu genstan
5 vpfylt ok begaauat aff them hælgha andha, thy at han kom tha enkanneligha ower thik Aue Maria etc^{ra}

¶ Virginem matrem fecundauit

¶ O maria glädhz for thy at j sama stwnd
10 nar thu swaradhe änglenom ok samtykte gudhz modher wardha wardh thu gee[n]stan fructsam ower all naturlegghen skipelse ok lopp bliuandis jumffru ok modher aff thäns hælgha andha wärkan osmittadhom ok oskaddhom thinom reenastha ju[m]-
15 ffrudoom

¶ Ex te christum mox formauit

¶ O maria glädhz for thy, at j sama stwnd nar thu swaradhe gudhz ängle ok samtykte gudhz modher wardha aff thino allra renastha blodhe skoop
20 oc formeradhe thän hælgha ande jhesu christi licama fulkomligha j allom sinom limom ok ledhamothum Aue maria etc^{ra}

¶ Formam deus sociauit

¶ O maria glädhz for thy, at ij sama stwnd
25 thu swaradhe gudhz ängle ok samtykte gudhz modher vardha, tha wardh jhesu christi alldhra hægasta siäll skapat aff gudhi ok tilfögghd hans hægasta licama Aue Maria

364

¶ Et vniuit filio

¶ O maria glädhz for thy, at j sama stwnd naar
 thu swarade gudhz ängle ok samtykte warda gudhz
 modher, samanföghdis ok forenadhiss gudhz sons
 persona j gudhdomenom ok gudhdompsens natur 5
 mädh mandomenom ok ma[n]dompsens natur j
 jhesu christo gudhz sons ok thiins sons j enne per-
 sona Aue maria etc^{ra}

¶ Mater dei mox et christi

¶ O maria glädhz for thy at j sama stwnd 10
 nar thu swaradhe gudhz ängle ok samtykte gudhz
 modher wardha, tha wardh thu ok sanneligha ok
 fulkomligha altzmäktoghx gudhz fadhers sons modher,
 ok thens sons jhesu christi sandhtz människia ok
 mantz modher Aue Maria 15

¶ Hinc peccare nequiuiisti

¶ O maria glädhz for thy, at j sama stwnd
 etc^{ra}, wardh thu gee[n]stan swa stadhfäst j allo
 godho ok alskons thens hälgha andhz dyghd, nadh,
 ok macht, at tik war sidhan omöghelighit naghet 20
 sinne synda

¶ Sine mole pregnans isti

¶ O maria glädhz for thy, at j sama stwnd
 etc^{ra} wardh thu haffwandis ok trothmadhe ok bar
 thin son badhe sökiandis thina fräncho Elizabeth, 25
 Ok sidhan vppa när j fyritighi wikor tik altiid vthan
 alskons meen, mödho ängla eller thungha Aue
 Maria

¶ Virgo virginum tu mansisti

¶ O maria glädhz för thy at j sama stwnd
etc^{ra}, än tho at thu sanneligha wardh gudhz ok
thins sons modher Jhesu christi togh bleeff thu
5 altiid renasta Jumffru, ower alla Jumffrwr, for
byrdh, j byrdh, ok effter byrdh, Aue Maria etc^{ra}

¶ Pariens sine prelio

¶ O maria glädhz for thy, at swa som gudhz
ok thin son Jhesus christus affladhis j tik mädh
10 aldhra störste fröghd, ok osäghelighe glädhi, badhe
til thinna siäll, ok lycama ok allom thinom lidho-
mothum, swa föddis ok han aff tik, mädh sanne
störsthe fröghd, ok osäghilighe glädhi, ok vthan
altzskons pino, sorgh vārch eller smitto som andhra
15 quinnor födhandis lidha Aue Maria etc^{ra}

¶ Thär näst betracta thina syndher, owärdh- 365
ugheyt ok osköniogheyt widherkantz tik skyllogha
ok syndogha som j förste helsone sakt är Ok läss
Psalmen Ad dominum cum tribularer, Aat thy
20 trydhio takka gudhi som för är sakt, sighiandis
Gloria patri, Aat thy fiärdho tha läss sancte
deus sancte fortis,...

¶ J the trydhio helsone Haff the tridhio thio
punctana här näst effter scriffna j holkom som
25 röras thio sotther eller wanskelse som människian
haardheligha leed för än jhesus christus kom til
jordhrikis, ok huro j thio handa matho jhesus
christus eenkorligha vppenbarligha thedis Ok thio
gaghn som oss äro til komen aff jhesu christi til-
30 qwämpd vppenbarellse ok pino, Ok än tho ath
jhesus christus mädh thy ath han kom hiit til

jordhrikis prædicandis ok görandis järke ok lidh-
 andis allabiterlighasta döddh, siäluer j sik siäluum,
 wärkadhe thässen thio gaghnen, oss them j nagrha
 mattho vppböriandis, togh skall han tha han til
 domen komber them fulkompna j allom sinom vth- 5
 waldhum, som sik thär til skipa ok redha, Ok for
 thy ath Jumffru Maria föddhe han aff sik ok leedh
 mädh honum j sino hiärtha sama pino ok döddh,
 thy läggias the sama thio gärninghana nytthor ok
 gaghn, ok hanne til som hon haffdhe thöm siälff 10
 giorth ok wärkadh Ok thy skal thu skudha granne-
 ligha alth Jumffru Maria liuerne Ok Jhesu christi
 fraan thy ath han war affladher ok til hans biter-
 ligha döddh ok pino, Ok hwat glädhi gaghn ok
 nyttho marghfallelighen som wy fingham aff thy 15
 ath han hiit kom til jordhrikis, Ok thedis badhe
 them hælgha trem konungomen, Ok manghum andrum
 enkannerligha j thio handa mattho som ytermeer
 röris här effter j nästa thio punctomen

¶ Betracta ok mädh hwat ödhmiwkt, mödho, 20
 stadhugheyt, ok kostnat, the hælge thre Konungane
 komo til Ju[m]ffru Mariam ok hanna wälsignadha
 son Jhesum christum skodhandis tilbidhiandis ok
 hedhrandis them mädh sino offre, Ok skal thu eff-
 ter fölgia ok förre liidha martyrium ok alskons 25
 mothegang ok fatighdoo för än thu skulle synda
 366 döddheligha mothe|thinom gudh eller brytha thina tro,

¶ Thär näst lass wy helsom tik etc^{ra}, Sidhan
 lass eller betracta innerligha the x punctana j thino
 hiärtha ok säh Jumffru maria ok Jhesum christum 30
 j thinom beskodelsom fore thiin hiärtans öghon
 som theen siälff när waaren Aat andhro glädhz ok

fröghdas mädh jumffru Maria etc^{ra} Ok gör som för
staar scriffuat j första helsonne

¶ Rudes sterilis en docentem

¶ O Maria glädhz aff thy, ath thin son föddhis
5 aff tik ok kom til Jordhrikis för thy at wy warum
för j ware helso, ok salugheyt duli stumme ok
fakunnoghe Ok thedis thinne fränkko Elizabeth
offrw[c]tsamlighe ok gaff henne vndhersta som hoon
j thy fulkomligha widherkännis, at thin son war
10 thän som skulle lära sannan salughetz ok waara
helso wagh Aue Maria etc^{ra}

¶ Culpam tacens redimentem

¶ O maria glädhz aff thy, at thin son föddhis
aff tik til jordhrikis for thy at wy warum synd-
15 oghe Ok thedis Zacharie dwmba ok maallösom Ok
gaff honum vndhersta som han ok fulkomligha
vidher kändis ok betyghade ath thu bar thän som
oss skulle frälsa ok aaterlösa aff warum syndhom
Aue Maria

20 ¶ Seruos pastor nos soluentem

¶ O maria glädhz aff thy, at thin son föddis
aff tik til jordhrikis, för thy at wy warum för
syndenna ok dyäffwlsens ok swa goth som alskons
creaturs träli ok vndherdana, ok thedhis hördhomen
25 som wakadhe offwer sinne hiordh ok gaff them
vndhersta som the fulkomligha vidherkändis, at han
war thän som oss skulle frälsa ok lösa aff synd-
anna ok dyäwlsens ok alschons andrum trälldoom

¶ Vn[c]tos reges educentem

¶ O Maria glädhz aff thy, at thin son föddis
aff tik til jordhrikis, för thy at wy warum för be-
bwndne, ok til giffne äwärdelighe pino, Ok thedis
them Hälgha trem Konungomen, ok gaff them ful- 5
komligha vndhersta som the ok fulleligha vidher-
kå[n]dis, at han war thän leedharen Konungher ok
Härtoghe som oss skulle leedha ok föra aff alskons
pino ok dröwelsom

367

¶ Cecis juste luminans

10

¶ O Maria glädz aff thy, at thin son föddis
aff tik til jordhrikis för thy at wy warum för j
waaro samwithy ok jnnermere synnom mörke ok
blindhe, Ok thedis j mönstreno them hälgha syme-
oni ok gaff honum vndherstanda som han ok fulle- 15
lica vidherkändis, ok bethyghade, at han war thän
som oss skulle vpplysa, aff allas waara jnnermeers
synna ok samwitz mörkre ok blinde, Aue Maria

¶ Mestos docti consolantem

¶ O Maria glädhz aff thy, ath thin son föddis 20
aff tik til jordhrikis, för thy ath wy warum för
dröffidhe ok sorghfulle aff marghfallum wanskelsom
ängxlom ok mothegangh Ok thedis them stoora
ok lårdha mästaromen j mönstreno Ok gaff them
vndhersta som the ok fullelica widherkändis ok be- 25
tyghadho at thin son war thän som oss skulle j
allom warum wanskelsom ängxlom ok dröwelsom
hugswala Aue Maria etc^{ra}

¶ Odium lauans renouantem

¶ O Maria gläz aff thy, at thin son föddis aff
 tik til jordhrikis, för thy at wy warum för gudhi
 ok hans hälgha anglom stivgghe ok oss jnbyrdis
 5 hatughe Ok thedis Sancto Johannj baptiste som
 honum döpte ok gaff honum vndhersta som han ok
 fulleligha vidherkändis, ok betygadhe at han war
 thän som förnyia skulle allan fridh ok kärleek
 mällan gudh, anglana ok mankönidh Aue Maria
 10 etc^{ra}

¶ Exules nupti reuocantem

¶ O Maria gläz aff thy, at thin son föddis aff
 tik til jordhrikis, för thy wy warum för vthskutne,
 bylthoge, ok vthlaghde, baadhe aff hymerikis ok
 15 jordhrikis paradiis, Ok thedis them j bryllöpeno
 waaro wändandis watn j wiin, ok gaff them vndhersta
 som the ok fulkomlica vidherkändis ok betyghado,
 at thin son war thän som oss skulle aaterkalla ok
 igeen biwdha ey til jordhrikis paradiis, vthan til
 20 hymmerikis riike ok äwärdeligha äro

¶ Mortuos petre reformantem

¶ O Maria gläz aff thy, at thin son föddis aff
 tik til jordhrikis för thy at wy warum dödhelighe
 ok plictoge badhe til naturlighen ok äwärdelighen
 25 döddh, Ok thedis Petro vppa bärgheno j naghre
 sins gudhdooms äro, Ok gaff honum vndhersta
 som han ok fulkomlica betyghadhe, at thin son
 war thän som oss skall vppreesa ok vppwäckia aff
 dödh ok begaffwa Aue Maria etc^{ra}

¶ Vagis turbe dominans

¶ O Maria glädhz aff thy, at thin son föddis aff
 tik til Jordrikis för thy at [wy] warum förra dryfft-
 ande ok landhflyctoghe här j thessom synda dall för
 wara olydhno skuld Ok thedis mykla Almoghanom 5
 j ökneno Ok sinom känneswenom j sidhersta nath-
 wardhenom, widherqwäkiandis them j ökneno mädh
 likamligho brödhe Ok känneswenana j nathwardh-
 enom mädh sino hälghasta köth ok blood, Ok gaff
 them vndhersta som the ok fullelica widherkändhos 10
 ok betyghadho at thin son war thän som thöm ok
 oss skulle mättha mädh äwärdelighe äro Amen

¶ Thär näst betracta thina syndher owärdhug-
 heyt ok osköniogheyt widherkännandis tik som för
 är sakt, j förste helsonne Ok läss Psalmen Retribue 15
 seruo tuo, Aat thy trydhio takka gudhj sighiandis
 Gloria Patri, Aat thy fiärdho läss Sancte deus . . .

¶ J the fiärdhe helsonne haff thesse fiärdha x
 punctana j holkom som Röris Jumffrw Maria dröff-
 welse ok warkunnan j jhesu christi pino ok dööd 20
 Ok the fröghdher ok glädhi som jhesus christus oc
 Jumffru maria fik mädh honum j hans vpstandelsom,
 Ok vppfärdh til hypna Ok skall thu thär skudha
 huro Jhesus Christus leedh alla beeskasta haardh-
 asta ok forsmälighasta dööd Ok Jumffru maria 25
 dröffwelse, ok huru hoon war genumstwnghen mädh
 sorghenna swärdhe, tha hon thät saa ok leedh
 mädh sinom kārasta son Thär näst beskudha the
 glädhina som Jhesus Christus ok Jumffru maria
 fingho aff hans vppstandelsom, ok vppfärdh til hym- 30
 merikis äro Ok thär til ath a Jumffru Maria wägna

matthe wardha nagher warkunnan j tik, tha forthwingha j tik allan kötzens lustha mädh rätthom ydhrogha, ok aaterhalle Ok wäk vpp j tik gudhelighit hopp, mädh syndanna betractan angher ok
 5 ydhrogha swa at thu maghe syndenne döð, Ok gudhi liffua,

¶ Thär näst läss Wy helsom tik etc^{ra} som för är sacht, Sidhan läss eller betracta innerligha j thino hiärtha the thio punctana Ok sätth Jumffru
 10 Mariam ok jhesum christum i thinom beskodhelsom som för är sacht Aat andhro tha warkunna tik ower Jhesu christi pino ok döðd Mädh jumffru Mario dröffwelsom, Eller fröghdhas ok glädhz | mädh 369 hänne for swa stoora ok vndhersama gaffwo, etc^{ra}
 15 gör som för scriuat staar,

¶ Manswetudine decorata

¶ O Maria glädhz för thy, at j allo thino lifferwerne, dröffwelsom, fatighdom, ok sorgh, tha war thu allan tiid aldhra siäuasta ok spakfärdhugasta ok
 20 beqwäm ok thulughasta aldhrigh marghtalugh eller off diärff Aue Maria

¶ Tu pre cunctis humiliata

¶ O maria glädhz för thy, at thu war aldhra ödhwmiwkasta näst jhesu cristo som fulkomligha
 25 märkis j thy, at naar thu war wthwaldh aff gudhi, ok ängelen tik kungjordhe at thu skulle wardha gudhz modher, Ok hymmerikis drotningh, tha swaradhe thu ok saghde tik wara gudhz thiänista qwinno Aue Maria etc^{ra}

¶ Et jn fide Roborata

¶ O Maria glädhz för thy, at än tho at thu war aldhra beqwämelighasta, bliwghasta, thulughasta, ok ödismiwkasta togh j jhesu christi pino ok dööd tha san troo wanskadis j allum hans Apostolis ok 5 kanneswenom ok allom andrum tha war hoon aldhra stadhugast ok fulkomlighast j tik, badhe tha ok altiid Aue Maria etc^{ra}

¶ Martir corde sauciata

¶ O Maria glädz ok frögdhas nw för thy, at 10 än tho at fraan them timanom thu föddhe gudhz son aff tik, war j tik aldhra största fröghdh ok hughnadher, tho licawel leed thu j tik ok j thino hiarta aldrabitersta pino, sorgh, ok dröffwelse, alt til thin dööd Aue Maria etc^{ra}

15

¶ Cui communicat filius

¶ O Maria glädz för thy at thu som aldhra ödismiwkast ok alla dyghdhafull, är all eena for thina stadhugha troo, warkunnan ok pino, som thu mädh thinom son jhesu christo j hans dööd ok 20 pino haffdhe ok leedh, fforskulladhe thu at han mädh tik skipte sina pino ok döödz forskullan swa at thu är fullleligha mädh honum alla wärdhlinna aaterlöserska ok ängla Cora vppfyllerska Aue Maria

¶ Vtra gaudens quidditate

25

¶ O Maria glädhz för the glädhina som thins sons jhesu christi gudhdomber fik aff mandomenom Ok mandomen aff gudhdomenom thän tiid hans halgasta mandomber togh gudhdomps äro, aff gudh

fadhers klarheyt, j sinom vppstandelsom aff hwilke
 clarheyt | ok äro, han giffuer allom them som vth- 370
 walde ärw, äro ok klarheyt j sinom gudhdopm
 Aue Maria etc^{ra}

5 ¶ Pro doloris claritate

¶ O Maria glädhz for the glädhina som thin son
 fik, then tiidh then osigherlighe kärleeken som honum
 drogh nidher aff gudhfadhers sköthe hiit til jordh-
 rikis Ok giordhe honum alskons pino ok ysell
 10 vndherdanoghan ok lydhughan, vppfylthe all hans
 lidhamooth j hans vppstandelsom mädh obegrype-
 lighe glädhi ok heedher, ok alskons owerflödhelighom
 söthma, Swa som thän kärleekin förra vppfylte all
 hans ledhamoth A korseno mädh alskona beesk-
 15 ligheyt ok osigherlighom wärk Aue Maria etc^{ra}

¶ Presentata societate

¶ O Maria glädhz för the glädhina som thin son
 fik Jhesus christus thän tiidh han mädh aldhra-
 största glädhi ok osäghilighe fröghd offradhe ok
 20 presenteradhe gudh fadher thät aldhradyrasta offridh,
 som war hans hālgasta siäll, mädh allom them
 othaleghom hālgha siälom som han aaterlööste, ok
 frälsthe vth aff hāluitis fängelsom, ok honum äffther
 folghdo til äwärdhelika hymme[ri]kis äro Aue Maria

25 ¶ Premiandi potestate

¶ O Maria glädhz for the glädhina som thin
 son Jhesus christus fik tha gudh fadher gaff honum
 aldhrfullasta mach[t] at heedhra aaterlöna ok Riika
 göra, effter hans stoore mäntzsko ok myldheyt allom

sinom Riddarom, ok winom, som han swa dyrligha ok ärligha frälsthe aff dyäffwlsens gröma waaldhe, ok mädh största ärwodhe ok dyrastha ok kärasta wärdhe til sin aaterlösthe Aue maria etc^{ra}

¶ Finis nec sit alius

5

¶ O Maria glädhz for the glädhina som thin son fik, thän tiidh gudh fadher gaff honum alla sina wini til eth äwärdhelikit arff, ok tha fulkomn-
adis hans mylldhasta böön ok wili, som han haffde
bidhit til gudh fadher sighiandis swa O fadher jach 10
wil at thär jak äär, thär skall ok min thiänare wara
mädh mik ok all glädhi ok alt goth som är i thik,
thät ware och i mynom thiänarum & for vthan ändha
Amen Aue Maria etc^{ra}

371

¶ Thär näst betracta thina syndher owärdhug- 15
heyt ok osköniugheyt widherkännandis tik som fore
scriffuat staar Ok läss Psalmen Jn conuertendo
Aat thy trydhio takka gudhi Sighiandis Gloria
patri etc^{ra} Aat thy fiärdha läss Sancte deus...

¶ J the fämpte helsonne haff thesse fämpta 20
thio punctana här effter scriffna Hulka som ärw aff
Ju[m]ffrw Maria döödh vpfärdh ok stoore glädhi
som hon nw hawer j hymmerikis äro, Ok thy skall
thu här skudha the othaligha ok obegriplegha
glädhina som Jumffrw maria fik tha hon wardh 25
vpptaghen ok vppfördh ower alla hymmerikis ängla
chora Ok hördhe thän sötha sanghen aff gudhi ok
sinom son Jhesu christo Veni de libano ueni coro-
naberis Swa skall thu ok tänkia ok betracta huro
thin härre jhesus christus skall tik ok alla sina 30
vthwaldha vpp reesa til äwärdeligha glädhi The han

hauer reeth allom them honum alska ¶ Thär näst
 lass Wy helsom tik etc^{ra} som j förste helsone
 standher Sidhan lass eller betracta Jnnerligha j
 thino hiärtha the thio punctana Ok sãth Jumffru
 5 mariam ok Jhesum christum i thinom beskodelsom
 for thin hiärtans öghon som för scriffuat staar
 Thät andhra at thu glädhz ok fröghdhas mädh
 ju[m]ffru maria som fore scríuat är

¶ O Jumffrw maria allas wara modher glädhz
 10 for thy at til thin hãlghasta döödh ok at jordha
 skulandis thin wãlsignadha licama som tik war aff
 ånglenom bebudhat ok foresakt wordho alle Apost-
 oli samansanchadhe fore tith hws liikarwiis som
 bradheligha komandis hymelsens sky eller wãdher-
 15 flagha hulke som wiidha vm wãrdhlena ströddhe
 waro, ok aathskilde ath prädiika gudhz troo, Aue
 Maria etc^{ra}

¶ O Maria alla myskuntz d[r]otningh glädhz
 för thy at thw vthan allan stiughnat, ffaa, ok
 20 räddhogha, widhermödhö, wãrch, eller dröffwelse,
 vpgiffuandis thin hãlgha andha, antwardhadhe aldhra
 gladhelighast thina hãlgha siãl j thins wãlsigh|nadh 372
 ok kãra sons Jhesu christi konungx ower alla kon-
 unga hãndher ok waald hulken som nãr tik war
 25 mädh allo hymerikis hãrskapi Aue Maria

¶ O Jumffru Maria clarasta ok liwsastha haffsens
 styärna glädhz for thy at swa som thu eensamen
 nãsth Jhesu christo war offwer alla andhra, ödh-
 miukast, Swa begangher tik ok nw waar andeligha
 30 moodher the hãlgha ok almãnneligha kirkia, wara
 hãlghast offwer alla, mädh licama ok siãll til hym-
 merikis vpptakna, Ok sattha ower alla ok begaaff-

wadha *mädh* aldhra största äro, som naghat sinne kan säghias aff eller tänchias

¶ O Jumffru Maria glädhz för thy ath thiins ensams ära fulkomligheyt gaar ey at enast offwer alla hælgha manna äro vthan jamwell offwer alla 5 hælgha ängla, ok archängla, ok andhra hælgha andha j hymmerike äro, Aue Maria

¶ O Jumffru Maria glädhz för thy ath som daghen lysen aff solenne swa ok mykit meer alt hymerikis härskapp vpplyses ok glädhz aff thinne 10 äro, ok salugheyt j hymmerikis äro, Aue maria etc^{ra}

¶ O Jumffru Maria glädhz för thy ath alt hymmerikis härskap är tik vndhærgiffwith ok lydhught, Ok tik nw alla sälasta heedhren *mädh* enne endhraghtelighe aastwndhan ok älschogha swa som 15 sins konungx modher Ok swa som the som thera helso ok salugheyt haffwer fornyiat ok fulkompnat Aue Maria etc^{ra}

¶ O Jumffru Maria glädhz för thy, ath altzswallugx ok altzmäktogx gudhz ok thin är altiid en 20 wyli Ok j allo thy som thinom wilia är täkt, tha samtykker ok the ouskiptheligha ok hælgha threfallugheyt *mädh* alla heetastha ok reedhabonastha samptykt ok kärleek Aue Maria etc^{ra}

¶ O Jumffru Maria glädhz för thy, ath äfter 25 thens wilia friheyt wilkor ok goodhwiliughet skall allum thinom *thiānarum* fulkomligha j alla mylleghest aaterlönas Ok owerstopa fröghd ok glädhi giffuas, badhe här j jordhrike ok swa äwärdelica j hymerike AmeN 30

373 ¶ O Jumffru Maria glädhz för thy ath thu ower alla ängla chora vphöghd är Ok *mädh* enom

eenkannelichom fordeell nästh the hālghe threfall-
ughheyt ok stadhghat haffwandis wald ok makth
ower alla hālghe manna āro ok wārdhskapp Aue
maria etc^{ra}

5 ¶ O Jumffru Maria glādhz för thy ath thu
alstingis trygh stadhug ok wis ār, ath thin āra,
frōghd, ok glādhi, skall aldrigh minskas, forgha,
eller wanskas, vthan āwārdheligha wāxa, blompstras,
ok jw meer ok meera ökias, ā for vthan āndha.
10 Aue maria etc^{ra}

¶ Thār näst betracta thinna syndha owārdh-
ugheyt, ok osköniogheyt, vidherkännandis tik syndh-
oga, ok skyllogha almenneligha, for alla thina
syndher, ok eenkanneligha for them thu hauer
15 giorth sidhon thu sidherst til scriftha war, Swa
ok for thin forsymbelse ok glömsko, vm [thu] ey hauer
thāt giorth j förste helsonne eller them andhro

¶ Thār nästh betracta donum conseruacionis
Swa sighiandis O aldhra myskunsamlighaste härra
20 ok gudh Jach weth ok widherkännis j mik siw
thina [C 50 add. enkanneligha] myskunsamligheether
som āro,

¶ Me peccantem conseruasti

¶ Aat thy första at ān tho ath jach war för
25 fordömpd, ān aff modher lifwe födh, Thogh hauer
thu ginom döpile fārmilse ok syndha bātringh ok
Jhesu christi wālsignadha licama, ok annor thinna
ok the helgha kirkio sacrament, ok hālghe hulen
som jach owārdheligha, ok oskötheligha anamath
30 ok owārdheligha gömpt hauer, giorth mik deel-
acthogha aff Jhesu christi bitherligha döddh,

Ärofulla vpstandhelse ok vndhersama vppfärdh ok
 aff alskons thinne goodheyt bewarandis mik j minom
 marghfallelighom grooffwom syndhom thät jak ey
 longho j them fördömpdher är, O aldhra myskun-
 samlighaste gudh, huro mäktogha, huro mangha 5
 for miin vmwändhelse for färre ok mindhra syndher
 374 hauer thu fördömt, än mik hauer thu | kalladh til
 syndha bättringh ok swa myskunneligha forwarat
 ok gömpt j minom, thy helsar jach tik Sighiandis
 Pater noster Aue [Maria] etc^{ra} 10

¶ Conseruatam preseruasti

¶ Aat thy adthro at thu hauer gömpt mik wakt-
 adh ok bewarat for marghum otalighum syndhom,
 ok synda tilfällom som jach annars haffde giorth
 ok j fallidh Pater noster Aue Maria 15

¶ Preseruatom visitasti

¶ Aat thy trydhio ath thu hauer optha otal-
 ighum synnom sökt mik mädh thinne naadh, ok
 myskundh, Manandis mik ok vppwäkiandis til syndha
 bättringh Pater noster Aue Maria 20

¶ Et acceptas visitans

¶ Aat thy fiärdha ath thu hauer idheligha som
 mik hopos anamath liwffligha mik fortappadha ok
 mina syndha bättringh Pater [noster] 25

¶ Acceptatam confortasti

¶ Aat thy fämpa at thu hauer störg[h] mik
 mädh thinne nadh, macht, ok myskund, at iach ma
 mik nw bättra ok wakta for altzskons synd, Pater
 [noster] 30

¶ Confortatam illustrasti

¶ Aat thy siätta ath thu hauer vplyst mith
mörka hiärta, giffuandis mik nadh til goth lif-
uerne, ok gudhelighen vmgängelise, ok at forskulla
5 här nadhenna ökelse ok äwärdelica äro Pater [noster]

¶ Jllustrate spem donasti

¶ Aat thy siwnda at thu hauer giffuit mik
hopp ok tröst at faa äwerdheligha äro mädh tik
Jumffru maria ok mädh allom thinom vthwaldhom
10 äwerdeligha

¶ Judex me resuscitans

¶ Aat thy atthonda tha betracta mädh storum
fasugha ok räddhogha gudhz hardha doom ok
hämpd, ower tik koma skolandis vppa thin ytersta
15 tima, ok domadagh, ok häluitis pino, ok äwerde-
lighen fordörmelse, som reedh äro diäflenom | ok 375
allom hans äffther fölgghiarom, vthan the sik här
bätra, ok rättha mädh sannom angher, ok ydhrogha,
etc^{ra} som fore scriuit staar j förste helsone Ok läss
20 Psalmen Ad te leuau i Ok takka gudhi Sighiandis
Gloria Patri Thär näst läss Sancte deus...

¶ Collecta O Ärafullastha Jumffru maria äwärdhe-
ligha konungxsens modher, Reenlighetinna incigle, ok
clarligha skiinandhe stiärna, Jach innerligha bidher
25 tik, ath thu wärdhughas myllegligha vntffa thessa
Psalmana ok böner som Jach owärdhug syndherska,
nw läsith, ok betractadh hauer, tik ok thinom
kärastha son til loff ok wördhningh, For thy j
bland alla, ok offwer alt, tha är mith största hopp
30 ok tröst til thin, Troandhe fulkomligha, vm thu

wil wårdhugas mik hiälpa til thin aldhrakärasta
 son, ath jach aldhrigh fortappes j thesso liffueno
 eller j dödhens tima, Ok aldhrigh skam eller skadha
 liidha, til liiff eller siäl, Thy flyr jach *mädh* j inner-
 lighom hugh ok hiarta til thinna mildheet, O jum- 5
 ffu maria bidhiandis tik fore thesse böner ok psalma,
 aff skrapa alla mina synder som jach syndherska
 giort hauer, j faawitzsko, j glömsko, withandis,
 eller owitandis, thär jach ey än giorth hauer, eller
 kunne göra san eller fulkomlighen skripta maal fore, 10
 wårdhugas for thinna stoora mildheyt skuld, mik
 forwärna j mynom yterstha tima, fulkomlighen kär-
 leek, sanna troo, ok j innerlighit hopp, *mädh* the
 hällghe olningh, thens ärofollasta sons jhesu christi
 sötasta licama, alla mina syndha forlatilse, thens 15
 hällgha andz jngiwtilse, fulkomlighen skäl, ok sinne,
 Reedhelighit maal, til ytersta siälinna vthgangh, Ok
 nar siälen fran croppenom skils, ok skäluande wardher
 leed fore gudhz doom, Bidher jach tik min aldhra-
 mylasta Jumffru Maria ath thu wårdhugas tha 20
 376 när wara, mik forswara ok beskärma | mothe allom
 minom akärarum, ok owinom, at fore thinna när-
 waru ok thänna böninna dyghd skul, bort flyie alle
 mine owinj, gudhz hällgha ängla wårdhugens mina
 siäl föra til äwårdheliket Rike, Thät vnne ok giffue 25
 mik altzswallugher gudh hulken som wari wälsign-
 adher nw ok ä for vthan ändha Amen

(Efter K. Bibl:s cod. A 49, från midten af 1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
349	21	<i>efter sighia ett dubbelskrifvet ärw öfverstruket.</i>
350	11	<i>sken i hdskr. ändr. fr. skin</i>
—	30	<i>efter fäm ett felskrifvet färshc öfverstruket.</i>
351	3	<i>hystoriali r. fr. lystoriali</i>
—	19	<i>efter them de felskrifna orden alldhra hælghamanua underprickade för att utgå (jfr rad 22).</i>
352	20	<i>stadhgha, i hdskr. ändr. fr. staghgha,</i>
—	27	<i>efter gudhz de felskr. orden ok gudhz öfverstr. med rödt bläck.</i>
353	15	<i>synda r. fr. syndan</i>
—	—	<i>i stadgha, är d tillskr. öfver raden.</i>
—	24	<i>före minzeto ett felskr. mistho öfverstruket.</i>
—	32	<i>the 2 ggr i hdskr.</i>
354	9	<i>tiid tillskr. i margen.</i>
—	11	<i>Jumfrulighum först skrifvet Jumfrudoms öfver hvars sista stafvelse tillskrifvits licom hvarpå bägge dessa stafvelser öfverstrukits med rödt bläck.</i>
355	23	<i>krops r. fr. kröps</i>
—	24	<i>hælgha » halgha</i>
356	26	<i>aterlösn, r. fr. aterlosn,</i>
357	1	<i>i idhkelicha det senare i tillskr. öfver raden.</i>
—	19	<i>efter samtykte ett felskr. än öfverstr. med rödt bläck.</i>
—	24	<i>ödhmiwka r. fr. odhmiwka</i>
358	1, 2	<i>i höghfärdh är r tillskr. öfver raden.</i>
—	14	<i>i Ok är k » » »</i>
360	18	<i>efter nyio ett felskrifvet wekor öfverstruket.</i>
—	23	<i>sidh i hdskr. ändr. fr. sidhom</i>
361	8	<i>den följ. lat rubriken Ex te . . . felaktigt hitförd (ej öfverstr.) framför den rätta.</i>
—	26	<i>efter christi ett felskr. tha wardh öfverstr.</i>
363	8, 9	<i>orden gudhz ok tillskr. öfver raden.</i>
—	16, 17	<i>i owärdhugheyt är e tillskr. öfver raden.</i>
—	31	<i>kom r. fr. kam</i>
364	27	<i>i thinom är i tillskr. öfver raden.</i>
365	13	<i>framför aff ett felskr. j öfverstr.</i>

- Sid. rad.
- 365 15 *framför Zacharie ett felskr. Zaka öfverstr.*
 — 23 *swa tillskr. öfver raden.*
 — 24 *efter creaturs ett felskrifvet träli öfverstr.*
 366 11 *aff i hdskr. ändr. fr. for*
 — 27 *wanskelsom r. fr. wanskelson*
 367 18 *framför son ett dubbelskr. son underprickadt o. öfverstr.*
 — — *thän r. fr. them*
 370 10 *orden ok frögdhas nw tillskr. öfver raden.*
 — 21 *i fforskulladhe är r » » »*
 371 3 *efter ok ett felskr. clarheytt öfverstr. med rödt.*
 372 2 *dyäffwlsens r. fr. dyäffwssens*
 — 5 *sit (så i C 50) r. fr. fit*
 373 30 *efter hälgha ett felskr. kirkia underprickadt och öfverstr.*
 375 20 *siw r. fr. siwi*
 376 9 *tik » til*
 — 17 *efter optha ett j öfverstr,*
 — 18 *framför synnom ett felskr. syndom underprickadt och öfverstr.*
 — 28 *iach tillskr. öfver raden.*
 — 29 *i wakta är t tillskr. öfver raden.*
 377 7 *siwnda r. fr. siwnnda*
 — 16 *framför fordömelae, ett felskr. dröffuelse öfverstr.*
 — 22—24 *Collectans elfva första ord O t. o. m. ok clarlig-
 hetina (felskr. f. clarligha) skrifna 2 ggr och de
 först nedskrifna orden öfverstr.*
 — 28 *wördhningh, r. fr. wordhningh,*
 378 1 *efter hiälpa ett felskr. ok öfverstr.*
 — 6 *fore ändr. fr. forre*
 — 7 *synder som tillskr. öfver raden.*
 — 9 *ey » » »*
 — 25 *föra r. fr. förra*

Hela den föregående traktaten återfinnes nästan alldeles likalydande (och därtill skrifven af samma hand som nedskrifvit ifrågavarande del af A 49) i cod. Ups. C 50, från midten af 1400-talet. Traktaten omfattar där sid. 226—248. Några varianter och senare tillägg skola här nedan anföras ur denna handskrift, hvilken dessutom har en inledning, som delvis ej återfinnes i A 49. Detta stycke upptager hela sid. 226 och lyder så:

Wy helsom tik Jomffru Maria aldhra wårdhug-
 astha creatura — — — [se här ofvan sid. 354
 rad 17 t. o. m. 355 : 2] — — — j tilkomandhe
 wårdhll Amen

O Aldhra miskunsamlighaste gudh, Huro mäkt-
 ugha huro mangha — — — [sid. 376: 4—10]
 — — — Aue Maria etc^{ra}

Jtem the bönen eller antiphona Sancte deus
 5 sancte fortis, som röris effter hwaria salutacionem
 när som sigx, aat thy fiärdha, äffter thy som barto-
 lomeus in suo florario Capitulo xlij de officiis di-
 uinis Thänna böninna loff oc krafft oc macht fintz
 aff fyrom sakum, först aff thy ath änglano dict-
 10 adho hänne oc lårdhe jordhrikes människiom, An-
 nan tiid for thy at tha hoon saanghx j constan-
 tinopoli wardh stiilt en alldhra största plaaga
 Thridhia ath synodus Calcidonensis hauer hänne
 stadfast, Fiärdha for thy at dyäffwlen mykit rädis
 15 the bönena, Swa scriffuar oc aff Johannes dama-
 cenus at widh constantinopolim for stoora plagha
 skulld giordho the Processiones oc letanias, Ok tha
 wardh en pilther grypen oc fördher vpp i hymelen
 mith vth aff almoghanom ok thär wardh honum
 20 lårdher thän sanghen, Ok sidhon han kom igen til
 almoghan tha sangh han thänna sama ängla sanghen
 oc genstan wände plagan igen Oc gyther thu ey
 betractat the fornämpde tree punctana eller allaledis
 som här äffter scriffuat staar [*de fem sista orden*
 25 *öfverstrukna*] etc^{ra} thär thu findher tolghit theken ÷÷
 [*detta tecken återfinnes vid det ställe i texten, som*
i närvarande uppl. motsvaras af sid. 353 rad 22,
efter ordet them].

Varianter och tillägg ur C 50.

Sid. 349 rad 24 thesso — 350 9 fangha för faa — 10 antlites — 21 o. f. tillägg i margen: äpter thy som scriwar bartholomeus in suo florario capitulo lxxiiij — 28 efter Psalmana tilläggas orden som för är aff sakt — 30 antlithe — 31 rosene blomster — 351 3, 4 dessa båda rader saknas i C 50. — 352 10 owärdhugh (alltså om en kvinna). — 12 efter wil ett tillägg i margen: meth thynne help — 13, 14 orden thessom t. o. m. syndhom öfverstr. och i margen orden syndhene oc i st. tillagda. — 14, 15 orden thinne naadh oc öfverstr. — 20 nadhinna wägh — 353 6 wördhe — 22 efter them står det tecken (÷), som här ofvan (s. 381 25) finnes i C 50-texten. — 29 vidh — 32 försto i st. f. det senare första — 354 12 swa som i st. f. hulkit — 355 1 det senare oc uteglömdt. — 3 Sidhon — 26 altzskona — 356 13 brona — 357 1 idheligha — 15 stadgha — 25 syndha (sedan öfverstr.) — 27 efter syndher orden oc serdelis dötleka syndher tillagda öfver raden, hvaremot det följ. eller öfverstrukits. — 30 efter grenom tillägges i marg.: togh oc swa at tu hafui thär wäst anger oc ydroga thär tu west tic mäst oc wärest wara skyldogha — 358 1 efter enkanneligha till. betracta — 13 räkna vpp — 15 sidhan — 15 orden oc alla andhra öfverstr. — 16 aff allo mino hiärta öfverstr. — 16 efter jach orden mädh thynne help tillagda i margen. — 17, 18 orden thessom oc allom öfverstr. och allom dödlechom tillskr. däröfver. — 18, 19 orden thinne nadh, oc öfverstr. — 359 3 toth f. tho ath — 9 fiärdho — 14 fämpta — 16 lifdho f. lidhw — 360 27 Sidhon — 30 öghom — 30 försto — 361 12 lupp — 362 14 thins — 364 13 om. ath — 17 marghum — 19 nästho — 365 1 förra — 9 vidherkändis — 366 5, 6 fulleligha — 21 till. efter tik orden oc kom Likaså i de två följande styckena. — 23, 24 stooro oc lärdho — 368 3 till. efter tik orden oc kom — 3, 4 driffande — 10 fulkomligha — 21 efter christus add. fik — 22 om. fik — 23 här f. thär — 26 wardh f. war — 370 26 thens — 372 2 frälsadhe — 15 syndha — 20 fämpto — 373 6 är f. staar — 22 gladhalegast — 22, 23 wälsignadha oc kärasta — 24 add. tha efter som — 31 hälogast — 32 add.

ängla efter alla — 374 4 ensampna — 8 add. swa efter ath
— 14 heedhran — 15 vndherlighe f. endhraghtelighe — 375 1, 2
add. sath efter threfallughheyt — 11 syndher — 25 liffueno —
376 4 fordömp — 4—10 för detta stycke hänvisas i C 50
till 1:a bladet (se här ofvan sid. 381 1), där det införts jämte
två andra hithörande stycken. — 22 fiärdho — 27 störgh —
377 7 sywndho — 22 t. o. m. slutet: hela denna collecta är i
C 50 på latin.

BETRAKTELSE ÖFVER JUNGERU
MARIE SORGER.

(TVÅ STYCKEN.)

Jungfru Marie sorg vid besök å de ställen där
Kristus lidit

(de femton s. k. stationerna).

For thy som sanctus bernardus sighir eyngen (299)
5 är swa krafftoghir läkedombir mote syndenne
oc eyncte dräpir ällir ffordriffwir swa syndena
oc eyncte korsfestir ellir twinga lastena vt-
sleкке frestilsen oc bort köre alskons ont swa
som wars härra ihesu christi pina aminnilse
10 Thy tw hwilkin som helzt siel mins idhke-
ligha oc gudheleca oppa wars härra ihesu
christi pina enkanneligha eptir föliande jomfru
maria ffotspurum j swa matto som här äptir
fölghe

15 **M**erkiande är at swa som scriffwas i sancte Bir-
gitte bokom jomfru maria liffdhe eptir sins
kärsta sons ihesu christi opfärdh här j wärldinne
xv aar | oc allan then timan sökte hon the städhirna 300
j hwilkom han war pinter oc giordhe sin iärtekne
20 oc mintis gudhlica widh hwan stadhen oc haffdhe
hon ihesu christi pina swa inthrykta i sino hiärta
at hwat hon ellir aat ellir ärffw[odh]adhe tha war
hon altidh färsk j hennes minne Thy gör thu
sammuledh mädh thinom idkelighom oc gudhlighom
25 bönom ellir betractilsom enkannelica betractandis

j bland the ihesu christi pino oc hans iärtekne städhir
 thessa xv här äptir scripna swa som meer enkanne-
 ligha merkiassculande Oc at thw maghe faa thes
 fructsammaren oc margskona afflat oc synda ffor-
 latilse som giffwin är til thessen xv altaren som 5
 äru xiiij ihesu christi apostla thät fiortunda sancte
 trinitatis allir sancte Birgitte thät xv jomfru marie
 Tha sigh allir läs idhkeligha til hwart thera fförst
 swa O godhe aldra faghirste härre sötir oc miscun-
 sambir Sidhan betracta eptir thy som här eptir 10
 fölghe hwat som skedde j hwariom stadhenom, thär
 eptir sig swa Miscunna wslom syndarom ffor jomfru
 marie oc thins hælgha apostols petri etc^m forscullan
 oc bön sculd mädh aue maria ellir pater noster
 allir oc mädh nakre adhre bön som thic tha op- 15
 wäkkir til mera gudhligheth

¶ Förste stadhen som jomfru maria sökte war
 then j hwilkom war härre ihesus christus twadde
 apostlana fötir oc them sin signadha likama j sacra-
 mento gaff 20

¶ Annar stadhen oppa oliueti bärgh thär gudz
 son swettis blodh

¶ Thridhi j yrtogardhenom gethzemani thär
 han mädh kws oc fforradhilsom ffangin oc bwndin war

¶ Fiärdhe j cayphe hws thär han pustadhir 25
 häddir oc gabbadhir oc ffor hans öghon bwndit war

¶ Fämpte thär han pylato fförst presenteradhis
 mädh käremaalom oc opbryghilsom

301 ¶ Siätte ffore herodes thär han j hwitom klädh-
 om gabbadhis oc heddis 30

¶ Sywnde widh studhena thär han nakwdhir
 bwnden war oc flängdis

¶ Attande thär han mädh störstom opbryghilsom
torn kronadhis

¶ Nyande fraan them stadhenom han dömpdis
oc korsit bar at the longo gatwnne mädh störsto
5 ärrfwodhe

¶ Tiande thär han wtan porten ffor korsens
thwnnga ffiol til iordhenna oc han[s] hælgha näsa oc
mwn blöddo

¶ Älffte oppa bärghena thär han korsfestis

10 ¶ Tolfte thär iomfru maria han dödhan aff
korseno nidher taknan, j sino sköt haffdhe

¶ Thrättande griffen thär hans helghe lichame
innan hwiladhis

¶ Fiorttande thär gudz son opstandandis aff
15 dödha sinne käriste modher fförst oppinbaradhis

¶ Fämptande a bärgheno thär han til hypna ffor

Märk at thesse ärw the xv städhirna oc iär-
teknen som iomfru maria enkanneligha sökte
oc betractadhe eptir sins kärista sons opfärdh

j xv aar

[Härpå följer en latinsk tabell.]

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 50, detta stycke fr. senare
hälften af 1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
387	11	orden oc gudheleca tillagda i margen af nyare hand.
—	23	gör r. fr. gor
388	6	xiiij 2 ggr i hdskr.
—	21	oliueti r. fr. oliuenti
389	17	städhirna » stadhirna

Sju jungfru Marie sorger.

³⁶ Siw marie sorger aff ihesu christi pino Förstha
 sp. 2. dröwilse war thät hon tolde til sinna welsignadha
 öron, thän tiid hon hörde the smälika ordhin, som
 ihesu henne son tillagdis, hon hörde iwdhana ropa. 5
 korsfesth korsfesth thän snödha männin, hon hördhe
 limaslaghin han toldhe, tha han war flängdir widher
 hwilkin hon dhanadhe, hon hördhe thät hordha ok
 önkeliica liwdith som gik aff hambronom ok spik-
 anom tha han korsfestis, hon hördhe the vij öнке- 10
 lica ordhin som ihesus thaladhe aff korseno fför
 han gaff wp sin helgha andha, Aue maria gracia
 [plena]

Annar dröwilsin war, thät hon tholdhe j sinne
 syn ok til sin öghon, thän tiid hon saa sin son 15
 37 standha nakin skälwandhe | bundnan ok flängnan,
 sp. 1. Hon saa han kronadhan hon saa hans liwffwa än-
 lithe alth smittat aff sputh ok blodh Hon saa han
 bära korsith a sinom hårdhom thil dhödhin, hon
 saa han falla framstupo wndhir korseno, hon saa 20
 han spikadhan genom händhir ok föthir ok hänghia
 aa korseno J thre thima, Hon saa han stungnan
 genom sina sidho ok sötastha hiärtha, tha han haffdhe
 wp giffwith syna helgha siäl, Aue [maria]

¶ Tridhia dröwilsen war thät ath han bliknadhe 25
 j sina änlithe ok wardh swa som en dödh men-
 niskia badhe thil lyth ok hy Aue maria

¶ Fiärdha dröwilsen war thät, ath hon för sin
sons pino skuldh, thorkadis innantil j sinom munne
swa hardelika ath henne tunga lodde widh hennedz
läpa Aue maria

5 ¶ Femptha dröwilsen war the som hon tholdhe
til alla sina welsignadha limer, thän tiidh alla
henna limer hardnadho ok stynno giordhos som aa
andhro dödhö menniskio, thy ath alla the pino som
henne son leedh wthan tiil j likamenom, hona
10 toldhe hon alla innanthil j syalinne ok j sino hiärtha
Aue maria

¶ Sättha dröwilsen war, alth thät hon toldhe j
sina welsignadhe hiärtha, thän tiidh sorginne swärdh
genom skar henna hiärta ephär thy symeon haffdhe
15 henne longho spaath Aue maria

¶ Siwndha dröwilsen war the omskiptelika ok
ömkelica synen, thät sonin saa aa modherrinne aa
korseno, ok moderin aa sonenom korsfesthom ok
enkthe therra kunne andro hiälpa aff sinom drö-
20 wilsom Aue maria gracia [plena] Amen

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 181, fr. senare hälften af
1400-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

- 390 5 hörde r. fr. horde
— 6 hördhe > hordhe
— 14 dröwilsin > drowilsin Likaså rad 25 samt 391: 1
och 16.
391 10 hiärtha > hiartha
— 19, 20 dröwilsom r. fr. drowilsom

TVÄNNE HEL. MECHTILDS UPPENBARELSER.

(ANNAN ÖFVERSÄTTNING ÄN I COD. HOLM. A 18.)

[Tredje boken. Kap. 1.]

Thätta äru siw stena i thy finghergulleno ³⁴³
mädh hwilko gudz son trolofuadhe människiona
siäl sik til brudh Förste stenen.

- 5 **U**Ndhir them första stenenom skal mäniskian
latha sik i hugh koma, thän stora gudhelika
kärlekin Som lukkadhe gudz son, aff sins fadhirs
sköte, oc nidher bögdhe han til iordhrike, ok wan
han thär til, at han i thry ar oc träthigi thiä[n]te
10 som en träl Ok i aldra största ärfuodhe, tha han
vpsökte människiona siäl, som war fortappat Ok
thän thidh bryllöps timen nalcadis sighir gudz [son],
aff minz eghins [hiärta] kärlek läth iak mik siälffuan
skatta oc sälia, til bryllöps wärdhit Ok i thy
15 bryllöpeno gaff iak mik til alla rätte Jak war thär
brödh, iak war thär köt, iak war thär drykkir J
thy hælgho sacramento, som iak gaff them i wiin
oc brödh Ok i thy bryllöpeno, war iak siälffwir
badhe harpa oc | orgholekir, mädh minom liofua ³⁴⁴
20 oc söta ordhom, som iak prädhikadhe i minom
ystersta natwardh, oc them til mera hugnadh som
waro i thy bryllepeno, tha ödhmiukthe iak mic
som en lekare, oppa min knä for minna känne-
swena föthir Tha iak stodh a minom knäm, thwadhe
25 thorkadhe oc kyste thera föthir

Annar stenen

U^Ndhir them andra stenenom sighir gudz son,
 skal thu minnas oppa hwilkin en danz, iak
 thän vnghe brudhgommen vpelo i thasso bryllepeno
 Thän thidh iak fiol treem sinnom stupo, a mit 5
 änlite, tha sprangh iak thry sprangh, swa kostlikin,
 at iak war aldhir wathir Oc swetis aff mik rinnandhe
 blod J them danzenom, klädhe iak alla mina ridd-
 ara mädh thremfallom klädom, thät är threfaldh
 nadh, som iak ryktadhe them aff minom fadhir Swa 10
 345 som är, | thera synda forlatilse, thera siäla hãlgilse,
 mins guddoms clara opinbarilse

thridhi stenen.

U^Ndhir them thridhia stenenom sighir gudz son,
 lät tik i hugh koma min ödmiuka kärlek, 15
 mädh huilkom iak älskadhe tik mina brudh, thän
 tiidh iudas nalkadhis kyssa mik Tha kändhe mit
 hiarta swa storan kärlek, at hafdhe han hafft anghir
 for sina syndhir, tha hafdhe iak takit hans siäl mic
 til brudh Oc i them kussenom som iudas mik gaff, 20
 kronadhe iak mik oc tilfögdhe alla the siäla som
 iak hafwir fore seet til min guddom, mik til äwärdh-
 elica brudhir

Fiärdhe stenen

U^Ndhir them fiärdha stenenom sighir gudz son, 25
 lät tik koma i hugh, huilka bryllöps visor
 min öron hördho, for sinna brudz kärlek skuldh

Thän tiidh iak stodh for domarenom, oc hör[dhe 346
the falska withnen, som oppinbarllca lughu oppa mik

thän fämthe stenen

5 U Ndhir them fämta [stenenom], lät tik koma i
hugh, huru hōwislika iak prydhe mic for thin
kärlek skuld Thän tiidh iak vmskipte min klädhe
swa mangom sinnom Jak tok en klädhe vp oc annat
lagdhe iak nidher Jac fördhe mik i hwiith klädhe,
thän tiidh iak i herodis hwse fördhír war i gabbara
10 klädhe Jak fördhe mik i baldakindh oc i skarlakan,
tha iak war fördhír i konunga klädhis skrudh Ok
tik til mere tåknath, tha satte iak en rosen kranz
vppa mit hufwodh, thät war the hwassa thörne
kronan, hwilkin mik stak vth ginom min iassa

15 siätte ste[nen]

U Ndhir them siätta stenenom, lät tik koma i
hugh, huru iak tok tik i fampn, thän tiidh
iak ward bundhin widh studhena Thär baar | iak 347
vp all the skot som thina fiändha skuthu at thik
20 Jac wardhe swa tik, at iak lät mik thär badhe
flängia oc sarga

siwndhe stenen

U Ndhir them siwndha stenenom sighir gudz son,
lät tik koma i hugh, huru iak ingik i korsens
25 brudahws Thät är brugomma sidhir, at om apth-
onen tha the koma i sith brudhahws, tha gifua

the sin klädhe lekarom oc piparom Swa giordhe oc
 iak, tha iak vpstegh a korsit, gaff iak min klädhe
 i riddarana waldh, min licama gaff iac i thera
 händer som han korsfesto Thär nästh wtrakte iak
 mina arma, mädh skarpasta spikom oc iak tok thik 5
 sötelika i min fampn Ok sangh iak ower tik i mins
 kärlekx brudha hwse, siw sötasta cantirlenor, thät
 äru siw ordh iak thaladhe oppa korseno, hwilkin
 som ful äru mädh allom sötma Äpthir thätta swa
 348 war | giort, sidan ypnadhe iak mit hiärta thik til 10
 ingangh Ok iak sompnadhe a korseno dödzins sömpn
 Tha kom iak mädh tik til sängh oc hwilo, ok tha
 sompnadhe thu i minom kärlika sömpne, ok inledde
 iak tik i äronna rike, thär thu ästh nw en kronat
 drotningh, tik til hugnadh oc mik til hedhir for 15
 vtan ändha Amen

[Första boken. Kap. 31.]

JHesus christus sagdhe sancte Maktille Jak sigher
 tik thät a mina sannindh, at hwar som for gudhe-
 likhet skuld, fällir en thaar for mina pino Thät
 5 är mik swa thäkt, som thät the mäniskian ware
 pint oc dräpin for mina skuld Tha swaradhe hon
 O min käre härre mädh hwat gudhelikhet, ma iac
 koma mic til at grata oc fälla tara for thina pino,
 war härre swaradhe oc sagdhe, thät vil iak tik
 10 känna, mädh thässom ordhomen, hwilkin thu skal
 thänkia aa säx puncta, som giordhos i minne pino
 ¶ Försth skal thu thänkia, mädh hwat winskap ³⁴⁹
 oc kärlek iak wtg[ik] amot minom owinom, hwilke
 som sökto äpthir mik, mädh swärdom oc waknom,
 15 oc mento mik dräpa som en röfuara oc ogärningis
 man Ok alt likowäl, tha gik iak vt amote them,
 swa gladhelica som modhir gaar amote sinom son
 Ok astundhadhe iak frälsa them vt aff warganna,
 som är dyäflanna käfthom

20

Annar punctin

¶ Annan tiidh skal thu thänkia, at thän tiidh
 the slogho mik mädh storom pusthom, ok swa
 mangha pusta the gafua mik, swa margha söta
 kussa bödh iak thera siälom som frälsas skulu for

mina pino skuld, alt in til thän ythersta daghin
som är til domin

Thridhi puncthin

¶ Thridhia tiidh skal thu thänkia, ath thän
tiidh the flängdho mik som aldra hardasth, tha 5
badh iak for them swa innerlika til min fadhär i
350 himerike, at | manghe aff them wordho wmwändhe

fjärde punctin

Fiärdha sin skal thu thänkia at tha the thrykto
kronona i mit hufwodh, swa mangha thorn gaddar, 10
som the thrykto in til mit hufwodh i minne thorn
krono Swa mangha ärlika dyra stena satte iak i
thera krono

Fämte punctin

Fämta sin skal thu thänkia, ath the spikadho 15
mic, korsfesto ok vttandho mik i adhrom ok sinom
Swa at min been oc min inälfue matto synas oc
tälías Tha the giordho swa illa widh mic, tha drogh
iak thera siäla til mic, mädh allom gudhelikom
kärlek, som waro foresedde til äwärdhelikit liiff, 20
äphir thy iak hafdhe siälfwör sakt i minom ordhom,
thär som iak taladhe oc sagdhe swa Tha iak föris
vp fran iordhinne, tha skal iac all thing dragha til
mic siälfuan.

siätte punctin

Siätta sin skal thu tänkia | at tha the ypnadho 351
 mina sidho mädh spiuteno Tha skänkte iak allom
 lifsens dryk aff mino hiärta Hwilkom adam skänkte
 5 dödzens ethir, at the skullen alle wara lifsens syner,
 ok skullo alle fa liiff oc helso J mik som är thät
 sanna lifwith Amen.

(Efter Kgl.Bibl:s i Berlin hdskr. med sign. »Theol. Lat. 71 in 8:o»,
 fr. 1470-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

- 395 10 i tillskr. öfver raden.
 — 12 bryllöps r. fr. brylliöps
 — — son utfylt efter cod. Holm. A 13.
 — 13 hiärta d:o d:o
 396 20 i tillskr. öfver raden.
 398 5 tok » i margen.
 399 13 iak wtg[ik] tillskr. i margen (förskuret af bokbindaren)
 i st. f. textens vt som öfverstrukits.
 400 16 efter mic, har ett oc öfverstrukits i hdskr.
 — — adhrom r. fr. adhorm
 — 23 efter iac de onödiga orden skal iak öfverstr.
 — — til r. fr. tik
 — 24 mic tillskr. öfver raden med rött bläck.
 401 2 tha tillskr. öfver raden.

**UR HEL. ELISABETHS AF UNGERN
UPPENBARELSER.**

(OUTGIFVEN EPISOD OM JUNGFRU MARIA.)

Ur Hel. Elisabeths af Ungern uppenbarelser. (Tillägg.)

De presentacione marie

Thantidh iomfru maria war thriggia aara, tha
offradho hännä föräldra hona j mönstrit, oc
5 thär bleff hon thär til at hon gik a fiortanda aarit,
Än huat hon thär giordhe, maghom vi vita aff
thäs reuelacionibus som warfru tedhe enne gude-
like människio. som war sancta elizabeth Nar min
fadher oc min modher sagde warfru, läto mik
10 qwarra j templo. stadhfäste iak j mino hiärta.
haffua gudh for fadher, oc mädh alle gudelighet
thänkte iak idh|keliga. huat iak matte göra gudhi ¹⁷⁴
til thäknadh, at han matte wärdogas giffwa mik ^{sp. 1.}
sina nadh Jak läth oc känna mik gudz lagh oc j
15 bland alt thät som j laghomon scriffwat war. tha
gömde iak särlica thry thing j mino hiärta, Som
är älska gudh thin härre aff allo hiärta. oc aff
alle thinne siäl. oc aff allom thinom hugh. oc aff
alle thinne makt, Jtem älska thin iämcristin som
20 tik siälffuan, oc haff thin owin j hathi ¶ Tässin
thry gömde iak grannelica, oc thy fik iak ginstan
alla the dygde som äru j tässom threm. oc thätta
wil iak at thu skalt nima Oc sagde varfrw, engha
dygdh kan siälin haffwa. om hon älskar ey gudh
25 aff allo hiärta, thy at aff tässom älskoganom nidher-
far alla nadha ympnilse Än thär äpthir at nadhin

är nider komin. kan hon ey bliffwa. vtan at siälin
hata sina owini, thät äru syndenar. oc thät som
lastelikit är, Än then som sina nadh wil hawa oc
agha. honom til bör at skikka sith hiärta til älskoga
sp. 2. oc hat Jak wil at | thu göri som iak giordhe Jak 5
stodh vp altidh vm midhio nat, oc gik fram fore
altarit j mönstreno. oc mädh swa store astundan
oc wilia oc huxsins bruna. som iak formatte oc
kunne. badh iak alzualloghan gudh at iak matte
gita gömt the thry budhordhin, oc alt annat thät 10
laghin budhu Oc nar iak swa stodh fore altareno,
beddis iak siw thing. Först beddis iak nadh aff
hulke iak matte gita vpfylla älskoghans budhordh.
som är at älska gudh aff allo hiärta Annat war
at iak beddis nadh til at älska iämcristnan äptir 15
gudz wilia, som honom vare thäkt. oc at han läte
mik älska alt thät han älskade Thridhia war at iak
beddis at iak skulle hata oc fly alt thät honom
vare leet, oc hatelikit Fiärdha war at iak beddis
ödhmyukt oc tholimodh, oc välulioghet oc siäfflig- 20
het, oc alla the dygde for hulka iak vordhe thäk
j gudz asyn. ¶ Fämta var at iak badh at gudh
matte läta mik bidha then tima, j hulkom the sign-
adha iomfrwn vare födh. thär bära oc födha skulde
gudz son. oc at han skulde göma min öghon, at 25
175 iak | matte hona see. öronin at iak matte hona
sp. 1. höra. oc tungona thär til, at iak matte hona
loffua. händrena at iak matte hänne tiäna, oc föthr-
ena at iak matte gaa til hänna thiänist. oc min
knä thär til, at iak matte bidhia til gudz son j 30
hänna sköte. Siätta war at iak biddis nadh til, at
lydha mönstirsins biscops budhum oc skipan, Siwnda

var at iak badh at gudh skulde göma mönstrit, oc
alt folkit j sinne thiänist Tha sagde the gudz
tiänista qwinnan, som thätta hördhe til iomfru ma-
riam O sötasta min aldra kärsta frw. huat ey
5 vast thu fwl *mädh* nadh oc allom dygdom Jomfru
maria swarade. vit for wisso wäl, at iak räknade
mik aldra minzst wärdha. oc owärdoga aat gudz
nadh oc gaff iak mik swa skylloga som thu. oc
thy badh iak gudh om sina nadh oc dygde, Älla
10 vänte thu dotter, at iak haffdhe alla the naadhe som
iak haffde vtan äruodhe, neygh. Sannelica sigher
iak tik, at engha nadh. gaffwo älla dygdh. haffde
iak aff gudhi vtan *mädh* storo äruodhe. idhkelike
bön. oc brännande astundan. aff grundelike gude-
15 lighet j myklom taarom, oc mykle thwang. talande
görande, oc tänkiande altidh thät som gudhi war
thäkt. swa som iak kunde oc iak for|matte, Än ^{sp. 2.}
wtan hälaghetz nadh hulka iak haffdhe j thy, at
iak wardh hälagh j modher liwe Oc ythermeer sagde
20 iomfru maria. Vit thät for visso wäl dotther, at
enghin dygdh nidherfar j siälina, vtan *mädh* bönom
oc licamans thwang Thy at naar wi giffwom gudhi
thät wi orkom älla formaghom, aff os siälffwom.
än tha at thät är litit. kombir han j siälina hawande
25 *mädh* sigh swa höghelica gaffwor. at siälinne thykkir
thät hon wanskas j sik siälffwe, oc tappar minnit
oc thänkir sik huatzske haffwa talat älla giort,
nakot thät gudhi thäkkis, Oc tha synis hänne wara
ledhare sigh siälffue, oc smälicare än hon nakot
30 sin wardh Oc scriffwar sanctus ieronimus swa aff
varefru liffwerne sighiande. at hon sik tässa reghlo
satte. At fra arla om morghonen, oc til tärz tima,

war hon a bönom. än fran tärz oc til nons tima
 war hon j licamlika ärwode. än atir fran noons
 tima oc til thäs ängillin tedhis hänne, gik hon
 ekki aff sinom bönom. aff hulkins handom hon
 plägadhe taka sin mat, oc ä bätir oc bätir threffa
 hon j älskoga, oc gudelica äruodhe. oc ä fanz hon
 176 the förste j vakunne. i gudz lagha snille ras|kare
 sp. 1. at nima. oc ödmiuktinne ödmyukare J dauidz
 oc prophetanna sang stoltare. J kärlekenom thäkkare
 j renlekenom renare oc j alle dygdh fulkompnast. 10
 hon war oc stadugh oc orörlikin. oc swa fram foor
 hon daglica bätir oc bätir j dygdhomen, hona
 hwazske saa älla hördhe nakor wredha. hänna
 maal oc all hänna ordh waaro swa fwl mädh nadh,
 at gudh kändis oc vndirstodhz j hänna tungo 15
 ¶ Altidh var hon j bönom. oc gudz lagha känno.
 oc war omsörghande oc läth sik mykit wardha
 om the iomfrwr som vmgingo mädh hänne. at ey
 skulle wanlica nakor aff them tala nakot syndelikit
 ordh, älla vphöghia sina röst til laatir älla löghe 20
 Oc at ey skulle nakor aff them göra sinä iämn-
 ongo oräth älla hona myswyrdha. wtan atiruändho
 välsighnadhe hon gudh. oc thär til at hon skulde
 ey wanlica hindras aff gudz loffwi j sinne helso,
 nar nakor helsade hona. swaradhe hon deo gracias 25
 fore helsona. Oc swa kom thät först aff hänne.
 at nar hälge oc gudlike män helsas sina mällan.
 tha sighia the först deo gracias fore helsona, Aff
 them mathenom som ängillin förde hänne. liffdhe
 hon, än then maten som hon fik aff biscopenom 30
 sp. 2. gaff hon fatiko folke, Altidh syntis hwar | dagh
 gudz ängil tala widh hona oc lydde hänne swa

som sinna alra käristo Thätta magom wi tänkia
 aff thy som hände for än christus ihesus gudz
 son thok mandom. oc idhkelika dragha til aminne.
 thy at the ledha os til fvlkommit oc gudelikit
 5 liffwerne

(Efter K. Bibl:s cod. A 8, fr. 1502.)

Ändringar gjorda i hdskr.

Sid. rad.

406	13	iak tillskr. öfver raden.
—	16	honom » » »

SEX SMÄRRE TRAKTATER.

1. UTLÄGGNING AF FÖRSTA BUDET.
 2. ORD UTGÅNGNA AF GUDS MUN.
 3. SJU HELGE ANDS GÅFVOR.
 4. SJU SLAGS SÖTMA I VÅR HERRES PINA.
 5. SJU SLAGS SJÄLAHUGNAD.
 6. OM ETT GODT SAMVETE.
-

Utläggning af första budet.

Rubrica Hwrw man scal wndhirsta oc fful- (303)
kompna thät gudz budordhit älska thin gudh aff
allo thino hiärta, oc alle thinne siäl, oc allo thino
5 minne, oc allom craptom, oc thin jämcristin som
tik siälffwan

¶ Älska thin gudh aff allo tino hiärta, swa ath
thu enkte tingh haffwir j thino hiärta som gudh
kärleek minskar, altiadh tänkiandis honom,

10 ¶ Oc j alle tinne siäl, thät är j allom thinom
vilia ath thu enkte vili mothe hans vilia,

¶ Oc j allo thino minne, thät är ath thu enghin
thima glöme honom, & hwat thu gör,

¶ Oc aff allom thinom krafftom, thät är ath thu
15 skal honom tiäna aff allo makt oc fformagho,

Thär näst thin jämcristnan som tik siälffwan, 304
oc thän kärlekin är j xij punctom, Forsta är, ath
tw thin jämcristnan ey skadi mädh ordhom ellir
gärningom, ellir gör osämio mällan thina systra,
20 for thy thät hater gudh oc hämpnis

Annat är, ath thu forlath them tik amoth giort
haffwir, ellis forlathir gudh ey tik thina syndhär,

Tridi är, ath tw äy glädz aff thins jämcristins
mothegangh vthen sörgh thät,

25 Fiärde är, ath tw äy dröffuis aff thy ath naghom
gaar wäl j handh,

Fänte ath thu giff jngom til ffälle ath synda
 Siatte är ath thu fforlika tik *mädh* them thw
 haffwir mothe warit för än thu nakot got gör,

Siwnde ath tw hiälp honom, j ty han tina hiälp
 widher torff ellir raadh 5

Attonde ath tw haff thins jämcristins tingh
 swa kär som thin eghin, ath seer thu thät illa fara
 hiälp thy,

Nionde ath thu jnghin fforsmar ellir giffwir
 smälighin ordh 10

Tionde, ath thän tik amote är ath thu honom
 lönlige, oc kärlege awiith, oc til bättringh mana,

Äloffte ath thu säwelige, oc liwfflige, haff tik
 mothe them, tik nakot amothe göra, helsande honom
mädh kärlek oc ödhmiwkt, 15

Tolffte är ath thu thina siäl giffwi ffor thin
 jämcristnan

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 50, detta stycke fr. senare
 hälften af 1400-talet.)

Ord utgånga af Guds mun.

thässin ordhin här äpther star äru wt ganghin (256)
 af gudhz mwne ok äru mykith nythlikin
 hwario enne crisne människio at halda ok
 5 fulkompna til sinna siäls helso Amen

Thät war en biscopar i tyskolande swa hetandes
 hymbertus han astundadhe at wita huru han
 skulde fulkompna gudhz wilia ok göra sit siäla
 gagn Tha tok han sik wppa ena stora plagho Swa
 10 som är fasta pylagrimis ganga almoso at gifwa ok
 manga andra godha gärninga giordhe han ok hiölt
 i mang ar at han skulde fa gudhz wilia at wita
 ok sit siäla gagn Än han fik engin ändogh swar
 aff gudhi som han astundadhe Thogh hände thät
 15 swa at en dagh han mässadhe ok hanteradhe gudhz
 licama i sinom handom ok sagdhe härre ihesus
 christus iak aldrih läggher thik nidher wppa thätta
 altaret | ok iak thik aldrih wplyffte ofwer mit 257
 hwfwoth for än thu sigher mik huru iak skal ful-
 20 kompna thin wilia ok göra mit siäla gagn Tha
 hördhe thän sama biscopin ena röst swa sighiandes
 som här epther fölgher Thu hafwer mik wäl man-
 ath ok iak thik engaledhis neka kan Tha skalt
 thu wita at vii puncta äru the som mik thäckias
 25 ofwer annor stykke thär syndogha människior magho
 fulkompna

¶ Första punctin är at thu mik älskar ofwer al thing ok gif en pänning for mina skul aller ena almosa, *thät* thäkkis mik meer än äpther thin dödh gafwos eet biärgh af gul swa stort at *thät* rakte af iordhinne ok wp til himilin 5

¶ Annar punctin är at en taar wtgiwtande af thinom öghom for minna pino skuld aller for thina synde i thinom lifs tima, *thät* thäkkis mik mer ok är nytlighare thinne siäl än äpther thin dödh wtgutes swa manga tara af människio öghom, af 10 hwilkom tarom matte wardha en flytande flodh

¶ Thän tridhi puncten är thäntidh thu wpstar af thinne säng, tha skalt thu först sökia gudhz mönster ok bidh thina böne, *thät* thäkkis mik mer ok mykit nythlikare är *thät* thinne siäl, än äpther 15 thin dödh foro tighio tusanda riddara til iherusalem ofwer märeth ok striddo for ihesu christi tro skuld

¶ Thän fiärdhe pwncetin är at thu skalt glädhias at nakor öfwer sik i godhom gärningom, *thät* thäkkis 20 mik mer ok är nyttoghare thinne siäl, än thu fastadhe vii aar widher watn ok brödh, ok skulde thu thär äfter lifwa firethighi ar ok thörfasta iii dagha i wikwne widher watn ok brödh

¶ Fämte pwncetin är at thu skalt forgifwa 25 thinom ofwen *thät* han thik amote bryther, *thät* är mik thäkkare ok thinne siäl nyttoghare än *thät* thu ginge til *sancte iacobs* i galacia ok thu funne i hwario milo ena slät fulla *mädh* riis ok thu skulde slita *thät* alt wppa thino licama swa at hwart *thät* 30 fiät thu ginge ware fult *mädh* blodh

¶ Siatte pwncten är at thu skalt räkna tik wara thän minzsta ok wärsta i bland al creatur, thät tåk kis m[i]k mer ok är nyttoghare thinne siäl, än thu allan thin lifs tima härbärghadhe alla
 5 fathigha människior oc fódde ok kládde them for mina skuld

¶ Siwnde | pwnctin är at thu skalt enga män- 258
 niskio döma, thät thåk kis mik meer ok nyttoghare är thät thinne siäl än thu allan thin lifs tima
 10 stodhe a knäm i thinom gudhelica bönom ok fastadhe ok gafwe alt wärdlz godhz i gudhz äro Amen

(Efter K. Bibl:s cod. A 9, fr. tiden 1480—1500.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

- 415 7 i hymbertus äro de 2 första bokstäfverna tillskr.
 öfver raden; ursprungligen synes ha stått imbertus
 416 8 mik 2 ggr i hdskr.
-

Sju helge ande gåfvor.

258 Här sägx noghot aff siw thens helgha anda
gaffuom hulka the äro oc hwadh thera
dygdhir äro,

The fforsta gaffua som thän helghe ande giffuir, ⁵
hon kallas donum sapiencie, thät är wiisdomsins
gaffua, Thessin gaffuan giffs menniskione til ath
ffaa knnskap til sin gudh oc skapara, oc betrakta
oc smako mädh innerlikom och gudhlikom sötma j
sino samwithi hurw liwffuir oc godhir gudh är j ¹⁰
sik, Ok hwadh got han haffuir menniskione reet
oc hona til skapadh, Thetta bewisas j the sama
gaffuone eeghno nampne, Hon kallas sapiencia quasi
sapida sciencia Thy säghir propheta dauid aff henne
Gustate et videte quam suavis est dominus etc^{ra} ¹⁵
Oc är merkiande ath en tho ath thessin gaffuan
giffs menniskiom här j werldinne, togh kan hon
ekke fulkompliga äghas ellir vndirstaas, ffor en j
andre wärld som är j the äwärdeligha liiffuena

Then andra thens helga anda gaffua ²⁰

kallas Donum intellectus, thät är vndirstandilsena
gaffua, Thessin gaffuan giffs menniskione j henna

sial som eth andelighit liws, Medh hulko liwse hon
 kan vndirstanda och ffaa kunskap aff them thingom
 som osynlighen äro mädh them thingom som hon
 seer likamliken wara, swa som apostolus han säghir
 5 ad Romanos primo Jnvisibilia dej per ea que facta
 sunt ex creatura mundi intellecta conspiciuntur,
 Gudz osynliken och lönliken thing the magho sees
 vndirstandas oc skodhos vppa them likamlikom oc
 skapadhom creaturom som här j werldinne äro
 10 Thetta bewisas och j the gaffuone nampne, hon
 kallas Intellectus Dicitur enim intellectus quasi
 intus lectus quia per intellectum interiores rerum
 creatarum proprietates deum representantes et in-
 teriores scripturarum sensus capiuntur For thy mädh
 15 thesse gaffuone som kallas — — — [*fortsättning
 saknas*]

(Efter Upsala Univ.-bibl:s cod. C 47, fr. midten af 1400-talet.)

Sju slags sötma i vår herres pina.

529 Thätta ära siw kärlica sötma i christi pino
 thäntid gudhlikin människia hon thänkir a wars
 härre dödh oc pino Förste sötmen bewisas *mädh*
 thy at han bar korsit a sinom eghnom hårdhom. 5
 han trodhe ey androm til at bära thät än sik, som
 han wilde sighthia swa. See hwadh thunge byrdh
 iak bär for thik Thak oppa *mädh* kärlek fasto waku
 oc andra dyghdelica gerningga oc bär *mädh* mik
 Andre sötmen är at han a korseno böghir sith 10
 howdh nidher. som han wilde sighthia swa. kom til
 miin min käre wen Jak är redhoboyn *mädh* minom
 kärlek at kyssa thik.

Tridhi sötman theknas *mädh* thy at han a
 korseno wthräkkir sina arma. som han wilde sighthia 15
 swa. kom til miin min käre wen iac är redhoboin
 tagha thik i min fampn.

Fiärdhe sötmen theknas i thy at han är slaghin
mädh spykomen badhe ginom händer oc föter. som
 han wilde sighthia swa. See min käre wen. iak hafuer 20
 thik scriwat aa händer oc föter. til eth thekn. at
 iak aldre wil glöma thik for thy skepa thik swa
 at thu aldre glöme mik

Fämpte sötmen theknas *mädh* thy at hans
 sidha oc hiarta war öpnadh oc ginom stungith som 25

han wilde sighia swa. Mith hiärta är ginom stwngith
for thik thy bör thik aff allo hiärta älska mik

Siätte sötmen theknas *mädh* thy at han war
näktir aff allom klädhom. som han wilde säghia
10 swa Jak blyghis ey sta nakin for thik thy scal
thu ekki blyghas i thinom scriptomalom sannelica,
röghia oc oppinbara thik

Siwnde söthmen theknas *mädh* thy at han war
kronadhir ginom sith howdh. som han wilde säghia
10 swa. Se min käre wen. jak bär småleksins krono
for thina sculd. at thu scal äwinnelica bära äronna
krono i himerike *mädh* mik Amen.

(Efter samma Upsala-handskrift som närmast föregående stycke.)

Ändringar och rättelser.

Sid.	rad.	
420	12	<i>mädh 2 ggr i hdskr.</i>
—	22	<i>i meningen for thy skepa thik äro orden for och thik underprickade samt thy skepa genom omkastnings- tecken ändr. till skepa thy</i>

Sju slags själahugnad.

531 Thät ära siw puncta i hwilkom finz mikin siäla
hughnadh. första är at människian scal scodha.
oc thänkia gudz pino swa länge at hon faar nakra
warkunsaman. i sino hiarta. ofuer hans pino oc dödh. 5

Annar är människiona synder. badhe the som
hon hafuer giort oc ey hafuer giort oc matte hana
vt i fallidh om gudh hafde hanne ey enkannelica
bewarat. i thessom puncte scal människian swa
länge dwälias. at hon matte faa thaar allir hiärtans 10
nyk fore sina synder.

Tridhi är gudz godha gärningga likamlica oc
andelica i them scal människian swa länge dwälias
at gudhlikin kärlekir optändis oc sötheet börias
wardha til gudz i siälene for sina godha gärninga. 15
osighlica margha.

Fiardhe är skodhan hemerikis ära. swa som
är aff the hælgha threfaldogheet. jhesu christi likama
osighlikin clar[h]eth. Jomfru maria osighlikin fäghr- 20
ind kringomgifna mädh hælgha iomfrum siäla. ängl-
ana renlikheet oc alla rätwisa siäla hugnadh oc äro.
O huru osighlikin höghtidh är i hemerike. thy at
hwar glädz thär aff annars glädhi oc frygdh. thänne
höghtidhin oc glädhi ökis thär. thän tidh sindogh
människia wandis om til gudz. i thännom puncte 25
scal människian swa länge blifwa. at hon smake
himerikis äro sytma. i sinne siäl sighiandis mädh
sancto petro. härre här är got ath blifua oc thät

hon astunde hálghra manna äro. oc thera ko[m]-
panscap.

Fämp^{te} är människiona eghin skepilse oc be-
standan. hwadh hon gaar om daghin i dighomen.
5 oc i thera öfning allir i thera wanskilsom. oc til
syndana fulheet. o hwadh sorgh är at bortkastat
hawa alla sina dagha stundir oc aar i fafånggone.

Siätte är gudz rådhelikin dombir. oc grymma 532
domarins tilqwämd. som wardhir om domadagh.
10 hwilkin scal döma badhe godha oc onda. O huru
grannan räkenscap thär scal göra människian
aff allom sinom syndom. oc aff gudz godhgür-
ningom.

Siwnde är skärsle eeldir och helutis pina som
15 aldre taghar enda hwadh then pinan är swaar och
haardh, thät kan engin til fulla sighia sääl är thy
the menniskia som gudhi tjänar aff allo hiertha
thy hon skal liffuö mädh gudhi oc Jwmfru mario
oc helghom mannom j hymmerikis äro for vthan
20 ända, thät vnne oss allom gudh mädh sinne nadh
Amen

(Efter samma hdskr. som föregående stycke.)

Ändringar gjorda i hdskr.

Std.	rad.	
422	7	haua tillskr. öfver raden.
—	14	optändis » » »
—	15	i siälene » » »
—	18	aff » » »
—	19	clar[h]eth. » » fäghrind. som både underprickats och öfverstrukits.
—	23	annars tillskr. öfver raden.
423	11	räkenscap ändr. fr. räkenscapir

Om ett godt samvete.

528 Ät got oc rent samwet standir höghxt a threm
 stikkom. Först är at människian hauer godha acth.
 annat är at hon hauer godha astundan altiid göra
 got. äptir sinne macth. Tridhia är. at människian 5
 scal hauer godha oc rena thanka. Här til höra siw
 thing först är at wara rascar til at göra got. tha
 thät skiwtz i hughen. annat är at standa stadughir
 a mot ondom fröstilsom. 3 är at wara thulughir.
 oc fridhsambir. 4 är at fiärca sik fran wärlzlikom 10
 thingom oc ärendom 5 är at wara ödhmiukir. 6 är
 at wara sydhughir oc stadhughir i thi som got är 7
 är at idhlica hauer sina thanka när gudhi

(Efter samma handskrift som föregående stycke.)

Sid. 424 rad. 6 thanka. i *hdskr.* ändr. fr. thanka.

BIHANG.

TRE STYCKEN PÅ SVENSK-DANSKA.

- 1. NÅR SJÄLEN UTGÅR AF LEKAMEN.**
 - 2. FÖR DEM SOM HEDRA GUDS PINA.**
 - 3. OM RÄTT SKRIFTERMÅL.**
-

Här epter stonder vii märkelika pwncta som 319
synduga människer händer i dödin tha siälin
vtgar aff legaman Incipit

5 **F**Örste som synduga människe händer i dödsons
tima. thät är aldre hardaste stridh aff dyäfwllin
Forty han bär tha at människena hardaste frestilse.
oc säder for hanne starkaste snarer. oc belegger
hanne sa mögit hardare. som han pröwer ok seer.
at han hawer mindra ader af timan. til ath fresta
10 männiken

Andra onda. som synduga människe. händer
i dödsons tima. thäth är dyäflana grwma oc fase-
lica syn Ty siger sanctus augustinus. At thäntid
synduga människer ära stadda i syn ydarste tima
15 Tha komma dyäflana farande. mädh stor barsk ok
storm ok fasa ok nödwraeger siälin af kroppin. ok
draga hanne grwmelika. mädh sik til hälwedis Thär
af siger sanctus bernardus. O miin hwat storan
fasa oc rädduga tw faar. tha the faselica oc fwle
20 trollin. som är dyäflana. möda tik i stora flokka.
hwart skalt thw tha fly tik til hiälp. forty at sa som
wedemännena falla oppa dywrit. tha thät sider fast
i snaran. oc kan engaledis vndfly Sa falla|dyäflana 320
oppa siälin. tha the se hanne klämda. ok sidia fast
25 i dödsons pwnct Oppa ena side tränger dödsons

wärk. oc nöder siälin af kroppin Pa andra sidan
formenar synderna. oc hindra siälin. at hwn kan
ikke fly til gwdh om nogra hiälp

Tridia onda som synduga människa händer i
dödsons tima. Thät är at hwn lader epter sik. alt 5
thät hwn atte i wården. som är rigedomas kräselighed.
winner ok fränder. oc aller wårdeliger lwste oc
hwgnat Thätta lader hwn alt äpter sik. i wårdin. oc
hawer encte mädh sik. vdan sina gärninga Ty är
screwit at thän rige mannin. som iordader var j 10
hälwede han miste alt thät han atte. sa at han for-
matte sik ey en draba vatn at swala sina twnge
mädh i hälwede

Fiärda onda som synduga människa händer i
dödsons tima. thät är at hwn mister timan til at 15
bädra sina synder oc til at forskylla nogut got
Ty siger gwdh mädh prophetans mwn Cum accepero
tempus ego iusticias iudicabo Tha iak tager timan
at mik. tha skal iak döma rättwisan Oc forty at
aller war liffs time är os länter af gwdh til at bädra 20
321 wara synder. oc forskylla nogut got | mädan wi
lewe. ok hawe timan. ty är thät en vbegribeliger
skada. at fornöda nadena tima fafengelika. for hwil-
kit wi skulum göra strangan regenskap i gudz dom
af hwar thän stwnd oc tima som wi lewe i wårdin 25

Fämta onda som synduga människor händer i
dödsons tima. thät är at gwdh forbrar hånne sina
godgärninga. oc sin kärliched. oc sin horda dödh
oc pina. oc han straffar synduga hardelica for thät
at hwn hawer entit actat oc skudat hans kärligh 30
oc godgärninga Tha kräffwer han aff hånne sit
wårdh oc sit blodh som han vtgaf for hånne Ty

siger sanctus augustinus at ihesus christus skal
synas synduga människa i hanna ydarste tima sa
nägen som han hängde pa korssit. *mädh* the wapnin
som han pintis *mädh* Som är korssit spiwdit. spig-
5 *erna*. gislerna tornkronan ok annor vapn som han
pintis *mädh* Tha straffar han synduga människe
mädh hardaste straffelse sigende Jak är tin *här*ra.
hwar är min rädduga Jak är tin fader. hwar är
min kärlik Jak är tiin gwdh hwar är min heder
10 som tw skulle mik hawa giort. ty at for tina skyld
vort iak man. for tina skyld vort iak bwndin.
gabader | flängder korsfäster. hwat frwct hawer tw 322
mik giort for tölliger vräth Här mat tw see mit
värduga blodh som iak vtgaf for tik. hwar är thän
15 tiännist som tw gjorde mic for mit blodh. som
iak vtgaf for tik Jak älste tik meera än min ära
i hemerige Oc twärt i modh älste tw forsmäde-
ligaste tingin i värdin [mera] än thw älste mina
tro oc rätwisa som tw hafde lofwitt

20 Siätta onda som synduga människe händer j
dödzons tima. thät är at hwn skal ewärdelika skilias
fran hemerigis rige oc ära Ty siger prophetin
ysaias Tagh bwrt synduga oc vmilda människor
ty at the skula aldrik se gudz ära O hwat ryge-
25 lict thät är at aldrik fa at se gwdz änlöde sik til
hwgnat oc the sorgin gar owir alla hälwedis pinor.

Siwnde onda som synduga människor händer
j dödzons tima. thät är ewinnärliga fordömilse O
hwat rygelict thät är oc grwmt. at tänke pa synd-
30 uga människe fordömilse. som skula wara i häl-
wede *mädh* legama oc siäl for vdan ända Oc siger
en mästare at alt thät som gwdh hawir | skapt. 323

thät är alt saman fordömda til onde oc pina. sa at worde noger människe sa hardelika pint här j iörde. at hwn sönder skoris j alla sina ledamod oc andra synner ä for vdan ända. hwn kende ikke sa harda pinor oc värk. sa som thän thär pinis oc 5 bränder i hälwede. oc sa som engin kan til fuls sigia af hemerigis gläde oc ära. sa kan oc engin til fuls sigia af hälwedis pina oc ysald

Hwilkin människe tässe forscreffne pwneta wille idelika tänke. som synduga människe forestar i 10 dödsons tima tha giorde hwn flere godgärninga ok färre synder Oc forty at sa storan wada forestar synduga människa i dödsons tima Ty giwer sanctus ancelmus radh. som här epter screwit staar. at människen skal betida. mädan hwn hawer timan. bädra 15 sina synder. mädh fulkommeliger anger oc idruga oc scriptamal oc bädringh. at hwn matte i dödsons tima vndkomma dyäfulsins frestilsc oc forsat

Först är at människen skal hawa sanna oc stad- uga rätta tro. forty at dyäffwillin frester människen 20 mädh vantrona. oc mäst tha hwn mister malit Ty 324 är san tro. at troo | pa en gudh fader ok son ok thän hällige ande. ikke tre gwda. vdan tre persona oc en gwdh.

Annat är. hwre mankönit var aderlöst af 25 dyäfulsins vald. tha kom thät sa til. at gwdz son j en persona j guddomin. nider kom af sin hällige faders sköth j iomfrw marie lif oc twgh mandom af hanne. hanna iomfrwdom vskadder oc vsmittader oc föddis af hanne. oc thät mat tw minnas a iwla- 30 dagh. ty at han föddis tha. thär näst thän samme gudson oc iomfrunas tolde dödh oc pina. j samme

mantaliga nattwr. oc *mädh* sin dödh oc pina frälste
han mankönit oc aderlöste af diäffulsins woldh. oc
thät minte a longe fredagh Thär näst thän samme
gwdz son oc iomfrwnas stodh op af sin gwddoms
5 mact oc vold af döda. oc i samme mantliga natwr
oc legamas *mädh* sin guddoms mact for han op til
himbla til sin hällige fader. oc förde var natwr
tidh. oc satte hänne owir alla ängla koor a sin
faders högra hand. oc gaf os thär *mädh* hop. at
10 wi skulum *mädh* var legama wi nw hawum op-
[s]tanda af döda a domadagh. oc *mädh* legama oc
siäl opfara til himbla oc hemerigis. om wi thät
|värduga ära at fa

325

Tridia är at dyäflana velia köma människena
15 i vanhop. ty bär han hänne fore sina manga synder
som hwn giort hawir oc särdelis the hwn hawir
ey scriptat oc ey lact sik win om at scripta ellir
minnas Oc siger sa. tw hawir sa manga synder
giort at tw äst ey värdug at fonga nada ellir mis-
20 kund Thär skalt tw swara til j samwidit sa.
Än tha at mina synder ära stora oc manga oc
vsigeliga. tha är miins härre ihesu christi dödh oc
pina storre oc meere än alla mina synder. oc hawir
han meera forskyllat mik got. än alla mina synder
25 hawa forskyllat mik onth. ty säder iak hans harda
dödh oc pina mällen hanwm oc hans horda dom
oc mik oc alla mina synder Oc ty käre broder
ällir dotter. är granlika samwidit oc synderna owir-
tänkende som tw giort hawir. sidan tw tik script-
30 ade oc *mädh* anger oc velieliga framsigende oc
glömis tha nogwt. oc hawir tw thän velian. at tw
thät gärna ville sigia. om tik thät mintis. tha är

thät scriptat for gwdh. oc thär mädh kan dyäfullin
tik enctit hindra

Tasse forscrefne pwncta skall människan vider-
kännas oc stadfästa j sit hiärta mädan hwn hawir
skälin oc för än hwn mister malit etc^{ra}

(Efter cod. Arnamagn. i Köpenhamns Univ.-bibl. N:o 792 4:o,
fr. senare hälften af 1400-talet.)

Rättelser af utg.

Sid.	rad.		
427	14	synduga 'r. fr.	syndugai
428	16	bädra	> badra
430	15	d:o	> d:o
—	16	anger	> änger
—	23	ikke	> ilke
431	28	ällir	> allir

För dem som hedra Guds pina.

Människia tw skalt wida thät for wisse at hedrar 326
 tw gärna gwdz pina mädh hiärtans varkwnnan.
 tik skal wider faras vi godh ting fore thin dödh.
 5 oc vi epter dödin Förste goda är thät at skudar
 tw gärna mädh önk gwdz pina. tha var thär wis
 oppa at tw äst frii fra hälwedis pina Annat är thät.
 at gwdz pina rensar siälin af alla synder Tridia
 dygdin är thät som gwdz pina tänkilse hawir. at
 10 människen vorder sa ren oc meenlös af alla synder.
 som hwn hafde aldric syndat a modh gwdh. Än
 tha at hwn hafde giort hwndrade mandrop. aller
 andra growa synder. sa mögin önk oc grat matte
 hwn hawa ower gwdz pina. at thät forlodis hanne
 15 alt samma Fiärda dygdin är thät. at hwilkin som
 gärna skuder gudz pina han faar gudz räddugha
 j alla sina gärninga Fämte dygdin är thät. at gwdz
 älskog oc kärlig ögis a meer oc mer j människena
 siäl Siätta dygdin är thät. at gwd wärner oc gömer
 20 the människia fra allan vada til legama oc siäl oc
 tröster hanne ok hialper hanne fra dyäfwllin tha
 hwn skal döo

Thät första goda gwdz pina tänkilse gör äpter
 dödin. thät är at hwn skil människena fran synd-
 25 ena vade. thät är fra ewärdelic | död som är häl- 327

wedis pina Annat är thät at gwdz pina aftager
 tik the blygd oc skam som tw plictug äst at lida
 for tina synder. Tridia goda är thät at tw aldrik
 meer wil synda modh gwdh. oc tw skalt aldrik
 velia hawa thär til astwndan Fiärda är thät. at gudz⁵
 son oc siälin vorda lik j klarhedh Fänta är thät.
 at siälin skal ewärdelika see oc skuda the hälige
 trefoldughedz änlöde Siätta är thät. at siälin är
 trygh oc wis oppa. at hwn skal aldrik skilias wider
 gwdh. vdan hawa mädh hanwm ewinnärlik hwgnat.¹⁰
 Oc en ydermeer. hwilkin som innärliga skwder gwdz
 pina han for iomfru maria vinskäp oc hanna ögin
 ga aldrik fra hanwm Oc a hwre mögit människen
 hedrar ok älsker gwdz pina sa mögit meer älsker
 iomffrw maria hanwm etc^m

15

Sanctus bernardus siger. andelic wisdom är. at
 ydmywga sik for sina synder oc forsma värd-
 ens käde oc omgägilse ok astwnda hemerike The
 människe som wil bädra sina synder. hwn skal
 enkanneliga vi tingh hawa. om hanna synda bädringh²⁰
 skal tackas gwdh Först skal hwn hawa tösthedh.
 328 forty at hwn syndade för j mangtalin | a mod gwdh
 ok lada sik fulkommeliga angra sina synder Thät
 andra är. at hwn skal hawa goda ok skälliga läs-²⁵
 ningh. ty at hwn försömmade ofta sina tima vnötte-
 lika. j fafänge oc j lädia Tridia är at hwn skal
 hawa skälliga vaga. äpter sina mact. ty at hwn
 var förra soffnat oc lat til gwdz tjäniste Fiärda är
 at hwn skal hawa faste. ty at hwn syndade för j³⁰
 owerflödeliched. ty at fastan ey at enaste bwrttager
 offwerflödeliched. vdan sa wäl bwrt tager kropsins

skörleffnat oc dyäffullinz thät är at fastan bwrt-
tager oc hwn bwrth alter dyäfulsins frestilse Thät
fämpta är. at människen skal hawa idelict handa
ärwde ty at ärwdit är mögit täkt gudh. oc thät
5 tager bwrt ond frestilse Thät siätta är. at hwn
skal hawa kropsins aderhold oc renlikhedh af allan
skörlifnat. bade mädh hwgh oc welia. oc af alla
andra dödelika synder. om hwn wil nogwn tidh
inga i hemerigis rige etc^{ra}

(Efter samma cod. AM. som näst föregående stycke.)

Om rätt skriftermål.

- (468) När människan vil skrifte syne synder tha
 skal hon tänke them öfuer til foren oc skrifte
 segh swo for them som här äfter skrifues tha
 wordher hon Ewynneligh sääl mädh gudh ⁵
 ¶ hwo som sin skriftemol räteligh vil göre
 tha skal hon göre hänne j swo dan modhe
 som nw äfter skrifues oc sanctus thomas bär
 vitne om [i] thässe värsibus

Sit simplex humilis Confessio pura fidelis 10
 Vera frequens nuda discreta libens verecunda
 Integra secreta lacrimabilis accelerata
 Fortis et accusans et sic parere parata

- 469 **F**örst skal skriftemal vare Simplex | thät är ath
 thät skal ware enfaldigt swo ath thät skal ¹⁵
 göres mädh släte oordh wdhen al dwpletheet j alle
 madhe som synden är giort suo skal hon opsighes
 oc ey forfeyres j noghre madhe mädh besluthne
 oordh swo ath skrifte fadheren kan thät ey forstonde
 Jtem skal skriftemal vare öthmiykt swo ath ²⁰
 thät skall göras mädh öthmiyghe knäfal oc guthe-
 ligt hiärte Oc mädh swo dan wyrdnyng j öthmiykt
 som hon ginge for gudh siälf oc kändes syne synder
 oc jnkte sködhe ällä hafue for sin hiärtens öghon
 wden gudh siälf 25

Jtem skal thät vare pura thät är rent oc af
 ynnerste hiärte rood swo ath synden j alle modhe
 wtgiytes af hiärtet som hon är thär jn kommen
 änkte vndentaghet mädh withskap tha wordher
 5 hiärtet reent oc ey allers

Jtem skal hon vara fidelis thät är troligh
 swo ath hon skal fulkomligh troo vppa thät sacra-
 menta ath synden forlatas om the rätelighe skriftes
 thy engen kan vordhe saligh vden han troor

10 Jtem skal thät vare vera thät är san swo at
 thär jnkte falsk aller swigh aller lögn blandes ynnen

Jtem skal thät vare frequens thät är jdhke-
 lighe ath swo tijt som människan falder j synder
 swo tidh skal hon opstonde Ok wokte sigh granne-
 15 lighe ath hon jkke faller mädh wilie aller af ondschap

Jtem skal thät ware Nuda thät är bloot aller
 nagheth swo ath encte | skal skiyles j hiärteth thy 470
 ath skriften sigher swo ath hwo som syne synder
 skiylor j noghre madhe han fanger jkke aflösnyng
 20 Ok ey oprätes af sin ondschap

Jtem skal thät wara discreta thät är ath-
 skilieligt j suo dan madhe ath een synd skal skilies
 fran een annen ath skriftefadher fonger ath vite
 hwilke synde dödeligh äre oc hwilke nadheligh är

25 Jtem skal thät ware libens thät är vilielig
 suo ath thät skal göres mädh een godh viliä for
 thy ath nödde thiäniste the äre ey gudh thäckeligh

Jtem skal thät ware verecunda thät är blye-
 ligt swo ath man skal storlighe blyghe segh for
 30 gudh af syn syndzens fwlhedh blyyheet är een
 stoor bood for synden

Jtem skal hon vara jntegra thät är heelt
swo at hwn skal ey dele syne synder Swo ath hon
sighe en skriftefadher een deel Oc en annen deel
for thän annen swo dan skriftemal hialper män-
niskan enkte thy skal hon sighe alle syne synder 5
for een til sammen om hon ällers vil hafue aflös-
nyng Oc wordhe saligh

Jtem skal thät vara secreta thät är hemeligt
suo ath the synder som hemelig äre them skulle
man hemelighe skrifte Oc the som openbare äre 10
skulle openbarlighe skriftes

Jtem skal thät vare lacrimabilis thät är
gräteligt swo ath thät skal göres mädh eet grädhe-
ligt oc sorgfult hiarta oc angergifuet j swo dan
modhe at thät skal thykke hanne jlle vare af alt 15
hiarta thät hon hafuer syndet Engen sorgh är
471 mäk|tugher än eet syndugt samuith

Jtem skal thät vare accelerata thät är gensten
i saa dan madhe at gensten som hon är fallen j
synd tha skal hon skrifte segh Oc jkke dwälves 20
länge j synden thär til ath hon skal jkke glöme
synden ath skrifte

Jtem skal thät vare fortis thät är starklige
j swo dan modhe ath hon skal fulkomlik hoopä til
gudz miskund oc nadhe at hon fanger syndene 25
aflösnyng om hon skrifter sigh rätelig

Jtem skal thät vare accusans kärelict swo
ath hon skal käre syne eghen synder oc lägge jngen
orsaghe moot synden wden gifue sigh stoorlighe
skyldugh moot gudh oc sin eghen siäll 30

Jtem skal thät vare parata parere Thät är
ath hon skal wara redhoboynt til ath lydhe hwat

hänne skriftefadher bedher hänne göre oc skal halde
 mädh godhwilia hwat han sätter hänne til booth
 for syne synder Thy ath synden forladhes jkke
 wdhen bodhen haldhes Engen kan läghes til fulle
 5 som saar är wdhen hon liwdher läghen oc görer
 äfter hans radh oc wilyä j the stykke som til
 saaren oc siykdomen hörer Swo ok andeligh etc^a
 hwo som j sa dan madhe görer syn skrifte-
 mal som til foren skrefuet stonder han wordher
 10 sääl wdhen twif

Nu är märkeskullende hwor een synd for-
 suares oc forthynges meer j een pärsone än
 j een annen äfter thässe värssus som nw
 äfter skrifues

15 Aggrauant ordo locus peccata sciencia tempus
 Etas condicio numerus mora copia causa
 Est modus in culpa status altus lucta pusilla 472

thät förste som synden forthynger thät är
 Ordo viels thy een vigd pärsone som gör en synd
 20 thän synd är suarere j hänne än j een vvigd
 pärsona

Jtem locus thät är stadh thy thän synd är
 suarere som görs j en vigdher stadh än thän som
 görs j een ovigder stadh

25 Jtem sciencia thät är wittighet thy thän
 synd som een vittigh man görer är suarere j han-
 nom än j een owittigh man

Jtem etas thät är alder thy thän synd som
 en gamel människe görer är suarere j hannom än
 30 j en vng människe

Jtem *Conditio* thät är skibels thy härren synder meere j een synd än swennen frwän meer än thiäniste möön

Jtem *Numerus* thät är tall thy thän synd som ofte görs forsuares oc meer j segh siälf än hon een tidh giordhes

Jtem *Mora* thät är dwale thy ath ee thäs länger man dwälyes j synden ee thäs suarere oc fördomelikare wordher hon

Jtem *Copia* thät är äfne thy thän synd een righ man gör är suarere än thän en fattigh man gör

Jtem *Causa* thät är sagh thy thän synd är möghet suarere thär man gör af berad hugh oc viliä aller af ondskap aller aff afwnd än thän man gör af skröbelighet oc siygdom 15

Jtem *modus* thät är madhe thy thän synd är suarere man gör moot natwren än thän man gör mädh naturen

Jtem *status* thät är statä thy the thär äre j thän hālghe kirkens state synde suarere j the synde the göre huar äfter syn skikkels oc stata än the göre som j wärldzens statä äre 20

Jtem *lucta pusilla* thät är litel stridh aller mootstandels thy thän synder möghet suarere som faller j synd af een lidhen frestelse än thän som falder af en stor frestels oc thän synder mest som faller j synd af engen frestilse 25

J swa dan made forsuares synden som foreskrefuet stonder

(Efter K. Bibl:s cod. A 29, från början af 1500-talet.)

Ändringar och rättelser.

Sid. rad.

- 437 17 encte (*på senare stället enkte*) 2 ggr i *hdskr.*
— 25 *efter ware de felskr. orden discreta thät är athskilie-*
light öfverstrukna.
438 2 *dele tillskr. i margen i st. f. dylie som öfverstrukits.*
439 20 *efter suarere de felskr. orden som göre öfverstrukna.*
440 19 *före statä är ordet stadh öfverstruket.*
-

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORNSKRIFT-SÄLLSKAPET.

HÄFT. 125.

SKRIFTER TILL UPPBYGGELSE.

FÖRSTA HÄFTET.

STOCKHOLM, 1904. KUNGL. BOKTRYCKERIET.

Pris för köpare 3 kr.

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR

innefatta hittills följande verk:

1. *Flores och Blanzeflor.*
2. *Sanct Patriks-Sagan.*
3. *Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.*
4. *Vadstena Kloster-Reglor.*
5. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* (Fullständig i 3 häften.)
6. *Namnlös och Valentin.*
7. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* (Fullständigt i 11 häften.)
8. *Konung Erik XIV:des Krönika.*
9. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* (Fullständiga i 6 häften.)
10. *Sagan om Didrik af Bern.* (Fullständig i 3 häften.)
11. *Hertig Fredrik af Normandie.*
12. *Konung Alexander.* (Fullständig i 3 häften.)
13. *Skrå-Ordningar.* (Med fyra plancher.)
14. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* (Fullständiga i 11 häften.)
15. { *Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne.* } (I ett
 Legenden om Gregorius af Armenien. } band.)
16. *Helige Bernhards Skrifter.* (Fullständiga i 2 häften.)
17. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* (Fullständiga i 7 häften.)
18. *Susos Gudelige Snilles Väckare.* (Fullständig i 3 häften.)
19. *Själens Tröst.* (Fullständig i 4 häften.)
20. *Skrifter till läsning för klosterfolk.* (Fullständiga i 2 häften.)
21. *Gersons bok om djefvulens frestelse.* (Facsimile.)
22. *Klosterläsning.* (Fullständig i 3 häften.)
23. *Svenska Medeltids-Postillor.* (Fullständiga i 7 häften.)
24. *Gersons Lärdom huru man skall dö.* (Facsimile.)
25. *Svenska Medeltids Dikter och Rim.* (Fullständiga i 3 häften.)
26. *Läke- och Örte-Böcker.* (Fullständiga i 3 häften.)
27. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket.* Häft. 1—21.
28. *Prosadikter från Medeltiden.* (Fullständiga i 3 häften.)
29. *Historia Trojana.*
30. *Jungfru Marie Örtagård.* (Fullständig i 2 häften.)
31. *Speculum Virginum.* (Fullständig i 3 häften.)
32. *Hel. Mechtilds Uppenbarelser.* (Fullständiga i 2 häften.)
33. *Svenska Kyrkobruk under Medeltiden.*
34. *Helige Mäns Lefverne.*
35. *Upplandslagen efter Ängsöhandskriften.*
36. *Skrifter till Uppbyggelse.* (Fullständiga i 2 häften.)
37. *Södermannalagen efter Cod. Havn.*
Smästycken på Forn Svenska. (Tryckta som bilagor, utom
 nummerföljden.)
Sveriges Dramatiska Litteratur. (Fullständig i 5 häften.)
Fornsvensk Bibliografi.

Mera har ej utkommit intill Mars 1905.

SVENSKA FORNSKRIFT-SÄLLSKAPETS SAMLINGAR

fördelade i häften:

1. *Flores och Blanzejlor.*
2. *Sanct Patriks-Sagan.*
3. *Peder Månssons Stridskonst och Stridslag.*
4. *Vadstena Kloster-Reglor.*
- 5, 6. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 1, 2.
7. *Namnlös och Valentin.*
- 8, 9. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 1, 2.
10. *Konung Erik den XIV. des Krönika.*
11. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 1.
12. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 3.
13. *Herr Ivan Lejon-Riddaren.* Häft. 3 (slutet).
- 14, 15. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 1, 2.
16. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. I. Häft. 2.
- 17, 18. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 4, 5.
- 19, 20. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Band. II. Häft. 1, 2.
21. *Hertig Fredrik af Normandie.*
22. *Sagan om Didrik af Bern.* Häft. 3 (slutet).
23. *Konung Alexander.* Häft. 1.
24. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Bd. I. Häft. 3 (slutet).
25. *Konung Alexander.* Häft. 2.
26. *Svenska Medeltidens Bibel-arbeten.* Bd. II. Häft. 3 (slutet).
27. *Skrå-Örningar.*
28. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 6.
- 29, 30. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 1, 2.
31. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 7.
32. *Bonaventuras Betraktelser öfver Christi lefverne.*
33. *Legenden om Gregorius af Armenien.*
- 34—38. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 3—7.
39. *Konung Alexander.* Häft. 3 (slutet).
40. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 1.
41. *Helige Bernhards Skrifter.* Häft. 1.
42. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 8.
- 43, 44. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 1, 2.
45. *Helige Bernhards Skrifter.* Häft. 2 (slutet).
- 46—49. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 3—6.
50. *Susos Gudelige Snilles Väckare.* Häft. 1.
51. *Svenska Medeltidens Rim-Krönikor.* Häft. 7 (slutet).
52. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 9.
- 53, 54. *Susos Gudelige Snilles Väckare.* Häft. 2, 3 (slutet).
55. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 2.
56. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 10.
- 57—60. *Själens Tröst.* Häft. 1—4 (afslutad).
61. *Ett Forn-Svenskt Legendarium.* Häft. 11 (slutet).
62. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 8.
- 63, 64. *Skrifter till läsning för klosterfolk.* Häft. 1, 2 (afslutade).
65. *Heliga Birgittas Uppenbarelser.* Häft. 9.
66. *Gersons bok om djefvulens frestelse.* Tryckt 1495 (facsimile).
67. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 3.
- 68—70. *Klosterläsning.* Häft. 1—3 (afslutad).
- 71, 72. *Sveriges Dramatiska Litteratur.* Häft. 4, 5 (slutet).
- 73—76. *Svenska Medeltids-Postillor.* Del. 1, 2.
77. *Gersons Lärdom att dö.* Tryckt 1514 (facsimile).
- 78—80. *Medeltids Dikter och Rim.* Häft. 1—3 (afslutade).

81. *Heliga Birgittas Uppenbarelser*. Häft. 10.
82. *Läke- och Ört-Böcker*. Häft. 1.
83. *Heliga Birgittas Uppenbarelser*. Häft. 11 (slutet).
84. *Läke- och Ört-Böcker*. Häft. 2.
- 85—89. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 1—5.
90. *Läke- och Ört-Böcker*. Häft. 3 (slutet).
91. *Prosadikter från Medeltiden*. Häft. 1.
- 92—95. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 6—9.
- 96, 97. *Prosadikter från Medeltiden*. Häft. 2, 3 (slutet).
- 98—100. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 10—12.
- 101, 102. *Svenska Medeltids-Postillor*. Del. 3. Häft. 1, 2.
103. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 13.
104. *Historia Trojana*.
105. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 14.
106. *Svenska Medeltids-Postillor*. Del. 3. Häft. 3 (slutet).
107. *Jungfru Marie Örtagård*. Häft. 1.
108. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 15.
109. *Jungfru Marie Örtagård*. Häft. 2 (slutet).
110. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 16.
111. *Speculum Virginum*. Häft. 1.
112. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 17.
113. *Speculum Virginum*. Häft. 2.
114. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 18.
115. *Speculum Virginum*. Häft. 3 (slutet).
- 116, 117. *Hel. Mechtilds Uppenbarelser*. Häft. 1, 2 (afslutade).
118. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 19.
119. *Svenska Kyrkobruk under Medeltiden*.
120. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 20.
121. *Helige Mäns Lefverne*.
122. *Upplandslagen efter Ängsöhandskriften*.
123. *Ordbok öfver Svenska Medeltids-språket*. Häft. 21.
124. *Fornsvensk Bibliografi*.
125. *Skrifter till Uppbyggelse*. Häft. 1.
126. *Södermannalagen efter Cod. Havn*.
127. *Skrifter till Uppbyggelse*. Häft. 2 (afslutade).

24/ret p. 127-132

SAMLINGAR

UTGIFNA

AF

SVENSKA

FORSKRIFT-SÄLLSKAPET.

HÄFT. 127.

SKRIFTER TILL UPPBYGGELSE.

ANDRA (SLUT-)HÄFTET.

STOCKHOLM, 1905. KUNGL. BOKTRYCKERIET.

Pris för köpare 4,50 kr.

